Carla Guelfenbein

virtual-project.eu

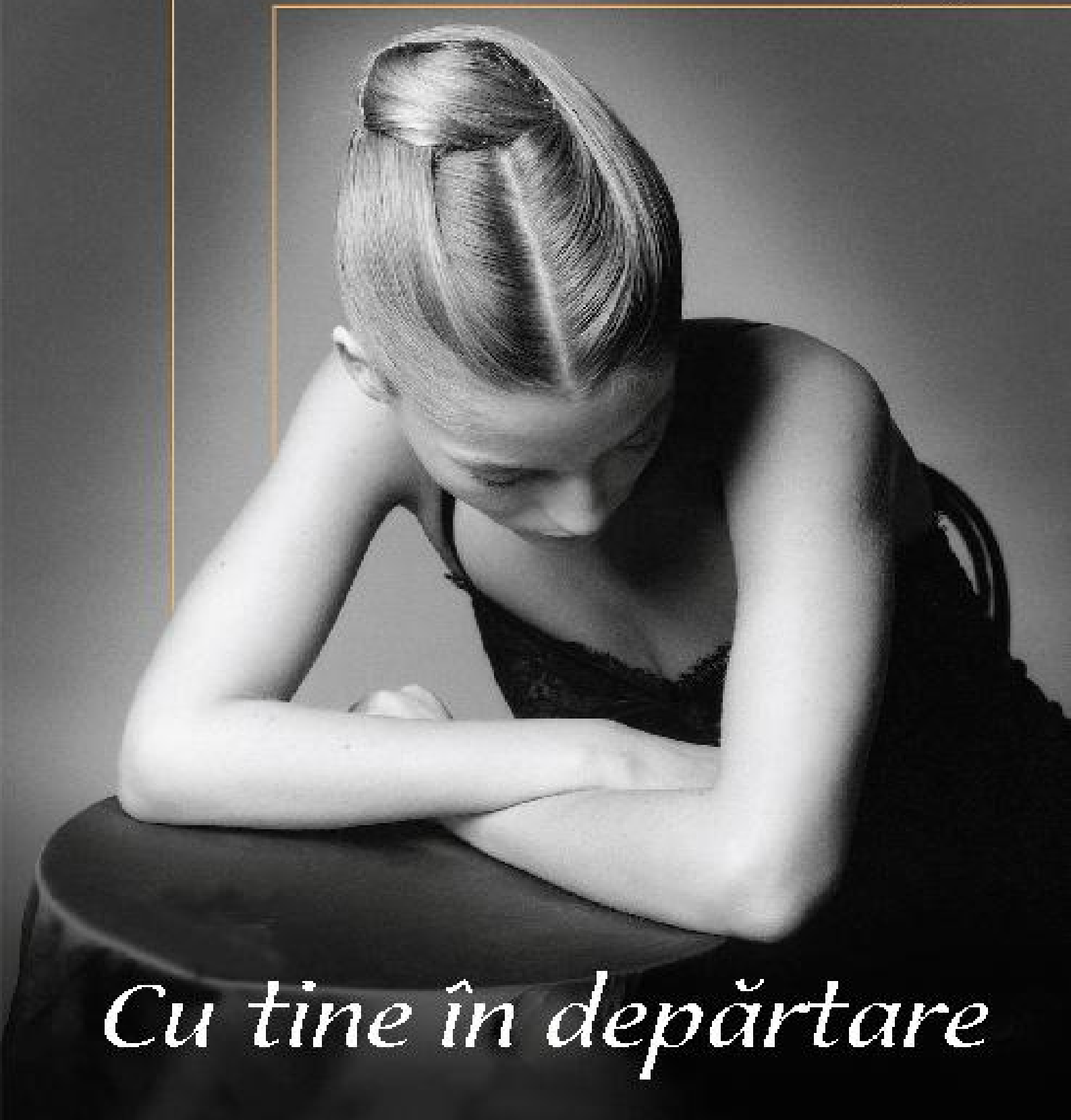

Cu tine în depărtare

CARLA GUELFENBEIN

CU TINE ÎN DEPĂRTARE

Original: *Contigo en la distancia* (2015)

Traducere din limba spaniolă de:
TUDORA ȘANDRU MEHEDINȚI

virtual-project.eu

2016

Carla Guelfenbein s-a născut la Santiago de Chile. A studiat biologia la Universitatea din Essex, Anglia, specializarea Genetica populației. Mai târziu a studiat designul la Martin's School of Art. La întoarcerea în Chile a lucrat la agenția de publicitate BBDO și a fost directoare artistică și editor de modă la revista Elle. Este autoarea romanelor *Reversul sufletului (El reves de-l alma,* 2002), *Femeia vieții mele (La mujer de mi vida,* 2005), *Restul e tăcere (El resto es silencio,* 2008), *înotând goale (Nadar desnudas,* 2012) și *cu tine în depărtare (Contigo en la distancia,* 2015), pentru care i s-a acordat Premiul Alfaguara. Opera Cariei Guelfenbein a fost tradusă în peste cincisprezece limbi de editurile cele mai prestigioase din lume, fiind foarte apreciată de public și de critica națională și internațională.

PARTEA ÎNTÂI

1.

DANIEL

Undeva, în vreun loc de pe planetă, cineva era răspunzător de moartea ta. Această certitudine mi-a sporit pe măsură ce treceau zilele, săptămânile, lunile, apăsându-mi conștiința până a devenit de nesuportat. Dar cine? De ce? Niciodată nu mi-am imaginat că răspunsul ar putea fi atât de aproape încât, întorcându-mă, m-aș pomeni cu mine însumi.

Îmi amintesc momentul acela în care, după ce am cumpărat pâinea pentru micul dejun, am dat nas în nas cu vagabondul din cartier. Ochii lui, vătămați și totodată amenințători, s-au oprit asupra mea. Am grăbit pasul, pe când în jurul meu oamenii treceau înfofoliți în paltoane, dispărând apoi în bruma matinală. Un grup de copii a trecut strada. Fetele aveau fulare colorate și-și împărtășeau în șoaptă secretele, în vreme ce băieții alergau și strigau, împingându-se unii pe alții cu stângăcia unor cățeluși. Inocența lor mi-a adâncit îngrijorarea stârnită de întâlnirea cu vagabondul. Nu puteam ști ce avea să se petreacă după câteva minute, ce ți se întâmplase peste noapte sau poate în zori.

În fiecare dimineață, înainte de a te întâlni, mă întrebam care să fie oare starea ta de spirit. Cu neputință de prevăzut. Era dominată de visele tale, de intensitatea luminii și a temperaturii, de infinite straturi circumstanțiale pe care n-aș fi reușit să le înțeleg niciodată. Uneori îmi vorbeai fără încetare, dar alteori păreai îngândurată, ascultând zvonul unei lumi ce sălășluia înăuntrul tău.

Când am ajuns în fața ușii tale, Arthur s-a așezat lângă mine, cu demnitatea lui pontificală, în timp ce Charly dădea frenetic din coadă dintr-o parte în alta. Aveam de gând să-ți propun să ieșim după micul dejun la o plimbare, așa cum făceam de obicei.

În pofida vârstei, mergeai cu pași repezi și hotărâți. Dacă cineva ne-ar fi văzut de la o anumită distanță, cu greu și-ar fi imaginat că erai cu peste cincizeci de ani mai mare ca mine.

Îmi amintesc că, la doar câteva zile după ce am ajuns să-ți fiu vecin, te-am văzut în fața porții casei tale, luptându-te cu volbura aceea care îngreuna trecerea. Mi-ai spus că peste noapte crescuse și că prezența ei îndărătnică era o încălcare a libertății tale. Vorbeai despre plantă ca despre o ființă vie, în vreme ce, cu un cuțit de bucătărie, încercai să scapi de ea. Mi-am adus foarfecă de tăiat crengi, am eliberat trecerea și, în scurt timp, stăteam de vorbă însuflețiți. Văzusem o fotografie de-a ta în ziar cu câteva săptămâni înainte. Un critic important de la *New York Times* îți elogiase opera, și ziarele de la noi din țară îi reproduseseră cronica. Însă, văzându-te în grădină, m-au surprins înălțimea și părul tău cărunt, pe care îl purtai strâns la ceafă. Timpul nu reușise să-ți întunece frumusețea. Unde înainte trebuie să fi fost rotunjimi, acum se iveau unghiuri – la nasul proeminent, la bărbie și la pomeți, la fruntea brăzdată de cute. Mâinile tale lungi erau ca niște păsări care uitaseră arta de a zbura. Cu câtă vehemență aveai să-mi povestești mai târziu că detești muncile practice și că ți-ar fi plăcut să ai o soție ca acelea ale marilor creatori, care le rezolvă obligațiile mondene, ferindu-i de banalitățile vieții. De atunci, deși într-un fel stângaci și incomplet, am încercat să te protejez. Lumea în care trăiai tu era de nepătruns pentru mine. Dar, în același timp, strălucirea care răzbătea prin ușile pe care le lăsai întredeschise mă făcea să mă simt tulburat și

mânat de curiozitate față de ceea ce nu puteam vedea.

Am căutat cheia casei tale în buzunar și am constatat că o uitasem. Am sunat, însă fără să primesc răspuns. Am mai așteptat câteva secunde și apoi am insistat încă de două ori. Mi-am adus aminte de ochii vagabondului, agresivi și totodată abătuți, nota distonantă ce iese din tipar. Am ocolit prin stânga grădina, și Arthur m-a urmat cu pașii lui leneși. Lumina dimineții revărsându-se peste cărarea cu pietriș strălucea orbitoare. Ca și casa, grădina era cufundată în liniște, văduvită de orice prezență umană. O violetă începea să-și răsfire bobocii iernatici. Vieți minuscule pe care, ca în fiecare an, aveai să le urmărești cu atenție. M-am dus până la una din ferestrele laterale și m-am uitat înăuntru. Soarele se filtra prin deschizături, accentuând penumbra din vestibul.

Numai după două secunde te-am văzut. Căzuseși la picioarele scării, unde lumina aproape că nu ajungea. Trupul tău, ca un copac doborât, zăcea inert lângă lampa cu picior pe care ți-o dăruisem la ultima ta aniversare. M-am repezit în curtea din spate. Ușa de la bucătărie era larg deschisă. S-ar fi zis că cineva fusese acolo și, în grabă, uitase s-o închidă. „Cine?” m-am întrebat.

M-am lăsat pe vine lângă tine. Mâinile îți erau crispate, de parcă ar fi zgâriat corpuri invizibile înainte de a se da bătute. În jurul capului era o baltă de sânge. Îți zgâriaseși un braț și aveai o dâră roșiatică de la încheietura mâinii până la cot. Cămașa de noapte ți se ridicase până la șolduri, și pubisul, alb, cu păr rărit, se ivea între picioarele desfăcute, îmbătrânite. Te-am acoperit cum am putut cu cămașa de noapte și abia atunci, luându-te de umeri, te-am scuturat.

— Vera, Vera! am strigat.

Mi-ai părut atât de ușoară, atât de fragilă. Totul căpăta aparența unui vis.

Restul se preface într-o nebuloasă. Timpul a început să curgă altfel, răspândindu-se amorf, imprecis. Îmi amintesc numai că, la un moment dat, a sosit ambulanța și că, împotriva oricărei reguli, eu însumi ți-am ridicat trupul, pe când persoanele din jur mă rugau să mă liniștesc, să le las să-și facă treaba. Nu voiam să te atingă nimeni, să simtă nimeni căldura trupului tău. Să-ți audă nimeni răsuflarea care se stingea.

2.

EMILIA

— Să nu uiți niciodată, eu sunt tu, mi-a spus Jérôme când ne luam rămas-bun pe Charles de Gaulle.

El fusese cel care mă îndemnase să plec în călătorie. Eu singură n-aș fi fost în stare să ies din claustrare. La întoarcerea mea din voiaj, chiar dacă ideea mi se părea de neimaginat, aveam să ne căsătorim.

În fața noastră, o fereastră mare lăsa să se vadă cozile avioanelor ce păreau suspendate în cer.

Eu sunt tu.

Erau cuvintele care ne uneau. Care ne uniseră întotdeauna și care ne fereau de nenoroc. Ca un descântec. Eu eram el și el era eu. Am mers în tăcere până la zona de îmbarcare și ne-am despărțit fără să ne atingem. Expresia lui era liniștită, sigură. Nu puteam să-i trădez încrederea pe care o avea în mine. Cu o zi înainte, la Grenoble, îmi luasem rămas-bun de la părinți, și doctorul Noiret, psihiatrul meu, îmi dăduse medicamente ca să nu fac o criză de panică. Chiar și așa, n-am putut să nu-i spun pentru a mia oară:

— Nu știu dacă pot s-o fac, Jérôme.

— Sigur că poți, Emilia. Sigur că poți.

Mi-a atins buzele cu arătătorul ca să nu mai repet.

În avion, adâncită în scaunul meu, pe când mă uitam pe hublou la stratul de nori, m-am concentrat asupra chipului cu trăsături fine al lui Jérôme. El fusese veșnic acolo. El era specia umană, și tot ce se afla dincolo de el nu exista pentru mine. M-am gândit la viața lipsită de elan, dar fără dezastre, pe care ne-o făuriserăm împreună. E greu să te mulțumești cu o astfel de viață. Banală. Lucrurile extraordinare sunt incitante și ne cheamă cu trâmbițele și culorile lor vii. Dar sunt fragile. Se spulberă.

Jérôme și cu mine înțeleseserăm asta dintotdeauna. Totuși, acum el mă lăsa liberă. Mă lăsa liberă și în același timp mă lega cu propunerea de căsătorie. De ce făcea asta? De ce insistase să plec, încurajându-mă cu bunele lui auspicii? Din bunătate. Da, din bunătate. Dar și pentru că ajunseserăm într-un punct de unde trebuia s-o pornim într-o direcție sau alta – iar acest gând mi-a trecut fulgerător prin minte. Amândoi aveam douăzeci și patru de ani, și prezentul, când ești tânăr, are nevoie să se deschidă spre marea aceea de posibilități viitoare ce nu există încă.

Șanse în căutarea cărora trebuie s-o pornești.

Ajunsesem până aici ținută de mâna lui. Dar acum el și lumea noastră protejată, cu marginile șterse de folosință și de timp, dispăreau sub nori. Mi-era greu să respir. Am cerut un pahar cu apă. Înainte de a apune, soarele a prins să crească. Lumina lui aspră ricoșa pe undeva și se izbea atât de puternic de hubloul meu, încât am fost nevoită să-mi pun ochelarii de soare. Mi s-a părut că jos e marea. Frânturi care semănau cu oglinzi de apă. De la distanță, dacă era într-adevăr marea, nu avea violența care mă îngrozise în copilărie.

Mi-am amintit de marea din La Serena, orașul unde se născuse mama. Când eram mică, fusesem

acolo de două ori. Am văzut valurile înălțându-se cu textura lor solzoasă. Am văzut-o pe mama care fugea să se arunce în mijlocul zidului de apă, cufundându-se în explozia a mii de particule ce străluceau în contralumină. L-am văzut pe tata lângă mine – stăteam amândoi întinși pe nisip, tăcuți, cu sufletul la gură, imaginându-ne că balena uriașă o înghițise pentru totdeauna. Când îi zăream în sfârșit capul întunecat ivindu-se dincolo de explozia valurilor și brațele pe care și le agita înspre noi de la distanță, îi recunoșteam încă o dată energia aceea de nestăpânit care o dusese de atâtea ori departe de noi. Departe de privirea vigilentă și totodată învinsă a tatei. Pe mine mă concepuse într-una din aceste incursiuni în afara căsătoriei. Mi-au spus-o când abia căpătasem uzul rațiunii. Tata nu era tatăl meu.

Erau căsătoriți de cinci ani și lucrau amândoi la observatorul din Nisa. Încercaseră să aibă copii, dar sperma tatei nu avea densitatea necesară pentru a procrea. Din pricina asta și din altele, care, odată cu trecerea anilor, mi-au devenit evidente, când mama i-a spus că e însărcinată cu unul dintre studenții lui de la practică, tata a acceptat ființa aceea care plutea deja în pântecele ei.

Acestea erau imaginile predominante ale țării îndepărtate unde se născuse mama și spre care mă îndreptam acum. Ea, dispărând și apoi ivindu-se iar. Mâna tatei lângă a mea, fără să mă atingă. Zâmbetele noastre unite în tăcere, adeverindu-ne că, fără să ne pese de alcătuirea noastră genetică, el și cu mine eram ancorați la același țărm.

Acum, aceste frânturi de mare apăreau molcome, învăluite în propria lor tăcere.

M-am gândit că toate lucrurile aveau altă realitate, pe care eu n-o văzusem până atunci.

3.

DANIEL

Camera rămăsese cufundată în întuneric. M-am apropiat de tine și mi-am pus degetele pe capul tău cărunt. Aerul era cald, și liniștea umplea tot spațiul. Era atât de profundă, încât în urma ei părea să se ivească moartea. La încheietura mâinii stângi aveai o brasardă de plastic cu numele tău. Îți puseseră în ghips un picior și o mână. Aveai amândouă brațele imobilizate de o parte și de alta prin nenumărate tuburi, care, la rândul lor, erau conectate la aparatele ce îți înregistrau semnele vitale. Sub pleoapele închise, ochii îți zvâcneau. Un ventilator mecanic îți asigura oxigenul.

Medicul îmi explicase că, în urma loviturilor în cădere, pe lângă contuzii, aveai un grav traumatism encefalocranian închis, cu hemoragie cerebrală. Aveau nevoie să câștige timp până când se dezinflama, de asta te „puseseră să dormi”. Un termen eufemistic care te-ar fi deranjat. Coma indusă era singura modalitate de a reduce la minimum stimulii cerebrali și de a ține sub control presiunea intracraniană. Explicațiile lui au fost exhaustive. Totuși, când l-am întrebat dacă mă poți auzi sau dacă poți percepe prezența altei ființe lângă tine, răspunsul lui a fost ambiguu.

— Nu e ceva ce se poate ști cu certitudine, a menționat, dar toate studiile arată că un pacient în comă e lipsit de percepție.

— Vera, ți-am spus și n-am putut continua.

Am simțit o apăsare în piept imaginându-mi că te-ai putea afla acolo, în trupul acela ce zăcea sub cearșafuri; că, de pe partea cealaltă a vieții, încerci să-mi vorbești. Ți-am luat mâna și am strâns-o cu putere.

Plouase, și, de la fereastra clinicii, primele lumini ale străzii își aruncau strălucirea pe trotuarul umed.

O infirmieră a bătut în ușă și, fără să aștepte răspuns, a intrat în cameră. Era o femeie de

treizeci de ani, scundă, lată în șolduri. Chipul ei părea să aibă tăria trecătoare a unui fruct copt.

— N-ați mâncat de ceasuri întregi. De ce nu vă duceți la bufet? Doamna n-o să pățească nimic, mi-a zis, pe când nota ceva pe o tăbliță unde erau prinse niște foi.

Cum eu nu-i răspundeam, s-a întrerupt un moment și m-a privit. S-a dat un pas înapoi și și-a potrivit cocul. Obrajii i s-au îmbujorat. Știam că se simte intimidată de mine.

— E bine că-i vorbiți și-i țineți companie. Sunt sigură că ea vă poate auzi.

Aș fi vrut s-o întreb mai multe, dar roșeața de pe chipul ei m-a făcut să mă răzgândesc.

— Mă cheamă Lucy, dacă aveți nevoie de ceva nu trebuie decât să apăsați pe butonul ăsta mic.

Când a plecat, am adormit în fotoliul de lângă patul tău.

Tot timpul intra câte o infirmieră să-ți controleze semnele vitale, și eu mă trezeam brusc. În toiul acestei nopți zbuciumate, într-una din subitele reveniri la starea de conștiență, mi-am dat seama că mă doare să știu atât de puțin despre tine. Despre obârșia ta, despre familia și viața ta. Ai avut un soț, Manuel Pérez, și un fiu, Julián, dar nu vorbeai niciodată de ei. Despre fiul tău știam doar că murise la treizeci de ani de o boală de plămâni. Misterul în care te învăluiseși ca să înfrunți lumea mă intrigase și pe mine, în pofida apropierii noastre.

După ce știrea despre accidentul tău devenise publică, mi-a atras atenția faptul că nu s-a prezentat nimeni care să spună că e din familie. Chiar dacă durerea celor care au venit – scriitori, poeți, literați – era vădită, toți păreau că te cunosc prea puțin. Singurul om pe care l-am căutat a fost prietenul tău Horacio Infante. Nu aveam telefonul lui, dar Gracia a reușit să-l obțină. Din discuțiile noastre dedusesem, fără să mi-o spui direct, că Infante însemna mult pentru tine. Vocea lui la

telefon suna plină de emoție. Totuși, m-a surprins că n-a venit la clinică. Am încercat să vorbesc iar cu el, dar nu l-am mai putut găsi. I-am lăsat numărul de mobil în căsuța vocală, ca să mă sune când dorește să afle vești despre tine. Am aflat din presă că, la câteva zile după accidentul tău, se întorsese la Paris, acolo unde locuia.

Pe când întunericul începea să se coloreze odată cu primele luciri albăstrii ale zorilor, m-am gândit că, sub învelișul trupului, inima îți palpita și că inima aceea erai tu. Chiar dacă nu mă puteai auzi, acum te aflai acolo. Strânsă între pereții ei, continuai viața sub altă formă.

Buimac după noaptea de veghe, am lăsat mașina la clinică și m-am întors acasă mergând pe malul râului. O lumină necruțătoare devenea tot mai intensă pe undeva în cordilieră și se ivea colțuroasă printre piscurile ninse, pentru a se năpusti apoi în geamurile ferestrelor.

Când am ajuns pe strada noastră, l-am văzut pe vagabondul care dormea pe niște saci informi, acoperit cu o pătură, rezemat de zidul unei case vecine. De cel puțin un an dădea târcoale prin cartier, și ne obișnuiserăm cu prezența și mirosul lui, cu zgomotul cutiilor de conserve goale pe care le purta atârnate pe umăr și care se loveau între ele când mergea. Era un tip înalt, cu un cap mic de pasăre, și, sub aparența lui decrepită, se putea întrezări bărbatul chipeș care fusese pesemne. Niciodată nu ne-a cerut mâncare sau bani, și era greu de aflat dacă n-o făcea fiindcă trăia în altă lume sau din demnitate.

Ajungând acasă, m-am dezbrăcat și m-am lipit de Gracia. Căldura pielii ei mi-a trezit simțurile, dar ea dormea și n-a reacționat la încercările mele de a face dragoste.

M-am trezit după două ceasuri. Mă durea tot trupul. Gracia a ieșit din baie cu un prosop legat peste piept, s-a dus la fereastră și a tras draperiile. Am zărit casa ta, acoperișul cu țigle mici și

vegetația care o acoperă. M-am gândit că Arthur și Charly trebuie să fie flămânzi. Îndată ce mă scol, mă duc să le dau de mâncare.

— Bună dimineața! mi-a spus, cu inflexiunea ei răgușită.

Avea ochii roșii, de parcă ar fi dormit puțin sau ar fi plâns, și m-a emoționat că bărbia îi tremura ușor. Pielea ei veșnic bronzată părea și mai închisă la culoare în contrast cu prosopul alb. S-a așezat în mijlocul patului cu picioarele încrucișate și și-a strâns la ceafă părul lung și ud. Gracia avea o încredere în sine incontestabilă. Deși nu te-am întrebat niciodată, știam că pentru tine asta nu e o virtute. Obișnuiai să-mi spui că singurul bun pe care îl are un creator sunt ezitările, incertitudinile, întrebările și aiurelile sale, îndoiala constantă în privința rațiunii ultime a lucrurilor. Prin aceste crăpături se putea ivi ceva care nu existase acolo nicicând înainte. Dar Gracia nu avea năzuințe creatoare, și siguranța de sine pe care o dovedea pe toate planurile vieții îi aducea din belșug beneficii și recompense. Urmase Politehnica, dar la douăzeci și doi de ani intrase în televiziune. Acum, după paisprezece ani, era una din prezentatoarele de știri ale celui mai popular post, și temperamentul ei energic pătrundea zilnic în căminul a milioane de chilieni.

— Nu te-am auzit când ai venit. Povestește-mi ce face Vera! m-a rugat cu o expresie ce-i reflecta îngrijorarea.

— E în comă indusă. Având în vedere vârsta ei, există riscul să nu se mai trezească.

Gracia și-a închis energic ochii, ca și cum i-ar fi trecut prin față o imagine care-i vătămase pupilele. Apoi și-a scuturat capul dintr-o parte în alta; picăturile de apă ce-i săreau din păr străluceau în geam. Și l-a strâns din nou la ceafă și s-a uitat spre peretele unde ea cu mâna ei înrămase schița cu fațada proiectului meu de muzeu. Era o schiță care îmi amintea în fiecare dimineață că, într-o zi nu

foarte îndepărtată, câștigasem un premiu important, și că poate existau încă speranțe ca muzeul să se construiască.

— Ce-mi spui e groaznic.

Și-a strâns brațele cruciș peste piept.

Întotdeauna mi-a fost greu să știu ce simte sau gândește Gracia.

Când am cunoscut-o, năzuiam să înăbuș în dragostea noastră senzația de distanțare care mă încercase din copilărie. Tu, Vera, ai fost cea care m-ai făcut să văd cât de puerilă era dorința aceea. Tu ai fost cea care mi-a arătat că înăuntrul ființei noastre există o lume particulară, cu construcții și priveliști proprii, unde nu va putea ajunge nimeni, în veci. Gracia nu te apreciase niciodată, și știai asta. Te învinovățea în parte pentru „zilele lenețe”, cum numea ea lunga mea așteptare până avea să înceapă construirea muzeului. Trecuse mai bine de un an, și autoritățile nu ajungeau la un acord, întotdeauna se găsea cineva care îmi susținea proiectul, dar și altcineva mai puternic care punea piedici. Neînțelegeri între autorități, tot felul de studii, alte priorități. Motivele de amânare de la o lună la alta nu lipseau. În vremea asta, eu rămăsesem în aer. În fiecare zi, mă sculam cu gândul la vreun aspect ce putea fi îmbunătățit – un nou material, un plan înclinat mai pronunțat, un culoar mai larg –, și nu era zi în care să nu deschid fișierele din calculator pentru a adăuga sau elimina vreun detaliu. În tot acest timp, tu ai fost aici, Vera. Lângă tine nu mă simțeam deprimat de trecerea domoală a zilelor. Aveam alte lucruri: conversațiile noastre, plimbările, descoperirea acelui univers care te înconjura.

— E groaznic. Eu… a spus și apoi s-a oprit.

— Ce?

— Nimic, nimic. Doar că viața se schimbă atât de abrupt și de cumplit.

Mi-am imaginat că se referă poate și la altceva, în legătură cu ea însăși sau cu noi. Am vrut s-o

întreb, dar se sculase din pat și dispăruse în adâncimea dressingului ei. Mi-am zis că lucrurile care contează sunt prea crude și neliniștitoare pentru a fi exprimate. Prea înrobitoare. M-am acoperit cu cearșaful și am adormit iar.

La zece am coborât în bucătărie și mi-am pregătit o cafea. După câteva minute, eram la portița din fundul grădinii mele, pe care o făcusem special ca să trec în grădina ta. Iarna ne dăruise o zi strălucitoare pe care tu n-o puteai vedea. O pulbere luminoasă, razantă, se strecura printre plante. Arthur și Charly au apărut dintre arbuști. Arthur, cu obișnuitul său fel de a fi liniștit, m-a privit fără curiozitate și s-a așezat pe cărarea pietruită, pe când Charly mi s-a lipit de picioare, măturând aerul cu coada.

De la începutul prieteniei noastre, ai insistat ca eu să intru și să ies din casa ta când mi se năzărește. Pentru asta îmi dăduseși o copie a cheii de la intrarea principală și, pe deasupra, lăsai ușa de la bucătărie fără să pui zăvorul. Încrederea care ne-a unit a fost instantanee. Mi-ai dezvăluit chiar și unde ții cheia de la seif.

— Dacă vreodată trebuie să-l deschizi, Daniel, scoate tot ce găsești acolo și aruncă la gunoi! Nu-i nimic de valoare, sunt doar flecușteț de babă. Iar hârtiile să le arzi! Nu vreau ca după moarte câinii să-mi scormonească prin viață. Bine?

N-am înțeles de ce îmi încredințai acea misiune atât de personală. A fost prima oară când m-am gândit la familia ta, la ființele care îți fuseseră vreodată alături și care, din cine știe ce motiv, dispăruseră. Într-o zi vei pleca, și poate că ziua aceea nu e atât de departe. Prezența ta mă schimbase într-un fel invizibil pentru ceilalți – în afară de Gracia – și, de aceea, mult mai profund și mai semnificativ. Depozitaseși ceva în adâncul ființei mele și-mi ceruseși să-l păstrez. Rămăsese acolo, și acum, când tu nu mai erai, mă temeam să nu dispară, încetul cu încetul.

Am intrat în vestibul și am văzut balta de sânge închegat. Totul se oprise într-un moment de haos și provizorat. Domnea liniștea, o liniște întreruptă de imprecisele rumori subterane ale țevilor de la instalația de încălzire. Am rămas în vestiar privind scara și apoi am urcat treptele, imaginându-mi cum fiecare trebuie să-ți fi lovit spinarea, umerii, genunchii, capul. Ajungând la ultima, m-am uitat în jos. Prin fereastra de la vestibul se strecurau umbrele copacilor, unduind pe zid ca niște pești. Am mers mai departe spre camera ta, dar am rămas în prag fără să intru. Patul era desfăcut. Căzuseși pesemne în cursul dimineții, poate cu puțin înainte să te găsesc. M-am întors la scară. Voiam să-ți refac pașii și să elucidez circumstanțele accidentului. După spusele medicului, nu fusese cauzat de o pierdere subită a cunoștinței; zgârieturile de pe brațe arătau că, în cădere, încercaseși să te sprijini de pereți.

Am parcurs acea scurtă distanță dus-întors de mai multe ori și apoi am coborât. Deși deteriorată, scara era solidă. Balustrada era proptită bine de perete și avea o formă de care te puteai prinde lesne. Treptele, bine gândite, aveau exact centimetrii necesari – contratreapta de optsprezece și treapta de treizeci – pentru ca pasul să fie sigur. În planul ei modest precumpănise de bună seamă funcționalitatea. Atunci m-am gândit pentru prima oară că poate n-a fost un accident. Tu erai o femeie puternică, cu un desăvârșit control de sine și al trupului. Mișcările ți se succedau elegante și precise. În plimbările noastre, tu imprimai ritmul. Chiar râdeai uneori de mine: „Haide, mai repede cu țopăielile astea de dandy bătrân!” îmi spuneai, luând-o înainte. Am încercat să-mi amintesc imaginea trupului tău căzut, poziția brațelor, unghiul picioarelor, pubisul dezgolit, dar viziunea era prea necruțătoare și un filtru lăuntric o respingea, fără s-o pot reține în conștiință. Am ieșit în grădină și am dat de mâncare la câini. Am intrat

iar și m-am întins pe jos, exact în locul unde căzuseși. La ce te gândiseși oare, zăcând acolo, în secunda dinainte de a te cufunda în inconștiență?

Pe tavan vedeam acum desenate niște constelații pe care nu le observasem niciodată. Figurile, trasate cu delicatețe pe un fond albastru-pal, m-au făcut să mă gândesc la cele care, de la înălțime, veghează călătorii în Grand Central Station din New York. Mi-am amintit de obsesia ta pentru univers și pentru stele și de faptul că reprezentarea lor apare des în scrierile tale. Desenul de pe tavan era poate ultima imagine pe care o văzuseși.

Un fior rece mi-a străbătut șira spinării, brațele, picioarele. Mi-am amintit de ușa larg deschisă de la bucătărie, și, pe neașteptate, ceea ce cu câteva minute înainte era doar o presimțire a devenit certitudine: nu făcuseși un pas greșit, ceva sau cineva îți precipitase căderea.

Am căutat pe internet numărul de la Direcția de Investigații a Poliției și am sunat. Pe când îi povesteam ce se întâmplase femeii cu voce plictisită, mi-a venit să închid. Știam ce crede și ce vor crede toți cei cărora le-aș mărturisi bănuielile mele: că ești o femeie în vârstă care s-a împiedicat și a căzut pe scări, rostogolindu-se. Pesemne se întâmplă zilnic, pretutindeni în lume, de sute, de mii de ori: femei și bărbați în vârstă suferă accidente fatale, și nimănui nu-i trece vreodată prin minte că poate fi vorba de altceva decât de propria lor bătrânețe. N-aveam dovezi. Nimeni n-ar putea depune acum mărturie cu privire la forța ta fizică și la precizia mișcărilor tale. Când am terminat cu explicațiile, femeia mi-a indicat că mai întâi trebuie să obțin un raport medical care să-mi coroboreze bănuielile și să-l duc la Procuratură pentru ca DI (Direcția de Investigații) să înceapă cercetarea.

4.

EMILIA

Copaci desfrunziți și străzi cenușii.

Asta a fost prima mea impresie despre Santiago.

Am ajuns în Chile cu doar două luni înainte de dimineața de august în care Vera Sigall a căzut pe scară. Scopul meu era să strâng material pentru a-mi termina teza despre opera ei. Deși știam că va fi greu, nutream și speranța s-o cunosc.

Cu toate că mama se născuse aici, singurele mele amintiri clare din Chile erau despre mare și despre capul mamei dispărând și apărând din apă. Bunicii mei materni muriseră într-un accident când eu aveam patru ani, și de atunci ea pierduse legătura cu restul familiei, care probabil trăia încă în La Serena.

Din fericire, tata îmi făcuse rost de o locuință unde să stau. O mansardă a unui chilian care își făcuse studiile la Grenoble și care acceptase să mi-o închirieze la un preț pe care bugetul meu modest și-l permitea. Garsoniera mea, dacă se poate numi astfel, era construită sub acoperișul unui bloc de nouă etaje, în fața Parcului Bustamante, la câteva străzi de strada Jofré. Consta dintr-o cameră, o bucătărie și o baie, fără legătură între ele. Camera era mică și avea un tapet cu flori, decolorat de soare. Patul era acoperit cu o cuvertură în culori împletită de mână. Mai era și un fotoliu desfundat, de pluș albastru, niște rafturi goale unde mi-am așezat cărțile pe care le adusesem și un birou la fereastră, unde se afla o oglindă cu ramă de metal. Bucătăria era și mai mică, dar avea ustensilele esențiale și o pendulă cu carilon care marca timpul cu tic-tacul său.

După ce mi-am desfăcut valiza, m-a cuprins iar neliniștea. Aveam o misiune de îndeplinit, o lucrare de terminat, dar știam că motivul pentru care mă aflam aici era unul pe care nu-l lămurisem cu Jérôme. Unul pe care nici eu însămi n-aveam curajul să-l abordez.

Ne cunoscuserăm în copilărie. Fuseserăm colegi de școală și, de atunci, cu excepția perioadei pe care o numeam „accidentul”, rămăseserăm mereu împreună. Ne făceam împreună lecțiile, ne jucam împreună, ne împărtășeam lecturile. Tatăl lui lucra la Caterpillar, asamblând piese de buldozere uriașe, o lume care lui Jérôme îi era străină. În schimb, în casa noastră se simțea în largul său. Când interesul lui pentru astronomie a devenit evident, părinții mei l-au adoptat ca elev. La douăzeci și patru de ani era deja mâna dreaptă a tatei la telescopul Schmidt.

Legătura noastră din copilărie dăinuia și acum, când eram adulți, formând un cuplu, deși într-un fel ciudat, fiindcă nu ne atinseserăm niciodată. Cu câteva săptămâni înainte de a pleca în Chile, Jérôme îmi propusese să ne căsătorim la întoarcerea mea. Cinam într-un restaurant din Grenoble, în centru.

— Jérôme, noi nu putem…

— Nu-mi pasă, m-a întrerupt.

— Mie da.

Eu însămi nu știam la ce mă referem. La convingerea că o ființă omenească normală ca Jérôme e incapabilă să trăiască fără să simtă atingerea altcuiva, fără îmbrățișarea care pecetluiește dragostea, sau la ideea de nerostit că, poate, pe undeva, există cineva care m-ar putea dezmorți. Nici Jérôme nu era interesat de expansiunile fizice, dar nu într-un mod conștient și ca o fobie, cum mi se întâmpla mie. Adâncit în observațiile lui asupra corpurilor cerești, nu avea spațiu pentru ceea ce e pământesc. Cert e că el și cu mine ne petrecuserăm viața gravitând ca două planete solitare.

*

În prima după-amiază am scos un scaun din bucătărie și m-am așezat să citesc într-un colț pe terasa vastă. În bătaia soarelui de iarnă, ferestrele reflectau lumina, în depărtare. Porumbeii se

plimbau semeți pe acoperișuri, făcându-și curte unii altora. Pe o terasă vecină, un steag chilian flutura ca o flacără pe cenușiul cerului.

Ziua începea să se dea bătută și se umplea de reflexe reci. Am intrat în cameră și i-am scris lui Jérôme, povestindu-i amănunțit cum fusese călătoria, cum era noul meu cămin, cum se vedea de acolo orașul. Abia am terminat de scris, că tot ceea ce am trăit de la plecare mi s-a filtrat în cuget și a devenit real.

În noaptea aceea abia dacă am închis ochii. A doua zi urma să mă duc să cunosc Biblioteca Bombai, unde se aflau manuscrisele, scrisorile și fișele de lucru donate de Vera Sigall. Horacio Infante – un distins poet chilian care trăia la Paris – fusese cel care îmi făcuse legătura și îmi obținuse permisul ca să lucrez acolo. Doream cu înfrigurare să mă adâncesc în materialul acela pe care nu-l văzuse nimeni. Eram sigură că îmi va deschide drumul spre noi dimensiuni ale operei Verei Sigall. Dar nu e vorba numai de asta.

În acest colț al lumii, despărțită de Jérôme, erau multe lucruri pe care le ignoram; viața apărea în fața mea întinsă și totodată difuză, fără început și fără sfârșit.

5.

DANIEL

Îndată ce medicul mi-a dat în silă un raport unde vorbea de posibilitatea ca tu să nu fi căzut dintr-un simplu accident, am prezentat cazul la procuratură și, după câteva zile, am primit un telefon de la DI. Urmau să vină la tine acasă în după-amiaza aceea.

Pe când îi așteptam, am ieșit în grădina ta, de unde ți-am zărit studioul. Proiectarea lui a

provocat prima și unica noastră dispută. Eu credeam că trebuie să aibă ferestre mari, care să lase vegetația și lumina să intre, dar tu voiai niște geamuri mici, care să-ți protejeze intimitatea, să te izoleze, să creeze înăuntru un loc fără timp. Mi-amintesc schițele pe care ți le-am făcut și cuvintele tale de laudă când ai descris proporțiile încăperii de sticlă pe care o desenasem pentru tine. Totuși, decizia ta a fost fermă, voiai o cutie neagră din care personajele tale să nu poată fugi. Cât ai fost de fascinată de capela lui Zumthor, când ți-am arătat-o, cu bârnele acelea incendiate și singura lucarnă sus de tot, pe unde lumina se lăsa să cadă!

— Asta vreau! ai spus.

Și amândoi am desenat un studio ce se afla la jumătatea drumului între cutia ta neagră și încăperea mea de sticlă.

Am traversat grădina și am intrat. O viață rămăsese suspendată acolo. Narcisele galbene din vas se ofiliseră, și pe șezlong zăcea deschisă cu fața în jos cartea pe care o citeai, jurnalul lui Katherine Mansfield, cu un prolog de Virginia Woolf. Pe unul din rafturi m-am uitat iar la singura ta fotografie pe care o păstrai în casă, pe lângă aceea în care apari cu tatăl tău. M-a surprins întotdeauna că o aleseseși tocmai pe aceasta. Stai în picioare, cu genunchii îndoiți, brațele întinse în jos și mâinile desfăcute, într-o postură ce dezvăluie marea dansatoare de twist care trebuie să fi fost. Privești spre cameră cu un zâmbet misterios, ca și cum ai păstra un secret și ai provoca fotograful să-l descopere. Însoțitorul tău te observă cu seriozitate, într-o încordare inutilă, cu stăruința celui care se află în fața cuiva care îi depășește nu numai așteptările, ci și posibilitățile. M-am oprit și la imaginea pe care o aveai întotdeauna pe masa ta. Fotografia în alb și negru a unui bărbat cu barbă întunecată, care se înclină peste lucrarea de caligrafie a unei fetițe cam de cinci ani. Era în anul

1923, și fetița aceea erai tu. Așa mi-ai povestit într-o zi:

— Tata stăruia să învăț să citesc și să scriu. După el, cunoașterea era singurul lucru pe care nu ni-l poate lua nimeni.

La câteva zile după ce fotograful Alter Kacyzne le-a făcut poza aceea, satul Cecelnik a fost invadat.

— Tata a stins lumânările, a tras draperiile, și am rămas nemișcați, uitându-ne prin perdelele de voal la zecile de oameni care fugeau pe străzi strigând, lovind în porți cu bastoane și patul puștilor, spărgând sticle, scoțându-i pe locuitori în stradă, jefuindu-le casele.

Îmi amintesc ce mi-ai povestit despre Dania, vecina ta. Ochii ei deschiși și goi. Patru bărbați înarmați îi smulgeau hainele, sfâșiindu-le în bucăți, în fața porții casei ei, și atunci mama ta ți-a acoperit ochii și te-a îmbrățișat. Niciodată înainte nu-mi vorbiseși despre oroarea asta.

„Scrie!” ți-am spus. Și tu m-ai privit pentru prima oară cu dispreț, parcă spunându-mi „tu n-ai idee”. Acesta era spațiul tău de tăcere, și niciodată n-am mai încercat să-l profanez.

Fotografia era excepțională, și m-am interesat de omul care o făcuse. Am descoperit că era vorba de un mare fotograf. După ce s-a sfârșit Primul Război Mondial, Kacyzne s-a dedicat fotografierii obiceiurilor și vieții evreilor, și mergea din sat în sat încercând să le imortalizeze cultura. Mulți ani după ce făcuse fotografia asta cu tatăl tău și cu tine, a părăsit Polonia fugind de naziști, dar, când a ajuns la Ternopil, în 1941, naziștii ocupaseră deja orașul, și a fost bătut până a murit de colaboraționiștii ucraineni. Soția lui, Hana, o femeie răpitor de frumoasă, care l-a însoțit în peregrinările lui fotografice, a murit într-un lagăr de concentrare. Fata lor a supraviețuit ascunzându-se în Polonia și dându-se de origine neevreiască.

Am plecat din studioul tău cu o senzație de amărăciune și mai intensă și cu hotărârea să nu mă

opresc până nu descopăr ce ți se întâmplase în dimineața când căzuseși. Mi-am făcut o cafea și m-am așezat la masa din bucătărie să aștept. M-am gândit la Gracia, la gura ei mare și la zâmbetul ei arogant, care dădea impresia că provine din ironie, dintr-o viziune caustică asupra lucrurilor și vieții. M-am gândit și la petrecerea aniversară organizată de ea cu atâta grijă, care urma să aibă loc la sfârșitul acestei săptămâni. Împlineam șapte ani de căsnicie. Și, chiar dacă eu știam că Gracia așteaptă această zi cu emoție și nerăbdare, va trebui să-i spun s-o anulăm. Nu mă simțeam în stare să suport neplăcerile, efortul și pretențiile unei sărbători.

Eram cufundat în gânduri când s-a auzit soneria. Zgomotul m-a făcut să sar de pe scaun. Când am deschis ușa, m-am pomenit cu un bărbat slab și scund.

— Sunt inspectorul Segundo Álvarez, s-a prezentat. Avea fața prelungă. Ochii îi erau atât de negri, că era imposibil să distingi unde se termină irisul și unde începe pupila. Vă deranjează dacă arunc o privire?

Purta blugi și o canadiană albastră impecabilă. Se putea ghici grija pe care o avea pentru cum arăta, părul rar dat pe spate și barba rasă de curând. Totuși, pungile mari de sub ochi vorbeau de o viață nu tocmai ordonată și nici ușoară. I-am arătat locul unde căzuseși în vestibul și pata de sânge acum uscată. I-am spus că în dimineața aceea găsisem ușa bucătăriei larg deschisă. Apoi am urcat la etajul doi. Pe scări mi-a sunat mobilul, am încercat să-l ignor, dar inspectorul m-a privit cu un aer întrebător. L-am scos din buzunar, am aruncat o privire la ecran și l-am închis.

— Nu răspundeți?

— E un număr pe care nu-l cunosc, am mințit.

I-am explicat considerațiile mele tehnice privitoare la trepte și la balustradă, dar privirea lui aluneca rapid peste lucruri, ca și cum niciunul nu reprezenta un subiect de interes. Am avut impresia

că își făcea treaba știind dinainte că tot ce făcea era, la urma urmelor, o pierdere de timp. Când ne-am întors la etajul întâi, mi-a spus:

— Domnul Daniel Estévez, nu-i așa?

— Întocmai, i-am răspuns cu solicitudine.

— Ce relație aveți cu doamna?

— Sunt vecinul ei.

— Și cum ați intrat aici?

— Am o cheie. Mi-a dat-o ea acum câțiva ani.

— De ce nu ne-ați chemat imediat?

— Pentru că la început am crezut că a fost un accident.

— Și ce vă face să credeți acum că n-a fost?

I-am explicat din nou treaba cu balustrada, cu scara, i-am vorbit de agilitatea ta și de condiția fizică bună în care te aflai în ciuda vârstei. L-am condus în bucătărie și ne-am așezat la masă în fața ferestrei. Nu voiam ca scena aceea să se petreacă în salon, în fața cărților și obiectelor tale celor mai îndrăgite. I-am oferit o cafea pe care a refuzat-o. El a cercetat ușa. Eu am insistat că faptul de a o fi găsit larg deschisă e o dovadă concludentă că se întâmplase ceva neobișnuit. M-a întrebat cu cine locuiai, mi-a cerut numele și adresele rudelor, prietenilor, cunoscuților care ar fi putut avea vreo problemă complicată cu tine. Și, cum eu știam prea puțin despre toate astea, răspunsurile mele, pe care la început le-am dat fără șovăieli, au devenit bâlbâite și nesigure. M-a întrebat dacă văzusem semne de violență când te-am găsit pe jos, dacă aveai obiecte de valoare în casă și dacă lipsea ceva. I-am spus că unele dintre tablourile tale erau într-adevăr valoroase, mai ales un portret de mărime considerabilă pe care ți-l făcuse Chirico. M-a rugat să i-l arăt, și i-a făcut o fotografie cu telefonul mobil. A fotografiat și sculptura de Negret și alte tablouri pe care i le-am indicat. Mi-a spus că le va trimite experților pentru identificarea amprentelor. Mobilul mi-a sunat iar. Știam cine e și, fără să mă mai uit, am închis.

M-a întrebat cum ne cunoscuserăm, cât de des te vedeam, cum îmi câștigam existența, cu cine locuiam. I-am spus că în zilele de dinaintea căderii tale fusesem într-o călătorie în nord, într-un loc numit Los Peumos. M-a întrebat când mă întorsesem și motivul călătoriei. I-am răspuns că sunt arhitect și mi se ceruse să fac proiectul unui hotel. Mințeam încă o dată. Doar nu era să-i mărturisesc unui necunoscut adevăratul motiv al călătoriei mele. Cu toate că era răcoare, începusem să transpir, și inspectorul Álvarez trebuie să fi observat. În cele din urmă, m-a întrebat când te văzusem ultima oară, și i-am răspuns că înainte de plecare. L-am mințit mai departe. După asta a considerat că vizita se terminase.

— N-ar trebui să mai intrați la doamna Sigall. Nu există dovezi că ea ar fi vrut să veniți aici în absența ei. Mai are cineva cheia casei?

— María. Vine să facă curat o dată pe săptămână.

M-a întrebat dacă îi știam numele întreg și telefonul, și i-am dat numărul de mobil.

— Când vine?

— Marțea. În marțea de după accident am sunat-o și i-am spus să nu vină. Dar va fi aici săptămâna viitoare.

Terminându-și interogatoriul, inspectorul Álvarez a intrat iar în bucătărie și a tras zăvorul la ușă. Mi-a cerut și cheia și a introdus-o într-o pungă de plastic pe care a sigilat-o. Cu un gest al mâinii îndreptat înainte și înclinându-și capul, m-a poftit să ies din casa ta.

Totuși, în seara aceea am intrat din nou, nesocotindu-i instrucțiunile. Pentru siguranță, făcusem o copie după cheia ta pe care o păstram într-un sertar al biroului. Am cercetat toate colțurile casei, să văd dacă lipsește vreun obiect sau dacă vreunul e deplasat de la locul lui. Cu sfiiciune, am căutat prin dulap, unde, printre pantofi, păstrai seiful. Totul era intact. O viață care

se oprise și aștepta fără suflare sosirea ta pentru a se pune iar în mișcare. Haosul acesta al tău pe care îl cunoșteam prea bine. Mi-am amintit de aerul ștrengăresc cu care îl citai pe Einstein ca să te aperi. Ceva în genul că, dacă un birou dezordonat este semnul unei minți dezordonate, ce se putea crede despre unul gol? Se părea că, dacă cineva intrase la tine, n-o făcuse cu scopul de a fura. Dar atunci de ce? Și cine?

6
.

EMILIA

Profesorul de la universitate care îmi conducea teza de doctorat îmi obținuse o bursă, care însă abia dacă-mi acoperea cheltuielile. De aceea, din puținele mele economii, mi-am cumpărat o bicicletă Pashley la mâna a doua și m-am oferit să vând zarzavaturi la domiciliu în cartier. Don José, patronul prăvăliei, a acceptat imediat. Era fiul unor imigranți spanioli veniți cu vaporul *Winnipeg*. Nu trăise niciodată în Spania, dar păstra accentul, pe care îl moștenise pesemne de la părinți. Purta bască, mustăți și două bretele dintre care se ivea o burtă mare. În prăvălia de zarzavat se intra coborând trei trepte, unde obișnuia să se culce o pisică neagră. În fiecare dimineață, după ce împărțeam zarzavaturile, mă duceam pe bicicletă la Biblioteca Bombai, pe strada Condell.

În prima zi, mi-a deschis ușa o femeie subțire și măruntă. Deși nu era chiar bătrână, avea un baston și părul cărunt. De cum am intrat, m-a condus într-o cameră ocupată aproape în întregime de un birou de mahon. Lumina abia răzbătea prin niște draperii lungi de catifea. Totul acolo părea că dăinuie de o

veșnicie, iar culorile și obiectele se amestecau într-o singură materie uniformă.

Biblioteca fusese fondată de moștenitoarea unei mari averi în anii ’50. Urmărea să adune și să recupereze texte de prozatori și poeți latinoamericani, dar avea și o colecție de poezii și scrisori ale unor autoare anonime de origine saxonă din secolul al XIX-lea.

— Mă cheamă Rosa Espinoza. Cu ce vă pot fi de folos? mi-a spus când ne-am așezat amândouă, ea în spatele biroului înțesat de cărți și eu în fața ei.

Mi-a atras atenția numele ei[11]. Fie că părinții i-l dăduseră dinadins – ceea ce ar fi fost o cruzime –, fie că nu-și dăduseră seama ce fac.

Îndată ce m-am așezat, doamna Espinoza a început să-mi pună o mulțime de întrebări: ce adresă am, ce vârstă, care sunt datele de contact ale profesorului meu din Franța, ce studii am. Treburi de genul ăsta. Scria răspunsurile la calculatorul ei învechit, cu o severitate domoală, în vreme ce pe sub ochelari mă scruta de parcă aș fi ascuns o bombă în rucsac.

— Și ce doriți să faceți aici? m-a întrebat în sfârșit.

Și-a scos ochelarii, i-a strâns și, ținându-i ca pe o armă ascuțită, și-a pus brațele încrucișate pe masă. Mi-era greu să înțeleg ce se întâmplă. Horacio Infante îmi spusese stăruitor că nu trebuia decât să vin aici și să încep să lucrez.

— Chiar nu știți?

Femeia a negat dând din cap. Cerceii ei cu perle aruncau sclipiri spre umeri. Era îmbrăcată în culori deschise ce se asortau cu părul cărunt. Am tăcut. Nu voiam să vorbesc despre adevăratul scop care mă adusese aici. Păstrându-l în forul meu interior, aș fi împins la nesfârșit hotarele la care puteam ajunge. Însă a-l dezvălui ar fi fost un fel de a-l captura și mutila. De aceea inventasem un proiect pe care să-l folosesc drept paravan: acela de a

cataloga hârtiile și arhivele pe care Vera Sigall le donase acum doi ani și care, după verificările făcute de monsieur Roche, rămăseseră neatinse.

— Poate că, înainte de a-mi explica, vreți o ceașcă de ceai.

În ochișorii înconjurați de riduri s-a ivit o strălucire ciudată.

— Aș fi încântată, am spus, și ea a dispărut.

Prin perdeaua groasă am zărit ramurile desfrunzite ale copacilor care se profilau pe cerul cenușiu, ca într-un filigran.

— „O lume de copaci fără stele", am murmurat.

Erau ultimele cuvinte ale lui Javier, personajul principal din primul roman al Verei Sigall.

Doamna Espinoza s-a întors cu un bărbat care, în spatele ei, venea cu o tavă de argint cu un ceainic albastru bătând în gri și două cești de aceeași culoare. A lăsat tava pe birou și a ajutat-o pe doamna Espinoza să-și pună la îndemână bastonul și apoi să se așeze.

— Mulțumesc, Efraín, a zâmbit ea. Efraín e grădinarul, șoferul meu și paznicul a toate câte sunt aici, a adăugat, după ce omul s-a retras.

Aroma ceaiului cu mirodenii a umplut încăperea. Doamna Espinoza l-a servit fără grabă.

— E cam fierbinte, aveți grijă! A făcut o pauză și apoi a continuat: Acum poate îmi spuneți care e scopul venirii dumneavoastră aici.

Și-a ridicat capul, așteptând ca din cuvintele mele să apară ceva surprinzător, dar totodată cunoscut, ca un porumbel din pălăria unui magician.

— Ceea ce vreau să fac… am zis și m-am oprit.

— Hai, spuneți!

Vocea îi era blândă, dar hotărâtă.

Și-a sprijinit capul pe spătarul scaunului și și-a adâncit ochii nefardați într-ai mei.

— În fine, ceea ce vreau e să analizez diferitele semnificații ale aștrilor și planetelor în opera Verei Sigall. Să le descopăr originea. Asta în linii mari.

Mă ocup de o vreme de acest studiu și n-am ajuns prea departe.

Nu știu de ce, dar în fața acestei femei am dezvăluit pentru prima oară ce anume mă adusese până acolo. Ce îmi dăduse puterea să traversez oceanul. Aveam intuiția că este ceva ascuns în stelele Verei Sigall. Ceva dincolo de povestiri, de personaje și de istoriile lor. Chiar și de cuvinte. Intuiam și că, dacă descopeream ce anume, voi găsi ceva din mine însămi. Era o percepție atât de vagă și nedefinită încât de multe ori se spulbera. Mi-am plecat ochii. Mâinile îmi transpirau.

— Îndată ce v-am văzut, am știut că Horacio Infante se înșală și că adevăratul dumneavoastră obiectiv nu e să catalogați opera Verei Sigall. Nu păreți genul care se ocupă cu catalogări.

Eu nu știam să îmbrățișez oamenii. Dar aș fi vrut să pot s-o fac.

Împreună cu ea, am vizitat biblioteca, o clădire cu două etaje în stil englezesc. Primul găzduia vasta sală pentru cercetători. Într-un colț se vedea o vitrină cu un taburet ce aparținuse Alfonsinei Storni. După cum mi-a explicat doamna Espinoza, Alfonsina îl lua cu ea în lungile sale plimbări la câmp și se așeza să mediteze. Biblioteca se afla la etajul doi. Erau trei săli spațioase, și într-una din ele se afla un fișier mare cu sertare, cu fișe clasificate pe autoare. Am reușit să disting câteva: Clance Lipsector, Elena Garro, Silvina Ocampo și Alejandra Pizarnik.

În scurtă vreme, eram așezată la etajul întâi, în fața unuia din fișierele donate de Vera Sigall bibliotecii. Mi-a atras atenția un teanc de fotografii prinse cu o panglică neagră. Fotografiile cu Vera Sigall sunt puține. Presa și editorii reproduc de obicei una și aceeași, în care, sub o seriozitate incisivă, s-ar fi zis că vrea să-și ascundă frumusețea. Am desfăcut cu grijă nodul. Erau cinci fotografii alb-negru. Patru dintre ele înfățișau persoane care îmi erau necunoscute. Cea de a

cincea era o fotografie a Verei împreună cu părinții ei, Aron și Emma Sigall. Este o imagine ovală. Mama, cu fața groasă și posomorâtă, privește aparatul cu o expresie îngrijorată, ca și cum soarta i-ar ursi un viitor dificil și ea l-ar presimți. Tatăl, într-un costum umil ca omul obișnuit cu munca, observă aparatul cu hotărâre și severitate. Vera, o fetiță care n-are mai mult de șapte ani, degajă un aer neliniștit, misterios.

Într-una din cărțile cele mai importante publicate despre opera Verei Sigall, autorul – Benjamin Moser – precizează că toate informațiile referitoare la biografia ei sunt ambigue și adesea contradictorii. Nimeni nu știe precis câți ani avea când părinții ei au fugit din localitatea Cecelnik din Ucraina pentru a scăpa de pogromuri. Din câte a reușit el să afle, au ajuns în Moldova pe Nistru, într-o barcă. Data exactă a sosirii lor în România și călătoria pe care au făcut-o apoi pentru a ajunge în Chile se pierd într-o nebuloasă. De-a lungul vieții, Vera s-a înconjurat de enigme și, în puținele interviuri pe care le-a acceptat, se proteja dând același răspuns: „Marele meu mister este că nu am mistere”.

Mi-aduc aminte de prima oară când i-am citit unul din texte. Limbajul se transforma în mâinile ei. Cuvintele se reflectau și se generau între ele, ca în imaginile oglinzilor față în față, creând o senzație de descumpănire.

Am lăsat fotografia pe masă și am închis ochii. Aveam nevoie să asimilez emoția pe care mi-o producea faptul că mă aflam în lumea Verei Sigall. Am crezut că poate îmi găsisem în sfârșit locul, între pereții vetuști de aici, printre sufletele tuturor acestor femei. Aici nimeni n-avea să mă ajungă. Nimeni n-avea să-mi ceară insistent ceea ce nu i-aș fi putut da niciodată.

M-am întors pe bicicletă înainte de a se întuneca. Razele soarelui brăzdau cerul ca niște lănci, ricoșând în ferestrele edificiilor înalte de

sticlă. Urcam scările spre mansarda mea, când m-am întâlnit cu vecinii de la etajul nouă. S-au prezentat drept Juan și Francisco. Juan era înalt și brunet, cu mișcări cumpănite, îmbrăcat scrupulos și cu eleganță. Francisco era scund și bine legat, cu șuvițe țepene, de culoare deschisă, iar pe blugii lui uzați și pe pulover avea urme de vopsea.

— Emilia Husson, nu? m-a întrebat Juan.

Mi-a întins o mână mare și bronzată, cu o politețe amabilă. Am confirmat dând din cap, fără să i-o strâng. El, citindu-mi poate în ochi că nu e vorba de o dovadă de dispreț, nu mi-a luat în seamă gestul și a continuat:

— Vezi doar, ne-am interesat la portar. Ești Emilia și ai sosit de la Paris.

— Mă rog, nu chiar de la Paris, locuiesc la Grenoble, dar de fapt cred că e totuna.

Au zâmbit amândoi cu sinceră simpatie.

— De mai bine de un an nu locuiește nimeni la mansardă. Eram îngrijorați în legătură cu cine ar putea veni. Mă bucur că ești tu, Emilia, a spus Juan, în vreme ce-și scotea din buzunar niște chei.

— Sperăm să te vedem cât mai des, a spus Francisco, și amândoi au dispărut în apartamentul lor.

Când am ajuns la mine, am spălat farfuriile rămase de la cină și apoi mi-am deschis calculatorul. Aveam un e-mail lung de la Jérôme. A doua zi pleca într-una din excursiile lui la munte. De data asta avea să încerce să ajungă pe creasta muntelui Elbrus. După ce l-am citit, i-am scris povestindu-i de întâlnirea mea cu doamna Espinoza, de mirosul de praf, de solemnitatea lui Efraín, grădinarul, de ceaiul aromat care schimbase ordinea lucrurilor ca o băutură fermecată. I-am povestit și de fotografia Verei Sigall pe care o descoperisem, de ochii ei neliniștiți care păreau că așteaptă ceva.

7
.

DANIEL

Gracia și-a înnodat părul cu amândouă mâinile în creștetul capului, iar apoi și l-a desfăcut. Deși era aranjată fără cusur pentru ziua ei de lucru, părea obosită.

— Nu înțelegi, i-am spus pentru a nu știu câta oară.

— Ba înțeleg. Dar eu sunt vie, aici, lângă tine. Și ea nu, a spus apăsat, ciocnind cu putere ceașca de cafea de farfuriuță.

Așezați la masa din bucătărie, am rămas amândoi cu ochii pe fereastră. Grădina, amorțită de frig, era acoperită de brumă. Peste noapte ne certaserăm o vreme și acum eram obosiți. Jignirile pe care ni le aduseserăm pluteau încă în aer cu țepii lor, rănindu-ne. Fusese o dispută dură, fără concesii.

E drept că Gracia planificase de săptămâni petrecerea noastră aniversară, că angajase deja chelnerii și un *maître,* și că majoritatea invitaților își confirmaseră participarea, dar chiar și așa mă durea că nu-mi înțelegea neputința de a mă distra cât timp tu zăceai în patul acela, fără cunoștință. Simplul fapt de a discuta despre asta era o dezamăgire. Eu aș fi vrut ca ea însăși să fi renunțat. Gracia, la rândul ei, ar fi dorit ca eu, animat de ideea sărbătoririi noastre, să fi fost în stare să te uit pentru câteva ceasuri.

— Dacă aș fi acceptat să gătești tu, n-am fi ajuns aici, a remarcat.

— Mă impresionează cât de puțin mă cunoști, Gracia. După atâția ani, i-am spus furios și totodată cu sentimentul înfrângerii.

Erau ultimele zbateri ale luptei.

Când Gracia începuse să vorbească de petrecere, cochetasem cu ideea de a pregăti eu banchetul. Era o bună ocazie să învăț. Dar Gracia se opusese și atunci cedasem.

— Nu mă aștepta la cină! Azi trebuie să rămân până mai târziu la televiziune, a precizat și și-a băut dintr-o sorbitură cafeaua.

Eu pregătisem pâine prăjită și ouă jumări de care nu se atinsese niciunul din noi.

— Pot să te aștept.

— Cum vrei, s-a ridicat de la masă, și-a luat geanta și, fără să-mi spună la revedere, a plecat trântind ușa.

Mi-am mai făcut o cafea neagră și m-am așezat iar. Mi-am amintit discuțiile noastre din studioul tău și cum m-ai făcut să văd materia din care sunt plămădite relațiile conjugale. O materie în alcătuirea căreia intră componentele autodistrugerii. N-am vrut să te cred niciodată. La urma urmelor e o chestiune de voință, îți spuneam. Să vrei să iubești și să fii credincios acestui țel. Dar atunci îmi vorbeai de voracitatea iubirii, de dorința imperioasă de a înghiți ființa iubită și de a o face să respire numai prin tine. Însă mai cu seamă îmi vorbeai de năzuința tainică a iubirii de a se desăvârși, fără negocieri și fără cuvinte, animată doar de propria-i esență, de presupusa ei necondiționalitate.

Am ieșit în grădină ținând ceașca de cafea cu amândouă mâinile. În aer se auzea trosnetul înghețului matinal. Totul era liniștit, supus. Am auzit voci. M-am apropiat de grilajul care ne separa casele și am ciulit urechile. Era inspectorul Álvarez care vorbea cu María. Ea, cu șorțul ei în carouri, îi arăta poarta care ne unește grădinile.

— Domnule Estévez! l-am auzit pe inspector strigându-mă. Tocmai voiam să vorbesc cu dumneavoastră.

M-am apropiat de ei. María m-a privit cu neîncredere. Nu înțelesese niciodată lungile ore pe

care le petreceam cu ușa închisă în studioul tău, care acum, cu ferestrele lui mici, ne privea mut și solitar din fundul grădinii.

Charly și Arthur au apărut din boscheți și, dând din coadă, au venit la mine. Inspectorul Álvarez m-a salutat cu o familiaritate forțată și a vorbit mai departe cu María, în timp ce eu mi-am plimbat privirea peste grădina ta. Crengile nucului se înclinau spre pământ, gânditoare. Atunci ți-am văzut calele. Cineva tăiase multe dintre ele. M-am apropiat și am văzut că fuseseră tăiate cu mână sigură, cu foarfecă pentru crengi. Am zâmbit. Poate că îți îndeplinișeși dorința secretă de a-ți fura propriile flori. Gândul mi-a zburat iar la Gracia. Pentru ea, lumea era împărțită între cei care se poticnesc și eșuează și cei care o folosesc pentru a-și atinge scopurile și au succes.

Aveam mobilul în buzunar și l-am simțit vibrând. Nu era nevoie să mă uit pe ecran ca să știu cine e. L-am lăsat să sune, gândindu-mă că ar trebui poate să-mi schimb numărul și să dispar.

— Domnule Estévez, l-am auzit pe inspector în spatele meu, putem sta de vorbă?

— Da, sigur, i-am spus tulburat.

Mă îndreptasem, fără să-mi dau seama, spre cale.

A insistat să-i mai povestesc o dată detaliile din dimineața când te găsisem. M-a întrebat dacă văzusem ceva sau pe cineva suspect. Mi-am amintit de vagabond, dar a-l pomeni ar fi însemnat într-un fel a-l acuza, și mi s-a părut nedrept. Eram convins că era un om inofensiv. Inspectorul voia să știe dacă în ultimele săptămâni primiseși vreo vizită sau asistaseși la vreun tip de eveniment special, și i-am povestit de prânzul cu prietenul tău Horacio Infante, acasă la fiica lui. M-a mai întrebat și câte zile lipsisem din Santiago și dacă în acest răstimp luasem legătura cu tine. I-am spus că plecasem joi dimineața și mă întorsesem duminică noaptea. Mințeam încă o dată.

Azi după-amiază, pe când mă întorceam acasă după ce fusesem la tine la clinică, am primit un mesaj de la Gracia pe celular. „Am anulat totul”. Am simțit o imensă duioșie pentru ea, pentru eforturile pe care le făcea ca să mai micșoreze diferențele dintre noi. Am trecut pe la supermarket și am cumpărat ingredientele necesare ca să fac un ghiveci cu carne.

Nu conta că diseară se întorcea mai târziu ca de obicei, îmi rămânea astfel timp să pregătesc cina în liniște, cum aveam nevoie.

Pe când tăiam morcovii și usturoiul, gândul mi-a zburat iar la restaurantul de pe malul mării. Era un vis care mă obseda de la o vreme. Făcusem planurile și inventasem și niște rețete, toate proaspete și simple, la care foloseam produse specifice acestui colț de lume, acum uitate în țara noastră. Nu ți-am povestit niciodată, fiindcă nu voiam să-ți fie antipatică, dar Gracia detesta ideea. Se măritase cu un arhitect, obișnuia să-mi spună, nu cu un bucătar de cârciumă.

Am ieșit din bucătărie la miezul nopții. Am băut o sticlă de pinot noir, și ghiveciul a rămas neatins în cratiță. Gracia nu s-a întors. Am adormit pe plapuma din patul nostru, cu toate luminile din casă aprinse.

Deși nu m-ai întrebat niciodată, am știut mereu că ți-e greu să înțelegi relația mea cu Gracia.

*

Eu aveam șaisprezece ani și ea douăzeci când ne-am cunoscut. Părinții plecaseră în călătorie și ne lăsaseră, pe sora mea mai mică și pe mine, în casa unor unchi. Vărul meu Ricardo, cu șase ani mai mare ca mine, era ursuz și violent. Cea mai mare parte a timpului și-o petrecea închis în camera lui, învățând sau vorbind la telefon, și, când ieșea, nu pierdea niciodată ocazia să-și bată joc de mine, să mă îmbrâncească sau să-mi ignore prezența. De asta mi s-a părut ceva neașteptat că, într-o sâmbătă seara, pe când mă uitam cu sora

mea la televizor în salon, m-a invitat la o petrecere.

— Și șobolanii au nevoie să ia aer, mi-a spus, cu tonul lui sarcastic.

Era felul lui de a se referi la mine de când eram copii. Am crezut – ca mulți dintre prietenii mei – că Ricardo plănuia să se ducă intempestiv la vreo petrecere și voia să-i netezesc drumul. Pe vremea aceea eu eram elev la un colegiu de băieți, și dorința de a intra în legătură cu sexul feminin ocupa cea mai mare parte a timpului și eforturilor colegilor mei. Eu îmi dădusem deja seama că n-aveam nevoie să pornesc în căutare de femei. Nu avusesem niciodată o iubită, dar nu din lipsă de ocazii, ci fiindcă în mine se năruise ceva esențial.

Trebuie să fi avut doisprezece ani, sau poate treisprezece, când am suferit prima lovitură. În două zile urma să ne mutăm, și una dintre prietenele mamei venise să ne ajute la împachetat. Făceau ordine, beau ceai, urcau și coborau scările. Ori de câte ori trecea prin dreptul camerei mele, ea deschidea ușa și-mi spunea că sunt băiatul cel mai frumos pe care-l văzuse în viața ei. Intrase de cel puțin cinci ori și de fiecare dată stătea tot mai mult. Într-un rând a închis ușa și m-a mângâiat. M-am desprins cu violență, mi-am luat mingea de fotbal și am ieșit în grădină. În scurtă vreme s-a înființat și ea acolo. În noaptea aceea m-am trezit cu febră. „Un virus”, a spus mama. Dar eu știam că nu e vorba de un virus. Efectul acesta pe care-l produceam asupra celorlalți mă îmbolnăvea, mă făcea să mă distanțez de lume. Îmi îngreunase și relația cu colegii. Conștienți de ceea ce se întâmpla, apropierea mea îi incomoda. Însă unii descoperiseră că le puteam fi de oarecare folos, ca de pildă să atrag atenția celor mai frumoase fete sau să fac să nu fie dați afară de la petrecerile la care nu fuseseră invitați. Chiar și așa, în scurtă vreme mă furișam în stradă și plecam cu o senzație de înfrângere.

După ce Ricardo m-a părăsit chiar în fața porții casei cu petrecerea, am început să mă plimb prin apartament. În salon, patru fete stăteau pe o canapea, vorbind cu multă însuflețire. Când m-au văzut, trei dintre ele au șușotit ceva. A patra, ignorând prezența mea și șușotelile prietenelor, a continuat să vorbească. Cu un pahar cu bere în mână, Gracia râdea și își răsucea o șuviță de păr pe deget. Avea ochii scânteietori și un zâmbet care îi dădea un aer de cunoscătoare a vieții. Vorbea cu mare siguranță și, fără să fie cea mai frumoasă, emana o energie puternică. Pentru prima oară am simțit dorința de a mă apropia de o femeie. Dar nu știam cum. După ce am tot dat târcoale, le-am văzut pe Gracia și pe una din prietenele ei intrând în bucătărie și m-am luat după ele. Bucătăria era lungă ca un vagon de tren și plină de lume. Când am reușit să intru, Gracia dispăruse. Am băut vreo două beri. Trebuia să-mi iau inima-n dinți pentru a o aborda când aveam s-o găsesc. O ușă dădea într-o curte mică de ciment, unde un grup se strânsese în jurul unei sobițe. M-am alăturat și eu și mi-am încălzit mâinile la foc. O fată cu o pălărie care-i ajungea până la nas mi-a oferit puțin *pisco* într-un pahar de plastic. L-am băut dintr-o înghițitură. După câteva secunde eram ametit. Într-un colț al grădinii, după singurul copac, le-am văzut iar. Gracia era măruntă, purta o fustă neagră ce lăsa la vedere niște picioare puternice și frumoase. Ea era cea care vorbea, pe când fata încuviința atentă, ca și cum ar fi primit un sfat. Cu tot întunericul, am avut impresia că Gracia mă privea și zâmbea. M-a cuprins iarăși emoția din urmă cu câteva clipe. Eram hotărât să-i vorbesc. I-am cerut fetei cu pălărie încă puțin *pisco* și am dat iar pe gât jumătatea de pahar pe care mi-a turnat-o. Ricardo a apărut în grădină și s-a îndreptat spre Gracia și prietena ei. Era mai înalt și mai voinic decât ceilalți. A luat-o pe Gracia de mijloc cu un gest de stăpân și a sărutat-o pe gură.

— Vino, șobolanule! m-a strigat.

În clipa aceea am auzit din casă „Mulți ani trăiască!” și am intrat cu toții. O tânără rotofeie ținea un tort care avea ceva de sculptură și de deșeu. Înainte să se termine cântatul, m-am strecurat printre invitați în căutarea unei toalete. Am ajuns tocmai la timp ca să apuc să ridic capacul closetului și să expulzez o masă fetidă de un maro roșcat. Am pus iar capacul și m-am așezat pe el. Eram epuizat, și greața nu-mi trecuse deloc. Cineva bătea în ușă.

— Te simți bine?

Înainte de a reuși să spun ceva, Gracia era deja înăuntru.

— Ce-ai pățit? Cum nu deschideam gura, ea însăși și-a răspuns la întrebare. Nu ești obișnuit să bei, nu-i așa?

Am încuviințat dând din cap.

Mă simțeam rușinat. Mirosul de acolo era insuportabil. Gracia s-a așezat pe marginea căzii și și-a aprins o țigară, probabil pentru a alunga duhoarea. A tras adânc în piept și apoi a aruncat fumul spre tavan. Avea picioarele încrucișate în dreptul gleznelor.

— Ești mai bine?

I-am explicat că amestecasem bere cu *pisco* și că se dovedise o combinație fatală. I-am mai mărturisit și că făcusem asta cu scopul de a-mi lua inima-n dinți ca să-i vorbesc. Ea a tăcut. Am crezut că se va ridica și va ieși din baie. Dar, neluând în seamă spusele mele, m-a întrebat cu o expresie radioasă:

— Te-ai gândit ce anume vrei să studiezi?

Deși întrebarea era de formă, expresia ei oglindea un interes real.

— Arhitectură.

Mi-a povestit că și ea se gândise la asta, dar că în cele din urmă se hotărâse pentru Politehnică, pentru că nu avea destul talent.

— Dacă nu ești în stare să creezi ceva memorabil, mai bine renunți, a precizat cu seriozitate.

M-a impresionat că vedea lucrurile cu atâta claritate și își impunea un standard atât de înalt. Eu nu-mi pusesem niciodată problema astfel. Pur și simplu aveam în minte ideea de a construi case. Le tot desenam în caietele și agendele mele. Aveam cărți valoroase de arhitectură, care mă făceau să cred că există un limbaj dincolo de cuvinte prin care m-aș putea exprima. Am descoperit că, întocmai ca orice aspirant, amândoi îl admiram pe Frank Lloyd Wright, însă casele noastre preferate nu erau cele mai faimoase, ci acelea mai puțin cunoscute, cum e casa Robie. Gracia îmi punea întrebări directe, interesante. Râdea tare, de multe ori de propriile-i comentarii, nu pentru că s-ar fi crezut buricul pământului, sau așa mi s-a părut atunci, ci fiindcă erau un prilej de amuzament. Și-a aprins a treia țigară, și am auzit bătăi în ușă.

— Gracia, ești aici?

Glasul lui Ricardo a răzbătut prin crăpătura ușii, spulberând totul.

— Ies imediat, a răspuns ea.

— Dar ce tot faci acolo de atâta timp? Ești cu cineva?

— Ies imediat, a repetat ea, fără să dea semne că se mișcă.

Au trecut două secunde. M-a cuprins o fericire ciudată.

Viața pe care o așteptasem atâta începea în sfârșit. Gracia a deschis ușa. Ricardo era roșu la față și pupilele îi erau atât de dilatate încât irisul îi dispăruse.

— Cu șobolanul ăsta! a strigat. Nu pot să cred! și-a bombat el pieptul, însoțindu-și cuvintele de gesturi energice.

Blocase ușa și nu puteam ieși.

— Se simțea rău. Am stat cu el până și-a mai revenit, a răspuns Gracia pe un ton hotărât.

S-a rezemat de ușă, și-a încrucișat brațele și și-a luat o expresie de nerăbdare. Eu am rămas câțiva pași mai în spate.

— Ai stat cu el? a strigat Ricardo, plescăind din limbă. Poate mă crezi tâmpit. Chiar crezi că o să înghit așa ceva?

— Mă lași să trec, te rog?

Ricardo a apucat-o de un braț și a oprit-o.

— Unde crezi că te duci acum? Și tu – m-a arătat cu degetul – ai să mi-o plătești, m-ai auzit?

Cu toate că o strângea tare de braț, Gracia îl privea disprețuitor.

— Dă-i drumul! am strigat.

Ricardo se clătina. Era beat.

S-a uitat la mine chiorâș, cu dezgust, de parcă n-aș fi meritat să mă privească în față. S-a întors pufnind și a ieșit pe ușă.

În seara aceea, Gracia m-a condus acasă la unchii mei cu mașina ei, un Peugeot 305. Îl cumpărase din propriile economii. Lucra de la șaisprezece ani, mi-a spus. A condus în tăcere pe străzile din Santiago, un oraș încă animat de petrecerile nocturne. Avea capul plecat. O terminase cu logodnicul, și eu eram răspunzător.

— O să te simți bine? m-a întrebat înainte să mă dau jos din mașină.

Mi-a ciufulit părul ca unui copil și m-a sărutat pe obraz. Probabil că încă miroseam urât. A demarat în mare viteză, și mașina a dispărut în întunericul străzii.

După ce am cunoscut-o, mi-a fost greu să mi-o scot din cap, și în lunile următoare imaginea ei m-a însoțit ori de câte ori mă masturbam. Îmi făceam iluzii că mă va căuta, că întâlnirea aceea însemnase ceva și pentru ea. Dar n-a făcut-o, și nici eu n-am încercat s-o caut. Când eram în anul patru la arhitectură ne-am întâlnit la o expoziție și, chiar în seara aceea, am ajuns să facem dragoste în apartamentul pe care-l împărțea cu două prietene.

Lângă ea eram la adăpost de efectul pe care-l produceam asupra celorlalți, ferit de mine însumi, de descurajările și temerile mele. Lângă ea totul era cu putință, iar ea, cu certitudinile și felul ei practic de a vedea viața, îmi confirma asta. Când am terminat facultatea, ne-am căsătorit. Gracia avea deja un post important la televiziune. Ea fusese capabilă să mă vadă, sau așa credeam eu. Privirea ei îmi dădea convingerea și puterea de a mă transforma în ființa care visam să fiu.

*

Vera, dacă ți-am povestit în amănunțime acest episod, am făcut-o ca să înțelegi că felul hotărât al Graciei m-a determinat să mă îndrăgostesc de ea. Poate că am văzut din primul moment că are acel ceva care mie-mi lipsește și în subconștientul meu am sperat să-l capăt. Cum se întâmplă în romanele tale. Acel destin tainic care unește ființele și al cărui mecanism începe să funcționeze fără să ne dăm seama.

8
.

EMILIA

Se împlineau două luni de când mă duceam la bibliotecă. Însă imensa bogăție de informații cu care mă confruntam îmi amintea de uriașa mea ignoranță. Îi scriam lui Jérôme în fiecare zi, mărturisindu-i, în cele mai mici detalii, cum îmi petreceam zilele. Până n-o transpuneam în cuvinte pentru el, noua mea viață era lipsită de consistență. De ordine. De sens. Știam că, dacă venisem până aici, era pentru că nu voiam să-i înșel așteptările pe care le avea de la mine. Nu voiam să-l dezamăgesc. Și n-aveam s-o fac.

Nu-i povesteam însă că, cu toată munca de la prăvălia cu zarzavaturi, banii mi se terminau înainte de sfârșitul lunii. Simțisem pentru prima oară junghiurile provocate de foame în stomac, în cap. Mă trezeam peste noapte cu imaginea unui fel de mâncare suculent în minte și cu mațele chiorăindu-mi. Nu eram în stare să-i mărturisesc adevărul. Totuși, omiterea acestui fapt esențial mă făcea să mă distanțez de el într-un fel subtil. De parcă cineva mi-ar fi extras încet, cu un bisturiu, un organ din trup.

Într-o marți după-amiaza am primit un e-mail de la Horacio Infante. Era în trecere prin Santiago și mă invita la un prânz acasă la fiica lui, pentru a sărbători premiul pe care îl primise de curând: International Sky Book Prize, acordat de Academia Elvețiană. Nu eram pregătită să iau parte la un asemenea eveniment. Pe la sfârșitul săptămânii, când mă hotărâsem să nu mă duc, Infante mi-a scris iar ca să-mi spună că avea să fie prezentă și Vera Sigall.

Vera nu primea pe nimeni la ea. Trăia retrasă, singură, într-un cartier din Santiago. Izolarea asta făcea parte din misterul ei. Începuturile carierei sale, în ovațiile criticii, fuseseră și cele ale legendei care o înconjura. Nu apărea niciodată în cercurile literare. Nu dădea autografe pe cărțile ei, și foarte puțini oameni putuseră să se apropie de ea. Unii ajunseseră chiar să susțină că Vera Sigall nu există și că e pseudonimul unui reputat scriitor care se ascundea sub acest nume pentru a se simți eliberat de constrângerile impuse de faimă. Ideea de-a o cunoaște a făcut să-mi tresalte inima, de parcă cineva ar fi aruncat cu un soare în ea. Am ieșit pe terasă și m-am uitat la cer în căutarea luminilor. Puteam să le văd chiar fără să le văd. Elegantele urme boltite ale lui Venus, inelele lui Saturn, Aldebarán, Betelgeuse. Aceleași pe care Vera le menționase de atâtea ori în scrierile ei și care ne uneau într-un chip tainic.

Mi s-a năzărit să mă prostesc, să țopăi, să arunc o minge în înaltul cerului, să dansez.

*

În ziua cu prânzul m-am trezit în zori.

Era o sâmbătă strălucitoare. Peste noapte, vântul curățase văzduhul, și, din turnul meu de strajă, puteam zări cu neobișnuită claritate acoperișurile caselor și clădirilor, terasele și antenele lor care, din depărtare, păreau niște catarge suspendate deasupra oceanului. Soarele dimineții m-a umplut de optimism. După cele două curse pe bicicletă de la prăvălia de zarzavaturi, am făcut un duș și m-am îmbrăcat cu grijă. Voiam să-i fac o impresie bună Verei Sigall. Când am ieșit, m-am întâlnit cu vecinii, Francisco și Juan.

— Unde te duci așa elegantă? m-au întrebat, cu obișnuita lor bună-dispoziție.

— Să cunosc o mare scriitoare, am spus cu mândrie.

Fata lui Infante locuia într-unul din cartierele din partea de sus a orașului. Mi-era teamă să nu mă rătăcesc, de aceea am plecat destul de devreme. Înainte de douăsprezece mă aflam deja în fața casei, pe o stradă cu copaci, elegantă, numită Espoz.

Pentru a-mi trece timpul, am străbătut cartierul pe bicicletă, cercetând casele impozante, cu grădini înțesate de plante, protejate de grilaje înalte. La unu și jumătate am sunat la ușă. Mi-a deschis Infante. Era îmbrăcat elegant, ca întotdeauna.

— Ce plăcere să te văd, Emilia! mi-a spus fără să mă atingă. Toți vor neapărat să te cunoască.

Arăta bine pentru cei optzeci și trei de ani câți avea. Părul cărunt și bogat, trăsăturile bine definite, ochii ageri, ca ai cuiva care avusese parte de o viață ce se arătase generoasă. Un chip care trebuie să fi contrastat întotdeauna cu trupul robust, ascuns sub o haină lungă ce îi exacerba statura scundă și picioarele scurte. În vestibul, doi

băieți își luau unul altuia o minge, până când cel mai mare a apucat-o cu amândouă mâinile și a dispărut pe o ușă.

— Hai, intră, intră!

L-am urmat pe un coridor larg, cu o serie de tablouri moderne pe pereți. Unul din ele era un portret al lui Infante. Un bust în manieră realistă, pe un fond ce amintea de Manet. Emana un aer de forță, și expresia feței reflecta siguranță și suficiență.

În sufragerie, vreo zece persoane conversau în jurul mesei din mijloc, plină de tăvi cu sandvișuri. Invitații erau cu toții mai în vârstă decât mine. Plutea un aer ceremonios care m-a intimidat. Am aruncat repede o privire, căutând-o pe Vera Sigall, dar n-am găsit-o. O femeie scundă, fardată, s-a ridicat în picioare să mă primească.

— Bine ai venit, Emilia! Eu sunt Patricia. Tata mi-a vorbit mult de tine, spuse, în timp ce ochii îi hoinăreau pe chipurile celorlalți.

Am presimțit privirile atente ale celorlalți invitați asupra mea. Infante le povestise pesemne despre boala mea, care trezea mereu o curiozitate morbidă. Deși abia sosită, regretam deja că venisem. M-am așezat într-un fotoliu, și Patricia mi-a adus o cupă de șampanie. Apoi a închinat pentru tatăl ei, pentru copiii ei, pentru toate rudele reunite acolo și, la sfârșit, pentru Dumnezeu.

— E minunat și nu uită niciodată de noi.

Vorbea de Dumnezeu ca de cineva care stătuse la ea la masă cu două zile mai devreme. Taifasul a continuat pe același făgaș. Toți îl priveau pe Infante cu curiozitatea cuiva care observă o piesă rară de muzeu fără să reușească s-o înțeleagă, dar știind că are o valoare incalculabilă. Așezat lângă fata lui, cu spatele drept, el însufleția conversația rudelor. La răstimpuri, mă întreba dacă mă simt bine și-mi zâmbea. Dar atenția lui se îndrepta în altă parte. Își trăgea manșetele de la cămașă, își

plimba degetul pe sub guler și se uita spre coridor prin ușa cu geam.

— N-ai mâncat nimic, tată, l-a dojenit cu drăgălășenie Patricia.

— Iartă-mă, iubito, dar nu mi-am revenit de tot după călătorie.

— Bietul de el, călătorește de șapte săptămâni. Viață de poet, a precizat fata lui, fără să-și poată ascunde mândria pe care i-o stârneau aceste cuvinte.

S-a auzit soneria, și Infante s-a ridicat cu o agilitate nebănuită, dispărând în spatele ușii. Căutând ceva de care să mă agăț, m-am uitat pe fereastră. În grădină, printre arbuști, erau niște hortensii liliachii.

Mi-am amintit de mania unuia dintre personajele Verei, Jovana, de a fura flori de prin vecini. De a le descoperi frumusețea interzisă. De a privi în dreapta și-n stânga pentru a se încredința că nimeni nu e martor la furt. De a întinde mâna și a culege floarea, rănindu-se în spini și apoi fugind în mare grabă, cu inima bătând să-i spargă pieptul, pătrunsă de un sentiment înălțător pe care, cu siguranță, nimic n-avea să i-l mai trezească.

Infante zăbovea.

Pe neașteptate, am văzut-o. Avea o rochie în stilul anilor ’50 și o pelerină neagră cu glugă tot cu reminiscențe din altă epocă. Părea să se fi păstrat într-un loc nepăsător față de timpul care trecea în afara lui. Chiar și așa, prezența ei avea o grație înnăscută, o frumusețe pe care anii nu izbuteau s-o năruie. Meșe întunecate, ca niște pene, îi brăzdau părul cărunt. Și, pe când venea spre noi, nenumăratele ei brățări scânteiau în lumină, scoțând un clinchet gingaș. Aducea un buchet de cale învelit în celofan. Infante, lângă ea, o privea tulburat. Discuția s-a întrerupt.

— Prieteni, v-o prezint pe Vera Sigall.

Vera, în picioare alături de el, avea un aer timid, chiar contrariat, ca și cum, la vârsta ei înaintată,

încă nu s-ar fi obișnuit cu efectul pe care-l producea asupra celorlalți. I-a întins calele Patriciei, pe când copiii au năvălit în sufragerie și apoi au zbughit-o în grădină. O femeie cu șorț albastru și plastron alb a ieșit după ei.

Vera și-a oprit ochii asupra mea.

Nu era ceva obișnuit ca lumea să-mi observe prezența. I-am mulțumit Dumnezeului pe care Patricia îl invocase cu atâta familiaritate pentru că făcuse ca trupul să fie o cutie închisă, înăuntrul căreia sentimentele rămân ascunse.

Ne așezaserăm iar la masă, când Vera mi-a spus:

— Am impresia că ne-am mai văzut.

Stăteam în fața ei. Masa era largă și între noi era oarecare distanță, dar chiar și așa am putut distinge felul graseiat în care îl rostea pe „r”, ce părea o reminiscență din altă limbă. Avea vocea răgușită și uzată a fumătorilor.

— Niciodată. Mi-aș aminti, i-am răspuns.

Infante, lângă ea, mi-a aruncat o privire intensă care m-a intimidat. Am avut senzația că stătea și căuta ceva înăuntrul meu.

— Îmi pari foarte familiară, Emilia. Ești sigură?

Și-a deschis larg ochii. Sprâncenele fine păreau că i se înalță și mai sus pe frunte, așteptând ceva. Gura era de un roz viu, brăzdată de cute. Colțurile gurii, bine marcate, denotau rezervă.

Am asigurat-o iar că e prima oară când ne întâlnim.

— N-ar fi trebuit să donezi materialul acela bibliotecii, Vera. Copila asta îți va desluși toate secretele, a spus Infante zâmbind.

Apoi, cu subită seriozitate, și-a dus la gură paharul, dându-și capul pe spate pentru ca tot conținutul să ajungă repede acolo unde voia el.

— Nu vreau să te dezamăgesc, m-a avertizat atunci Vera. Dar tot ce se află acolo e inconsistent. Și, privindu-l pe Infante, nu fără o anume cochetărie, l-a întrebat: Tu i-ai băgat în cap toată nebunia asta?

Își termina fiecare frază pe un ton înalt, ceea ce, în ciuda vârstei, îi dădea aerul unei copile care află pentru prima oară de treburi lumești. Infante a zâmbit și și-a dus o mână la gulerul cămășii, aranjându-l. Expresia îi era reținută, în gardă, și părea să-i slujească la a-i ascunde ravagiile anilor, fără a reuși pe deplin.

— Da, don Horacio a fost cel care mi-a vorbit de dumneavoastră pentru prima oară, am răspuns. Francheța Verei mă îndemna să-i vorbesc. Eram în anul trei la litere când mi-a sugerat să-mi fac teza despre opera dumneavoastră. Eu nici măcar nu începusem să mă gândesc la teză. Dar, îndată ce m-am apucat să vă citesc, am știut că avea dreptate. Eu… și m-am oprit.

Nu mai eram în stare să continui. Cuvintele mi se îngrămădeau. La fel și sentimentele, fără nicio ordine, vrând să iasă la vedere pentru ea.

Din capul celălalt al mesei, un bărbat l-a întrebat ceva pe Infante. Una din acele întrebări puse de cei care nu știu mare lucru despre poezie, dar care încearcă să treacă drept cunoscători. Infante, dându-și seama cu cine are a face, i-a răspuns cu un sarcasm bine drapat în amabilitate. Anii nu-i micșoraseră mandibula proeminentă, ce-i dădea un aer belicos. Mi-am imaginat că, în tinerețe, trebuie să-și fi intimidat semenii și să fi atras femeile. Li s-a alăturat alt bărbat, care părea că știe cu adevărat despre ce vorbește. Au început o discuție al cărei protagonist era Infante. L-au ascultat cu toții. M-a impresionat metamorfoza lui. Observasem în felul de a se purta cu Vera o delicată supunere, însă acum, bărbatul obișnuit să stea pe podium ieșea din culise și-și desfășura măiestria, capacitatea înnăscută de a atrage atenția celorlalți prin cuvânt.

Pe când vorbea, nu-mi puteam lua ochii de la Vera, care-l asculta cu capul sus și mâinile în poală. O înconjura o liniște atentă și distantă. Mi-am amintit de una din povestirile ei: *Lumi*

simultane. Aici, un personaj își dă seama că a folosit cuvinte fără măsură. Că le-a transformat în bufoni pentru a atrage atenția celor din jur. Drept răzbunare, cuvintele îl fac să-și piardă percepția de sine și să se creadă altcineva.

După un răstimp, conversația celor trei s-a stins, și Infante și-a concentrat iar atenția asupra Verei. I-a turnat vin în pahar. Apoi, reluând discuția noastră, a spus:

— Emilia a venit la una din lecturile mele de la Nanterre. Asta a fost acum cinci ani, nu-i așa?

Eu am încuviințat.

— Aveai cu tine volumul *Mustrări* ca să ți-l semnez. Era o primă ediție în spaniolă. Nu-mi amintesc de unde făcuseși rost de ea.

— Se afla în biblioteca mamei.

S-a auzit un clinchet de pahar. Era al soțului Patriciei. Un bărbat de cincizeci de ani, cu pielea moale și trandafirie ca aceea de pe stomacul unui pește. Avea părul rar și deschis la culoare. Îi cădea fin pe frunte și dispărea brusc.

— Vreau să închin paharul pentru stimatul meu socru. Pentru acest premiu care îl plasează printre marii poeți ai omenirii. E o adevărată mândrie pentru mine să fac parte din această familie, a spus, ridicându-și paharul.

Horacio și-a pus mâna peste a Verei și a strâns-o ca pe o aripă. Vera a rămas nemișcată, cu ochii pierduți într-un punct deasupra capului meu. Infante și-a retras mâna, și-a luat șervetul de pe genunchi și, cu un gest obosit, s-a șters la gură. Un băiat cam de cincisprezece ani a apărut în sufragerie împreună cu femeia care ieșise în grădină după copii. Avea o foaie de hârtie în mână. Părea supărat. Poate chiar plânsese. Avea sindromul Down.

— Horacito vrea să citească o poezie pe care i-a scris-o bunicului. Hai, Horacito, citește-i-o! a spus Patricia.

Băiatul a citit o poezie cu voce tremurătoare. Dificultatea la citit i-a devenit evidentă. Mi-am servit a doua porție de filé cu cartofi, verdețuri și cu tot ce-am reușit să-i fac pe cei doi chelneri pricepuți să-mi ofere. De multă vreme nu mâncasem cu adevărat. Mă hrăneam cu conserve și mi-era veșnic foame. Vera și-a lăsat tacâmurile pe masă și l-a ascultat pe băiat, gravă și senină, ca și cum tot ce se petrecea acolo i-ar fi fost familiar, dar într-un fel îndepărtat. Infante asculta cuvintele copilului fără a înceta s-o privească la răstimpuri.

După ce s-a terminat desertul, Patricia ne-a invitat să mergem în salon. Horacio a dat să se ridice după Vera și, când ea era în picioare în fața lui, a privit-o de jos de pe scaun, parcă robit de măreția ei. M-am întrebat ce sentimente nutreau oare unul pentru celălalt. Infante ajunsese, prin poezia lui, la o notorietate ieșită din comun. Câștigase premii și, odată cu ele, bani. Poemele lui erau recitate pe străzi din toată lumea. Locuia la Paris, într-un apartament care dădea spre Sena, și nenumăratele lui cuceriri, după ce căsnicia cu mama Patriciei eșuase, erau bine cunoscute. Vera, în schimb, rămânea un fel de comoară ascunsă. Opera ei era admirată, teoretic, de toată lumea, dar numai câțiva o cunoșteau. Însă opera lui Infante era considerată în mediile erudite drept o poezie „facilă”, cu sonoritate dulceagă și conținut simplu. O poezie care, fără a sacrifica profunzimea, era accesibilă prin simplitate. Așa se explicau succesul, traducerile, lecturile pretutindeni în lume. Sute de persoane se adunau să asculte versurile acelea care le însoțiseră o parte din viață, vorbind despre ceva cu care se puteau identifica.

Ce însemnau toate astea pentru ei? Exista oare, dincolo de această atitudine plină de solicitudine a lui Infante și de distanțarea Verei, o rivalitate ascunsă? Poate că erau legați sentimental – sau fuseseră cândva. Asta nu explica însă purtarea ciudată a amândurora.

Pe când ne îndreptam spre salon, băiatul cu poezia s-a repezit la mine.

— Ce faci în casa mea? m-a apucat el cu putere de încheietura mâinii. Nu-mi plac străinii.

Era un băiat voinic. Peste pleoapele alungite îi cădea părul fin și deschis la culoare al tatălui. O femeie care mergea lângă mine s-a uitat în toate părțile, sperând să-l oprească cineva. Nimeni din casă nu observa ce se petrece. Nu puteam suporta această mână asudată pe pielea mea. Simțeam nevoia să strig, s-o iau la fugă. Am auzit vocea lui Horacio.

— Dă-i drumul, Horacito! a spus cu fermitate.

Vera se afla lângă el.

— Dă-i drumul!

Băiatul l-a privit sfidător, fără să-mi lase mâna.

Începusem să tremur.

— Îi e frică și ei, ca și ție, a spus Vera.

Băiatul mi-a dat drumul. Patricia, dându-și seama ce anume se petrece, l-a luat de umeri și l-a dus de acolo, fără explicații și fără cuvinte. Întocmai ca pe un actor care ține locul altuia într-o piesă și pe care trebuie să-l scoți repede din scenă când greșește replicile. Vera a venit lângă mine și mi-a pus o mână pe umăr. Dar de data asta n-am mai simțit efectul dintotdeauna. Ce se întâmpla oare?

Îi cunoșteam opera atât de bine, încât uneori puteam să-i prevăd frazele sau direcția în care se îndrepta acțiunea. Aveam impresia că, citind-o, vedeam urzeala înfiripându-se în mintea ei, ascultam cuvintele care, dinăuntrul ei, îi glăsuiau înainte de a ajunge să se constituie într-un text. M-am ținut dreaptă, stăpânindu-mi emoția. De la o oarecare distanță, Infante nu-și lua ochii de la noi.

— Ești sigură că nu ne-am mai văzut înainte? m-a întrebat încă o dată.

A aprins o țigară și a tras adânc, mijindu-și ochii și aruncând fumul cu violență. Era ceva teatral în gesturile ei.

— Sunt sigură.

Am ajuns în salon, și Infante s-a apropiat de noi. I-a spus ceva la ureche Verei, și amândoi au dispărut pe ușa salonului. Patricia servea cafeaua, pe când invitații se așezau comod în fotoliile mari.

Trebuia să plec de acolo.

Am așteptat câteva minute și m-am strecurat afară. În capătul celălalt al vestibulului i-am zărit pe Infante și pe Vera. M-am oprit, spionându-i de la distanță. În lunile care au urmat acestei întruniri aveam să încerc de multe ori să le reconstitui dialogul. Cuvintele răzbăteau până la mine trunchiate, precum piesele unui puzzle pe care cineva le aruncă în aer. Infante părea nervos și gesticula dând din mâini. Vera privea înainte, ca și cum ar fi observat de pe o terasă înaltă o privelițte cunoscută, și-și clătina capul negând în tăcere. Am crezut că Infante îi cerea poate ceva și ea se împotrivea. La un moment dat, el a ridicat tonul. Era un ton exasperat, care contrasta cu imaginea de cumpătare pe care o proiecta de obicei. Ceva din spusele ei îi produsese reacția asta.

— Mă pui într-o situație dificilă, Vera.

— Nu s-a schimbat nimic. Totul e la fel. Trebuie să ai încredere, i-a replicat ea, pe un ton și mai ridicat.

Amândoi au început să vorbească în șoaptă, și n-am putut auzi mai departe. Am făcut cale întoarsă înainte ca ei să-și dea seama că-i văzusem. Am intrat în baie. Când m-am întors în salon, veniseră și ei. Vera își lua rămas-bun de la Patricia. Infante, lângă ea, o aștepta. Vera se întoarse și-mi spuse zâmbind:

— Plec, Emilia, sper să ne vedem curând. Se uită la Infante, la mine, și adăugă, cu o voce sugestivă: Mi-ar plăcea mult să ne mai vedem. Îi voi cere lui Horacio e-mailul tău.

Mă privi zâmbitoare și-și închise ochii.

M-am despărțit de invitați de la distanță și m-am apropiat de Patricia. Servea mai departe cafea și pe

obraji îi apăruseră pete roșii. Transpira. Mi-am imaginat-o suspendată ca un păianjen pe pânza lui perfectă și fragilă. Apoi Horacio ne-a însoțit până la poartă.

— Avem puțin timp. Eu plec marți. Putem să ne vedem din nou și să stăm de vorbă în liniște? a întrebat-o pe Vera.

— Poți să mă suni, dacă vrei.

Am ieșit în stradă.

— O să te sun, a spus Infante.

Un taxi rablagit, cu capota galbenă, o aștepta în fața grilajului.

— Credinciosul meu Ramiro, mereu atât de punctual! a spus ea. Nu vrei să te ducem acasă, Emilia?

— Am venit cu bicicleta.

Mi-am dorit cu înfrigurare s-o las acolo, ca să-mi pot prelungi timpul atât de prețios cu ființa pentru care petrecusem nopți de nesomn în ultimii ani.

În timp ce pedalam în josul străzii spre casă, cuvintele Verei răsunau înăuntrul meu.

Foarte departe, în vreun loc din oraș, am auzit frânturi dintr-un cor duminical. O mașină a accelerat, și răgetul motorului ei a acoperit celelalte zgomote. Un ceas pe care poate doar mi l-am închipuit a bătut de cinci, și sunetele acelea, semețe și triste totodată, s-au cufundat printre copaci.

9.

DANIEL

Trecuseră două săptămâni de la accident și peste două zile aveau să înceapă să te scoată din comă.

Era posibil să nu te mai trezești. Doctorii știau, și știam și eu, dar nimeni nu pomenea de asta.

Așezat în fotoliul din fața patului, îți vorbeam, îți puneam întrebări la care răspundeam tot eu, imaginându-mi care ți-ar fi fost reacția într-o împrejurare sau alta. Continuam să nesocotesc instrucțiunile inspectorului Segundo Álvarez și scosesem câteva lucruri de la tine din casă. Pe noptiera ta pusesem fotografia din Kacyzne. Și câteva din cărțile tale, pentru cazul în care, dacă simțurile te făceau să percepi încă lumea, ai fi putut capta mirosul lor, care-ți plăcea atât de mult.

Dar, mai cu seamă, nu mă dădeam bătut în cercetările mele. Începusem să fac o listă cu toate persoanele care îmi spuseseși că fuseseră în legătură cu tine în ultimele luni. Ziariști, profesori universitari, studenți, dintre care pe cei mai mulți îi ignoraseși, cum îi ignorai de obicei pe cei care încercau să treacă de bariera pe care ți-o ridicaseși în jur. Pe mulți dintre ei ți-i aminteai numai cu poreclele pe care li le dădeai: „studenta elenistică”, „ziaristul simfonic”, „profesorul-cârtiță”, porecle cărora, în majoritatea cazurilor, nu le înțelegeam originile. Mi-am adus aminte de psihiatrul care locuia la Madrid și care, din câte mi-ai povestit, după ce-ți trimisese un număr infinit de e-mailuri la care tu răspundeai monosilabic, se hotărâse să ia avionul și să vină în Chile. Vă întâlniserăți într-o cafenea în săptămâna de dinaintea accidentului. După întâlnirea aceea te simțiseși abătută, taciturnă. Am încercat să aflu ce se întâmplase, dar n-ai vrut să-mi dai amănunte. Într-una din serile acelea te-am găsit în studioul tău, în picioare în fața a zeci de hârtii pe care le aruncaseși pe jos. Apoi te-ai apucat să le strângi și nu mi-ai dat voie să te ajut. N-ai vrut nici să-mi spui ce cauți. Te-am întrebat dacă are vreo legătură cu psihiatrul și ai tăcut.

Îți citeam un articol care apăruse în ziar despre prietenul tău Infante, când mi-a sunat mobilul. M-

am ridicat din fotoliul de lângă pat și m-am uitat pe ecran. Era Gracia. Azi-noapte, după mai multe săptămâni fără să ne atingem, făcuserăm iar dragoste. Fusese un act rapid, energic și vertiginos.

— Ai înnebunit! mi-a strigat prin telefon.

Am ieșit pe coridor. Dacă, din depărtarea la care te aflai, puteai să auzi ce-ți citeam, puteai să-mi asculți și disputele cu Gracia. Și ultimul lucru pe care-l doream era să te tulbur.

— Ce s-a mai întâmplat? am spus cu o inflexiune obosită a vocii.

— Ai înnebunit, a repetat ea fără să coboare tonul. A venit azi la televiziune un polițist. Mi-a fost cumplit de rușine, Daniel. Chiar vrei să ne distrugi?

Mi-a părut bine că inspectorul Álvarez îmi luase în serios bănuielile. Însă nu se cuvenea absolut deloc ca Gracia să afle. Nu-i spusesem, fiindcă îi știam dinainte reacția, asemănătoare cu aceea din clipa de față. Curând avea să mă acuze că sunt leneș și paranoic.

— Mi-a pus mii de întrebări despre Vera la care n-aveam nicio idee cum să răspund. M-a întrebat și unde ai fost în săptămâna de dinaintea accidentului, când anume te-ai întors, ce făceai pe coastă, ce relație aveai cu Vera et cetera, et cetera. A fost foarte neplăcut, Daniel. Vera a căzut. E clar. Nimeni cu puțină minte nu s-ar gândi la altceva. Nu știu ce idei i-ai băgat tu în cap.

Pe când îi ascultam diatriba, m-am dus în sala de așteptare. Două femei cu chipul obosit șușoteau între ele, în vreme ce un copil se juca pe jos cu un mic camion albastru. Una din ele și-a ațintit ochii asupra mea. Nu i-am putut suporta privirea. M-am întors pe coridor. În fața ușii tale m-am oprit.

— Și ce i-ai răspuns? am întrebat-o, prudent.

— Adevărul. Ce era să-i răspund? I-am spus că te-ai dus la plajă fiindcă voiai să te gândești, voiai să fii singur, treburi de-astea.

— I-ai spus cu adevărat asta?

— Sigur. Ce voiai să-i spun? Că deja construiești hotelul cel mai frumos din zonă?

Femeia s-a ivit pe coridor și m-a privit, disimulând cu stângăcie. Mi-am rezemat spinarea de zid și m-am uitat în pământ.

— Bunăoară.

— N-am de gând să mint Poliția de Investigații, ar trebui să fiu nebună.

Ultimele cuvinte ale Graciei m-au șocat. Eu mințisem într-adevăr. De patru ori. Deocamdată, inspectorul descoperise una din ele. Poate că Gracia avea dreptate și începeam să-mi pierd mințile. M-am simțit abătut. Am avut chef să-i mărturisesc adevărul, dar în clipa aceea o infirmieră intra în camera ta.

— Trebuie să închid, Gracia.

— Ești la spital?

— Da, am răspuns sec. Vorbim diseară. Stai liniștită!

— Nu sunt liniștită, Daniel. Absolut deloc, a spus și a închis.

Femeia se apropia de mine cu pași rapizi, de parcă ar fi găsit cheia care să-i permită să mă demaște. Am intrat în camera ta și am închis ușa. Infirmiera ți-a luat temperatura și apoi a plecat.

Iată-ne iar, tu și cu mine, singuri în lumea noastră de tăcere statică și crepusculară. Și, în depărtare, clopote, cântece, dureri, dorințe ce mi-au amintit de poezia pe care mi-ai împărtășit-o odată. Ți-am vorbit de Gracia.

*

Ea fusese cea care, într-o dimineață de duminică, pe când citeam ziarul în pat, găsise anunțul.

— Uite! îmi arătase, întinzându-mi pagina.

Se organiza un concurs public pentru proiectarea unui muzeu pe malurile râului Mapocho, care urma să găzduiască cea mai importantă colecție de artă latinoamericană de pe continent. Trebuia să aibă și o sală de teatru și de

muzică. Proiectul avea să fie finanțat de o fundație străină sub patronajul guvernului chilian. Era, neîndoios, unul dintre cele mai importante proiecte arhitectonice din țară din ultimul deceniu. De luni de zile era comentat în mediul arhitecților.

— Știam de el, i-am precizat, absorbit mai departe de articolul pe care îl citeam.

— Trebuie să te prezinți, a spus, cu unul din acele zâmbete care mă fermecaseră întotdeauna.

— Nici în ruptul capului.

— Este exact ceea ce vrei, Daniel, să proiectezi edificii publice, să intervii în peisaj, să transformi orașul nostru într-un loc mai plăcut și mai interesant.

Îmi ascultam propria-mi voce, frazele șablon, cuvintele bombastice care, pe buzele ei, ca întotdeauna, nu păreau fără rost.

— Îți dai seama că firmele de arhitectură cele mai importante au început deja să se pună în mișcare? Plus toți arhitecții străini, cu mic, cu mare, și toți cei care au construit muzee în diferite locuri din lume. E un proiect uriaș. Înțelegi ce-ți spun?

— Sigur că înțeleg.

— De asta trebuie să participi.

M-am uitat iar la anunț. Acordau un termen de șaizeci de zile pentru a preda proiectul. Mi-a venit să râd.

— Lasă totul și dedică-te acestui proiect, Daniel! Am să te ajut. Tu nu trebuie să te preocupi de nimic. Doar să lucrezi la el.

— Ești de necrezut, Gracia.

Am îmbrățișat-o. I-am pus cu gingășie mâinile pe sâni. Erau calzi, și sfârcurile li s-au întărit la atingerea mea. Am făcut dragoste, și, pe când ea mă mângâia, am avut impresia că-mi atingea lumea mea impenetrabilă, că deschidea uși și ferestre, lăsând să intre aerul, un aer proaspăt și curat, de bun augur.

De-a lungul acestor două luni, Gracia și-a ținut promisiunea. M-a răsfățat cu prisosință și a făcut ca nimeni și nimic să nu mă deranjeze. A devenit paznicul meu și ființa care îmi dădea totul. Au fost timpuri minunate, pline de optimism. Îmi petreceam zilele închis în biroul meu, imaginându-mi locul pe care îmi dorisem întotdeauna să-l vizitez. Într-un fel, muzeul era deja în mine. Vedeam cum se reflectă în apele râului, îi vedeam structurile de rezistență care, ca niște aripi, brăzdează cerul, simplitatea și puritatea liniilor. Urmăream, așa cum făcuse Frank Lloyd Wright la vremea lui, folosirea materialelor autohtone și o construcție care, în loc să domine natura, să se transforme în complementul ei. După ce am trimis proiectul, am așteptat amândoi rezultatele. Săptămâni lungi, în care Gracia n-a încetat o clipă să-și exprime încrederea. Certitudinile ei mă îngrozeau. Nici nu voiam să-mi imaginez ce s-ar întâmpla cu noi dacă nu reușeam. Când, în sfârșit, am aflat că proiectul meu fusese ales drept câștigător cert, m-am simțit, înainte de orice, ușurat. Gracia a organizat o mare petrecere, și, împreună cu mai mulți cunoscuți, rude și câțiva arhitecți invidioși, am sărbătorit generozitatea vieții.

Dar niciunul din noi doi nu și-a putut imagina ce avea să se întâmple apoi. După elogii și interviuri, proiectul a rămas în biroul vreunui funcționar fără chip și fără nume. La început, amânarea a părut firească. Un proiect de anvergura aceasta presupune o serie de etape care trebuie parcurse.

— Ai aflat ceva? mă întreba Gracia când ajungea acasă după o zi de muncă.

Eu îmi petreceam ziua revăzând planurile, aducând îmbunătățiri, oprindu-mă asupra unor detalii pe care, în prima fază, nu reușisem să le rezolv în toată complexitatea lor.

— Nu-ți face griji, iubitule, te vor suna, spunea când auzea răspunsul meu negativ.

Însă timpul trecea, și eu simțeam duhoarea pe care începuse s-o emane cadavrul proiectului, o duhoare ce inunda până și locul cel mai tainic al vieților noastre. Chiar și așa, eu continuam să-i străbat sălile și culoarele pustii, uitându-mă prin ferestrele mari care, în loc să se deschidă spre râu, se deschideau acum spre neant.

După un an, Gracia a început să facă presiuni să iau alte proiecte. Avea dreptate. Nu puteam aștepta mai departe ceva care nu avea să sosească niciodată. Dar vanitatea și grandomania celor care mi se adresau ca să le construiesc case îmi deveneau de nesuportat, până într-atât, încât am început să mă îndoiesc de vocația mea. Și Gracia de mine. După o vreme, ofertele de lucru au ajuns mai rare, până aproape că au dispărut.

De la bun început, mă străduisem să fiu așa cum voiam amândoi să fiu. Interesele ei erau și ale mele. Gracia trăia atentă la orice eveniment, uitându-se întruna pe calculator, pe mobil, în căutarea ultimei nenorociri publice; era pasionată de disputele politicienilor noștri, de tranzacțiile lor, de cursul monedei, de situația bursei, de amănunte despre firme, și eu, alături de ea, o urmam; informându-mă, încercând să fac fiecare pas fără să mă împiedic, fără să fiu surprins în ignoranță, lipsit de posibilitatea unui comentariu sau a unei păreri avizate, veșnic pe val, veșnic cu energia asta exultantă, de parcă lumea, mâine, în câteva ceasuri, ar exploda, iar noi, de pe promontoriul nostru, am putea s-o vedem cum se sfărâmă la picioarele noastre. Pentru Gracia nu existau termeni medii. Totul sau nimic. Fusese deviza ei de mică și mă făcuse s-o înțeleg clar de prima oară, la petrecere. Mediocritatea, mai mult decât orice, nu intra în lumea noastră perfectă. Gracia îmi înapoia imaginea unui om extraordinar și, atâta timp cât lumina ei va străluci proiectându-se asupra mea, voi continua să fiu astfel. Totuși, încetul cu încetul am renunțat să mai fac eforturi.

Acum nu mă mai frământau spațiile goale din ultimul discurs al președintelui de pe 21 mai, ci probleme mai neînsemnate. Cum se face un scaun, planul unei biblioteci improbabile sau cel al restaurantului meu de sus, de pe faleza înaltă. Într-un anume fel, faptul că reușisem să câștig concursul acela atât de important, cu un proiect pe care-l alcătuisem în singurătatea studioului meu, plăsmuindu-l din visele și fanteziile mele, că intrasem în competiție cu cele mai prestigioase firme de arhitectură și le învinsesem, mă liniștea. Mă eliberasem de povara de a-mi arăta valoarea în fața Graciei, a lumii și a mea. Primisem pentru proiect o apreciabilă sumă de bani și puteam, fără să fac mari cheltuieli, să-mi aranjez viața pentru o bună perioadă. Totuși, această libertate nu se potrivea cu Gracia și cu relația pe care o construiserăm. Când ea ajungea acasă și ne așezam în fața televizorului ca să mâncăm cina pregătită de mine, începeam să ne disprețuim. Rezistența mea pasivă o înfuria. La comentariile pe care le făcea eu tăceam, dându-i de înțeles că nu-mi pasă de universul ei.

De atunci am început să te vizitez tot mai des și am deschis portița care ne unește grădinile; de atunci, cuvântul și viața ta, baricadată în lumea invizibilă, au prins să croiască un drum care năzuiam să mă aducă înapoi la mine însumi.

Dar ai plecat înainte, Vera, și m-ai lăsat în mijlocul drumului, orfan de cuvântul tău, de tăcerile tale senine, orfan de acea lume pe care o împărtășeam, a ta și a mea, dar la care, fără tine, nu știam cum să mă întorc.

10.

EMILIA

În lunea de după prânzul în casa fiicei lui Infante, m-am dus devreme să livrez zarzavaturile și apoi am pedalat nerăbdătoare spre bibliotecă. Bucuria continua să mi se zbată ca un pește în străfundurile ființei.

La nouă dimineața eram așezată în fața materialelor Verei Sigall, învestite acum cu o nouă lumină. Aveam certitudinea că voi primi în curând vești de la ea. Poate chiar azi. Nu treceau mai mult de cinci minute fără să-mi verific e-mailurile pe ecranul calculatorului. Doamna Espinoza se foia în jurul meu, făcând ordine în hârtii, schimbând cărțile din loc, de parcă energia mea ar fi molipsit-o și pe ea.

Însă ceva nu se potrivea. În timpul prânzului, Vera menționase că acele cutii nu conțineau nimic important. Dar întregul lor conținut era important. Fotografii, pagini cu adnotări, fragmente de texte, corespondență. Oare cuvintele ei erau menite să-l deruteze pe Infante? Crea astfel o complicitate între noi două?

Ideea inițială de a descoperi arheologia aștrilor ascunsă sub cuvintele ei mi s-a părut insuficientă. Era ceva mai mult. Dar ce drum trebuia să urmez?

M-am gândit la natura actului căutării.

Cu câteva zile înainte pierdusem un pachet de biscuiți fini, cu nucă și unt, pe care-l cumpărasem dintr-o pornire de neînvins. Un lux scump ce mi-era interzis. Eram sigură că îl pusesem într-un sertar din bucătărie, într-o pungă de plastic cu emblema supermarketului. Căutasem peste tot, dar punga cu pachetul dispăruse. Chiar în dimineața asta, dând să iau o ceașcă, o găsisem pe neașteptate. Fusese tot timpul acolo, exact în locul unde credeam că o lăsasem, numai că nu-mi aminteam că scosesem biscuiții din pungă. Orbită de ideea formei pe care trebuiau s-o aibă, îmi

plimbasem privirea de zeci de ori peste ei, fără să-i văd.

În vreme ce selectam câteva hârtii pe care hotărâsem să le cercetez mai atent, m-am gândit că, dacă plecam de la o idee preconceptă, poate că voi pierde din vedere esențialul. Dacă trasam în prealabil ruta și-mi imaginam forma pe care trebuie s-o aibă destinația la care voi ajunge, cel mai probabil era să mă pomenesc cu mâinile goale în același loc de unde plecasem. M-am mai gândit și că ceea ce e ascuns nu se caută. Pur și simplu se găsește.

Într-una din cutiile Verei, am dat de o pagină îngălbenită, ruptă dintr-un caiet. Aproape sigur fusese scrisă în rusă. Nu era scrisul Verei. Prinsă cu o agrafă era o traducere în spaniolă.

„Acum o lună am vândut ultima broșă a Emmei, azi ne-am vândut pantofii și ne-am învelit picioarele în cârpe. Împreună cu un grup de vecini, am plecat din oraș și, pe înnoptate, eram deja în pădure. Sunt obosit, dar speranța nu mă părăsește. Nu știu de unde vine, dar e acolo. Vera a împlinit șase ani. Emma e tot mai slăbită de febră. Pe mâini și pe picioare i-au apărut erupții. Abia dacă poate umbla. O duc pe Emma de mână și în spinare am o boccea. Sate părăsite. Trupuri putrezind, distruse de tifos. Dezolare. Yahve: unde, unde ești?”

Apoi era desenat un râu.

„Am ajuns la Soroca. În case era lumină. O familie ne-a poftit la masa ei, și am mâncat pâine. Pâine albă, pâine adevărată”.

Era primul indiciu real pe care îl aveam despre istoria Verei. Textul fusese scris de tatăl ei și nu se găsea în biografia literară a lui Benjamin Moser. Am crezut că, la un moment dat, Vera avusese poate intenția să-l folosească în vreuna din

povestiri, dar apoi se răzgândise. Cineva i-l tradusese pesemne, fiindcă în rarele ei interviuri afirmase mereu că uitase graiul părinților și că limba ei era spaniola. Am copiat textul, atât versiunea în spaniolă, cât și pe cea originală, ceea ce mi s-a părut anevoios și mi-a luat mult timp, pentru că literele chirilice erau extrem de dificil de reprodus. În noaptea aceea m-am trezit plângând. Vocea lui Arón, tatăl Verei, îmi răsuna în urechi.

„Unde, unde, unde, unde?”

Am aflat a doua zi, marți, 7 august.

Doamna Espinoza mă aștepta în bibliotecă, cu o expresie lugubră.

— Vrei cafea? m-a întrebat, și i-am spus că da.

După ce a servit cafeaua pentru amândouă, s-a așezat în fața mea. Mă privea atent, ca și cum ar fi așteptat să-i comunic ceva important. Dar eu n-aveam nimic semnificativ să-i spun.

— N-ai aflat?

Am dat din cap că nu.

Atunci mi-a povestit de accident. Vera căzuse cu o zi în urmă pe scările casei ei și zăcea pe un pat de spital, cufundată într-un vis din care n-avea să se trezească poate niciodată.

M-am întors acasă pe jos, n-am avut puterea să mă urc pe bicicletă. Când am ajuns, am căutat pe internet tot ce era legat de accidentul Verei. Informațiile erau puține și nu foarte diferite de cele pe care mi le dăduse doamna Espinoza. Publicaseră aceeași veșnică fotografie a ei, una a vecinului care o găsise și alta cu fațada casei ei. Infante, singura persoană care ne lega, plecase în călătorie și se afla acum de partea cealaltă a Atlanticului. I-am scris chiar în ziua aceea. Am primit un e-mail de la el, din Viena. O notă scurtă, îndurerată.

Nu m-am mai întors a doua zi la bibliotecă. Nici în zilele următoare.

Abia m-am sculat din pat. Voiam să mă adâncesc în același somn ca Vera. Nimic nu mai

avea sens. Nici Jérôme, nici teza mea, nici eu însămi.

11.

DANIEL

Trecuseră două zile de când medicii începuseră să-ți micșoreze doza de sedative. După ultimele examinări, hemoragia din creier se oprise. Era momentul să elimine medicamentele și să te deconecteze.

M-au rugat să aștept afară. Mi-am petrecut, în parte, dimineața și după-amiaza plimbându-mă pe coridoare, pe când medicii intrau și ieșeau din camera ta. Erau încruntați, iar cuvintele lor erau puține și vagi.

Seara, stând în sala de așteptare, un copil de vreo șapte ani m-a întrebat dacă tatăl lui, care pesemne vizita pe cineva în vreuna din camerele cu ușa închisă, mai întârzie mult. Se juca pe un mic aparat electronic. Nu-i puteam răspunde la întrebare, dar, ca să nu-și dea seama cât de încet trece timpul, m-am apucat să-i vorbesc. Era un băiat vioi și comunicativ și, în timp ce stăteam de vorbă, n-am putut să nu fiu conștient de cât de mult îmi doream un copil. Gracia și cu mine amânaserăm de atâtea ori, încât acum părea ridicol să ne mai punem problema. La început fusese stabilitatea economică, apoi mutarea în noua noastră casă, și întotdeauna, în spatele acestor pretexte pe care le acceptam amândoi, se afla cariera Graciei. Iar, când toate obstacolele au rămas în urmă, se făcuse foarte târziu. Nu știu. Dar zilele și lunile și anii s-au scurs, fără ca niciunul

din noi să-și mai pună problema în chip energic și definitiv.

Învățasem să-i folosesc micul dispozitiv electronic, când tatăl lui s-a întors să-l caute în sala de așteptare. Copilul a dat fuga în brațele lui și, fără să se mai uite la mine, a dispărut, ținut de mână, în spatele ușilor liftului.

S-a înnoptat, și medicii s-au făcut nevăzuți, lăsând în urma lor interdicția categorică de a intra în camera ta. Lucy mi-a explicat că pacienții de o anumită vârstă întârzie mai mult până se trezesc și că tu puteai avea nevoie de câteva zile. A încercat să mă convingă să mă duc acasă, dar eu știam că, dacă făceam asta, mi-ar fi fost imposibil să mă odihnesc cu gândul că poate tu deschideai ochii, și eu n-aș fi fost acolo să te întâmpin.

Am sunat-o pe Gracia și i-am spus că stau peste noapte la clinică. Nu i-a căzut bine.

— Ești singur? m-a întrebat.

— Cu cine aș putea fi? am întrebat-o la rândul meu.

— Nu știu. Spune-mi tu!

Mi-am imaginat-o plimbându-se neliniștită prin camera noastră, cu mobilul între cap și umăr, aranjând câte ceva ici și colo.

Preț de o clipă, m-am gândit că poate se referă la Teresa, dar ideea mi s-a părut atât de scabroasă, încât am renunțat. Era cu neputință ca Gracia să fi aflat. Procedasem cu cea mai mare precauție. După ce am închis, m-am tolănit pe unul din fotoliile din sala de așteptare și am deschis cartea pe care mi-o adusesem.

De când cu accidentul, începusem să-ți recitesc romanele. Însă, în lungile mele monologuri în fața patului tău, nu ți-o mărturisisem. Nu-ți puteam dezvălui că, recitindu-le, speram să găsesc cheia care să arunce puțină lumină asupra vieții tale și care m-ar fi putut duce și la descoperirea celor întâmplate în zorii zilei când căzuseși. De mai multe zile nu aveam nicio veste de la inspector și

începeam să mă îngrijorez. Data viitoare când mă va căuta îi voi cere un număr de telefon unde îl pot găsi. Într-unul din sertare îți găsisem agenda. Era aproape goală, dar îți notaseși prânzul acasă la fiica lui Infante din sâmbăta de dinaintea căderii tale și programarea la psihiatrul care locuia la Madrid. Se numea Álvaro Calderón. L-am căutat pe Google și am descoperit că avea patruzeci și șase de ani și că era și profesor de neuropsihiatrie la Universitatea Complutense. Avea la activ mai multe studii publicate în reviste de specialitate. Ce conversație ați avut, tu și cu el, încât te lăsase descumpănită și melancolică? Se întorsese în Spania sau era încă în Chile?

Am adormit. Un somn întrerupt de un du-te-vino nocturn al unor ființe fără formă. Mă trezeam la răstimpuri, și luminile albe, istovite, de pe coridoare, îmi dădeau senzația că mă aflu într-un frigider. Copleșit de frig, care nu era real, ci exista doar înăuntrul meu, încercam să adorm iar, pentru a mă deștepta în scurtă vreme.

Odată cu primele raze de soare care se strecurau pe fereastra sălii, am intrat în baie și m-am spălat pe față. Am coborât apoi la cafeneaua clinicii și am luat micul dejun. O cafea neagră și două cornuri care trebuie să fi fost de ieri. Am urcat iar la etajul tău și pe coridor m-am întâlnit cu Lucy.

— Respiră. Dar nu s-a trezit. Doctorul mi-a spus că, dacă vă văd, să vă spun să aveți răbdare și că puteți intra s-o vedeți.

— O să se trezească?

Am simțit un nod în gât, și vocea aproape că nu mi se mai auzea.

— N-avem de unde ști, a spus și s-a îndepărtat buimacă pe coridor.

Lipsit de tuburi și de aparatul care te ajuta să respiri, chipul tău își redobândea frumusețea. Ba chiar, poate datorită lipsei de expunere la lumină și absenței mișcării, cutele de expresie și ridurile proprii vârstei tale de optzeci și patru de ani păreau

să se fi diminuat, și pielea îți devenise mai transparentă și mai netedă.

Ți-am luat mâna și te-am mângâiat pe frunte. Știam că ești acolo, în spatele pleoapelor închise ce se zbăteau. Da, erai acolo, și locul pe care îl ocupai în viață nu era încă gol.

Pe la unsprezece mi-a sunat mobilul. Era Horacio Infante, care telefona de la Paris. Voia să știe ce faci. Era prima oară când intra în contact cu mine. Părea tulburat, poate băuse și câteva pahare în plus. I-am povestit că te deconectaseră de la aparate, dar continuai să dormi. Eram obosit și descurajat, și Infante trebuie să-și fi dat seama. Am închis telefonul cu un „la revedere” sumbru, ce a rămas plutind în aer un lung răstimp, până s-a risipit sub respirația ta.

PARTEA A DOUA

12.

HORACIO

Era vara lui 1951, și eu aveam treizeci și doi de ani. Îi trăisem pe ultimii treisprezece în diferite orașe, dar mai ales la Geneva, având un post modest la înaltul Comisariat pentru Refugiați. Întoarcerea mea era un răspuns – conform versiunii oficiale – la scrisorile plângăcioase ale mamei, prin care mă încunoștința de nenumăratele boli ce ar putea-o băga oricând în mormânt. Însă întoarcerea mea presupunea, desigur, o mulțime de planuri și de expectative, de la închirierea unei căsuțe în fața mării unde să mă dedic cu totul poeziei până la găsirea unei compatrioate atrăgătoare și inteligente cu care să-mi împart restul vieții. Din depărtare, Chile devenise locul unde toate spațiile întunecate din existența mea se umpleau de lumină. Pământul făgăduinței, paradisul pierdut.

Mi-am închiriat un apartament în fața colinei Santa Lucia, într-o clădire veche și cam șubredă, ale cărei scări sinuoase trosneau prietenos. Am instalat mobila pe care o adusesem din Europa, și, curând, cele două încăperi, dormitorul și livingul, au căpătat aerul unui spațiu locuit de multă vreme.

După câțiva ani de muncă neîntreruptă (cu gândul că orice distracție putea să mă coste beneficiile eforturilor mele profesionale), mă delectam acum cu activități agreabile, ca, de pildă, să hoinăresc pe străzile din cartier. Îmi plăceau Parcul Forestier, cu stejarii și pinii araucaria însoțiți de murmurul râului, oamenii care se

plimbau, liniștea Bibliotecii Naționale. Strânsesem bani pentru a putea trăi cel puțin un an și, mergând pe străzile din centru, îmi făceam planuri și-mi imaginam viitorul. Într-una din plimbările acestea m-am întâlnit cu María Soledad, sora unui fost coleg de liceu. N-o mai văzusem de mai bine de cincisprezece ani, dar pistruii, părul roșcat și ușorul șchiopătat o făceau de neconfundat. Mi-a povestit că fratele ei trăia la vechea moșie a familiei și, cu toate că tonul ei părea senin, am intuit că exilul lui Juan Ignacio, năzdrăvanul clasei, nu era chiar voluntar. María Soledad lucra la o firmă de avocatură de pe strada Moneda, și am invitat-o pentru săptămâna care urma la un ceai în micul meu apartament. Chiar în după-amiaza aceea m-am aventurat la un magazin de antichități și am cumpărat un serviciu de ceai care se asorta cu mobilierul de la mine. Învățasem, în lungile mele perioade de singurătate, să pregătesc cele mai variate feluri de mâncare și sandvișuri (cu care răsfățasem nu doar o femeie) și, în dimineața zilei stabilite, am făcut niște bușeuri care nu erau cu nimic mai prejos decât cele preparate de cele mai selecte firme de ceai englezești.

María Soledad a sosit la timp. În adolescența mea îmi provocase adesea acele dureri genitale pe care ni le stârneau toate fetele deopotrivă, și, cu toate că de luni de zile nu mai avusesem o întâlnire intimă, prezența ei în apartamentul meu nu mi-a provocat niciun fel de dorință și nicio fantezie de natură sexuală. Trebuie să mărturisesc că pistruii ei aveau partea lor de vină, ca să nu mai vorbesc de șchiopătat. Nutream pe atunci ideea că femeile trebuie să expună o piele imaculată, netedă și fără pete; când îmi închipuiam că proliferarea aceea de pistrui ajungea și în locurile intime, cum sunt antebrațele sau partea interioară a coapselor, mă invada o senzație de respingere. Nu știu care îi erau intențiile. Avea treizeci de ani și nu se măritase, dar presupun că naturalețea și totala mea

lipsă de afectare au reușit până la urmă s-o facă să se relaxeze, și curând stăteam de vorbă însuflețiți, ca doi vechi prieteni.

— Ți-l amintești pe Rodrigo Bulnes? m-a întrebat în scurtă vreme.

N-am apucat să zic nici da, nici nu, că María Soledad mi-a făcut deja o descriere amănunțită a ascensiunii și decăderii respectivului Bulnes. A continuat cu aceea a lui Fuentes și cu povestea, scandaloasă după părerea ei, a perechii alcătuite din Isabel Yáñez și un oarecare Videla. A fost prima mea bănuială cu privire la una din caracteristicile societății chiliene pe care o abandonasem în adolescență: aceea de a informa lumea despre infinitele întâmplări petrecute cu alte persoane, pe care tu, ca interlocutor, trebuie să le cunoști în mod obligatoriu. Dar poate că aspectul cel mai ciudat al acestei povești nu consta atât în fapte, cât în prenumele și numele de familie ale protagoniștilor. Spre sfârșitul serii, mi-a spus că în weekend e invitată la prânz acasă la o verișoară care locuiește în afara capitalei și că ar fi încântată dacă aș însoți-o. María Soledad făcea parte din una dintre familiile cu strămoși iluștri în istoria țării. Un rector universitar (al cărui nume îl poartă acum o stradă importantă din oraș), doi senatori și o mătușă titrată, doña Eloísa Díaz, prima femeie care a intrat la Universitatea din Chile pentru a studia medicina. De copil, fratele ei obișnuia să vorbească de „mătușa Isa”, și-l amuza cel mai tare faptul că, din ordinul rectorului, fusese obligată să asiste la cursuri cu maică-sa de mână și că, în timpul lecțiilor de anatomie, amândouă trebuiau să stea în spatele unui paravan.

Perspectiva de a intra în această lume, din care făcuse parte și familia mea, dar în care eu nu avusesem ocazia să trăiesc după zgomotosul faliment al bunicului și, mai târziu, după cel al tatălui meu, mă făcea să stau în expectativă.

În ziua stabilită, a trecut să mă ia cu Renault-ul ei Caravelle. Verișoara, m-a avertizat, e o femeie neinteresantă, dar cu aspirații intelectuale, iar bărbatul ei e un cunoscut avocat, asociat al firmei unde lucra ea, fiindu-i secretară și asistentă.

Am ajuns la amiază. În parcarea spațioasă cu pietriș erau câteva automobile. În depărtare, munții se înălțau și se unduiau pe suprafața pământului ca niște corpuri sinuoase. Ne îndreptam spre casă pe un drum străjuit de arbuști, când amfitrionul a ieșit în întâmpinarea noastră. María Soledad m-a prezentat drept un vechi prieten care trăise în Europa, subiect care a părut să-i trezească o anume curiozitate, interes care oricum s-a stins îndată ce am pornit-o spre casă. Bărbatul era îmbrăcat cu o cămașă albă și pantaloni bej, din stofă scumpă și cu o croială impecabilă; la gât avea un fular.

Am traversat o grădiniță circulară, cu o fântână în stil franțuzesc, și apoi am ocolit o latură a casei. Era o reședință cu două niveluri, impunătoare și totodată simplă, cu ferestre cu rame albe, satinate, și fațadă de cărămidă. Era încoronată de un acoperiș de țiglă, seniorial și impasibil, cu două ferestre care priveau în depărtare, până la înălțimea căruia se cățărau niște cârcei de iederă. Fiecare element ocupa locul care îi corespundea, ca apărător tăcut al ordinii stabilite.

Din spatele înaltului arc vegetal ce străjuia cărarea, răzbăteau până la noi, cu o jovialitate estivală, voci și râsete. Drumul ducea într-un parc, unde se etalau în toată măreția verdele verii și înălțimea limpede a cerului. Bărbați și femei, îmbrăcați la întâmplare, dar elegant, conversau în grupuri în jurul meselor și balansoarelor de răchită așezate pe gazon. Chelneri circumspecți priveau în zare, cu tăvile suspendate într-o mână. Doi ogari se plimbau, mișcându-și membrele lungi cu o strâmbătură batjocoritoare din nas. Tot decorul degaja un aer de colonie engleză, în contrast aproape brutal cu cartierele serbede și locuințele

făcute din cartoane și resturi de materiale de construcție pe care le zăriserăm pe drum.

Curând, am pierdut-o din vedere pe María Soledad, ceea ce mi-a îngăduit să mă plimb după pofta inimii printre invitați, cu o cupă de șampanie în mână. Din când în când, mă apropiam de vreun grup care, după ce mă saluta cu amabilă indiferență, își continua conversația; vorbeau, în majoritate, despre persoane care îmi erau necunoscute. În ciuda aparenței lor cosmopolite, în puținele ocazii când am încercat să aprofundez vreo temă, aducând un punct de vedere care depășea granițele țării noastre, mă priveau cu o expresie întrebătoare și cu un anume dispreț. Cu toată splendoarea și măreția ei, cordiliera Anzilor marca pesemne granița dintre lume și viețile lor.

În scurt timp, am avut certitudinea că făcusem o greșeală acceptând invitația Mariei Soledad. Dar mai ales mă chinuia ideea că nutrisem speranța de a recupera un anume sentiment că aparțin acestei lumi. În vreme ce rătăceam la întâmplare, grupurile se făceau și se desfăceau pe gazon, pentru a lua alte forme și culori, ca niște pete de cerneală pe o hârtie verde. Un bărbat mai în vârstă, cu un aspect impunător și robust, s-a apropiat de mine.

— Vă văd cam descumpănit, mi-a spus.

Avea părul cărunt, și obrajii lui îmbujorați (poate din pricina soarelui, poate ca efect al unor pahare în plus) erau brăzdați de cute adânci, care-i dădeau un aer de seriozitate și experiență.

— Așa e, i-am răspuns.

M-a întrebat cine sunt și cum ajunsesem acolo. I-am povestit pe scurt care e viața mea, pomenindu-i de recenta întoarcere și de postul pe care-l avusesem la Geneva, ceea ce i-a stârnit imediat interesul. La rândul lui, s-a prezentat drept Manuel Pérez, „un simplu om de afaceri”. Curând, vorbeam de subiecte ca recenta realegere a lui Juan Domingo Perón, ori de Eleanor Roosevelt, pe care

avusese ocazia s-o cunoască în Comisia pentru Drepturile Omului a Națiunilor Unite.

Puțin câte puțin, am fost înconjurați de alte persoane, atrase de prezența bărbatului, care s-a dovedit a fi, după felul în care ceilalți îi încuviințau spusele, cu mult mai puternic și cunoscut decât îmi mărturisise el. María Soledad s-a ivit și ea din locurile misterioase unde dispăruse și s-a alăturat grupului nostru însuflețit.

Atunci am văzut-o. Stătea de vorbă sub ulmi cu doi bărbați tineri, așezată pe unul din balansoarele de răchită. Însă părea nu atât că vorbește, cât că își încordează simțurile. Atracția pe care o exercita asupra mea o exercita și asupra celor doi, care conversau între ei, dar atenți la efectul pe care cuvintele lor îl aveau asupra ei. Ochii îi erau pătrunzători, vioi, dar totodată indiferenți, aproape cruzi. Își privea interlocutorii și apoi privea gazonul, plopii, cerul și păsările ce croncăneau în depărtare. Avea nasul fin, pomeții proeminenți, gura largă cu buze pline, ochii migdalați și felini. Purta o rochie bej de o simplitate extremă, care îi evidenția oasele lungi, umerii și brațele subțiri. Poseda una din frumusețile acelea bătătoare la ochi, care la o femeie mai puțin misterioasă nu mi-ar fi stârnit curiozitatea. Pe atunci aveam teoria că frumusețea excesivă, atât la bărbați, cât și la femei, îi face să-și construiască viața în jurul acestei caracteristici vane, transformându-i cu timpul în ființe indolente și puțin interesante.

María Soledad a observat atracția pe care o exercita femeia asupra mea, și pe chipul ei s-a ivit o expresie contrariată.

— E evreică.

Disprețul cuvintelor ei m-a impresionat și n-a făcut decât să-mi sporească interesul și dorința de-a o cunoaște.

— Se numește Vera Sigall. Se spune că mama ei a murit de sifilis după ce un batalion întreg de sovietici a violat-o în satul unde trăia. Eu nu cred.

E prea exagerat, nu? Știi și tu, evreii obișnuiesc să-și inventeze istorii îngrozitoare cu care se plimbă prin lume făcând pe victimele. Nu pricep de ce nu pot să întoarcă foaia și să fie ca toți ceilalți.

N-am vrut s-o mai ascult. M-am întrebat câți dintre cei de acolo vor fi gândind ca ea. La răstimpuri, femeia se uita în direcția noastră. Fără curiozitate, doar ca o recunoaștere a locului. Chiar și așa, de câte ori întorcea capul și mușchii gâtului ei subțire se încordau, nu putea evita o anume emoție. Pleoapele înroșite îi dădeau un aer tragic. Mi-am dat curând seama că nu pe mine mă observa, și nici pe María Soledad, ci pe amabilul bărbat voinic care mă luase sub ocrotirea lui. În ciuda eforturilor mele de a scăpa de María Soledad, ea continua să stea lângă mine și, în șoaptă, pe când conversația celorlalți din grup se îndrepta spre alte căi, mă informa despre ceea ce, bănuiesc, credea că sunt date și anecdote indispensabile ca să poți supraviețui în mediul acela.

În timpul prânzului, am reușit să mă așez departe de María Soledad, dar n-a fost chiar un succes, fiindcă am rămas prins între două prietene care, făcând abstracție de prezența mea, au schimbat între ele comentarii și râsete peste umerii mei. În schimb, o vedeam bine pe Vera Sigall, așezată la una din mesele vecine. În două rânduri privirile ni s-au încrucișat, dar, după ce s-au oprit o fracțiune de secundă, fără să-și schimbe deloc expresia distantă, ochii ei au trecut peste mine ca peste o plantă. Lângă ea, adâncit într-o discuție, stătea Pérez, cu o cupă de șampanie în mână, așa cum îl găsisem cu câteva ceasuri înainte.

După-masă, mulți dintre invitații care exageraseră cu băutura dormitau pe fotoliile puse printre ulmi sau conversau și râdeau strident. Dincolo de glasurile lor se auzeau trilurile păsărilor, care apoi încetau. După-amiaza se dădea bătută, și culorile roșietice ale apusului brăzdau

cerul. Pérez și nevasta lui dispăruseră. La sfârșitul reuniunii, când María Soledad și cu mine ne urcam în mașină, i-am văzut din nou. Ea îl ținea anevoie de braț, pe când el pășea clătinându-se pe cărarea cu pietriș. La jumătatea drumului s-a ivit un bărbat îmbrăcat într-un costum gri impecabil, care a înlocuit-o pe Vera în eforturile ei de a ajunge la Chevroletul Bel Air care îi aștepta la câțiva metri mai departe, cu portierele deschise. În scurtă vreme, automobilul ne-a depășit pe aleea cu plopi, lăsând în urmă o dâră de praf ce m-a făcut să nu mai văd nici drumul, nici pe Pérez și nici pe Vera Sigall.

13.

EMILIA

Zilele au trecut pecetluite cu o hârtie neagră care nu lăsa să intre lumina.

Don José și-a trimis una din fete să mă întrebe de ce nu mai apărusem la lucru. Fata avea un păr negru și creț ce-i ajungea până la talie. I-am spus că aveam gripă. Nu știu dacă m-a crezut.

Conservele cu care mă hrăneam erau pe sfârșite.

Într-una din acele dimineți, am ieșit pe terasă. Orașul zăcea la picioarele mele, încă pe jumătate adormit. Coroanele copacilor din parc se clătinau. În depărtare, felinarele începeau să se stingă. Plafonul de nori era foarte jos, ca și cum cerul s-ar fi apropiat în timpul nopții. Printr-o spărtură, am văzut un avion care îl brăzda. A fost o imagine fugitivă, dar certă. Dincolo de câmpia cenușie și opacă de nori era altă lume.

Trebuia doar să ajungi la ea.

Am făcut un duș, m-am îmbrăcat și am așteptat ca dimineața să înceapă de-a binelea. Nu știam precis de ce, dar știam cu siguranță unde vreau să mă duc. Când am dat să intru în ascensor, m-am întâlnit cu Juan și cu Francisco. Nu arătam pesemne prea bine, fiindcă m-au întrebat dacă pățisem ceva. Le-am spus că scriitoarea pe care venisem s-o vizitez suferise un accident.

*

În scurtă vreme eram în fața clinicii, o clădire albă, cu multe scări la intrare și cu un acoperiș înalt, care o făcea să semene cu un hotel. M-am îndreptat spre recepție și am întrebat de ea.

— E în camera 405. Puteți urca cu liftul din capăt, mi-a spus una din recepționiste.

Avea nasul atât de cârn, încât i se vedeau interiorul nărilor și firele de păr din ele.

Ușile liftului s-au deschis spre o sală de așteptare. Într-un colț, o femeie citea, cu chipul ascuns după o revistă. De o parte și de alta a sălii se vedeau două coridoare ce se pierdeau în penumbră. Am luat-o la stânga, unde, după indicații, se afla camera 405.

Am trecut prin fața camerei în care se afla Vera. Ușa era întredeschisă. N-am putut rezista impulsului de a privi. Spinarea unui bărbat așezat pe un scaun rezemat de ușă m-a împiedicat să văd înăuntru. Am mers mai departe până în fund, unde o fereastră proiecta triunghiuri de lumină ce jucau pe pardoseală. Apoi m-am întors fără să mă mai uit spre cameră și m-am așezat în sala de așteptare.

Căldura care emana din pereți contrasta cu frigul din locuința mea.

Acum, femeia avea revista închisă pe genunchi și ochii îndreptați spre o reproducere ieftină după Constable atârnată pe perete. Se respira calm, ca și cum lumea de aici dinăuntru s-ar fi oprit pentru a asculta bătăile inimilor care zăceau în spatele ușilor închise. O infirmieră a traversat sala cu pași grăbiți.

Țăcănitul rapid al tocurilor ei a răsunat în liniștea sălii, umplând-o de o senzație de așteptare. Într-o parte era un automat cu alimente, și m-am ridicat să cumpăr ceva.

— Te așteptam, am auzit că spune femeia.

Avea o voce mângâietoare, ce părea că face promisiuni tainice, fierbinți.

Mi-am ridicat capul și am văzut un bărbat tânăr, înalt, cu brațele căzute ca două aripi gata să se deschidă pentru a-și lua zborul. Purta niște blugi uzați și o cămașă albă cu mânecile suflecate până la cot, lăsând la vedere niște vene groase.

Un medic urmat de doi tineri rezidenți s-a îndreptat în aceeași direcție ca infirmiera. Glasurile lor aveau o rezonanță urgentă.

Femeia s-a ridicat de la locul ei și s-a apropiat de bărbat. Avea o rochie neagră, fără decolteu, dar care lăsa să i se vadă curbele generoase. Tocurile înalte o făceau să pară aproape la fel de înaltă ca el. Mișcările îi erau timide și contrastau cu exuberanța trupului.

— Teresa, ce faci aici? a întrebat-o bărbatul.

Părea supărat. Chipul lui mi s-a părut familiar.

— Nu-mi răspunzi la telefoane, a zis ea și și-a dus o mână la gât, parcă protejându-se.

Am rămas rezemată de perete lângă automat, intuind că prezența mea i-ar stânjeni.

— Nu se cuvine să vii aici.

— Ce-mi pasă mie? întrebă ea cu furie stăpânită.

Pentru a doua oară în două săptămâni ascultam ascunsă o conversație străină – și nu mă simțeam deloc bine. Uitându-mă pieziș, puteam să văd expresia lui contrariată.

— Ți-am spus că am să te sun când pot, a spus el pe un ton aspru, categoric.

— Nu-mi poți face asta, a zis ea aproape în șoaptă.

— Te rog, Teresa… i-a replicat el, cu o expresie obosită care l-a făcut să pară mai bătrân.

Cu un gest rapid, ca și cum ar fi izvorât de altundeva decât din conștiință sau din voință, femeia i-a atins buzele cu degetele. Cu un gest brusc, el a respins-o.

Gura lui era fină, și colțurile ei păreau că au o forță tainică, o rezervă care putea la fel de bine să ascundă ceva binevoitor sau ceva primejdios. Ochii, în schimb, erau prietenoși. Ochii unui om care observă.

Pe neașteptate, mi l-am amintit. El era cel care o găsise pe Vera după accident și o adusese la clinică. Căutând pe internet, îi văzusem fotografia.

Zgomotul brusc al unei uși închizându-se a răzbătut până la noi, dar ei dădeau impresia că nu-l aud. Femeia clipea des. Gesturile cele mai mici păreau că-i izvorăsc din străfundurile ființei. Avea ceva insuportabil de sincer, aproape impudic.

A întins mâna, și el i-a strâns-o fără s-o privească. După câteva secunde ea și-a retras-o și și-a încrucișat brațele sub sâni. El s-a uitat lung la ea, serios, trecându-și palma peste părul castaniu, docil.

— N-ar trebui să stai aici, a repetat.

Ea s-a apropiat și mai mult și l-a sărutat pe gură, cu o grabă plină de jind. M-am gândit la Jérôme. Noi doi nu ne sărutaserăm niciodată.

Mi-am amintit de prima noțiune pe care am avut-o despre boala mea. Aveam opt ani. Părinții mei observaseră ceva deosebit îndată ce mă născusem, așa cum s-a dovedit mai apoi la nenumăratele terapii la care m-au supus.

Trupul meu era de vină.

Musculatura mea de nou-născută era rigidă și puternică. În loc să dormitez, istovită în pragul noii vieți, ca toți bebelușii, ridicam capul de pe pernă și, cu ochii abia deschiși, scrutam lumea. După ce le-am tot reconstruit pentru terapeuți, faptele care s-au decantat în conștiința mea au ajuns probabil o simplă „istorie”, departe de realitatea în sine, o mitologie.

S-a întâmplat în recreație. Când a sunat clopoțelul, colegii mei au dat fuga în curte să se joace.

Înainte de a ieși, eu obișnuiam să-mi pun în ordine caietele, creioanele în penar – chiar dacă după recreație trebuia să le scot iar – și veșnic ajungeam târziu la jocurile lor. Dar în ziua aceea am ajuns în curte când nimeni nu se urcase încă pe tobogan. Era mai înalt și mai înclinat decât cele din parcul din cartierul meu. La sfârșit, înainte să aterizezi, o zvâcnitură te făcea să simți o ușoară amețeală. Un fel de anticipare a vieții.

A fost o lovitură seacă, sângele a început să țâșnească chiar în secunda în care ceafa mea a atins piatra ascuțită. În jurul meu, copiii au încremenit și n-au mai scos un sunet, ca membrii unui cor care și-au pierdut brusc vocea. Mi-am dus mâna la rana de la cap și am simțit contactul cald și vâscos cu sângele. Am fugit la baie și am încuiat ușa cu cheia. Ființa mi se scurgea prin rana aceea, și niciodată n-aveam s-o mai recuperez.

Alertate de copii, învățătoarele au început să bată în ușă. Dar eu nu le puteam deschide.

Au reușit să intre. Rana nu mai sângera, dar, așa cum le-au spus părinților mai târziu, mâinile, brațele și fața îmi erau pline de sânge.

Nu știu ce s-a întâmplat acolo în baie.

Dalele erau reci. O lucarnă sus, pe unde intra lumina dimineții, aducea dovada lumii care rămăsese afară. Restul se pierde într-un peisaj cenușiu, fără formă. La spital mi-au pus cinci copci. În drum spre casă, în mașina mamei, simțeam că pielea mi se întorsese pe dos, lăsând la vedere tot ce trebuia să ascundă: măruntaiele, inima, plămânii, ficatul, venele.

Un scârțâit metalic a invadat liniștea coridorului. Bărbatul și femeia se desprinseseră.

Când am ajuns, am încuiat ușa camerei mele cu cheia și m-am culcat. Am dormit adânc. N-am auzit bătăile în ușă ale părinților, nici lăcătușul pe

care l-au chemat ca s-o deschidă. M-am trezit cu pumnii strânși. Îmi strânsesem degetele atât de tare, încât unghiile îmi făcuseră răni în palmă. Mi-am pierdut pofta de mâncare și abia dacă mai vorbeam.

În săptămânile care au urmat am tot fost examinată, în căutarea unei lovituri la cap care să fi produs o traumă. Dar nu s-a găsit nimic. Dezamăgiți și incapabili să înțeleagă ce mi se întâmplă, părinții au învinuit școala de neglijență. Însă eu știam că procesul începuse cu mult înainte. Când mergeam în curtea cu ciment a școlii, trupul meu nu-mi aparținea, îmi priveam mâna, și totul îmi era străin: pielea albă, degetele subțiri. Uneori mă cuprindea o groază de nedescris și rămâneam paralizată, fără să mă recunosc, neștiind care e mecanismul ce face ca fiecare deget să se miște. Iar când mă uitam câteodată în oglindă, dădeam de cineva străin. Îmi era greu să cred că acei ochi negri care mă scrutau surprinși din orbitele lor, acel tors îngust și cozile acelea strâns împletite și negre eram „eu”. Descumpănirea și teama mi-erau atât de profunde, încât uitam să respir, și numai prin gâfâiala aceea agitată, în căutarea înnebunită a oxigenului cu care să-mi alimentez plămânii, îmi regăseam trupul. După cădere, episoadele de înstrăinare au devenit mai frecvente, iar contactul cu restul colegilor, tot mai restrâns.

M-am mutat la altă școală și am început o viață nouă. O viață în care trupul meu rămăsese întors pe dos. Un trup pe care nu-l putea atinge nimeni.

De atunci, cărțile s-au transformat într-un cămin trainic și totodată schimbător. Am căpătat iscusința de a citi oriunde: dintr-o cameră în alta, în drum spre școală, pe când mâncam. Nimic nu putea să-mi abată atenția de la pagini; ele mă ocroteau, dându-mi în același timp o concepție despre universul de care mă temeam atât de mult. Când am descoperit autorii latinoamericani, aceștia au avut asupra mea efectul de uragan al

evenimentelor care ne schimbă viața. Mi-aduc aminte că citisem de nenumărate ori pasajul cu moartea micuțului Rocamadour[2]. Trupul lui cuprins de febră, muzica lui Brahms, ploaia, distanța de om învins a lui Oliveira, loviturile seci ale bătrânului și bastonul lui peste capetele lor, întunericul și apoi evidența de necontestat a morții.

Dintr-o cameră s-au auzit glasuri și un geamăt pătrunzător.

— Stai liniștit, nu e ea, am auzit că spune femeia.

Cineva murise. În spatele uneia din ușile acelea, cineva ne părăsise. Și nu era Vera.

Am ieșit în stradă și am plecat spre casă, ducându-mi bicicleta cu amândouă mâinile. Eram conștientă de aerul pe care plămânii mei îl inspirau și-l expirau, de pulsul meu, de acordurile unei chitare ce se auzea printr-o fereastră întredeschisă, de pașii rigizi ai trecătorilor pe lângă mine. Stomacul meu gol striga mut. Dar Vera era în viață, și eu la fel.

Am început să mă duc la clinică în fiecare zi. Nu știam cum să-i explic lui Jérôme ce se petrece cu mine, fiindcă nici eu însămi nu înțelegeam.

Am renunțat să mai merg la bibliotecă pentru a-mi petrece ore în șir în sala de așteptare, sperând să se întâmple ceva – nu știam precis ce anume. Mă așezam acolo cu o carte și citeam. M-am apucat să studiez opera lui Horacio Infante. Niciodată nu mă interesase, dar acum, în lumina întâlnirii noastre în casa fiicei lui și a misterioasei relații pe care o păstra cu Vera, versurile lui deveniseră pline de întrebări. Străbăteam coridorul unde se afla camera Verei, așteptând ocazia să-i văd chipul adormit. Am reușit nu doar o dată. Dincolo de ochii închiși era ea. Aceeași femeie care mă umpluse de speranțe, femeia care mă atinsese și al cărei contact dorisem să dăinuie.

Dar ceea ce mă făcea să merg zilnic la clinică era certitudinea că, dacă mă îndepărtam de Vera

Sigall, mă voi lăsa învinsă de teamă, de nemulțumire și, fără să-mi dau seama, mă voi pomeni survolând Atlanticul înapoi spre Grenoble, spre ceea ce îmi era cunoscut, și totul va redeveni ca până atunci: mut și liniștit. Ajunsesem acolo pentru ea, și prezența ei, în spatele acelei uși, mă susținea și mă împingea spre un loc pe care nu-l cunoșteam, dar care știam că există acolo pentru mine.

14.

DANIEL

Când am ajuns la clinică, Lucy și una din colegele ei stăteau în ușa camerei tale. La câțiva metri, pe coridor, trei femei în vârstă vorbeau în șoaptă, privind într-acolo. M-am grăbit și am întrebat-o pe Lucy ce se întâmplă.

— Se pare că doamna Sigall a dat semne de revenire. Una din prietenele ei, cea mai înaltă, a spus, arătând pe furiș spre una dintre femei, susține că a văzut-o mișcând degetele și a chemat presa. Eu ieșisem un moment și, când m-am întors, n-am văzut nimic. Dumnezeule, iată-i că vin! a exclamat.

M-am întors și am văzut trei bărbați care se îndreptau spre noi. Unul avea un aparat foto. Îi însoțea medicul care te primise în dimineața în care ajunseseși la clinică. Și, mai în spate, am văzut-o iar pe fata care, de două săptămâni, stătea singură în sala de așteptare. Avea o tunsoare paj și niște ochelari cu lentile groase și ramă neagră. Era slăbuță și măruntă, îmbrăcată într-un fel atât de demodat, încât părea neconvențional: fustă scoțiană în carouri până la genunchi, pulover cu guler peste un piept plat, ciorapi de lână și pantofi fără toc, cu șireturi. Părea o fetiță, cu excepția

ochilor negri care, sub niște sprâncene groase, reflectau o matură neîncredere. Din fericire, ziariștii se grăbeau și s-au mulțumit cu două răspunsuri ale medicului. Vreo semicelebritate își anunțase divorțul de altă semicelebritate și convocase o conferință de presă în celălalt capăt al orașului. Medicul a intrat în camera ta și a lăsat ușa întredeschisă. Fata cu pantofii cu șireturi a rămas în fața ei, uitându-se înăuntru. Era atât de închisă în sine, încât părea că studiază o ecuație scrisă cu creta. Avea în brațe o carte pe care o strângea la piept, fără a înceta să te observe. Primul meu impuls a fost să închid ușa, dar concentrarea ei intensă m-a făcut să mă răzgândesc. După câteva secunde, a părut că-și revine din transa provocată de imaginea ta și s-a uitat speriată în jur. Nimeni în afară de mine nu lăsa impresia că și-ar fi dat seama de prezența ei. Și-a ridicat privirea, s-a uitat la mine pieziș și și-a frecat nasul cu palma. Înainte să plece în mare grabă pe coridor, i-am zâmbit, dar nu mi-a înapoiat zâmbetul. În ochi mi s-a părut că-i deslușesc un anume dispreț și totodată o chemare. M-am gândit la un balon cu heliu ce se îndepărta și care, cu sfoara în aer, spera să-l prindă cineva și să-l întoarcă pe pământ.

Inspectorul tot nu lua legătura cu mine. Încercasem să-l găsesc, dar tentativele mi se încurcaseră în hățișul de telefoniste care-și treceau apelurile mele de la una la alta, ca într-o ștafetă fără sfârșit. Nu avansasem prea mult nici cu cercetările, dar, în loc să dispară, ideea că acea cădere a ta nu fusese întâmplătoare era tot mai puternică de la o zi la alta. Știam că lucrurile astea se întâmplă, oamenii mai cad, suferă accidente, mor, dar nu tu, nu tu.

15

.

HORACIO

Am revăzut-o pe Vera Sigall după șase luni, la o recepție la ambasada Argentinei. În seara aceea de vară reușisem s-o fac pe María Soledad să-mi vorbească despre ea, pe drumul de întoarcere. Așa am aflat că Manuel Pérez, bărbatul ei, era cu douăzeci de ani mai mare, că mai fusese însurat de două ori și că, în cei zece ani de când erau căsătoriți, Vera nu încetase să-i fie infidelă. María Soledad o făcuse nu numai târfă, ci și arivistă. Cel mai tare o deranja faptul că ea, „o jidancă", se măritase cu Manuel Pérez. Conform spuselor ei, Pérez era un bărbat care făcea parte din „vița cea mai veche din țară", ceea ce nu putuse să nu-mi stârnească un zâmbet, fiindcă neamurile la care se referea erau alcătuite din descendenții unor spanioli săraci lipiți care ajunseseră în Chile ca să facă avere.

Ca să fiu exact, trebuie să spun că o mai văzusem pe Vera Sigall de trei ori înainte de întâlnirea noastră la ambasadă. Prima, în fața intrării în Teatrul Municipal. Atunci, după ce și-a fixat o fracțiune de secundă privirea asupra mea, ca și cum trăsăturile mele i-ar fi părut cunoscute, însă n-ar fi interesat-o prea mult, s-a întors spre însoțitorul ei, un bărbat chipeș, care mi-a amintit de acuzația Mariei Soledad, producându-mi o ușoară indispoziție. A doua oară o zărisem prin ferestrele librăriei lui Darío Carmona. Am fost tentat să intru, dar ea, cu o carte în mână, stând pe un taburet, privea drept înainte, cu ochii mijiți. Singurătatea și liniștea ei dovedeau forță, însă totodată îi dezvăluiau și fragilitatea. Pudoarea de a nu-i întrerupe meditația și certitudinea că, și de data asta, avea să mă privească fără să mă vadă m-au făcut să mă răzgândesc. A treia oară a fost în

dreptul cafenelei Paula de pe strada San Antonio colț cu Agustinas, unde se afla împreună cu un copil pe care îl ștergea la gură cu o batistă. Ținând în mână un con cu înghețată, copilul se lăsa șters cu docilitate. Avea slăbiciunea convalescenților, ochii migdalați și pometii proeminenți ai mamei. Expresia Verei Sigall era de o imensă blândețe. Când a terminat, l-a mângâiat pe față. M-am gândit că acest gest era un fel de recunoaștere, o confirmare a faptului că acel copil stătea acolo, lângă ea, și că era al ei.

Pentru mine fuseseră șase luni rodnice. Mai cu seamă fiindcă reușisem să public un volum de versuri, cu ajutorul unui prieten care lucra la o tipografie, iar comentariile – deși puține – fuseseră favorabile. Și în alte domenii avuseseră loc schimbări. Economiile mele se dovediseră a fi mai modeste – sau cheltuielile mai mari – decât calculasem, și fusesem nevoit să accept o slujbă la Națiunile Unite care implica întoarcerea mea la Geneva, pentru o vreme. În câteva săptămâni urma să plec.

Îmi amintesc că, în ședințele lungi la care trebuia să asist pentru noua mea muncă, obișnuiam să scriu în caiete liste cu femeile cu care avusesem relații, catalogându-le după criterii vulgare, ce includeau gradul lor de frumusețe și lipsa de inhibiții în materie de sex. Alături de numele lor adăugam un cod: S însemna „sublimă”, P – „pasabilă”, N – „nesatisfăcătoare” și D – „dezastruoasă”. Liste pe care apoi le ștergeam cu mai multe linii, ascunzând identitatea celor implicate, care în majoritatea lor erau căsătorite, unele chiar logodite, în pragul măritișului. Nu mă simțeam mândru de aventurile mele, dar mă consolam spunându-mi că în niciuna dintre ele nu fusese vorba de un simplu act sexual și că fiecărei femei îi dădusem ceva din mine însumi. Cuvintele Mariei Soledad despre repetatele infidelități ale Verei Sigall nu mă lăsaseră rece, și undeva în

conștiința mea nutream speranța de a-i adăuga numele pe lista aceea. Pe atunci, eram convins că drumul unui bărbat este cel ce îl duce până la viitoarea femeie pe care o va săruta sau, și mai bine, dacă îi permit condițiile, cu care va ajunge la pat.

În fanteziile mele, îmi imaginam ochii Verei Sigall oprindu-se în sfârșit asupra mea, recunoscând apartenența noastră la acel teritoriu sterp al celor fără țară. Dar, în seara aceea la ambasada Argentinei, lucrurile s-au întâmplat într-un fel pe care nici în cele mai îndrăznețe plăsmuiri ale mele nu l-aș fi putut concepe.

Reședința ambasadorului era una dintre casele cele mai somptuoase din oraș. Fiecare obiect și fiecare ungher emanau un aer de lux și bun-gust, și prin ferestre se vedea parcul întins din jur. Am zărit-o pe Vera de cum am intrat. Purta o rochie violet cu fusta amplă, care îi evidenția talia fină. Prezența ei oglindea acum o dezinvoltură pe care n-o observasem data trecută. Conversând cu un grup de femei, Vera râdea, gesticula și își pleca urechea la comentariile celorlalte, cu totală aprobare. Era evident că această etalare de mondenitate (care, în ochii mei critici de poet în fașă, era falsă și teatrală) îi era firească. Am simțit o umbră de dezamăgire, și restul serii n-am făcut niciun efort să mă apropii de ea. Manuel Pérez era antrenat într-una din discuțiile lui, cu mâinile la spate, ușor încovoiat. Numai când ne-am pregătit să trecem la masă, Pérez și Vera Sigall au revenit unul lângă altul. Am observat însă că, în cursul acestor luni, Manuel Pérez părea că îmbătrânise cu câțiva ani. Chiar și costumul, de o calitate impecabilă, era prea mare pentru trupul lui, evident mai slab. Vera s-a apropiat de el, i-a șoptit ceva la ureche, și, luându-l de braț, s-au îndreptat spre masa lor. Am remarcat că, deși privea înainte cu hotărâre, el se clătina și, când s-a așezat, a stat câteva clipe să-și tragă sufletul. Vera și soțul ei

erau la o masă de lângă a mea, dar în spate, așa că n-am mai avut ocazia să-i observ în timpul cinei. După atâția ani, când încerc să reconstitui ce s-a întâmplat apoi, îmi dau seama că faptele, așa cum s-au desfășurat, sunt distorsionate de numeroasele versiuni pe care Vera și cu mine le-am recreat de-a lungul vremii, impregnându-le de subiectivism și de o patină de romantism pe care fără îndoială nu au avut-o. Există astfel de momente. Momente care, cu timpul, se prefac în povești împărtășite. Le reconstituim cu scopul de a le potrivi cu imaginea noastră și a le transforma în ceva ce putem tezauriza.

Îmi amintesc că un candelabru mare își arunca strălucirea pe chipurile pudrate ale femeilor, trădându-le imperfecțiunile. Muzica unui cvartet de coarde plasat în fundul sălii înnobila atmosfera; după vocile și râsetele din jur, sunetul ei imprima scenei o nuanță de gingășie. Din adâncurile acestei armonii au izbucnit țipetele.

— Cum îndrăzniți să vorbiți așa de Mussolini? striga o femeie.

— Și dumneavoastră cum îndrăzniți să mistificați istoria, doamnă? am auzit atunci glasul Verei, limpede precum un cristal ce se sparge, invadând liniștea.

Am întors capul și am văzut-o. Ochii ei aveau ceva sălbatic și totodată trist.

— Ce autoritate morală aveți dumneavoastră? Cea de a fi evreică, cea de a distruge viața unui bărbat ca…

— Să nu îndrăznești, Sonia! a răsunat vocea lui Manuel Pérez.

— Domnilor, domnilor!… a strigat alt bărbat.

— Poate nu-ți dai seama, Manuel! a țipat iar femeia.

— Îmi dau seama că n-am răbdare să suport atâta ignoranță și prostie, a răbufnit Manuel și s-a ridicat atât de violent de la locul lui încât a răsturnat scaunul.

— Las-o, nu merită să te superi… am auzit că spunea Vera, sculându-se și ea și punându-și brațul gol pe umărul lui Manuel.

În salon se făcuse tăcere, și corzile se auzeau acum ca un decor tragic al unei piese de teatru. În tăcerea aceea, întreruptă numai de sunetul muzicii, au trecut amândoi printre mese, prin fața ochilor uimiți ai celorlalți. Vera își afișa aplombul tinereții cu bărbia ridicată și privirea înghețată îndreptată înainte, pe când Pérez mergea cu pași lenți, la brațul ei. M-am ridicat de la masă și i-am ajuns din urmă. Deși Manuel își pierduse ținuta de acum șase luni, continua să fie un bărbat impunător. L-am luat de un cot, pe când Vera îl lua de celălalt, și astfel am înaintat spre ușile salonului. Covoarele moi ne absorbeau pașii, părând în același timp că-i îngreunează, ca și cum o forță din centrul pământului ar fi atentat la eforturile noastre de a ne păstra demnitatea. Un funcționar al ambasadei, cu o cărare pe mijlocul capului ce părea trasată cu rigla, ne-a ajuns din urmă și, cu un accent vădit argentinian, a bâlbâit niște cuvinte confuze, care nu era clar dacă încercau să ne facă să ne răzgândim sau ne îndemnau să plecăm. Însă, în tot cazul, orice ar fi spus, nu mai era drum de întoarcere. Același șofer din după-amiaza petrecută la țară îi aștepta pe soții Pérez la poarta reședinței. Dinăuntru răzbăteau acordurile muzicii.

— Putem să te ducem… a bâiguit Vera.

În ochi i-am zărit tăria de caracter și totodată mâhnirea. Mi-a plăcut că socotise de la sine înțeles că nu mă mai întorceam înăuntru. Mi-a plăcut și că mă tutuia.

Împreună, l-am ajutat pe Manuel să se așeze pe locul din față, și amândoi am urcat în spate. Înapoia noastră, casa iluminată m-a făcut să mă gândesc la un vas de croazieră din care noi debarcaserăm și care acum își urma drumul. Uitând deja momentele neplăcute prin care soții Pérez îi făcuseră să treacă, pasagerii trebuie să-și fi

reluat conversația. Șoferul a pornit motorul, și eu am deschis fereastra. Am străbătut străzile unui Santiago solitar. La tot pasul depășeam cărucioare pe două roți, înțesate de baloturi și ziare, trase de oameni desculți. Manuel respira anevoie. Cu ochii închiși, slobozea înjurături. În depărtare se zărea dealul San Cristóbal. În timp ce Vera privea strada, eu observam cum sânii i se ridică și coboară când respiră, simțindu-mă din cauza asta un ticălos; dacă îmi schimbam poziția, dintr-un anume unghi puteam chiar să-i văd linia dintre ei. Trupul îi răspândea o aromă proaspătă de săpun.

— Unde vrei să te ducem? i-am auzit vocea. Horacio Infante, nu-i așa?

M-a impresionat că îmi știa numele.

I-am indicat adresa mea, și am mers mai departe fără să scoatem un cuvânt.

— Are nevoie de mine, a spus și, după câteva clipe, a adăugat cu un zâmbet pe jumătate ironic, pe jumătate trist: Și eu de el.

Când am ajuns în fața porții clădirii mele, Manuel sforăia sacadat și respira greu.

— O să-și revină, a zis Vera.

M-am dat jos din mașină și, pe când îmi scoteam cheile din buzunarul pardesiului, ea a coborât fereastra și mi-a spus:

— Mulțumesc, Horacio.

*

A doua zi după seara ciudată de la ambasada Argentinei, m-am întâlnit în poarta clădirii mele cu unul din vecini. Mă văzuse sosind în noaptea dinainte și-l recunoscuse pe Manuel Pérez în mașină. Mi l-am imaginat spionând prin perdea de la una din ferestrele apartamentului său de la etajul întâi și nu mi-a convenit deloc. Era un bărbat spilcuit, cu o mustăcioară cenușie și rară, care se pensionase din vreun post de funcționar public și își ocupa cea mai mare parte a timpului plimbându-și câinele prin cartier. Am aflat astfel că familia Pérez făcuse o avere din minerit și că, ani

de zile, ca om de afaceri, Manuel nu încetase s-o strângă și s-o sporească. În aceeași zi m-am dus la Biblioteca Națională. Căutam o carte scrisă de un poet uitat din Secolul de Aur, prieten cu Lope de Vega, când mi s-a năzărit că aș putea afla în vreun text de istorie mai multe informații despre familia Pérez. Datele găsite adevereau și îmbogățeau dezvăluirile făcute de vecin, dar nu mă ajutau să-mi fac o idee completă despre Pérez. În orice caz, știam deja că atât cărțile de istorie, cât și muzeele, în predilecția lor pentru generalități, omit particularitățile bărbaților și femeilor care le alcătuiesc, reliefând doar identitatea câtorva. Întotdeauna, căutând să-i înțeleg, am făcut apel mai curând la romane și la poezie.

După câteva zile, am avut ocazia să aflu mai multe. Un vechi prieten de pe vremea când eram elev, Miguel Sanfeliú, m-a invitat la prânz la Clubul Uniunii.

Ne pregăteam să bem ultimul păhărel de lichior în marele salon cu pardoseala în carouri, când un bărbat s-a apropiat de noi și s-a așezat la masa noastră. Avea o țigară de foi în gură. Un tip chel cânta la un pian cu coadă o piesă de Debussy, fără prea multă convingere.

— Îmi pare bine, Bernardo Ruiz, s-a prezentat, și apoi, fără niciun preambul, m-a întrebat: Îi cunoști de multă vreme?

Am remarcat un ușor dispreț în tonul lui.

— Nu știu la cine vă referiți, am răspuns, neîncrezător.

— Mă refer la soții Pérez, a lămurit, și apoi, cu trabucul încă în gură, a scos un rotocol gros de fum care s-a împrăștiat la câțiva centimetri de fața lui.

— Adevărul e că nu-i cunosc deloc.

În oglinda din fața mea, una din multele ce acopereau pereții salonului, am văzut un bărbat a cărui expresie reflecta o convingere arogantă și aproape ridicolă. Avea părul prost tuns și chipul

imberb. Mi-au trebuit doar câteva zecimi de secundă până să-mi dau seama că sunt chiar eu.

— Atunci aș zice că prestația dumneavoastră de ieri e și mai spectaculoasă decât a părut, a replicat Ruiz.

— Despre ce vorbiți? a întrebat Sanfeliú.

Omul i-a explicat pe scurt prietenului meu ce se întâmplase la ambasadă, și Sanfeliú a râs cu poftă. Unul dintre candelabrele din fața oglinzilor s-a stins, lăsând în dreptul nostru un colț în umbră. Pianistul a renunțat să mai cânte, și-a îndreptat papionul și s-a ridicat anevoie de pe taburet.

— Nu știam că ai vocație de don Quijote, a spus râzând prietenul meu.

— Cert e că pentru mine amândoi sunt un mister, m-am aventurat.

— Da, văd… a spus Ruiz cu un zâmbet superior, și am înțeles că savura dinainte revelațiile pe care se grăbea să mi le facă.

Pe neașteptate, văzându-i fața congestionată, gușa și buclele galbene ordonate pe capul lui mare, m-am gândit la mătușa bârfitoare a lui Scarlett O'Hara.

— S-a întâmplat acum mai bine de cincisprezece ani, dar chiar și așa sunt mulți care nu-l iartă, mai ales rudele. Și, cum știți cu siguranță, familia Pérez Somavía se înrudește cu *tout le Santiagó,* a spus, rostind aceste ultime cuvinte cu accent franțuzesc.

— Explicați-mi, vă rog!

Și astfel am aflat că Pérez fusese, din umbră, unul din principalii artizani ai migrației a douăzeci de mii de evrei în Bolivia, între 1938 și 1941, împreună cu prietenul lui, magnatul mineritului bolivian Mauricio Hochschild.

— Dar ceea ce face ca toate astea să fie și mai interesante e faptul că tatăl lui Manuel, don Jorge Pérez, a fost unul din fondatorii Partidului Nazist din Chile.

Un grup de bărbați a intrat în salon, și pantofii lor au răsunat pe pardoseală. Doi dintre ei mergeau cu câțiva pași înainte, vorbind cu însuflețire, pe când ceilalți, în tăcere, îi urmau.

— Don Jorge era principalul finanțator al ziarului nazist *El Trabajo* și prieten cu Keller, știți doar, ignorantul ăla cu pretenții de atotștiutor. Manuel și-a sfidat nu numai clasa, ci mai ales tatăl, colaborând cu un magnat bolivian și evreu. Amintiți-vă că, pe vremea aceea, din pricina ocupației naziste, majoritatea țărilor latinoamericane își închiseseră porțile în fața imigranților evrei. Activitatea lui Manuel l-a distrus pe tatăl lui. Se spune că don Jorge își trimitea în Germania o parte din avere pentru a finanța un experiment secret cu trupurile unor evrei morți în camerele de gazare. Dar, bineînțeles, nimeni până acum n-a putut afla dacă e adevărat. După un timp, tatăl a făcut o comoție cerebrală care i-a adus sfârșitul. Toată lumea l-a acuzat pe Manuel că i-o provocase.

— Și Vera Sigall?

— La ce vă referiți?

— Ce legătură are Vera cu toate astea? Ea e evreică. Are chiar un ușor accent.

— Ah, asta-i altă poveste, dar vă pot asigura că Pérez s-a însurat cu ea ca să poată distruge de tot relația cu familia lui. Unii spun că a fost o formă de a-și ispăși vina și rușinea care-l apăsau din cauza acțiunilor tatălui său. Dar nu se știe prea mult despre ea. Eu am văzut-o de vreo două ori, e răpitor de frumoasă, nu încape îndoială. Se zice că are limba foarte ascuțită și că îi prisosește inteligența.

În momentul acela, prietenul meu Sanfeliú s-a uitat insistent la ceas și curând s-a ridicat. Avea o întâlnire și trebuia să plece. S-a oferit să mă ducă cu mașina, dar eu am insistat că prefer să merg pe jos. Informațiile primite mă impresionaseră. Trebuie să mărturisesc că am simțit și puțină

invidie față de Pérez. Din postul meu modest de la înaltul Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite n-aș fi ajuns în veci să fac ceva atât de important și grandios cum făcuse el.

După câteva zile, portarul mi-a dat o misivă de la Vera. Era fără timbre, deci mi-am imaginat că trebuie să fi fost adusă de șofer. În ea, Vera îmi mulțumea din nou. Citise primul meu volum de versuri, pe marginea căruia făcea comentarii pătrunzătoare și avizate. Detectase chiar și aluziile, pe care nimeni nu le descoperise sau comentase, pe care le făceam la Saint-John Perse. Nu menționa posibilitatea de a ne revedea, dar pe reversul plicului își scrisese, cu litere citețe și sigure, adresa.

La sfârșitul lunii am plecat la Geneva și abia după un an aveam s-o revăd.

16.

EMILIA

Într-o după-amiază, am trecut pe la un magazin de articole pentru terasă și am cumpărat un cort alb de un metru și ceva, pe care l-am instalat rezemându-l de peretele bucătăriei.

Când frigul era mai puțin pătrunzător, mă așezam acolo să privesc apusul soarelui. Din turnul meu de observație puteam vedea cele patru colțuri ale orașului, cordiliera Anzilor, cea de pe coastă și cerul în toată întinderea sa. Dacă mă apropiam de balustradă, reușeam să văd forfota străzii. Toate aceste ființe omenești mișcându-se fără încetare, automobilele, băcănia din față, iluminată zi și noapte cu tuburi de neon, și alături brutăria, veșnic plină de lume venită să ia pâine proaspătă, scoasă

chiar atunci din cuptor. Îmi plăcea să aud vacarmul acela.

Liniștea micuței mele lumi mă durea.

Cele șase ore care mă separau de Jérôme erau de netrecut tot atât cât și miile de kilometri de uscat și de ocean pe care le survolasem.

În bătaia vântului, cortul meu se clătina vesel și aerian. Mă ducea cu gândul la pânzele unei ambarcațiuni. Atunci îmi imaginam că navighez spre țări îndepărtate, de unde n-aveam să mă mai întorc niciodată. Alteori, mă gândeam că mă aflu într-un cort în deșert și că în curând voi vedea o cometă brăzdând cerul imens și transparent. Îmi plăcea această senzație efemeră de a trăi în derivă, ca o meduză, în mijlocul culorilor asfințitului.

Însă, în majoritatea serilor, când veneam de la clinică mă instalam la biroul meu să lucrez la ceea ce constituia acum centrul cercetării mele: relația dintre opera lui Infante și cea a Verei Sigall. Descoperisem că versurile lui erau prezente adesea în opera ei. Mai ales primele, cele mai puternice, care îl consacraseră drept unul dintre cei mai apreciați poeți de limbă spaniolă din epoca noastră. Am început să alcătuiesc un inventar al tuturor paragrafelor unde Vera făcea referiri la versurile lui și le reproducea. Contextul în care apăreau, personajele care le citau. Câteodată, făceau parte din fluxul conștiinței unora dintre ele, ca niște idei ce pecetluiau lungi reflecții, imprimându-le, la sfârșit, forța pe care o cereau. Alteori se iveau în dialoguri, ca o notă distonantă ce reflecta lumea particulară a personajului. În multe cazuri, sensul poeziei dădea naștere unei scene, unui conflict, unui fragment de acțiune, și aceste paralele mă intrigau cel mai tare. De trei zile mă oprisem la cel de al treilea roman al Verei: *Trapezul cel mai înalt.* Relația dintre versurile lui Infante și subiectul acestui roman apărea la diferite niveluri, atât în privința formei, cât și a conținutului.

În roman, cele două personaje principale, Octavio și Sinalefa, au o *întâlnire clandestină* într-un oraș unde ninge veșnic. Și el și ea sunt căsătoriți cu altcineva și trăiesc pe continente diferite. Sinalefa a acceptat să se întâlnească cu Octavio în acest *oraș misterios.* Stau acolo împreună și totodată singuri, *neașteptând nimic și necerând nimic,* cutreieră orașul acoperit de zăpadă fără a se întreba unul pe altul despre sensul tainic al întâlnirii, temându-se să nu-și descătușeze sentimentele, să nu-și mărturisească, sieși și celuilalt, că *fost-am descărcare a furiei, a blazării tale, în pragu-acestei zăpezi newyorkeze.* Și, pe când hoinăresc, încep să-și împărtășească puțin câte puțin infidelitățile anterioare, *mărunte-aventuri, acum aproape-uitate.* Structura originală a versurilor lui Infante este cea a poemelor *tanka.* Plăsmuite cu cinci, șapte și cinci silabe

aventuri ne-nsemnate,
aproape-uitate acuma,

cu care nici nu
doream să ne mai mândrim,
nu fiind sfioși,
ci într-adevăr fiindcă
nu erau importante,

chiar dacă-ncet, cu timpul,
necontenit crescut-au
până au ajuns
spini în coastele noastre,

torturându-ne

mintea cu atacuri
de gelozie nu chiar
ne-ntemeiate –
sau cel puțin aceasta-i
ce îmi doresc acuma

să mă tot gândesc
l-astă dată târzie,
e ce spuneai tu veșnic,
privindu-mă cu ochii-ți
parcă întrebători

Octavio și Sinalefa continuă să se întâlnească în diferite locuri din lume. Însă, chiar dacă peisajele se perindă unul după altul, adevărata călătorie, și cea mai primejdioasă, este aceea pe care o fac împreună în abisurile geloziei. Ceea ce începuse ca un joc pe străzile orașului nins devine o obsesie. *Căci nu știu de ce oare/ făcut-am asta,/ dar acu-am făcut-o/ și nu-i cale de întors.* Octavio descoperă plăcerea chinuitoare de a-și imagina trupul gol al Sinalefei mângâiat și posedat de alt bărbat. *Rămâne doar durerea/ și mii de bănuieli/ fără izbăvire ori scăpare./ Astfel trecură/ nopți grele de nesomn,/ strigăte/ sufocante și/ sumbre, ce ne făceau/ sufletele să tremure.*

Am avut certitudinea că găsisem ceva important. Un secret ascuns pe care nimeni nu-l aflase înainte. În proza ei, Vera întrețesea versurile lui Infante.

Am ieșit pe terasă.

Soarele se ascunsese de mult. Mii de întrebări îmi roiau prin cap. În depărtare auzeam clinchetul

brățărilor Verei, ce părea să-mi spună: „Fii atentă, fii atentă!”

În afară de Benjamin Moser, doi academicieni și un important critic cercetaseră opera Verei Sigall în amănunțime. Toți trei cunoșteau foarte bine spaniola. Reieșea clar din observațiile și analizele lor pătrunzătoare. Totuși, în niciunul din studiile lor nu se făcea vreo mențiune la ceea ce descoperisem eu. Probabil că niciunul nu cunoștea în profunzime poezia lui Infante. Proza Verei rămânea, neîndoios, pe tărâmul aluziilor. Dar faptul că acesta era un mijloc stilistic folosit de ea nu știrbea valoarea descoperirii mele și nici nu-i răpea misterul. Sau, cel puțin, așa voiam să cred. M-am gândit că e vorba pesemne de un cod ocult, un joc cu care amândoi fuseseră de acord. Poate că și în versurile lui Infante, pe care eu nu le cunoșteam în totalitate, existau fragmente din opera Verei.

Am dat ocolul terasei de mai multe ori, cufundată în gânduri. Noaptea se lăsase de multă vreme. Am intrat în bucătărie și am deschis o conservă de ton. Am tăiat o roșie felii și le-am amestecat cu peștele. Mi-am pus și două frunze de salată și un ou fiert pe care nu-l mâncasem în seara dinainte. Am umplut un pahar cu apă și am dus totul în cameră. De obicei, cinam așezată la birou, citind vreun text sau făcând însemnări în caiet. Dar în seara aceea, cu toate că nu mâncasem nimic toată ziua, mi-era greu să înghit ceva. Concluzia cea mai la îndemână era să presupun că Infante și Vera Sigall fuseseră amanți. Am încercat să reconstitui detaliile prânzului din casa fetei lui. Și discuția pe care am auzit-o în vestibul.

Nu știam pe atunci care sunt relațiile dintre oamenii în vârstă. Abia dacă le cunoșteam pe cele dintre tinerii de vârsta mea. Totuși, chiar și cu toate limitările și ignoranța mea, mi-am dat seama la prânzul acela că între ei era ceva mai mult decât întâlnirea a doi foști amanți. Îi lega o urzeală

complexă de sentimente. Eram convinsă că era rezultatul unei povești înfiripate din sentimente puternice, care cuprindeau nu numai spectrul iubirii.

17.

DANIEL

După ora douăsprezece am plecat din camera ta să mănânc de prânz într-un restaurant mic, la două străzi de clinică. Aerul de pe coridor era umed și dens, ca într-o seră.

N-o văzusem la venire, dar acum era din nou acolo, așezată în sala de așteptare, cu o carte pe genunchi. În loc să merg mai departe, am rămas pe coridor observând-o. De aproape o lună venea în fiecare zi. De la incidentul cu reporterii, ochii noștri se încrucișaseră de vreo două ori, și îi întrezărisem forța privirii. Părea că se oprise în altă epocă, neatinsă de avatarurile lumii moderne. Nu erau numai felul în care se îmbrăca – fuste plisate, ciorapi de lână groasă, pantofi cu șireturi – și fața nefardată, albă, rotundă, ci și mintea care părea să-i plutească în afara timpului. Era greu să-i definești vârsta. Avea aspectul unei fete de cel mult cincisprezece ani, dar izolarea ei, care o proteja ca o platoșă de fier, mă făcea să mă gândesc la o femeie în vârstă.

S-a ridicat și, cu rucsacul pe umăr, s-a îndreptat spre ascensor. M-am hotărât s-o urmez. Am coborât scările în fugă și am ajuns la etajul întâi în momentul în care ușile liftului se deschideau. A ieșit în stradă. Era o zi rece de septembrie. Preț de o clipă am pierdut-o într-un grup de copii care a apărut de după colț. A traversat strada zgribulită,

cu brațele strânse peste piept, privind în pământ. A mers câțiva metri pe cărarea care străjuiește râul Mopocho și s-a așezat pe o bancă. A scos un pachet de biscuiți din rucsac, l-a desfăcut cu grijă și a mâncat unul, mușcând puțin câte puțin. Și tot așa, unul după altul, uitându-se concentrată la mașinile care brăzdau avenida Santa María, de parcă actul acela ar fi făcut parte dintr-un ritual. Am avut impresia că-i violam intimitatea. M-am gândit să mă întorc, dar ceva m-a reținut. Ochii ei negri, din spatele ochelarilor, aveau o expresie neajutorată. M-am apropiat de bancă și m-am așezat alături. Ea, fără să mă privească, s-a ridicat dintr-un salt, strângându-și în brațe rucsacul.

— Nu pleca! i-am spus.

Respira repede, și toate simțurile ei păreau în alertă. M-am gândit la o căprioară în mijlocul câmpiei, expusă apariției intempestive a unui animal de pradă.

— Nu-ți fie teamă de mine! am adăugat.

— Mi-ai spus de două ori „nu” în mai puțin de un minut, a zis.

Aburul răsuflării îi ieșea din gură și se pierdea în aerul rece.

Cu o mână și-a dat la o parte de pe frunte bretonul de un negru strălucitor, care imediat i-a căzut iar peste ochi. Vocea îi era subțire, dar hotărâtă, cu un ușor accent străin. S-a încruntat din pricina luminii care apăruse printre nori. Sprâncenele groase și negre păreau că se îmbină la mijloc. A rămas cu ochii la stradă.

— M-aș bucura să mai stai, i-am spus atunci, având grijă să nu mi se strecoare în frază alt „nu”.

S-a așezat la celălalt capăt al băncii, și-a șters nasul și apoi și-a ascuns mâinile între genunchi. Am rămas tăcuți.

— Mă duceam să mănânc, dacă vrei, vino cu mine! i-am propus.

A dat din cap că nu. Avea picioarele strânse, corpul încordat. Nu se uita la mine, dar îi vedeam

profilul serios și totodată în așteptare. În orice moment putea să se scoale și să dispară.

— E un restaurant de cartier în apropiere unde au o supă delicioasă, am stăruit.

S-a ridicat fără un cuvânt și a rămas așa, fără să mă privească, dar și fără să dea vreun semn de plecare.

— Îmi închipui că e un „da”, i-am spus, fără să aștept răspuns.

Fata și-a trecut privirea peste mine și imediat și-a plecat ochii în pământ. Am apucat-o spre restaurant și ea, la câțiva pași în spate, m-a urmat.

18.

EMILIA

Mi-era foame, și gândul la o farfurie de mâncare caldă a fost mai puternic decât teama.

El mergea înainte, întorcând capul tot la câțiva pași. Umbla fără grabă și cât se poate de firesc. În ciuda soarelui, mie frigul îmi înghețase mâinile. După două străzi, s-a oprit în fața unui restaurant. Lângă ușă creștea o plantă agățătoare, cu frunzele strălucind de parcă cineva le-ar fi uns cu ulei. La intrare, m-am împiedicat. Atunci el m-a luat de cot, și eu am sărit într-o parte.

— Te simți bine?

— Da, am răspuns cu capul plecat și, privindu-mi pantofii, l-am avertizat: Nu trebuie să mă atingi. Înțelegi?

— Înțeleg.

Răspunsul lui m-a impresionat. Clar și răspicat.

— Mă cheamă Daniel Estévez, a spus pe când intram.

— Și pe mine Emilia Husson.

Localul era mic și la ferestre avea perdele croșetate. Majoritatea clienților aveau probabil cel puțin șaptezeci de ani. Câțiva râdeau, și de la o masă la alta se vorbea cu familiaritate. Aromele care răzbăteau din bucătărie și rămâneau suspendate în aer mi-au lovit simțurile. Am început să transpir și am simțit în stomac un gol și mai intens. La trecerea noastră, doamnele îl priveau pe Daniel. Mai multe i-au zâmbit, și el, la rândul lui, le-a răspuns la fel. Una din ele l-a oprit, și el a întrebat-o:

— Ați reușit să faceți copia după cheie, doamnă Marta? Femeia a răspuns cu un zâmbet, privindu-și strengărește, cu coada ochiului, prietenele – la fel de bătrâne ca ea.

Ne-am așezat la singura masă liberă, unde ne-au urmărit zâmbetele ofilite și mirosurile. Din tavan ne privea o lampă, cu strălucirea ei obosită.

— Într-un roman pe care îl citeam în adolescență era o fată pe care o chema domnița Husson și care mă înnebunea.

— Și cum era? l-am întrebat.

— Pe lângă faptul că era supersexy? a replicat el râzând.

— Pe lângă asta, i-am spus roșind.

— Era diabolic de inteligentă.

Mi-am plecat ochii și i-am îngropat în meniu.

— Vrei să comanzi? Cere ce vrei! a adăugat și, văzând că vorbele lui mă speriaseră, a schimbat subiectul.

— Sigur?

— Da, bineînțeles! a exclamat.

Am studiat meniul. În vremea asta, Daniel a cerut o cană cu apă și două pahare cu vin.

— Vreau minestrone. Și pe urmă friptură cu cartofi prăjiți. A, și ca desert mere coapte cu scorțișoară.

El a izbucnit în râs și a zis:

— Se vede că știi ce vrei.

— Așa e.

— Ai ales foarte bine. Aș zice că sunt cele mai bune feluri pe care le au. Fac și eu un minestrone aproape la fel de bun ca ăsta.

— Cum îl faci?

— Chiar te interesează?

N-am simțit niciodată curiozitate față de tainele bucătăriei, dar acum mi se părea subiectul cel mai interesant din lume. Chelnerii plecau și veneau cu farfuriile aburinde. Daniel și-a tras mânecile puloverului, și-a dat părul pe spate cu o mână și a început să vorbească.

— Mă rog, primul lucru pe care trebuie să-l faci e să călești ușor șunca în ulei de măsline până devine aurie, apoi morcovii, țelina și ceapa. Oala trebuie să fie destul de mare. Pe urmă pui fasolea și roșiile tăiate și lași totul puțin pe foc. Apoi torni supa făcută dintr-un cub și lași să fiarbă cel puțin patruzeci de minute. Adaugi pastele, usturoiul, puțin pătrunjel, busuiocul mărunțit și mai lași zece minute.

Când a zâmbit, i-au apărut două gropițe în obraji. Vocea lui mă încălzea. Ascultându-l, vedeam în jurul meu gesturile molcome ale bătrânilor, chipurile lor slăbite, obrajii căzuți, pleoapele grele. Am băut un strop de vin, și tăria lui mi-a ajuns în stomacul gol.

— Ah, și la urmă adaugi și câteva frunze de spanac, chiar înainte să stingi focul, ca să-și păstreze culoarea verde și proaspătă. Foarte important: servești cu parmezan și puțin ulei de măsline.

— Pare delicios, am comentat, entuziasmată.

Deasupra mesei, în lumina soarelui, jucau niște firicele de praf.

— Aș putea să gătesc pentru tine într-o zi, a spus plin de însuflețire, ca și cum cuvintele ar fi avut savoare în gura lui.

Nu mi-a plăcut că a spus asta. Implica o intimitate precipitată. Chipul meu trebuie să-mi fi reflectat sentimentele. A tăcut. Atmosfera a devenit

apăsătoare. Și eu eram acolo. Nu trebuia să uit că venisem mânată de foame.

I-a sunat mobilul. L-a scos din buzunarul hainei, l-a pus pe silențios și l-a lăsat pe masă. Ecranul a mai stat aprins câteva secunde. În următoarele minute s-a mai luminat de câteva ori. Cineva încerca cu disperare să ia legătura cu el, și Daniel îl ignora. Am mâncat în tăcere, învăluiți încă în vraja pierdută de dinainte.

Ultima dată când ieșisem la un restaurant a fost cu Jérôme. De opt zile nu-mi răspundea la e-mailuri. Voiam să cred că e în una din călătoriile lui de cercetare și că uitase să mă prevină că nu va avea semnal. Când eram mică, tata obișnuia să dispară săptămâni întregi. Pe vremea aceea, telefoanele mobile erau puține și a expedia o scrisoare prin poștă era de neconceput pentru el. Iar eu îi duceam dorul. Număram zilele cât era plecat, fără să știu câte vor fi. Fără să știu când îl voi vedea apărând pe ușă cu pantalonii lui de explorator, cu părul ciufulit și fața înroșită de orele nesfârșite petrecute în aer liber, pe vreme rea. Îmi imaginam că în centrul pământului se făcea o gaură pe unde tatăl meu dispărea. Acum, tăcerea lui Jérôme mă făcea să simt iar neliniștea aceea.

Cana cu apă stătea în mijlocul mesei, cu simplitatea ei tăcută. Pe când mâncam, o dată sau de două ori mi-am ridicat privirea și am dat de ochii lui Daniel. Era ceva întrebător în strălucirea lor. De parcă s-ar fi aflat în fața unei insecte pe care o tot căutase.

— Ai pe cineva bolnav la clinică? m-a întrebat.

Terminaserăm primul fel.

Am dat din cap că da. Nu i-am spus că amândoi veneam pentru Vera Sigall. M-am gândit că, dacă îi mărturiseam adevărul, echilibrul precar la care ajunsesem cu vizitele mele s-ar distruge.

— Mă impresionează tenacitatea ta, nu lipsești nicio zi, mi-a spus.

— Și pe mine a ta.

A râs. Umerii lui au vibrat precum coroanele copacilor. Pe chipul lui se citea o pornire spre bucurie. Am tăcut iar. Încă nu mâncaserăm al doilea fel și nici desertul.

— Visul meu e să am un restaurant, a spus pe neașteptate. S-a oprit și apoi a adăugat: Sus pe faleză, în fața mării.

— De ce acolo?

— Îmi place ideea să fie acolo sus. Am și făcut planurile. Sunt arhitect.

— Construiești case?

— Nu multe, a râs din nou.

— Pentru că visezi mereu la restaurantul tău?

A făcut ochii mari și a izbucnit iar în râs.

Eu am continuat:

— Mie mi se întâmplă de obicei. Când vreau ceva din tot sufletul, dar din tot sufletul, celelalte lucruri nu mă mai interesează. Și, fiindcă acum nu mă interesează nimic, nu mai simt nimic.

— Vorbești de pasiune.

— Pasiune?

Îmi țineam o mână pe masă și mi-am ascuns-o dedesubt.

— De pasiune și de ceea ce suntem dispuși să facem pentru ea, a spus el, cu o anume duritate.

— Și asta e pasiunea ta? Să construiești un restaurant cocoțat pe o faleză stâncoasă?

— Da, între altele, desigur, a afirmat râzând. Și a ta?

M-a luat prin surprindere.

— Literele și stelele.

— Aveam o prietenă… a început să spună și s-a oprit. Am. Da, am o prietenă cu aceleași pasiuni ca tine. Pe ea mă duc s-o văd în fiecare zi la clinică.

Nu mai puteam continua ascunzând adevărul. Dacă o făceam, nu mai era cale de întoarcere. Daniel părea un om bun, și eu n-aveam multe ființe în jurul meu. Era o ecuație simplu de rezolvat.

— Vreau să-ți spun ceva.

Și-a îndreptat trupul, ascultând cu atenție.

— Mă duc la clinică zilnic pentru Vera Sigall.

— Bănuiam, a zâmbit și și-a încrucișat brațele, ca și cum cineva i-ar fi pus un trofeu pe piept.

— Într-adevăr? De ce?

— Pentru că ești totdeauna singură, pentru că îți treci timpul citind și, mai cu seamă, pentru că ai un aer de pe alte meleaguri, ca și ea.

— Știai! am exclamat, încercând să nu iau în seamă importanța ultimelor lui cuvinte și a emoției pe care mi-au trezit-o.

Ar fi putut spune că mă descoperise adulmecând la ușa ei sau că mă văzuse citindu-i vreuna din cărți. Orice altceva. Dar nu. Spusese că aveam același aer. Același aer!

Cuvintele lui mi-au insuflat curaj să-i vorbesc. I-am povestit că îmi făceam teza de doctorat despre opera ei, dar că acum, după accident, eram descumpănită. Numai apropierea Verei, zăcând în patul de la clinică, îmi dădea putere să continui. Însă nu i-am povestit despre progresele pe care le făcusem în cercetarea legăturii dintre opera lui Infante și opera ei. Mă adânceam încă în studiu ca un căutător de comori, fără hartă și fără coordonate, fără să cunosc natura tezaurului în căutarea căruia porneam. Când am terminat de vorbit, m-am simțit vlăguită.

Daniel nu se mișcase.

Cred că amândoi cântăream dimensiunea acestei întâlniri, a faptului că el și cu mine ne aflam acolo, vorbind despre femeia pe care și el, și eu o vizitam zilnic, fiecare din motivele sale. Mi-a povestit cum fusese cu accidentul și cum o găsise. Prezenta faptele și ideile în cuvinte simple, fără fraze pompoase, grandilocvente, și, mai ales, fără întorsături melodramatice. M-am gândit că uneori cuvintele se desprind de evenimentele pe care le înfățișează și încep să joace alte roluri. În momentul acela, nu contau detaliile pe care le oferea, ci faptul că mi le povestea, că mi le

împărtășea, și că pentru amândoi ele aveau aceeași semnificație.

Accidentul Verei Sigall îl cufundase pe Daniel, întocmai ca pe mine, într-o stare de confuzie, dându-i senzația că rămăsese orfan.

Mobilul lui se tot aprindea pe masă, silențios, stăruitor. Am ieșit în stradă și ne-am îndreptat împreună spre clinică. Era la doar câteva străzi, și amândoi am mers în tăcere. Frunzele copacilor, agitate de vântul ușor, vorbeau susurând între ele.

Ne-am despărțit la poarta clinicii. M-a întrebat dacă vin și a doua zi, și i-am spus că da.

— Atunci ne vedem.

El a intrat, și eu am pornit-o pe stradă în jos.

Aveam bicicleta la subsolul clădirii, dar simțeam nevoia să mă despart repede de Daniel. Să restabilesc ordinea. Am mers pe Bellavista cu pași grăbiți. Absorbind lumea din jur. Casele albastre și albe, câinii vagabonzi, mirosurile ce se filtrau în văzduh. După un răstimp, vocea lui Daniel a rămas în urmă.

Abia atunci m-am întors la clinică, mi-am luat bicicleta și m-am îndreptat spre mansarda mea. Pe când pedalam, mi-am amintit de scurta atingere a mâinii lui pe cotul meu. Mi-am amintit și cum, în adolescență, umpleam agende și caiete cu întrebări: Animalele sunt conștiente de corpul lor?

Dacă trupul se schimbă, se schimbă oare și ceea ce e înăuntrul lui? Unde sunt „eu”? În afară? Înăuntru? Dacă cineva m-ar fi pus să aleg, aș fi ales să mă desprind de trupul meu. Visam trează la o lume în care, despuiate de orice materialitate corporală, inima și conștiința se întâlnesc cu adevărat și chip absolut.

19.

HORACIO

La două luni de la sosirea mea la Geneva, mi-am luat inima-n dinți și i-am trimis o scrisoare Verei. Am scris-o de-a lungul mai multor zile, așezat în fața ferestrei de unde puteam să văd malul lacului Leman. Mă instalasem într-un apartament care fusese mobilat cu pretenții, dar sărăcăcios: lămpi de sticlă, covoare persane, mobile în stil franțuzesc și veselă de porțelan, cu ceștile în majoritate fără toarte. Era un loc neîncăpător, totuși mă simțeam în largul meu. Îi povesteam Verei în scrisoare de munca mea, de nopțile lungi de nesomn, de poeziile și născocirile mele, de emoția care mă cuprinde în timp ce compun, accelerându-mi pulsul, și cum euforia mea e însoțită de teamă. N-am ajuns să-i explic niciodată, nici în scrisoarea asta și nici în cele care au urmat, natura acestei temeri, fiindcă cu însumi nu eram în stare să o deslușesc. Cert este că mi-era frică să nu-mi sece filonul creativ sau să se dovedească a fi doar un *ignis fatuus,* produs al iluziei și al năzuinței mele de a scrie. Însă teama mea cea mai profundă era să nu fiu lipsit de talent.

În această primă scrisoare, cu toate că avea un ton personal, nu lăsam să se întrevadă sentimentele pe care le nutrisem pentru ea în perioada de dinainte de plecare. Răspunsul ei a sosit după câteva săptămâni. Vera relua și întărea tonul de încredere și intimitate pe care îl instaurasem.

Am început astfel un dialog epistolar în care predomina un echilibru între confidență și distanța respectuoasă. Vera îmi povestea întâmplări care, sub pana ei, căpătau un haz și un relief uimitoare. Totuși, unele scrisori aveau un aer facil, vesel, care mi se părea impus. Aveam senzația că îmi tăinuiește ceva, că în scrisorile sale, ingenioase și în general optimiste, centrul însuși al vieții ei rămânea ascuns, de nepătruns. După ani de zile, mi-a mărturisit că în aceste scrisori, dintre care

multe au rămas neexpediate, descoperise exaltarea care punea stăpânire pe ea așternând un cuvânt lângă altul și constatând că împreună căpătau un sens, o sonoritate care producea ceva nou și unic, un teritoriu propriu, care începea, puțin câte puțin, să devină adevărata ei patrie. Îmi povestea de lecturile ei, de faptul că îl descoperise de timpuriu pe Faulkner, de povestirile labirintice ale lui Borges și, mai târziu, de Kafka. Din când în când, se aventura să-mi trimită câte o poezie. Era pe deplin conștientă de greutatea fiecărui cuvânt, precum și de strălucirea sau opacitatea lui. Le mânuia cu grijă, fără a face niciodată un pas greșit, și o astfel de prudență, combinată cu pasiunea, stimula într-un chip inedit propria mea scriitură.

Într-una din scrisori mi-a confirmat că băiatul pe care-l văzusem în fața cafenelei era fiul ei, care avea șase ani și se numea Julián. Vorbea de obicei pe larg despre el, descriindu-mi plimbările făcute împreună în centru și la grădina zoologică, unde petreceau ceasuri uitându-se îndeosebi la păsări. Julián suferea de un fel de deficiență pulmonară și, neputând merge la școală, petrecea lungi perioade acasă, unde ea îl instruia la materiile pe care le considera importante. Copilul începea să citească împreună cu mama *Leul, vrăjitoarea și dulapul.* Adorația pentru fiul ei era evidentă, și periodicele lui recăderi, cu respectivele închideri în casă, îi dădeau pesemne Verei prilejul să-și clădească alături de el o lume aparte, o lume proprie.

În primăvara aceea mi-am publicat cel de al doilea volum la editura Orbe. Conținea numai douăsprezece poezii, și receptarea lui a fost mai bună decât a celui dintâi, și asta a făcut ca, în vreun colț al conștiinței, să-mi încolțească ideea de a mă dedica în întregime scrisului. Totuși, știam că nu este încă momentul.

Spre sfârșitul acelui an, am fost invitat de un organism internațional la un colocviu despre migrații ce se ținea la New York. Într-o seară, în

vreme ce-i scriam Verei, mi-a venit brusc în minte imaginea noastră umblând pe străzile orașului și, într-o pornire de nestăvilit, i-am propus să ne întâlnim acolo. În ultimele scrisori se strecuraseră din ambele părți indicii timide că, în spatele cuvintelor ce treceau Atlanticul cu regularitate, existau un bărbat și o femeie în carne și oase, care se doreau. Eram conștient că riscam să fiu respins, că era nesăbuit să invit, într-un loc atât de îndepărtat pentru amândoi, o femeie căsătorită pe care nu o văzusem decât de două ori și, mai ales, pe care nu o atinsesem niciodată.

Scrisoarea Verei a întârziat mai mult ca de obicei. Erau zile în care mă gândeam că nu-mi va răspunde, că fusese o greșeală să depășesc linia fără nume care, paradoxal, ne îngăduise să fim alături. Când, în miezul neplăcerilor zilei, îmi aminteam că nu primisem încă răspunsul ei și că poate nu-mi va sosi niciodată, îmi promiteam că, dacă ea îmi va scrie totuși, nu voi mai face în veci o astfel de încercare. Prietenia noastră se înfiripase în domeniul literelor, și a dori s-o îndrept pe alt făgaș însemna s-o distrug. M-am hotărât să-i scriu cerându-i scuze pentru gestul meu necugetat, însă, chiar în ziua în care mă apucam s-o fac, am primit răspunsul.

Îmi vorbea de o aniversare la care se dusese cu Pérez, oprindu-se la acele detalii pe care numai ea le vedea și care îi revelau capacitatea de a înțelege natura umană. Mă simțeam ușurat. Vera ignorase cu seninătate propunerea mea nepotrivită. Totuși, după iscălitură, era o notă. Doar câteva cuvinte care schimbau totul:

„Simțurile mi se sting. Când?”

20.

DANIEL

După ce m-am despărțit de Emilia în poarta clinicii, am trecut pe la etajul întâi, căutând o cafea înainte să mă întorc în camera ta. Îndreptându-mă spre tine, n-am încetat să mă gândesc la ea. Dar nu în felul în care mă gândeam la alte femei. Ființa ei emana fragilitate și totodată putere, dezlănțuind în mine impulsuri contradictorii. Pe de o parte, îmi doream fierbinte s-o protejez de ceva care credeam că o chinuie, pe de alta, prezența ei îmi stârnea teama de a mă apropia de ceva ce ar fi putut să-mi facă rău.

Inspectorul Álvarez mă aștepta în sală. Vederea lui mi-a provocat o bucurie pe care nu-mi imaginasem niciodată că aș putea s-o simt în prezența unui polițist.

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră. Credeți că e bine aici sau preferați în alt loc? m-a întrebat.

— Ați descoperit ceva? l-am întrebat plin de însuflețire. E un restaurant la etajul întâi, putem sta de vorbă acolo.

Așezați la o masă, i-am dat lista pe care o făcusem și i-am vorbit de Calderón, psihiatrul și profesorul de la Universitatea Complutense cu care te întâlnișeși în săptămâna de dinaintea accidentului. I-am povestit de îngrijorarea ta după ce vă văzuserăți și i-am sugerat să verifice dacă profesorul se mai afla încă în Chile. Inspectorul m-a ascultat cu o rezervă politicoasă și apoi a spus:

— Voi trece direct la subiect, domnule Estévez, ce părere aveți? a declarat, și eu am fost de acord. Sunt două lucruri care nu se potrivesc, și aș vrea să mi le lămuriți.

Instinctiv, m-am îndreptat în scaun.

— Am făcut unele verificări. Așa cum reiese de la hotelul unde ați stat la Los Peumos, în weekendul de dinaintea accidentului, ați făcut check-outul în dimineața zilei de sâmbătă, 4 august. Amândoi – și soția, și dumneavoastră – susțineți că ați ajuns acasă duminică seara. Unde

ați fost din dimineața de sâmbătă până duminică seara?

— Toate astea sunt ridicole! am izbucnit, aproape strigând.

— Vă rog, nu vă supărați! a spus el cu o expresie preocupată. Nu pot lăsa la o parte niciun detaliu. E vorba de munca mea. Dacă e ceva ce nu se potrivește, trebuie să fac să se potrivească.

— E o problemă personală pe care n-am de ce să v-o împărtășesc, am afirmat pe un ton categoric. Singura mea intenție e să lămuresc ce i s-a întâmplat Verei, și viața mea nu are nicio legătură cu asta.

— Înțelegeți că vorbesc și cu alte persoane. Cu vecinii ei, cu medicul care s-a ocupat de ea, cu soția dumneavoastră, doamna Gracia Silva.

— Da, am aflat, am spus supărat, amintindu-mi de discuția pe care o avusesem cu Gracia. Din cauza ei, inspectorul știa perfect că îl mințisem. Chiar vreți să știți? l-am întrebat sec.

— Dacă nu vă deranjează prea tare.

— Am fost să văd un loc în apropiere de Los Peumos. Și în noaptea aceea, sâmbătă, am dormit acolo în cort.

— Ați dormit în cort?

— Întocmai. Cred că încă am cortul în portbagajul mașinii, dacă vreți să-l vedeți.

— Nu-i nevoie.

Într-adevăr, dormisem în cort. Voiam să identific cu precizie parcursul soarelui în spațiul unde îmi imaginam că trebuie să fie amplasat restaurantul meu. Un efort zadarnic, dat fiind că locul nu era al meu și, având în vedere valoarea lui, îmi era imposibil să-l achiziționez. Însă versiunea pe care i-o povesteam inspectorului nu era cu totul adevărată. Nu sâmbătă dormisem acolo în cort, ci în cursul săptămânii. Noaptea aceea și duminica următoare le petrecusem cu Teresa.

*

Nu-i o mândrie pentru mine să-ți spun ce am de gând să-ți spun, chiar dacă se prea poate ca tu oricum să fi știut. Teresa, femeia cu care te-am vizitat în duminica aceea, pe care ți-am prezentat-o drept o prietenă din copilărie, era amanta mea. Vorbesc la trecut pentru că acum nu mai e. Ne cunoșteam de copii. Locuia la două case de a noastră și era prietenă bună cu sora mea. O fetiță timidă, nu prea atrăgătoare, care mă urmărea cu privirea de prin colțuri. M-am întâlnit iar cu ea acum mai puțin de un an; una din întâlnirile acelea banale, care nu merită să fie povestite. La coadă la supermarket, o femeie se uită la mine, apoi îmi spune numele, urmează amintirea fetiței dolofane, râsul, schimbul de numere de telefon, mesajele, prima întâlnire, hotelul pentru perechi și întâlnirile succesive. De ce? Pentru că Teresa cunoștea copilul care am fost, inocența mea; pentru că, dintre toate profesiile, ea o alesese pe aceea de veterinar, activitate pe care Gracia o disprețuia, ca și pe aceea de dentist. Pentru că Teresa era slabă, nesigură, și alături de ea îmi recâștigam, cel puțin cât eram împreună, strălucirea pierdută, sentimentul că sunt eu însumi. Pentru că Gracia începuse de multă vreme să mă evite în pat. După ce îmi pierdusem avântul de a o urmări în goana ei vertiginoasă după succes, faptul că refuza să facă sex cu mine reflecta puterea pe care o exercita asupra mea. O putere despre care nu mi-am imaginat niciodată că putea fi atât de brutală. Dacă aveam ceva clar în minte când mă căsătorisem cu Gracia era faptul că n-aveam să-i fiu necredincios. Mi se părea ceva vulgar, tipic bărbaților slabi și grosolani, care au drept unică posibilitate de a aduce propriei vieți un dram de splendoare doar această modalitate facilă și imediată. Eram convins că fidelitatea dădea consistență vieții mele, o viață care altfel s-ar fi fărâmițat în senzații pasagere și superficiale, golindu-se de conținut. Fidelitatea nu era o valoare morală, ci existențială.

În ciuda tuturor acestor convingeri, iată unde am ajuns, să-mi dau întâlniri pe furiș cu Teresa. Nu încerc să mă justific, dar aceste întâlniri spulberau senzația de ratare care mă împresura.

Am spus-o, vezi doar. Știu că tu nu mă judeci, dar nici așa nu mă simt mai bine că ți-am făcut mărturisirea asta. În duminica aceea când am adus-o pe Teresa la tine acasă, știam că tu știai și mai știam și că te făceam complice la amantlâcul meu, fără ca tu să consimți. Că îți trădam încrederea.

Deși ideea părea absurdă, mi s-a năzărit brusc că vizita noastră clandestină la tine și căderea ta, câteva ceasuri mai târziu, puteau fi legate într-un fel ascuns și de neconceput.

21.

EMILIA

A doua zi, după ce de dimineață am livrat zarzavaturile, m-am întors să lucrez la mine în mansardă. Cercetările mele își urmau cursul. După ce am analizat *Trapezul cel mai înalt,* m-am apucat să studiez cel de al doilea roman al Verei Sigall: *Flori presate și altele asemenea.*

În această operă, ea începuse să dezvolte limbajul abstract, aproape alegoric, care mai târziu avea să devină parte din lumea ei imaginară. Aici, versurile lui Infante erau urzite într-o manieră mai fină și totodată definitorie. Din poezia lui părea că izvorăște tonul prozei. Petreceam ore întregi așezată la masa mea de scris, mergând de la textul Verei la versurile lui Infante, fără să mă dau bătută, cu pumnii strânși de frustrare, pentru că nu găseam legăturile. Până când, pe neașteptate, le vedeam.

Trei cuvinte, patru. Ascunse în pliurile tramei. Eram atât de uimită, încât mă înflăcăram.

Îmi aminteam de felul în care tata își căutase stelele moarte. Stele abia vizibile, mișcându-se repede, cu luminozitate slabă. Singurul mod de a le zări era să le cauți în apropierea soarelui. Lumina soarelui le revelează mișcarea, îmi amintesc de entuziasmul tatei când sosea dimineața acasă după ce descoperise o nouă stea moartă în materia obscură a firmamentului. O urmărea în fiecare noapte. Până avea certitudinea că se află acolo. Și că este a lui.

Tot așa eu descopeream, ascuns în textura complexă de cuvinte și povești a Verei, câte un vers al lui Infante ce nu putea fi văzut decât în razele unui soare care-l lumina, făcându-l vizibil în ochii mei.

Operele Verei și poeziile lui Infante erau legate, nu încăpea nicio îndoială în privința asta. Acum trebuia să descopăr de ce.

Mi-am adus aminte de prima mea întâlnire cu Infante, când, după o conferință la Nanterre, m-am apropiat de el, împreună cu câteva zeci de studenți, ca să-mi dea un autograf pe una din cărțile lui. Infante își recitase câteva poezii în fața unui public numeros. O făcea fără afectare, cu o distanțare și o asprime sub care se ascundea poate o anume timiditate. Era îmbrăcat sobru – sacou bleumarin la două rânduri și pantaloni de culoare deschisă. Îmi atrăseseră atenția sprâncenele stufoase, sub care ochii păreau plini de forță. Gesturile lui vădeau lentoare și parcimonie.

— De unde ai scos asta? m-a întrebat, văzând cartea pe care i-o dădusem.

Era o ediție a primului său volum de poeme, *Mustrări.* Mama îl cumpărase pesemne de la vreun anticariat, fiindcă pagina întâi era ruptă.

M-a întrebat cum mă cheamă ca să-mi scrie dedicația.

— Emilia Husson Vásquez.

Și-a ridicat privirea de pe carte și m-a întrebat dacă mama este chiliană.

Pe atunci obișnuiam să-mi dau numele complet. Îmi plăcea cum sunau amândouă numele de familie unul lângă altul. „Husson” era suav, cu cei doi „s” și „h”-ul mut, și rima cu vântul muson. „Vásquez” mă ducea cu gândul la un războinic. „V”-ul și „z”-ul erau scuturile care îl protejau de vrăjmași, în timp ce „o”-ul era înfipt în mijloc ca o lance. Îmi amintesc ochii lui ațintiți asupra mea. Simpatia pe care o reflectau și cum m-a întrebat câți ani am, ce studiez, unde crescusem, făcând abstracție de șirul lung ce-și așteptau rândul. Întrebări la care am răspuns monosilabic, incapabilă să mă concentrez. Și-a pus numărul de telefon pe prima pagină a cărții și mi-a spus să-l sun când vreau. Am plecat de acolo urmărită de privirea curioasă a studenților care văzuseră scena.

Am așteptat câteva zile, ca să nu par nerăbdătoare, și i-am telefonat. Mi-a răspuns imediat și mi-a propus să ne întâlnim la cimitirul Père Lachaise.

Pe când mergeam printre morminte, Horacio Infante mi-a dăruit un roman al Verei Sigall. Auzisem vorbindu-se de ea la universitate, dar n-o citisem niciodată. Tot ce spuneam mi se părea banal și nesemnificativ în fața acestui bărbat în vârstă, erudit, care reprezenta lumea din care năzuiam să fac parte. În zilele următoare n-am încetat să mă întreb de ce Horacio Infante își pierduse timpul întâlnindu-se cu mine. Doar nu puteam fi prima fată de origine chiliană și studentă la literatură pe care o întâlnea în peregrinările sale prin lume. În fața mormântului lui Pierre Abélard m-a întrebat despre părinții mei.

— Părinții tăi au lucrat la observatorul din Nisa, nu?

— Da, înainte de nașterea mea. Îi cunoașteți? l-am întrebat, surprinsă.

— Nu personal, a răspuns. Mama ta se numește Pilar. Pilar Vásquez, nu?

Eu am încuviințat.

— Noi, chilienii, cunoaștem de obicei traiectoria compatrioților noștri, mai ales în cazul mamei tale. Să fii specialistă în astronomie și să fi lucrat la unul din observatoarele cele mai importante din lume nu e deloc ceva obișnuit. Cu toate că nu sunt un mare cunoscător, stelele m-au fascinat întotdeauna. Trebuie să fie influența lui Huidobro.

— Unul din eseurile cele mai importante ale tatălui meu începe cu un citat din *Altazor*[3]. „Simt un telescop ațintit asupră-mi precum un revolver", am recitat.

Nu știu cum de am avut îndrăzneala s-o fac.

— „Coada unei comete îmi biciuie chipul, trecând plină de eternitate", a continuat el, apoi a zâmbit, și în ochi i s-a ivit o strălucire caldă de uimire.

Fără cuvinte, fără să facă altceva decât să-și încetinească mersul, am simțit că mă îndeamnă să vorbesc. Nu știu de ce am făcut-o. I-am povestit că tata nu era tatăl meu. I-am spus și că asta nu conta pentru mine. Fiindcă, în pofida faptului că nu aveam o legătură de sânge, amândoi eram făcuți din aceeași plămadă.

S-a oprit. Ochii i-au scânteiat când m-a privit. M-a rugat să-i vorbesc de el. De munca lui, de stelele pe care le descoperise. I-am povestit că, de mică, după ce mama renunțase la cercetarea cu telescopul pentru a se concentra asupra matematicii, ne întâlneam de obicei cu el la sfârșit de săptămână la observatorul din Calerne, unde lucra. Atenția lui Infante, ca aceea a unui reflector delicat îndreptat asupra mea, mă îndemna să continui. I-am povestit că, peste noapte, tata cerceta cerul și se culca la răsăritul soarelui. În fundul unui coridor, unde erau veșnic sticle de bere și farfurii cu resturi de mâncare, se afla camera de observație. Avea o fereastră sus. În mijloc, un

aparat uriaș ocupa aproape tot spațiul. Cu el se făceau fotografii și se măsurau pozițiile aștrilor. În vizitele mele, îmi dădea voie să pun plăcile fotografice în ordinea numerelor și să transcriu într-un tabel informația pe care o conțineau. Temperatura aproximativă, poziția stelei, latitudinea, longitudinea și situarea generală a imaginii pe cer. Asta îi permitea ca, prin compararea informației cu aceea de pe alte plăci anterioare, să afle dacă steaua fusese acolo înainte sau nu. Provocarea era să găsească stele moarte și, de asemenea, să le vadă născându-se sau murind. Mi-aduc aminte că într-un an tata a descoperit șaizeci și patru de stele, din care treizeci și două erau moarte.

Am vorbit de parcă aș fi alcătuit un colaj cu imagini pe care le tot adunam de multă vreme. M-am uitat la Infante. Ochii lui aveau o strălucire apoasă, ce oglindea cu fidelitate tot ce se afla în jurul nostru.

Nu puteam ști în acel moment sensul adevărat al întrebărilor lui, nici ce emoții dezlănțuiau în el cuvintele mele.

După două săptămâni de la plimbarea noastră în Père Lachaise, am găsit în dulapul meu de la universitate un pachet cu opera completă a Verei Sigall și cele trei cărți publicate pe marginea acesteia. În timpul care a trecut de la întâlnirea noastră, Infante nu a pierdut legătura cu mine, chiar dacă petrecea perioade îndelungate în afara Franței. După un an, când eu l-am anunțat că îmi voi face teza despre Vera Sigall, mi-a sosit acasă *Fire de iarbă,* de Whitman, într-o ediție frumoasă scoasă de editura Alba. În paginile ei am găsit versurile poetului pe care Infante le transcrisese cu mâna lui pentru mine:

Nici eu, nici nimeni altul nu putem străbate acest drum pentru voi,
Trebuie voi înșivă să-l străbateți.

Nu este departe, vă stă la îndemână.

Poate că-l urmați, fără să știți, chiar de la naștere,

Poate că el se află pretutindeni pe apă și pe pământ.[4]

Mi s-au părut potrivite pentru drumul pe care îl făceam. Infante îmi arătase opera Verei Sigall, dar acum făgașul pe care aveam s-o apuc depindea de voința mea.

Conta oare Horacio Infante pe faptul că eu voi ajunge până acolo? A fost poate un plan pus la punct minuțios de el, de la prima întâlnire la universitate? Pentru ce? De ce?

Stăteam la masa mea de scris, cu tava și farfuria cu cina din seara aceea într-o parte, când pe neașteptate mi-a venit în minte răspunsul. M-a impresionat atât de tare, încât am simțit nevoia să ies afară și să respir adânc, de mai multe ori, ca să mă liniștesc.

Infante mă folosise. Teza pe care o voi scrie, și pe care el se va angaja s-o difuzeze prin relațiile sale în lumea literară, va evidenția uriașa influență pe care el o avusese asupra operei unei scriitoare de vază ca Vera Sigall. În primele clipe am crezut că o făcuse din simplă vanitate. Însă mi-am dat seama curând că era mult mai mult decât atât. Avea să fie o lovitură pentru detractorii lui, pentru grupul acela de critici și academicieni care, din turnul lor de veghe, îl disprețuiseră. Nu mă deranja să fiu eu purtătoarea acestei vești bune. Dimpotrivă, pe undeva în ființa mea mă simțeam recunoscătoare că mă alesese. Dar ceea ce nu-i iertam lui Infante era faptul că mă manipulase ca pe una dintre multele marionete cu care mi-am imaginat că își făurise faima. Înțelegeam și că, dacă mi-ar fi spus-o direct, eu n-aș mai fi considerat că făceam o descoperire. Chiar cunoscând beneficiile pe care mi le putea aduce, probabil, aș fi abandonat proiectul din orgoliu.

Dar de ce eu? De ce o simplă studentă la literatură? De ce nu unul dintre numeroșii critici care îl lăudaseră în toți acești ani?

Aveam nevoie de un răspuns. Aveam nevoie să aflu mai multe.

M-am întors în camera mea și i-am scris un e-mail, relatându-i ce descoperisem. Era un e-mail entuziast, în care îmi exprimam emoția pricinuită de grandoarea descoperirii mele. După ce îmi tot bătusem capul cu teza, găsisem în sfârșit drumul pe care el mi-l anunțase în poemul lui Whitman. Îl căutasem în stele, însă îl găsisem într-un cu totul alt loc, chiar în punctul de plecare al întregului demers: „El”. Mi s-a părut că vorbele mele erau destul de măgulitoare pentru a nu lăsa să transpară adevăratele mele sentimente și, în același timp, pentru a deschide poarta care mi-ar fi permis să avansez cu cercetarea.

După ce i-am trimis e-mailul, mi-am pus mâinile pe masă și am privit umbra uriașă proiectată de figura mea pe perete. Aveam o senzație de triumf. Ca și cum în loc să observ lumea de pe margine, cineva m-ar fi împins în mijlocul ei.

O pisică galbenă a apărut la fereastra mea.

Ochii ei ca de jasp s-au încrucișat cu ai mei. Apoi s-a uitat prin cameră și, arcuindu-și spinarea, a făcut un salt și a dispărut. Trebuia să-i povestesc lui Jérôme ce anume descoperisem. Cu toate că de zece zile nu-mi răspundea la e-mailuri, eu continuam să-i scriu. Însă de data asta, după două fraze m-a încercat o senzație pe care n-o mai avusesem niciodată înainte: printre măștile infinite pe care le păstram ascunse în colțurile camerei mele, una mai strălucitoare sărise la mine. Una care nu voia să-i scrie lui Jérôme.

De-a lungul anilor jucaserăm fiecare din noi un rol. Roluri pe care nimeni nu ni le încredințase, dar în care ne simțiserăm bine ca într-un fotoliu comod. Când eram împreună, izolați în lumea

noastră particulară, alcătuiam parcă o singură ființă. Mi-era teamă să fiu legată de cineva în felul acesta atât de absolut și totodată să mă simt atât de singură.

Pisica a apărut iar pe pervaz și a început să se spele pe un omoplat cu limba ei trandafirie. Luna răsărise de curând, strălucind în apropiere, limpede. Parcă cineva ar fi decupat-o, ar fi colorat-o și atârnat-o deasupra ferestrei mele.

De dimineață, ca în fiecare zi, m-am dus mai întâi cu zarzavaturile. Îmi cunoșteam acum clienții, majoritatea oameni în vârstă care apăreau în ușă în papuci și încropeau o scurtă conversație cu mine. Așa am aflat că băiatul care făcea comisioanele astea înainte de mine murise călcat de o mașină la câteva străzi de prăvălia cu zarzavat, că don José avea strămoși țigani și că, dacă îl găseai bine dispus, îl puteai face să-și ia ghitara și să cânte o piesă de Paco de Lucía. Dar în ziua aceea mă grăbeam. Voiam să ajung la bibliotecă pentru a căuta alte piste care să mă facă să înțeleg relația dintre Infante și Vera Sigall. În lift m-am întâlnit cu Juan. M-a întrebat de prietena mea cu accidentul și, fără să-mi dau seama, am început să-i povestesc de Vera Sigall, de starea ei, de ceasurile pe care le petreceam în sala de așteptare. Nu știu de ce am făcut-o. Poate pentru că simțeam nevoia să povestesc cuiva.

Îndată ce am ajuns la bibliotecă, m-am adâncit din nou în fișierele Verei Sigall. Aveam impresia că le văd pentru prima oară, atât de diferită îmi era acum perspectiva asupra materialului din fața mea. Cercetarea căpătase un aspect detectivistic, iar eu știam că acel ceva pe care îl căutam putea fi ascuns sub formele cele mai diverse. Adusesem o pungă de cartofi prăjiți și la prânz i-am mâncat în grădină. La sfârșitul după-amiezii revăzusem încă o dată o parte importantă din material. Între altele, mi-a atras atenția o scrisoare adresată unui destinatar fără nume în care Vera Sigall vorbea de

fiul ei Julián. Scrisoarea data din 1952. Copilul fusese bolnav și ea se temea pentru sănătatea lui. „E foarte firav”, îi scria. „Nu s-a născut pentru a înfrunta contactul dur cu viața și nici cu cruzimea”. „Totul îl impresionează”. „Obrajii lui au o culoare stinsă”. Includea de asemenea comentarii pe marginea povestirilor lui Flannery O’Connor, îndeosebi a uneia intitulate *Vedere în pădure.* Apoi revenea la fiul ei, cu o stăruință ce friza obsesia. „Ochii lui negri au impertinența focului”. M-am gândit că și eu am ochii negri și că mi-ar fi plăcut să-i fi descris cineva în felul acesta. Scrisoarea se termina brusc: „Ceea ce contează cel mai mult pentru mine nu pot povesti. Îmi scapă, precum culoarea lucrurilor invizibile”. M-am gândit că în cuvintele acestea se află germenele a ceea ce avea să fie căutarea ei și, de asemenea, a personajelor ei. Acest „lucru” care intervenea între ființă și obiect și care, dacă încercai să-l prinzi, dispărea.

Am pus la o parte și câteva însemnări făcute pe șervețele de hârtie, purtând o dată apropiată de aceea a scrisorii: „Verde este bărbat, alb este femeie”. Și alta: „Roșu poate fi fiu sau fiică”. Mi-am amintit de o poezie de Infante, în care el rememora imagini din copilărie dând fiecăreia o culoare.

„Verde”, „alb”, „fiu”, „fiică”, am spus în șoaptă. M-am gândit că eram sortită să-mi petrec viața întorcând cuvintele pentru a descoperi ce ascund, tot așa cum, copilă fiind, ridicam pietrele ca să văd râmele ce trăiau în întuneric.

22.

HORACIO

Am sosit în zorii unei zile de decembrie a anului 1953 într-un New York acoperit de zăpadă. Încercasem, fără succes, să rezerv o cameră la hotelul Chelsea, unde, cu o lună în urmă, Dylan Thomas, însoțit de poetul irlandez Brendan Behan, se îmbătase până murise. Însă de bună seamă nu moartea lui mă atrăgea în locul acela, ci zilele nesfârșite pe care Thomas le petrecuse scriind în camera 205. Hotelul Chelsea își trăia unul din momentele sale de splendoare, și camerele erau ocupate de muzicieni, dramaturgi, actori și, cel mai important pentru mine, poeți, care rămâneau acolo perioade îndelungate. Totuși, am găsit o cameră la un hotel apropiat care avea să-mi permită, cel puțin când aveam să trec prin fața hotelului Chelsea, să respir aerul „creator" pe care se presupune că acesta îl emana.

Vera venea din Chile, făcând o lungă călătorie cu escale la Lima, Guayaquil, Panamá și Miami. Am așteptat-o umblând în sus și-n jos prin cameră, apoi în hol și apoi în jurul hotelului. Mai totdeauna simțeam o anume nervozitate în perspectiva întâlnirii cu o femeie. Lista mea se mărise în lunile de la Geneva, dar nu prea mult. Pentru mine era firesc să fac cuceriri. Erau întâlniri care aveau o doză exactă de romantism, de așteptare și de aventură. Trebuie să mărturisesc că, uneori, ajungând până la momentul exact în care cucerirea era certă, m-aș fi declarat mulțumit înainte ca actul în sine să se producă; precum un pescar care, după ce simte cum prada trage cu disperare de undiță, o lasă în libertate. Însă presupun că bunele maniere și orgoliul mă împiedicau s-o fac.

Când taxiul Verei s-a oprit în fața hotelului, eu o așteptam sub marchiza de la intrare. Ușile batante se tot deschideau și închideau. Trecuse atâta timp de când o văzusem ultima oară, și momentele petrecute împreună fuseseră atât de puține, încât imaginea ei mi se deformase în memorie. La cei treizeci și cinci de ani câți avea, cu un an mai mult

decât mine, păstra un aer tineresc, dar chiar și așa mi s-a părut că timpul își pusese amprenta asupra ei. Mi-a fost teamă de ceea ce ar fi putut gândi despre mine. Trebuie să adaug că aceste semne inechivoce ale maturității ei, în loc să mă dezamăgească, mi-au sporit dorința. Avea un mantou lung de blană de vulpe argintie care-i dădea un aer maiestuos. Și-a lăsat valiza jos și ne-am dat o sărutare pe obraz, cu precauție. M-a învăluit iar aroma de săpun pe care o simțisem acum aproape un an, pătrunzătoare și proaspătă, și pielea de pe ceafă mi s-a înfiorat.

— Mi-e foame, mi-a spus zâmbind și, cu un gest gingaș, și-a dat la o parte părul de pe frunte.

— Putem duce sus valiza și apoi ieșim în oraș, i-am propus.

Nu putusem rezerva o cameră cu vedere la stradă, și fereastra noastră era orientată spre spate, unde exista o pistă de patinaj pătrată înconjurată de clădiri. Stăteam în picioare în fața ferestrei, cu paltoanele pe noi și mâinile înfundate în buzunare, și amândoi am văzut cum, dintr-o căsuță de lemn în stilul Hansel și Gretel, au năvălit doi tineri cu patine, ținându-se de mână, și au început să facă piruete pe gheață.

— Mergem? am sugerat cu nervozitate.

Și am ieșit în stradă.

Am dus-o la o cafenea de pe strada 24 ca să ia micul dejun. Era un frig îngrozitor. Zgomotele făcute de pașii trecătorilor și de mașini erau absorbite de stratul de zăpadă.

Ajunși la cafenea, ne-am așezat în fața unei ferestre de unde puteam vedea bine strada. Vera și-a scos mantoul. Avea o bluză de mătase roșu-închis, care-i scotea în evidență tenul palid. Și-a suflecat mânecile deasupra încheieturilor fine și, după ce a cercetat meniul cu atenție, a comandat cafea cu lapte, pâine prăjită cu marmeladă și o plăcintă cu căpșune. Am vorbit de călătoria ei și de a mea, de impresia pe care ne-o lăsase aterizarea

pe o suprafață albă. Plăcerea cu care mânca mi-a trezit un sentiment de liniște. După un moment de tăcere, i-am vorbit de ceva la care mă gândisem mult de săptămâni întregi.

— „Simțurile mi se sting”, mi-ai scris când ai hotărât să ne întâlnim aici. Ce-ai vrut să spui?

Vera s-a întors spre fereastră. Picături mărunte de ploaie marmorau geamul.

— Nu-mi amintesc. Zău că nu. Pot să-mi imaginez sentimentul, dar nu mi-l pot aminti. Poate că mă refeream la faptul că, încetul cu încetul, pierd capacitatea de a percepe lumea. Sau poate că nici măcar asta, poate…

S-a oprit în mijlocul frazei.

A trasat cu arătătorul o linie pe suprafața aburită a geamului. Am observat că avea pe mâna dreaptă un inel cu trei fire împletite.

— Poate ce?

— Poate am spus așa, cum am făcut linia asta. O vezi?

Lumina slabă de afară se strecura prin linia pe care o desenase.

Nu ne-am întors la hotel, ci am umblat pe străzile ninse și, cu fiecare pas, părea că mai cucerim un nou spațiu. Sau, mai curând, că adaptăm realitatea la drumul pe care îl parcurseserăm în corespondența noastră. Chiar și așa, când o vedeam mergând cu pași nesiguri, dar veselă, pe suprafața înghețată a trotuarului, cu umerii drepți și mantoul lung de blană, nu puteam să nu mă las cuprins iar de uimire. Sufla un vânt care mi se strecura prin gulerul cămășii. Am intrat în două galerii de artă să ne adăpostim de frig, și într-una din ele, alături de creații ale altor pictori latinoamericani de mai mică importanță, era un tablou de Jesús Rafael Soto. Una din primele lui picturi geometrice și abstracte, în culori netede și strălucitoare. Pe atunci Soto trăia la Paris și nu ajunsese încă la notorietatea pe care avea s-o câștige mai târziu. M-a impresionat că Vera i-a

recunoscut opera. Aveam atâtea întrebări să-i pun, iar chipul cu pomeții proeminenți și ochii verzi ce priveau totul cu entuziasm și desfătare ascundea atâtea mistere!

— Faci asta des? m-a întrebat, pe când ne îndreptam spre gara Grand Central.

Întrebarea ei m-a luat prin surprindere.

— Dar tu?

Ea a râs cu poftă.

— Nu trișa! Eu te-am întrebat prima, a spus, cu un amestec de aer copilăresc și de femeie cu experiență.

— Cu excepția unei partenere cu care am avut o relație lungă, n-am petrecut niciodată noaptea cu o femeie.

Îi vorbisem sincer. La întâlnirile mele anterioare, mă asigurasem întotdeauna ca tovarășele mele de aventură să-și ia o cameră separată la hotelurile unde ne vedeam. Și, când aceste întâlniri aveau loc în apartamentul meu, le conduceam la ele acasă înainte să ni se facă somn.

— Tu? am stăruit.

— Manuel nu a fost singurul bărbat din viața mea, mi-a răspuns.

Mi-am amintit de cuvintele Mariei Soledad și am simțit instantaneu o străfulgerare de gelozie. Mi-am imaginat nenumăratele rânduri în care, pe ascuns de soțul ei, Vera se dăruise în brațele altor bărbați. Am mers mai departe cu pași iuți și n-am mai vorbit. Un șofer a frânat brusc și a derapat pe carosabilul înghețat. Ne-am înfiorat amândoi. Vera m-a luat de braț, și ne-am continuat drumul.

Când am ajuns la Grand Central, frigul era aproape de nesuportat. Ne-am așezat la o masă în balconul din aripa de vest, la etajul doi, și am stat acolo o bună bucată de vreme, încălzindu-ne mâinile cu propria răsuflare. Din înaltul cupolei, cerul verde ca apa și constelațiile lui te făceau să uiți de asprimea iernii. În aripa centrală, bărbați în

haine închise la culoare și femei îmbrăcate cu o eleganță prudentă mergeau zoriți.

După un pahar de vin, Vera etala același spirit monden și aceeași încredere în sine pe care le întrezărisem la ambasada Argentinei. Vorbea dezinvolt, sărind de la un subiect la altul, râdea cu ușurință, își mișca mâinile și își aprindea țigările cu o brichetă de aur. Însă îi zăream din nou și privirea distantă din ziua petrecută la țară sau melancolia din după-amiaza în care am văzut-o prin geamurile librăriei. Mai ales când tăcea, trăgea adânc din țigară și-și ridica gâtul spre înălțimile boltite ale gării. Pe neașteptate, parcă împinsă să iasă la suprafață din lumea ei și obligată să manifeste veselie și curaj, s-a ridicat și, în fața mea, din înaltul staturii ei, mi-a spus:

— Horacio Infante, vreau să știi că eu n-o să mă atârn niciodată de gâtul tău.

A aruncat fumul spre tavan, ațintindu-și preț de o secundă privirea asupra unuia din desenele delicate – poate centaurul sau calul înaripat –, ca și cum ar fi avut nevoie de un martor pentru cuvintele ei. După ce le-a spus, s-a așezat iar. M-am uitat la obrajii ei palizi. Părea că o suferință o reține într-o zonă obscură. Dar, în același timp, expresia îi era sfidătoare, nu lipsită de ironie, și, mai cu seamă, reflecta erotism.

După multă vreme aveam să descopăr că aceste cuvinte, rostite într-un loc pe care eu nu-l cunoșteam pe atunci, aveau să trezească în mine dorința aprigă de a o face pe Vera Sigall să se îndrăgostească de mine.

Am terminat de mâncat și am ieșit în stradă. Ningea iar. Probabil că nu era mai mult de ora patru, dar se întunecase deja. De genele lungi ale Verei s-au aninat niște cristale minuscule de zăpadă. Ne-am încheiat paltoanele și ne-am ascuns mâinile înmănușate în buzunare. Am mai mers două străzi pe ninsoare, apoi am luat un taxi până la hotel. Ne petrecurăm ziua plimbându-ne prin

oraș, și acum venise momentul să fim singuri. Mă copleșea o dorință nestăvilită. După listele mele și după imaginea pe care o aveam despre mine însumi, eram un bărbat cu experiență. Atunci, ce se întâmpla cu mine? Era oare teama de a nu o răni? Sau poate presentimentul că ea putea distruge ceva în mine?

Ocrotiți de paltoanele noastre, ne uitam în tăcere din taxi la vitrinele iluminate ale magazinelor. Sub felinarele de pe stradă, fulgii de zăpadă deveneau aurii.

La hotel, am urcat scările fără grabă. În ferestrele întunecate din camera noastră nu puteam vedea decât siluetele noastre în picioare. Ne-am sărutat. Îmi amintesc de căldura trupului ei lipit de al meu. Goliciunea-i albă pe cearșafuri mi-a stârnit o undă de tristețe. Nu pentru că ar fi avut ceva patetic, dimpotrivă, Vera era și mai atrăgătoare decât îmi imaginasem. Fiecare trup de femeie își are particularitățile lui, dar, în același timp, toate sunt la fel. Cel al Verei era, în definitiv, încă unul din multele pe care le cunoscusem, și acest fapt, atât de banal, atât de obișnuit, mă întrista. Îmi doream în acel moment ca tot ce se va întâmpla între noi să fie inedit, pentru ea, pentru mine, să descoperim împreună pentru prima oară plăcerea de a ne contopi trupurile. Această năzuință a făcut ca fiecare gest, fiecare mișcare să aibă o nuanță de prospețime cuceritoare, însă totodată melancolică.

Am adormit sub cuverturi, cu mâna mea pe șoldul ei și cu respirațiile noastre amestecate.

Când m-am trezit a doua zi, Vera mă privea, stând pe marginea patului. Ținea între degete o țigară, fără s-o fi aprins. Afară ninsoarea încetase, și camera era scăldată într-o lumină albă, rece. Curând făceam iar dragoste, cu și mai multă încredere, ca și cum trupul ei și al meu s-ar fi recunoscut mai presus de scurta experiență pe care o avuseserăm împreună cu câteva ore înainte.

În seara aceea ne-am dus la teatru să vedem *Livada cu vișini.* În întuneric am văzut că Vera plângea. M-am întrebat ce anume din viețile acelea plămădite de Cehov pentru a exprima insignifianța existenței umane putea s-o emoționeze într-atât. Mai târziu am fost tentat s-o întreb. Dar intimitatea fizică la care ajunseserăm nu presupunea o încredere deplină. Puteam să ne arătăm goi, să ne mângâiem, să facem dragoste, dar ceea ce se ascundea sub piele era, încă, un teritoriu pe care trebuia să-l explorăm cu precauție.

După ce s-a terminat piesa, am ieșit în stradă. Frigul era și mai intens decât în ziua dinainte. Ne-am dus la un restaurant italienesc din apropiere. Stratul gros de zăpadă ne absorbea și acum zgomotele, iar în aer se respira o pace aducătoare de liniște, aproape mistică. Vera mă rugase să aduc ultimele mele poezii, și de aceea venisem cu câteva într-un dosar, pe care-l țineam sub braț. În timp ce mergeam, am încercat s-o ajut să treacă peste o baltă înghețată, și dosarul mi-a căzut pe jos. Într-o secundă, hârtiile au zburat și s-au împrăștiat pe trotuarul plin de chiciură. Cu o incredibilă bună dispoziție, am adunat fiecare foaie, multe stricate de tot, și le-am pus la loc în dosar. Ea a luat una și, oprindu-se sub un felinar, a citit-o în tăcere; apoi și-a ridicat ochii și m-a privit.

— Ai talent, Horacio Infante, a spus cu o expresie serioasă, în care se strecura o urmă de strengărie. Ai să ajungi departe. Dar eu n-aș folosi cuvântul „albeață”. Nu în fraza asta, cel puțin.

Știam unde se află cuvântul în cauză, între alte două mai lungi, cu care alcătuia o propoziție ce mă captivase prin puritatea ei. Tocmai asta a subliniat Vera, că se detașa prea sigur de sine și de efectul pe care-l avea asupra celorlalte cuvinte. Și că acest lucru îl scotea în evidență într-un fel care prejudicia poezia. M-au impresionat perspicacitatea și convingerea cu care vorbea. Nu numai că făcuse un comentariu judicios, ci și

aducea un nou criteriu de combinare a cuvintelor. Împins de orgoliu, nu i-am dat dreptate; i-am promis doar, luând un aer degajat, că mă voi gândi.

Am intrat în restaurant și am comandat o sticlă de vin. Ea părea veselă. Chipul palid îi strălucea, contrastând cu puloverul negru pe gât și cu colierul de perle pe care-l purta. Unul în fața celuilalt, în căldura acestei oaze micuțe, m-am întrebat dacă spusese cuiva de călătoria ei împreună cu mine, și ideea că ar fi mințit cu siguranță – de bună seamă pe Pérez – nu mi-a plăcut deloc. Nu puteam ști în clipa aceea în ce fel ascunzișurile, în formele lor cele mai tulburătoare și întortocheate, aveau să fie un ax și totodată un motor definitoriu pentru viața ei și a mea.

Am rugat-o să-mi vorbească de fiul ei, Julián.

— E fascinat de stele. Ochii i-au strălucit. A rămas pe gânduri câteva clipe, apoi a continuat: Constelațiile de pe bolta gării Grand Central i-ar fi stârnit uimirea.

Și-a scos o țigară din poșeta de seară și a aprins-o cu mână sigură, fără să-și întoarcă privirea spre mine, de parcă ar fi închis astfel o carte care, deocamdată, trebuia să rămână așa.

Spre sfârșitul serii, pe când împărțeam o tartă cu coacăze, m-a întrebat:

— Câte sunt?

— Câte ce? am întrebat-o zâmbind.

— Femei, mi-a răspuns.

Pe chipul ei nu era nicio urmă de resentiment, ci o pură și într-un anume fel bolnăvicioasă curiozitate.

— Treizeci și trei.

— Le-ai numărat? a râs nerăbdătoare, dar fără afectare.

— Uneori… am răspuns prudent.

În pofida văditei sale bune dispoziții, nu știam unde ne-ar putea duce discuția asta. Deasupra clădirii din față, printre nori, s-a ivit o semilună uimitoare, iluminându-i.

— Dar tu?

Gândul că Vera ar fi fost o femeie cu experiență, pășind pe pământul rezervat pe atunci bărbaților, îmi exacerba dorința și totodată mă întrista. Afară, luna se ascunsese iar în nori și lăsase o perdea albă de lumină nocturnă.

— Dar tu? am întrebat-o încă o dată.

— Vrei cu adevărat să știi? a tras ea adânc din țigară.

Privirea i-a devenit intensă.

Dorința pe care mi-o trezea s-a întețit.

— M-am căsătorit la douăzeci și doi de ani. De atunci au fost doi. Cu niciunul n-am petrecut mai mult de două nopți, și niciodată n-am avut pentru ei un singur cuvânt de dragoste.

— Ale noastre vor fi trei, i-am spus.

— Să nu aștepți însă dragoste de la mine! a replicat cu o expresie gravă, dar deloc dramatică.

Nici eu nu le prea spusesem vorbe dulci amantelor. Apelasem totuși la câteva, pentru câte una din femeile cu care fusesem, și asta mă făcuse să cedez uneori mai mult decât se cuvenea. Mi-am amintit de Francisca, o contabilă voinică, măritată cu un coleg de-al ei mai mult sau mai puțin mediocru, care o maltrata. Obișnuia să-mi spună „inimioară” sau „bombonică”, epitete care mă dezarmau în intenția mea de a o ține la distanță. Poate că din absența vocabularului de dragoste pe parcursul vieții mele rezulta această nepotrivire: faptul că am fost înconjurat de ființe care nu se dădeau în vânt după dovezi de afecțiune dincolo de limitele a ceea ce presupune o educație austeră sub aspect emoțional. La un moment dat, am fost chiar tentat să-i cer să-și lase bărbatul și să-și refacă viața cu mine. Dar n-am făcut-o. Mi-am dat atunci seama că n-o iubeam deloc, că, dincolo de cuvintele dulcege și de dăruirea ei necondiționată, se ascundea în realitate o femeie a cărei singură dorință era să scape de viața pe care o ducea și că, la urma urmei, eu nu eram pentru ea decât un

instrument ca să-și atingă scopul. Bănuielile mele n-au fost neîntemeiate. La puțină vreme după ce terminase cu mine, a rămas însărcinată cu alt bărbat și, dat fiind că respectivului nu-i păsa, m-a rugat, disperată, să mă căsătoresc cu ea. I-am vorbit Verei despre Francisca destul de vag, fără să-i dau numele. I-am povestit și de María Angélica, o columbiană cu care avusesem de curând o aventură. O femeie măruntă și ambițioasă, care avusese vina de a mă fi iubit mai mult decât eram eu dispus să suport – situație care mă făcea să descopăr în mine un fond de cruzime ce mă descumpănea și totodată mă mâhnea. M-a impresionat buna dispoziție cu care Vera mi-a ascultat poveștile. Ca și cum, în loc s-o întristeze, nu numai că erau o ușurare pentru ea, ci mă făceau și mai atrăgător în ochii ei. Era ceva paradoxal, fiindcă niciuna din ele nu avea un dram de eroism; dimpotrivă, îmi scoteau în evidență o anume lipsă de tărie morală, cinismul și nepăsarea.

Când i-am spus asta, mi-a replicat:

— Îmi place că-mi vorbești cu sinceritate.

Și-a dat părul la o parte și, cu o mână, și l-a reținut pe umăr.

Încercam să găsesc un răspuns potrivit, când, arătând spre fereastră, a exclamat:

— Privește!

Trecutul se întoarce întotdeauna sub forma unor lucruri neînsemnate. Și ceea ce-mi aduce în minte în momentul acesta este vălul transparent și luminos al zăpezii care, clătinat de o pală de vânt, a trecut prin fața ferestrei de lângă noi. Vera și-a întins un braț peste masă și mi-a atins mâna.

Am plecat de la restaurant aproape de miezul nopții. Temperatura crescuse cu câteva grade, și niște pâraie de apă murdară cu gheață curgeau pe marginea trotuarelor. Băuserăm destul. Ea se împleticea și apoi râdea, de parcă faptul că era amețită o amuza din cale afară. Am luat ultimul taxi care trebuie să fi trecut pe străzi în noaptea

aceea. Întorși la hotel, ne-am îmbrățișat, cotropiți de dorință, în ușa camerei noastre. Într-una din camerele vecine avusese loc un banchet, și resturile erau îngrămădite pe coridor.

În ziua plecării, un soare timid se revărsa peste zăpada aproape dezghețată. M-am despărțit de Vera la aeroport. Am văzut-o îndepărtându-se după peretele de sticlă și m-am gândit că toate confesiunile noastre, pe lângă faptul că făcuseră și mai arzătoare dorința pe care o simțeam unul pentru celălalt, stabiliseră limitele. Amândoi ne temeam să ne aventurăm spre locul unde ne-ar fi putut duce întâlnirea noastră. În zilele petrecute împreună, n-am vorbit nici măcar o dată de viitor și nici de posibilitatea de a ne întâlni iar.

23.

DANIEL

N-am crezut că, văzând-o, voi fi atât de bucuros. Era din nou acolo, așezată în sala micuță, cu veșnica fustă în carouri, pantofii cu șireturi și aerul acela din alte vremuri. Părul scurt îi era prins cu două agrafe roșii. În cele patru zile în care nu mai venise la clinică, o așteptasem fără să recunosc față de mine însumi c-o aștept.

— Bună! mi-a spus cu un zâmbet timid, aplecându-și iar ochii spre cartea pe care o ținea pe genunchi.

N-a părut să se bucure deloc, și asta m-a făcut să cred că prânzul nostru nu însemnase prea mult pentru ea.

— Vrei să intri s-o vezi? am întrebat-o.

— Pot? m-a întrebat la rândul ei, ridicându-și privirea, cu o expresie plină de speranță.

— Sigur, vino! i-am spus și m-am îndreptat spre camera ta.

Perdelele erau trase, și o rază timidă de lumină cădea pe chipul tău adormit. Slăbiseși, și pielea subțire și fragilă părea că ți se lipise de pomeți. Emilia s-a apropiat de patul tău și te-a privit îndelung, fără să scoată un cuvânt. Își ținea antebrațele cu mâinile, ca și cum i-ar fi fost frig.

— Zâmbește, a constatat.

Te-am privit așa cum te privisem de nenumărate ori în acest răstimp și, pentru prima oară, am văzut un zâmbet ascuns sub vălul uniform al somnului în care erai cufundată.

— Așa-i.

— „Arcturus plutește în depărtare și se uită la Unukalhai chiorâș", a murmurat.

— Ce spui? am întrebat-o descumpănit.

— Înțelege ea, a răspuns cu un zâmbet larg care i-a luminat fața.

— Crezi că te aude?

— Sigur.

— Și eu vorbesc cu ea.

— Știu.

— Cum de știi?

— Pentru că te-am auzit.

Am zâmbit. De pe coridor au răzbătut glasurile unor copii care veniseră pesemne la vreun pacient.

— Dar nu mi-ai răspuns. Ce-i spuneai?

— E un vers. Arcturus e una din stelele cele mai strălucitoare din emisfera nordică, dar stă să moară. Când va muri de tot, va fi acoperită de un strat dur și nu va mai străluci.

Eu habar n-aveam despre stele și n-am știut ce să-i răspund. Mi s-a părut că, adâncită în somn, râdeai. O fată cu pantofi de băiat și cu șosete mă lăsase fără grai.

— Stai jos! i-am spus, oferindu-i unul din cele două fotolii scunde din cameră.

M-a privit cu ochii aceia negri larg deschiși, de parcă i-aș fi oferit una din stelele ei. Am observat

că nu-și împreună niciodată buzele de tot, în mijlocul gurii îi rămânea un mic orificiu negru, ca un bob de mazăre. În scurtă vreme amândoi stăteam de vorbă cu tine, cu aceeași naturalețe cu care eu o făcusem în cursul lunilor, dar acum conversația era mai însuflețită. Până atunci, încercasem să evit un fapt de care mă izbeam în fiecare dimineață, în fiecare noapte, când, cu capul întors spre perete, auzeam respirația Graciei de partea cealaltă a patului. Numai acum, ascultând-o pe Emilia cum îți vorbește precipitat despre Infante, despre referirile pe care le făceai la opera lui, despre Sinalefa și Octavio și despre toate personajele tale care, prin vocea ei, păreau să capete viață, viziunea completă a singurătății mele mi-a devenit evidentă. Mi-a venit s-o îmbrățișez. M-am ridicat din fotoliu și m-am dus la fereastră. Ea a tăcut și s-a uitat la mine cu ochii aceia atât de ciudați, care mă făceau să cred că mă priveam pe mine însumi și ceea ce vedeam se reflecta în ochii ei.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu, nu, treaba e că de două luni stau și vorbesc singur în camera asta, vezi doar, și acum vii tu, și… în sfârșit.

— Și vorbesc și eu, a zis și a izbucnit în râs.

Mobilul meu a început să sune iar. Era Teresa. În dimineața în care venise la clinică îi spusesem răspicat: nu voiam s-o mai văd. După accidentul tău lucrurile se schimbaseră, eu mă schimbasem, și în această nouă ordine ea nu avea loc. L-am pus pe silențios, cum făceam ori de câte ori îi apărea numele pe ecran, și în ora următoare acesta s-a aprins de mai multe ori. M-am gândit că ar fi cel mai bine s-o sun când plec de la clinică, să vorbesc cu ea încă o dată și s-o fac să înțeleagă cu orice preț că povestea noastră se terminase. Din păcate, am uitat.

Din ziua aceea, Emilia a început să mă aștepte în sălită, și numai când o invitam eu să intre se

ridica de la locul ei și ne îndreptam împreună pe coridor spre camera ta.

Când nu eram cu Emilia și mă întorceam la rezerva rece, dar cordială, a Graciei, mă simțeam neliniștit. Totul la fata aceea îmi părea familiar și în același timp străin. Trăia într-o lume care îmi amintea de a ta. Uneori stătea liniștită, în tăcere, ca și cum ar fi uitat de sine și de noi, și atunci răspândea un aer vechi, un aer care o făcea să pară mai mare decât cei douăzeci și patru de ani câți avea. Îi plăcea să-i povestesc istorii legate de tine. O interesau detaliile cele mai mărunte și îmi punea întrebări care arătau că îți cunoștea în întregime opera. Îmi plăcea să evoc zilele noastre pentru ea. Amândoi știam că tu, adâncită în liniștea ta, ne ascultai. Vorbea puțin despre ea, întocmai ca tine. Și, când o făcea, folosea cuvinte puține și evazive, care mă făceau să-mi amintesc de ziua cu restaurantul, când o luasem de cot și ea se desprinsese brusc. De atunci n-am mai încercat niciodată s-o ating, dar nici n-am reușit să-mi iau inima-n dinți și s-o întreb de motivul acelei reacții.

La o anume oră, ritmul obișnuit se oprea, și clinica devenea un loc liniștit. Aveam atunci impresia că ne aflăm pe o insulă, unde tu și cu mine eram singurii locuitori.

Într-una din aceste după-amiezi, pe când îi povesteam Emiliei despre plimbările noastre pe colina San Cristóbal, a apărut iar inspectorul Álvarez. Lucy ne-a anunțat sosirea lui. M-am întâlnit cu el în sala de așteptare.

— Ce mai faceți, domnule Estévez? mi-a spus în chip de salut. Dacă nu vă supărați, aș vrea să stau puțintel de vorbă cu dumneavoastră. Am mai făcut progrese.

— Sunt cu o prietenă, i-am spus, așteptați-mă o clipă, mă duc s-o anunț.

M-am întors în camera ta și, din ușă, am văzut-o pe Emilia care-ți vorbea în șoaptă. Își trăsese

fotoliul aproape de pat și ținea una din mâinile tale într-ale ei. Rostea numele meu.

— Îi vorbești de mine? am întrebat-o, și ea a tresărit.

Ți-a dat drumul la mână, punându-și-le pe ale ei la subsuori.

— Voiam doar să știu cum sună numele tău când ți-l aude ea, a răspuns, îmbujorându-se.

M-a privit cu ochii ei negri, în spatele cărora părea că sălășluiește ceva rebel și trist.

— Mi-am amintit ce spuneai tu. Că, atunci când rostim un nume, niște fire nevăzute ne leagă de persoana pe care o numim.

— Ei bine, rostit de tine, mie mi-a sunat altfel. Ca numele unui om bun.

— Și nu ești asta? m-a întrebat, frecându-și nasul cu palma.

— Nu știu, uneori cred că se alege praful de tot ce ating.

— Chiar de tot, de tot nu-i cu putință. Poate de câte ceva.

Am râs amândoi. Și, depărtându-și mâinile, ea a spus:

— Vezi?

I-am vorbit de bănuielile mele cu privire la căderea ta și de venirea inspectorului la clinică. Zâmbetul de pe față i s-a șters. Lumina asfințitului intra prin geam, cu timida-i forță primăvăratică. Emilia voia să afle mai multe detalii, și i-am promis că i le povestesc când termin cu el.

— Nu te superi dacă rămân singură cu Vera?

— E minunat că ești aici, Emilia, i-am zis și am plecat.

Inspectorul Álvarez mă aștepta în dreptul ascensorului.

Am coborât la bar și ne-am așezat la o masă la fereastră. Am cerut două cafele. Aerul era cald și umed. După tejghea, un chelner pe un taburet înalt urmărea un meci de fotbal pe un ecran de televizor sprijinit de perete.

— Am vorbit cu Teresa Peña, a spus inspectorul și și-a dres vocea.

— Și ce-i cu ea? am întrebat sec, fără să-mi pot ascunde surpriza și neplăcerea.

— Să-mi spuneți dumneavoastră! a răspuns el, abia deschizându-și gura, de parcă ar fi ascuns sub limbă cheia misterului.

Aveam impresia că mă aflu într-unul din serialele acelea proaste de televiziune în care toate gesturile acuzatorilor și acuzaților par a fi calchiate după un șablon. Întrebările și răspunsurile sunt concise, gesturile și tăcerile previzibile, scenariul impersonal, pământul nimănui. Pe ecran, un portar se arunca în stânga, pe când balonul venea din dreapta. Din cauza unei contorsiuni incredibile a portarului, mingea, care părea că străpunsese plasa, s-a izbit de glezna lui dreaptă, ricoșând și zburând departe. Chelnerul s-a sculat în picioare și, ridicându-și pumnii, a scos un strigăt înăbușit, jubilând.

Am fost tentat să grăbesc procesul, să-i povestesc pe nerăsuflate, dar în același timp, chiar dacă ceea ce avea să se întâmple în minutele următoare era previzibil, o parte din mine voia să simtă totul fără să-i scape nimic. O senzație similară, îmi închipui, cu aceea a persoanelor care simt plăcere provocându-și durere cu mâna lor.

Nu voiam să-l întreb pe Álvarez cum de se întâlnise cu Teresa. Nu eram dispus să intru cu el într-un climat de încredere și intimitate. Însă n-a trebuit să aștept mult ca să mă lămuresc. Ea se dusese la DI. Atunci, la clinică, eu îi vorbisem de bănuielile mele și de faptul că anunțasem poliția. Teresa îi relatase inspectorului cu lux de amănunte vizita noastră la tine acasă. De fapt, îi povestise totul.

Când inspectorul a plecat, lăsându-mă la masă cu cele două cafele care se răciseră neatinse, am simțit o stranie senzație de libertate. Pentru mine, jocul de-a ascunselea se terminase. Exista chiar

posibilitatea ca Álvarez să vorbească din nou cu Gracia, și totul să iasă la lumină.

24.

EMILIA

Nu era de bun augur.

Pe când îl așteptam, abia dacă mă puteam gândi la altceva în afară de faptul că îl așteptam.

I-am auzit pașii pe scărița care duce pe terasă și am ieșit din cameră. L-am așteptat în fața ușii de la bucătărie.

— Bună! mi-a zis.

A pus jos pungile de la supermarket și s-a uitat în jur. Soarele la asfințit colorase norii în nuanțe de portocaliu vii și dense. La răsărit, cordiliera și edificiile căpătaseră o tentă trandafirie asemănătoare, de parcă cineva extrăsese din ele tot restul culorilor.

— E un loc fantastic! a exclamat Daniel, învârtindu-se în cerc.

Am intrat amândoi în bucătărie, și imediat s-a apucat să gătească într-o tigaie mare pe care o adusese cu el. Kaizer, ciuperci uriașe, piper și ulei de măsline. Am scos scaunele și masa din bucătărie pe terasă și le-am pus sub cortul alb care flutura. Pe când mâneam însuflețiți în acel apus de noiembrie, clădirile au început să se distanțeze. Un bloc după altul, până dispăreau. Și atunci porneau să se aprindă luminile. Ici și colo, ca niște licurici. Zumzetul motoarelor s-a stins în depărtare.

Singurătatea pe care o simțisem de atâtea ori la această oră, în acest loc, se estompa.

— Știi ceva? Acesta ar putea fi locul pe care-l tot căutam.

Privea drept înainte prin paharul pe care-l ținea în dreptul ochilor.

— Ce vrei să spui?

— Restaurantul. Acest loc e ca o stâncă.

Am izbucnit în râs. În jurul nostru, pe imensa lui întindere, orașul strălucea.

— Ai toată dreptatea, am afirmat entuziasmată, bătând din palme. Este perfect, Daniel!

Când am terminat desertul – înghețată de mure cu afine –, trasaserăm deja o strategie. Daniel avea să ofere un dineu la care urma să-i invităm pe câțiva dintre prietenii lui, pe vecinii mei și alte persoane la care trebuia să ne gândim între timp. Chiar și unul sau mai mulți critici de artă culinară, poate. N-avea să fie un restaurant deschis, ci un loc pentru cei care doreau să se bucure cu prietenii de o cină deosebită.

— Transatlantic, îți place numele ăsta? m-a întrebat.

— E ceea ce îmi închipui eu întotdeauna. Că trăiesc pe un vapor uriaș care se pregătește să treacă oceanul.

În înaltul cerului, colțurile lunii erau ascuțite. Ca vârfurile unei stalactite. Mi-am zis că fericirea vine pe drumurile cele mai ciudate. După bunul ei plac. În zadar o chemi, în zadar o aștepți. Poate să apară ori să nu vină niciodată.

Ne-am învârtit o bună bucată de vreme pe terasă, imaginându-ne dispunerea meselor, culoarea fețelor de masă, modelul scaunelor, arbuștii și florile cu care vom umple locul. Am ajuns chiar să plănuim o lărgire a bucătăriei.

Când ne-am așezat pentru al doilea rând de înghețată, Daniel mi-a vorbit de polițist. Ieri, după plecarea lui, fusese prea abătut ca să-mi povestească. În duminica de dinaintea accidentului, fusese la Vera acasă împreună cu femeia cu care îl văzusem la clinică. O chema Teresa și fuseseră amanți.

Amanți. Un „ț” prelung mi-a intrat țiuind pe canalele ascunse ale auzului când a rostit acest cuvânt. Amanții se înlănțuie despuiați pe cearșafuri. Își amestecă fluidele. Saliva. Își împletesc trupurile. Își pun gura pe pielea asudată a celuilalt. Mi s-a făcut greață.

— Iartă-mă că-ți povestesc toate astea! În definitiv, n-au nicio importanță, a spus, dându-și poate seama de indispoziția mea.

— Nu, nu, bineînțeles că au. M-am așezat iar pe scaun. Și eu cred că e ceva care trebuie să fi precipitat căderea Verei. Când am cunoscut-o, m-a impresionat înfățișarea ei hotărâtă, vioiciunea ei. Nu era o bătrână din acelea care alunecă pe scări și cad. Nu era. Atunci, ce s-a întâmplat?

— E o întrebare care nu-mi dă pace, Emilia. Ce anume a făcut-o să cadă atât de violent? Ce s-a întâmplat în realitate?

— O să-ți spun o prostie. Dar, dacă tot vorbim de asta…

M-am oprit.

— Spune-mi!

— Îl cunoști pe Horacio Infante?

— Nu personal. Vera îl menționa uneori.

Am încercat să-i explic ce observasem la prânzul acela. Complicitatea, considerația pe care el i-o arăta, încurcatul păienjeniș de gesturi în care mi s-a părut că deslușesc sentimente ce îi uneau într-un chip ciudat. În discuția pe care o avuseseră între patru ochi, Infante nu numai că păruse exasperat, ci se și purtase cu bruschețe.

I-am mai povestit și de descoperirile mele, de modul în care poezia lui Infante apare în textele Verei. Am subliniat că ea nu menționase niciodată legătura între opera ei și a lui, și că, la rândul său, Infante mă călăuzise fără s-o știe să-i descopăr secretul.

— Tot ce spui e de necrezut și relevant, a fost de părere Daniel.

Mi-a povestit cum, în ziua accidentului, știind că Vera luase prânzul cu Infante în acel weekend, a făcut rost, prin relațiile nevestei lui de la televiziune, de numărul lui de telefon, ca să-l sune. Când i-a spus ce se întâmplase cu Vera, Infante i s-a părut consternat. Însă n-a venit niciodată la clinică și n-a mai aflat nimic de el decât după două săptămâni, când l-a sunat de la Paris ca să-l întrebe de Vera.

I-am spus lui Daniel că îi scrisesem lui Infante despre descoperirile mele. Nu o dată, ci de mai multe ori, și că până acum nu-mi răspunsese. Nu știam, nici eu și nici Daniel, despre ce vorbeam. Și nici unde voiam să ajungem cu cuvintele noastre. Nu știam nici dacă exista o corespondență între lucrurile pe care ni le povesteam, și dacă aceasta avea vreo legătură cu accidentul Verei. Posibilitatea să existe era atât de îndepărtată, încât nici măcar un reușeam să ne-o imaginăm. Dar chiar și așa, ceva rămăsese întipărit în cugetul nostru, și un lung răstimp am încercat să adăugăm informații la ceea ce puseserăm deja pe masă, pentru a descoperi vreo fisură pe unde să se poată strecura o ipoteză. Atunci el mi-a povestit de psihiatrul spaniol, doctorul Calderón, și de ciudata tristețe a Verei în urma întâlnirii pe care o avusese cu acesta, cu câteva zile înainte de accident.

— Cu toate schimbările ei de dispoziție, eu n-o văzusem niciodată așa, Emilia. În după-amiaza aceea când am găsit-o în studioul ei, sunt convins că se frământa căutând ceva legat de el. În privirea ei era deznădejde, un soi de neajutorare, nu știu cum să-ți explic.

— Nu ți-a dat prin cap să cauți prin hârtiile ei? am întrebat temătoare. Le păstrează în birou?

— Nu, a răspuns tăios.

— Înțeleg. Nici eu n-aș putea să-mi bag nasul în scrierile și documentele ei de la bibliotecă dacă n-aș avea certitudinea că ea a fost cea care le-a donat.

*

Aproape de miezul nopții, am tăcut. Luminile orașului pe fundalul întunecat păreau pești fosforescenți sclipind într-o mare imensă. Continuam să stăm la masă.

— Transatlantic, am murmurat. E frumos.

— De multă vreme nu m-am simțit atât de bine, mi-a spus Daniel.

— Nici eu.

N-am apucat să termin de rostit, că mi-am și regretat cuvintele. M-am ridicat brusc, descumpănită.

— Ce se întâmplă?

— Nimic.

— Ți-e frică, nu-i așa?

— Da.

— Și mie.

— Dar teama ta și a mea nu sunt la fel.

— Ce știi tu?

— Știu.

— Așază-te!

L-am ascultat. Am stat așa câteva clipe. Eu respirând anevoie, el cu ochii la mine. Eu îmi țineam amândouă mâinile pe masă, ca un acuzat în așteptarea sentinței. Și-a apropiat mâna de a mea, fără s-o atingă. Și-a mișcat-o până a ajuns cu vârful degetelor peste ale mele. Am deschis ușor mâna, și degetele lui au rămas înlănțuite cu ale mele, alcătuind o urzeală care apoi a dispărut când el și-a pus și cealaltă mână peste a mea, acoperind-o.

Pentru prima dată îl înțelegeam pe acel personaj al Verei care descoperă într-o zi că singurul lucru complicat când vorbești e că trebuie să folosești cuvinte. Acest contact era o formă de comunicare între noi. Și, percepându-l în acest fel, n-am simțit dorința să bat în retragere.

Și totuși mi-era teamă.

Teamă că Daniel va încerca să meargă mai departe. După câteva clipe, și-a luat iar paharul de

vin și a băut în tăcere. Nu trecuse granița, și mă simțeam ușurată, dar în același timp o parte din mine regreta că nu încercase s-o facă.

Precis își dăduse seama de problema mea. Totuși, nu încercase să mă întrebe nimic. Iar eu îi eram recunoscătoare. Toate explicațiile, secvența evenimentelor pe care o construisem din dorința fierbinte de a include „problema" mea într-o poveste coerentă rămăseseră de multă vreme fără conținut. Așa este trecutul, presupun. Avem nevoie să-l congelăm într-o dimensiune unică pentru a-l putea manevra, știind însă că, făcând asta, îi ocolim adevărul complex.

În cursul zilelor care au urmat m-am străduit să reconstitui în memorie contactul mâinii lui cu a mea, textura pielii sale, să-mi amintesc de apăsarea pe care o exercitase, de căldura ce se strecurase în mine precum o dâră care, printr-o ușă închisă, luminează ușor o cameră rămasă în întuneric.

25.

HORACIO

După întâlnirea noastră la New York, am început să ne scriem zilnic. Intimitatea fizică la care ajunseserăm în acele trei zile se traducea acum într-o pasiune epistolară tot mai intensă. Însă, când i-am spus pentru prima oară că o iubesc, așa, simplu: „Te iubesc mult", Vera mi-a scris că ea n-o să-l părăsească niciodată pe Pérez, care se străduise din greu să construiască o familie, și că, deși mă iubea și ea, acest sentiment nu va ajunge niciodată să-l umbrească pe acela pe care-l avea pentru bărbatul ei. Răspunsul ei, disproporționat în raport cu acele scrisori simple și oarecum puțin

angajante pe care i le trimisesem eu, m-a făcut să înțeleg nu numai că legătura dintre ea și Pérez era făcută dintr-un material necunoscut mie, pesemne indestructibil, ci și că Vera lua în serios cuvintele. De atunci, am început să le folosesc cu extremă prudență, și, când cuvântul „dragoste" a apărut în corespondența noastră, l-am pus după alte sute, mai neutre, dar care au cimentat treptat drumul pentru a ajunge la el. Sentimentul meu pentru Vera era pur, n-aveam nicio îndoială. Însă nu uitam spusele ei de la Grand Central și nici faptul că limitele pe care mi le impusese, prevenindu-mă că eu n-aveam să fiu niciodată mai mult decât eram în clipa aceea, fuseseră pentru mine o provocare. Rezistența ei era stimulentul care mă îndemna s-o supun. Nimic nou, de altfel. Chiar Ovidiu le sfătuia pe femeile măritate să-și închidă ușa dormitorului, îngreunându-le soților intrarea, pentru a le înteți dorința.

Abia după nouă luni ne-am întâlnit iar. La câteva zile după ce eu împlinisem treizeci și cinci de ani.

În acest răstimp, viața ei și a mea se confruntaseră cu dificultăți. Pérez reușise pentru prima oară să-l convingă pe Julián să observe stelele printr-un telescop mare; Vera zăcuse aproape trei săptămâni în pat, cu o infecție la bronhii, și scrisorile ei deveniseră triste; eu mă mutasem într-un apartament mai mare și mai luminos și publicasem *Corola,* cel de-al treilea volum de poezii.

Ne-am întâlnit la Rio de Janeiro, într-o sâmbătă din luna august 1954, cu ocazia unei reuniuni a Națiunilor Unite care se ținea în oraș. Avionul meu a ajuns cu două ore mai devreme și am așteptat-o în aeroport. Un bărbat care stătea la câțiva metri de mine făcea să sune două clopote de metal unite printr-un arc. Era un sunet ascuțit, care marca ritmul unei sambe. Îmi amintesc limpede clipa în

care, rezemat de un perete, citind *Paradisul pierdut,* i-am auzit vocea.

— Horacio! m-a strigat de la oarecare distanță.

Era prima oară când îmi rostea numele fără să-l adauge și pe cel de familie.

În secundele care au trecut până a ajuns lângă mine, am avut impresia că bărbatul pe care-l striga Vera nu eram eu, că pe buzele ei îmi pierdeam identitatea. Un sentiment care, cu timpul, avea să devină mai puternic.

Ne-am îmbrățișat cu sfială. Avea mirosul acela pătrunzător și proaspăt pe care i-l simțisem de prima oară. Când ne-am desprins, ne-am uitat lung unul la celălalt, zâmbind tulburați, și apoi ne-am îndreptat spre ușile aeroportului privindu-ne cu coada ochiului, recunoscându-ne. Purta o rochie roz și, în ciuda celor treizeci și șase de ani câți avea, tenul ei alb și neted avea o prospețime aproape adolescentină. M-a încercat din nou uimirea pe care o simțisem când o văzusem la New York. De fiecare dată, Vera era aceeași și totodată altă femeie. Slăbise puțin, și toate trăsăturile ei păreau să se fi accentuat. Pomeții mai înalți, nasul mai ascuțit, gura mai mare. Un automobil de la Națiunile Unite ne aștepta la ieșirea din aeroport. Preț de o clipă m-am gândit cu neplăcere că, într-un anume fel, voiajele, aeroporturile și mașinile oficiale sunt o repetiție palidă a ceea ce ea trăia cu Pérez. A trebuit să fac un efort pentru ca gândul acesta să nu-mi umbrească fericirea dăruită de viziunea anticipată a trupului ei. Am intrat în oraș în tăcere, cu mâinile înlănțuite, privindu-ne, zâmbind. Vera își lipea coapsa de a mea.

Orașul ne primea iluminat cu aerul festiv din acei ani, în timp ce, de pe cealaltă parte a șoselei, priveliștea se pierdea în întunericul oceanului. Vântul clătina palmierii, și în puținele zone iluminate de pe plajă se îngrămădea nisipul. Ne-a depășit o mașină. La radio se auzea la maximum

Cry, cântecul lui Johnnie Ray care făcuse furori cu ceva vreme înainte.

De a doua zi, după ședințele la care trebuia să asist în cursul dimineții, ne închideam în camera noastră și aproape că nu mai ieșeam. Nemărginirea oceanului care ni se întindea în față ne dădea o senzație de spațiu și de libertate, deși camera noastră era mai curând mică. Dar adevărata libertate era, bineînțeles, între acești patru pereți, în întâlnirile noastre de dragoste ce căpătau o intensitate erotică pe care eu n-o atinsesem niciodată până atunci. Peste noapte, sunetele îndepărtate de samba și vântul care bătea cu gingășie în geamul nostru însoțeau nesațul cu care atingerea unuia o căuta pe a celuilalt.

În dimineața celei de a doua zile petrecute la Rio, Vera a vrut să citească, cu glas tare, poeziile din noul meu volum. Și-a pus niște pantofi cu toc înalt și vârful negru și, în cămașa de noapte lungă, s-a așezat la fereastră. În fundal, oceanul se zărea neted și alb, parcă acoperit de un imens cearșaf călcat de curând.

— De ce-ți pui pantofi? am întrebat-o râzând.

— Din decență, s-a întors, cu pletele dese fluturându-i pe umeri, făcând o piruetă de balerină.

Înainte de a le publica, îi trimisesem toate poeziile, iar comentariile ei, delicate și totodată pătrunzătoare, deveniseră pentru mine o necesitate. În urma observațiilor ei, câteva versuri rămăseseră afară, altele își schimbaseră esența sau forma; într-un cuvânt, ajunseseră mult mai bune decât erau la început. Le-a citit în picioare, cu chipul serios și silueta plină profilată în fereastră, pe când dinspre plaja Copacabana răzbeau până la noi strigătele unui grup de băieți care băteau mingea. Citea calmă, fără accente emfatice, teatrale, dar cu o profunzime care făcea ca pe buzele ei cuvintele să capete o nouă dimensiune. Toate acestea îmi dăruiau o fericire de nedescris, de parcă ar fi fost anticamera viitorului ce mă aștepta.

În ultima seară, pe când dormitam amândoi pe cearșafurile umede, cu ventilatorul cu cinci palete învârtindu-se deasupra capetelor noastre, mi-a spus:

— Horacio Infante!

Vocea ei, în liniștea toropitoare, a răsunat de parcă un bulbuc i se spărsese în gâtlej.

— Poftim? am întrebat-o și m-am frecat la ochi.

S-a așezat în genunchi în pat, cu torsul foarte drept, cu sânii semeți îndreptați spre fereastră și în ochi cu o strălucire de speranță. Nu aprinseserăm lumina, și ultima strălucire a soarelui care intra orizontal pe geam făcea din camera noastră o cutie fosforescentă.

— Ți-am adus ceva, și-a întins brațele și și-a împreunat mâinile pe cap.

Pielea palidă de la subsuori i-a strălucit în lumina aurie.

S-a ridicat apoi dintr-un salt și a scos din valiză un caiet cu coperte roșii.

— Am scris în vremea asta, mi-a spus, îmbujorându-se ușor.

— Poezii?

— Nu, nu, nu! a replicat vehement. Eu n-aș putea, a adăugat, strângându-și buzele, cu ochii plecați. Sunt povestiri.

Strângea caietul cu ambele brațe pe pieptul gol. Părea o adolescentă. Lăsa adesea impresia asta, mai ales după ce făceam dragoste, și chipul i se odihnea destins pe pernă, în timp ce zâmbea placid, privindu-mă cu satisfacție în ochi.

— Promite-mi că ai să fii îngăduitor! Nu cum sunt eu cu tine.

— Tu ești necruțătoare.

— Știu.

— Îți promit, am spus. Mor de nerăbdare să mi le citești.

— Prefer să le citești singur. Sunt doar două.

A lăsat caietul sub perna ei și a scos din dulap o rochie albă foarte simplă.

— Ce faci?

— Ies să mă plimb cât timp le citești. N-aș putea sta aici. Aș muri de neliniște.

— Dar nu te pot lăsa să pleci.

— Ba sigur că poți.

Nu-și pusese sutien, și sfârcurile i se insinuau prin țesătura subțire. Am simțit că o doresc și totodată o străfulgerare de gelozie la gândul că alți bărbați, văzând-o, ar reacționa la fel.

— Rămâi aproape de hotel! Nu te duce prea departe! E periculos, i-am spus.

M-a sărutat, mi-a zis să nu-mi fac griji, și-a pus niște pantofi albi fără toc și, luându-și geanta, a plecat. Am scos caietul de unde îl lăsase ea și m-am apucat să citesc. Un claxon de pe stradă a sunat câteva clipe și apoi s-a pierdut în zgomotul de fond. De la prima frază am știut că aveam în fața ochilor un text nu numai matur, ci și deosebit.

Prima povestire era cu o fetiță care îi spunea povești mamei în timp ce aceasta zăcea în pat, într-un stadiu avansat de demență, și murea de sifilis. Mi-am amintit de cuvintele Mariei Soledad și m-a emoționat gândul că se prea putea ca textul pe care-l aveam în mână să fie inspirat de viața Verei, această viață pe care eu abia o întrevăzusem. Poveștile pe care fetița i le depăna mamei le transportau pe amândouă într-o lume plină de detalii, de personaje, de mirosuri, de locuri. Ca și cum boala mamei ar fi făcut parte din lumea ororii și a incredibilului și ar fi avut nevoie, prin ficțiune, să atingă realitatea. Zi de zi, eforturile fetiței deveneau tot mai disperate, până când mama murea iremediabil. Și aici, fără strop de dramatism, narațiunea ajungea de nesuportat, încât am fost nevoit să mă opresc. Am deschis fereastra și m-am străduit în zadar s-o găsesc pe Vera printre trecătorii care se plimbau pe țărm. O avionetă a brăzdat cerul. Umbrelele de pe plajă vibrau de vânt. Cei veniți să se scalde dispăruseră, și pe plajă domnea o singurătate liniștită. După câteva minute

mi-am reluat lectura, impresionat. Talentul înnăscut al Verei îmi trezea sentimente impetuoase și euforice. Ambigue. Am citit a doua povestire. Era mai puțin emoționantă, dar la fel de bine construită ca prima. Restul caietului roșu era gol. Cel mai probabil le transcrisese după cele originale, fiindcă pe niciuna nu apărea nici măcar o ștersătură. Aveau aceeași precizie cu care îmi corectase poeziile. M-am uitat iar pe fereastră. Undeva, foarte departe, am deslușit un grup de tineri care jucau volei în lumina ultimelor raze ale asfințitului. Simțeam nevoia să-i mărturisesc ceea ce ea trebuie să fi știut deja. Să-i mai spun și că o voi sprijini, că o voi călăuzi, că îi voi fi alături pe drumul acesta pe care era obligată să-l străbată fără voie. Trebuia să continue să scrie și să arate lumii că era deja o mare scriitoare.

Am așteptat-o nerăbdător, incitat, înflăcărat. Când a bătut în ușa camerei, m-am repezit să-i deschid și am îmbrățișat-o.

— Ți-au plăcut? abia a izbutit să mă întrebe, printre sărutările cu care n-o lăsam să vorbească.

Am sărutat-o și am îmbrățișat-o iar.

— Da, da, da. Ești o mare scriitoare, Vera Sigall.

În seara aceea ne-am îmbrăcat de gală și am ieșit în oraș să sărbătorim.

După aceste zile petrecute împreună, am făcut drumul spre aeroport fără să ne vorbim. Dar nu mai era aceeași tăcere ca la venire. Era o tăcere tristă, abătută. Ne-am despărțit din nou, și nici de data asta n-am stabilit când și unde ne vom mai întâlni. O omisiune deliberată, pe care o făceam cu dezinvoltură ipocrită pentru a ne ascunde sentimentele.

26.

DANIEL

Tocmai intram în casă după cursele mele zilnice, când am auzit telefonul mobil din bucătărie. Teresa nu mă mai sunase de când dezvăluise poliției relația noastră, dar, chiar și așa, ori de câte ori auzeam telefonul, credeam că poate fi ea. Răzbunarea ei pentru că o „aruncasem", cum numise ea hotărârea mea de a termina relația, fusese destul de necruțătoare, și de aceea începuse să-mi fie teamă. M-am uitat la ecran. Era un număr necunoscut.

— Scuzați-mă pentru deranj, domnule Estévez, am auzit vocea inspectorului Álvarez. Aș vrea numai să discut cu dumneavoastră vreo două lucruri mărunte.

Era prima oară că îmi spunea pe nume. Toate convorbirile noastre avuseseră loc la tine acasă sau la clinică.

— Reiese… a început să vorbească și apoi s-a oprit.

— Spuneți! l-am rugat cu fermitate.

— Bun, voiam doar să vă previn că soția dumneavoastră e la curent cu problema, a zis, cu o nuanță evidentă de îngrijorare în voce.

— Înțeleg, i-am răspuns.

Mi-am amintit de seara în care așteptam să ieși din comă și Gracia mă întrebase dacă sunt singur.

— În orice caz, vreau să știți că n-a aflat de la mine. Ea mi-a spus. Vă văzuse intrând amândoi în casa doamnei Sigall, în duminica de dinaintea accidentului.

— Înțeleg, am repetat buimac.

M-am uitat în jur. Pe comodă, într-un vas de flori din ceramică de culoarea ambrei, era un buchet de gardenii gata să se ofilească.

— Și încă un lucru, domnule Estévez. Mai mulți dintre vecinii dumneavoastră ne-au vorbit de un vagabond care, de mai bine de un an, dă târcoale prin cartier. L-ați văzut?

— Da, bineînțeles.

Inspectorul mi-a spus că-l căuta ca să-l interogheze. Nu i-am pomenit că dădusem nas în nas cu el chiar în ziua accidentului. M-a rugat ca, în caz că îl mai văd, să-l anunț imediat. L-am întrebat dacă îl consideră suspect, și el mi-a răspuns că nimeni și nimic nu poate fi trecut cu vederea în această etapă și că vrea să stea de vorbă cu el, să afle mai ales dacă văzuse ceva care să-i fi atras atenția în dimineața aceea.

După ce am închis, am rămas cu telefonul în mână, în fața ferestrei. Cireșul pe care îl plantasem anul trecut începea să înflorească pentru prima oară. Cerul, de un albastru diafan, era senin și neobișnuit de pur. Am închis ochii la imaginea asta de primăvară anacronică. Îmi făcea rău. M-am așezat pe pat și am stat așa un lung răstimp, transpirat de alergătură. Mă năpădeau sentimente confuze și nu eram în stare să gândesc limpede. De când știa Gracia de povestea cu Teresa? Mi-am imaginat cât de mult trebuie să fi suferit și am simțit pentru ea o imensă duioșie și nevoia de a o lua în brațe, de a-i vorbi, de a-i explica. Am văzut într-o nouă lumină ce trebuie să fi însemnat pentru ea împotrivirea mea de a ne sărbători aniversarea, i-am văzut ochii împăienjeniți de lacrimi, dezamăgirea. Am fost tentat s-o sun pe mobil și să-i cer iertare. Mi-am dat de câteva ori cu pumnii în cap. Cum puteam, după toate eforturile ei de a mă ajuta, s-o fac să sufere astfel? Am încercat să deslușesc în purtarea ei din ultimele săptămâni urme ale dușmăniei și furiei pe care trebuie să le fi simțit, dar n-am găsit nimic. Dar atunci de ce nu mă înfruntase, în loc să se preteze în fiecare zi la farsa asta? Se temea oare că mi-aș recunoaște vina și aș părăsi-o? Gândul că Gracia s-ar teme să nu piardă ceea ce construiserăm împreună era dureros pentru mine, dar în același timp nu-mi părea destul de convingător. Împins de un gând care le-a șters pe toate celelalte, m-am ridicat dintr-o săritură.

Gracia trebuie să aibă un amant, și descoperirea infidelității mele îi liniștea conștiința, pentru a putea continua cu viața ei dublă. Am deschis fereastra. În grădină domnea o pace care mi s-a năzărit artificială. Totul părea umbrit de o patină de falsitate. Ceea ce făcea Gracia preferând să nu mă înfrunte era să câștige timp. Timpul de care avea nevoie ca să descopere unde pot să o ducă sentimentele pe care le nutrea pentru acel alt bărbat. Eram chit. Ea cu ale ei și eu cu ale mele. Și în vremea asta, ne puteam vedea mai departe de viață. De bine de rău, conviețuirea noastră nu fusese niciodată un infern, și amândurora, din rațiuni diferite, ne convenea. Maioul ud de transpirație mi se lipea de trup și briza dimineții mă făcea să-mi simt brațele reci. Mă impresiona lipsa de emoție cu care gândurile îmi treceau prin minte. Însă ceva nu se potrivea. Dacă Gracia își dorea să mențină această stare, de ce vorbise cu inspectorul? Ce câștiga astfel? Era poate o răzbunare, ca aceea a Teresei? Trebuie să-i fi dat prin cap posibilitatea ca eu, din pudoare, să-i fi ascuns vizita noastră la tine în duminica aceea. Vorbindu-i, voise să fie sigură că inspectorul știe, fără să-i pese de consecințele pe care această mărturisire le-ar putea avea în viața mea și a noastră.

Faptul că Gracia ar avea un amant era un scenariu pe care mi-l și imaginasem într-un fel. Dat fiind că era atrăgătoare, avea un post important și era nemulțumită de căsnicia noastră, probabilitatea să fi apărut un bărbat care s-o facă să se simtă mai bine era de luat în seamă. Însă mi-era greu să mă obișnuiesc cu ideea că lucrurile ar fi ajuns într-un punct atât de vulnerabil între noi încât să dorească să-mi facă rău.

M-am dus la baie și am dat drumul la duș. Am stat acolo destul de mult, cu apa caldă biciuindu-mi trupul și aburii umplând spațiul îngust, până când orice urmă a realității a dispărut. Rezemat de

peretele băii, m-a asaltat un sentiment de amărăciune pe care nu-l mai simțisem din copilărie.

În ziua aceea n-am venit să te văd la clinică. M-am așezat în fața calculatorului și am definitivat meniul pe care-l inventasem pentru cina de la Transatlantic. Apoi am terminat detaliile unui proiect de amplificare și am trimis planul pe e-mail.

După primele ceasuri ale dimineții tot nu reușeam să scap de neliniște și i-am scos la plimbare pe Arthur și pe Charly. Am apucat-o pe același drum pe care obișnuiam să-l facem tu și cu mine. Înainte de a ajunge la Los Conquistadores, în fața magazinului de băuturi, mi s-a părut că-l văd pe vagabond. Am grăbit pasul, dar când am ajuns la colțul străzii dispăruse. Am dat câteva raite și m-am întors în locul unde credeam că-l văzusem. Sub un cireș bătrân am găsit legătura cu borcane pe care o ducea de obicei pe umăr. Charly și Arthur scheunau și se agitau adulmecând-o. Am vrut să-l chem pe Álvarez, dar m-am răzgândit. Dintr-un motiv pe care nu izbuteam încă să-l înțeleg, voiam să fiu primul care vorbește cu el. L-am așteptat câteva minute, imaginându-mi că trebuie să vină înapoi în căutarea borcanelor, dar n-a mai apărut.

La întoarcere, am dat drumul câinilor în grădină și am intrat în studioul tău. Am stat acolo un răstimp, privind printr-una din ferestrele minuscule verdeața de afară. Așezat la biroul tău, am ațipit. M-am trezit transpirat. M-am întors la mine și mi-am pregătit un ceai cu aromă de mango. Așa a trecut ziua, știind că de fapt ceea ce făceam cu acest du-te vino fără rost era să o aștept pe Gracia.

A sosit după ce terminase telejurnalul de noapte. Preparasem o tocăniță cu carne și am mâncat – ca de obicei – în bucătărie, în fața televizorului. O cercetam cu coada ochiului, și, din când în când, privirile noastre se întâlneau. Gracia se uita o

secundă la mine, ca și cum ar fi vrut să-mi spună ceva, dar apoi se întorcea spre ecran, unde o pereche de adolescenți discutau într-o Impala staționată lângă un lac pustiu. La un moment dat, am strâns farfuriile și m-am apucat să le spăl. Gracia s-a așezat mai comod pe scaun, fără să-și ia ochii de la televizor. Acum, băiatul și fata se mângâiau, întinși pe iarbă alături de Impala lor albă. Am stat s-o observ mai departe și am avut impresia că sunt în fața unei străine. Teribilul adevăr pe care-l aflasem în ziua aceea nu-mi dădea pace. Gracia nu numai că descoperise povestea cu Teresa, ci mă și denunțase la poliție. Nu mai puteam ști ce gânduri îi treceau prin minte. M-am gândit iar la acel loc al celuilalt la care nimeni nu poate ajunge. Cât de tare mă înșelam crezând că tot ce se poate vedea și atinge constituie realitatea! Viața adevărată decurge în celălalt spațiu, ascunsă sub aparența materială a lucrurilor.

Am terminat cu spălatul vaselor și m-am așezat lângă ea. Privirile noastre s-au încrucișat. I-am văzut în ochi acea invitație implicită la intimitate pe care o acceptasem întotdeauna cu ardoare. Era ceva neașteptat și, dată fiind situația, privirea ei ar fi trebuit să-mi displacă, dar în loc de asta m-a excitat. Propunerea venea de la o străină, și tot ce s-ar fi putut întâmpla ar fi fost, în astfel de împrejurări, o noutate. M-am ridicat cu intenția să termin de făcut ordine în bucătărie, în vremea asta, Gracia a urcat scările. Mișcările ei acolo sus mi-au întețit dorința. Mi-am imaginat rotunjimile ei, pubisul, și am simțit, cum nu mai simțisem de mult, atracția senzuală a Graciei. O surprinsesem de multe ori în fața oglinzii de la baie cercetându-și trupul, mișcându-și încet șoldurile dintr-o parte în alta sau ținându-și sânii cu amândouă mâinile; la apariția mea intempestivă în intimitatea ei, își ridica brațele, împreunându-și-le deasupra capului, făcând haz de frumusețea trupului ei și de privirea mea nesățioasă, însă acum imaginea asta, pe care

mi-o chemam în minte de atâtea ori când, în singurătatea dimineților mele, mă masturbam, căpăta o nuanță nouă, mai excitantă, fiindcă trupul acela, pe care-l contemplasem ca făcând parte din mine însumi, nu-mi mai aparținea.

Am intrat în camera noastră. Gracia, în baie, dăduse drumul robinetului de la cadă.

După nicio jumătate de oră, făceam dragoste fără să ne privim nici măcar o dată în ochi, fără un gest de duioșie, fără o mângâiere care să nu fie menită exclusiv a spori propria plăcere. Amândoi știam că știa și celălalt. Această cunoaștere reciprocă se simțea ca o a treia ființă în camera noastră, care ne despuia de orice familiaritate, biciuindu-ne în același timp simțurile. Fiecare mișcare energică și disperată a Graciei pentru a mă simți cu mai multă intensitate era o formă de a mă disprețui, de a mă face să-i văd puterea și să văd cât de inutil era tot învelișul care însoțea acest membru în erecție ce-i dăruia plăcere. Văduvit de orice romantism, sexul apărea în fața noastră în adevărata lui lumină, violentă și secretă, unde necesitatea de a satisface apriga urgență proprie este tot ce contează. În momentul în care Gracia a ajuns la orgasm, m-am abținut numărând în gând biciclete și apoi, când ea a terminat și, cu un gest, încerca să se desprindă de mine, am pătruns-o cu putere încă o dată.

27.

EMILIA

Când m-am întors de la clinică, am găsit scrisoarea lui Jérôme în cutia mea poștală. Era ciudat să primesc o scrisoare de la el. Toată corespondența noastră fusese până atunci pe e-mail.

Am luat-o, am urcat cu ascensorul și apoi am dat fuga pe scări până la terasa mea. De săptămâni întregi renunțasem să mai număr zilele de când Jérôme nu-mi mai răspundea. Eu continuam să-i scriu în fiecare zi, dar nu-i vorbisem de prietenia mea cu Daniel. Intenția mea nu era să i-o ascund, numai că mă temeam să nu se spulbere dacă o exprimam prin cuvinte. Era ceea ce spunea Vera despre suflet, că nu se poate scrie nemijlocit despre el, fiindcă, dacă-l privești în față, dispare.

Mi-am tras sufletul și, în picioare în fața camerei mele, am deschis plicul:

> *Draga mea Emi:*
>
> *Mai întâi de toate îți cer iertare pentru că nu ți-am răspuns la e-mailuri. Aș putea să-ți spun că am fost ocupat, că ascensiunea pe Matterhorn a durat mai mult decât mă așteptam, orice altceva, dar te-aș minți, și noi nu ne-am mințit niciodată.*

După ce am citit acest prim paragraf am intrat în cameră. Mi-am atârnat rucsacul de spătarul scaunului și m-am așezat pe pat.

Prin fereastră răzbătea gânguritul porumbeilor. Într-o încercare de a-mi regăsi calmul, m-am uitat afară. Se lăsa seara. Nu mai puteam vedea soarele. Mi l-am imaginat pe deal înainte de a fi târât în josul universului. Am închis ochii, dorindu-mi cu înfrigurare să aflu în bezna mea lăuntrică puterea de a continua. Știam că, în cele trei foi pe care le țineam în mână, voi găsi răspunsul la întrebările mele din ultima vreme.

> Am *scris această scrisoare de zeci de ori și totuși nu reușesc să-ți spun ceea ce vreau să-ți spun cu adevărat. Știi doar cât de stângaci sunt cu cuvintele. Dar azi m-am hotărât s-o termin și să ți-o*

trimit. Dacă îți ajunge scrisoarea asta e fiindcă am izbutit s-o scriu, chiar dacă în chip imperfect.

Așadar, iată, Emi: ascultă-mă, te rog, cu răbdare și nu renunța s-o citești până la sfârșit! Te rog să nu mă urăști pentru tăcerea mea și nici pentru cuvintele mele.

Când s-a ivit ideea să pleci în Chile, am simțit o mare bucurie pentru toate motivele cunoscute de amândoi. Vei putea să-ți termini teza, vei cunoaște ca femeie în toată firea țara unde te-ai născut, și toate celelalte de care noi doi am vorbit de atâtea ori. Dar au fost și multe alte rațiuni pe care nu le-am pomenit. Pe care tu le știai și eu de asemenea.

Eu știam că, după plecarea ta, nimic nu va mai fi ca înainte. Să nu crezi că nu mi-era frică. Muream de frică să nu te schimbe călătoria asta și ca, privind în urmă, să nu vezi cât sunt de mărunt. Dar, pe deasupra, și asta e ceea ce mi-a fost cel mai greu să înțeleg, știam că mă va schimba și pe mine. Eram un copil când v-am trecut pragul casei. Amândoi eram. Și tu erai atât de frumoasă! Aveam nevoie de tine. Voiam să trăiesc în lumea pe care o ascundeai sub gene. (Imaginea asta cu lumea de sub genele tale ai inventat-o tu, știu.) De când am intrat în casa ta n-am mai ieșit niciodată de acolo.

Bat câmpii. Îți cer iertare, Emi, îmi dau seama că niciodată nu ți-am mai spus lucrurile astea. Problema e că amândoi aveam nevoie unul de altul și construiam împreună ceea ce se numește o „relație simbiotică”. Și asta poate fi

foarte bine pentru copaci, insecte și animale, dar nu și pentru ființele omenești. Pentru că e imposibil să fii veșnic unul pentru altul. Ce cuvânt necruțător, nu? „Imposibil”. Și asta e ceea ce am înțeles, Emi. Că plecarea ta nu numai că lăsa loc tuturor posibilităților de care vorbiserăm, ci și altora pe care poate că le intuiam amândoi, dar nu ne încumetam să le numim. Încerc să fiu ca tine, să spun lucrurile cu cuvinte frumoase, dar tot ce reușesc e să le încurc și mai tare.

Tu știai și eu știam că se poate întâmpla. Am mai spus asta, nu?

Emi, mă întâlnesc cu o fată. Nu contează cum o cheamă, și oricum ți-ar stârni râsul. Important e că nu pot și nici nu vreau să-ți ascund asta. Acum știi. Încerc să mi te închipui, și știu că nu mă înșel când îți spun că nu ai lăsat din mână scrisoarea și că citești mai departe cu îndârjire, că poate ți-ai ridicat capul și ai privit în sus preț de o secundă. Nu-i așa? Dar acum citești mai departe, până la sfârșit.

Am dat drumul foilor numai pentru a-i contrazice predicțiile. Privisem, într-adevăr, în tavan. Am lăsat scrisoarea pe pat și m-am apucat să-mi pregătesc cina. Cumpărasem crenvurști și o cutie cu piure de cartofi deshidratați. Mi-am pregătit tava și, ca în toate serile de când se mai încălzise, am dus-o pe terasă și am mâncat privind strada și ultimele zbateri ale zilei.

Pe cer, o linie albă desena trecerea unui avion. Am rămas cu ochii la el și mi-am imaginat bărbații și femeile dinăuntru. Unde mergeau oare? câți contau pe faptul că îi așteaptă cineva la sfârșitul călătoriei, și acel cineva nu venea, de fapt?

Noaptea învăluise deja acoperișurile orașului. M-am așezat pe terasă și am citit mai departe.

Iartă-mă, Emi, pentru durerea pe care cuvintele mele au stârnit-o în tine. Tu știi că ultimul lucru pe care-l doresc în viață e să te rănesc. Știi doar. Însă vreau să te gândești la ceea ce o să-ți spun.

*Despărțirea de tine îmi provoacă o suferință de nede*scris. O *senzație copleșitoare că am rămas orfan. Și nu ți-o spun ca să mă compătimești, ci ca să știi ce simt. A nu-ți spune ar fi un fel de a te trăda, de a ne trăda. Dar mai știu, și e lucrul cel mai important din scrisoare, că tu și cu mine aveam nevoie de asta. Aveam nevoie să ne desprindem unul de celălalt. Emi, amândoi știm că legătura noastră se întemeiază pe un fapt căruia nu i-am spus niciodată pe nume. Eu nu știam ce fac. Și acum, că ai avut curajul să pleci, îți pot spune că tu n-ai fost răspunzătoare de ceea ce mi s-a întâmplat. S-ar fi întâmplat chiar fără să existi tu, fiind vorba de ceva care era în mine, ceva prin care eu trebuia să trec pentru a putea vedea. Îmi pare nespus de rău, Emi, îmi pare atât de rău că te-am ținut captivă într-o idee ce te lega de mine într-un fel efemer.*

Acum amândoi avem nevoie să putem privi lumea din centrul nostru și nu din acel centru fictiv pe care ni l-am plăsmuit noi, care nu era nici al tău și nici al meu, ci se afla într-un loc la care niciunul nu știa cum să ajungă. Îți încredințez viața ta, Emi, pentru ca s-o iei în mâini și să ți-o construiești tu însăți. Sună foarte ridicol, știu, dar nu știu cum să-ți spun altfel toate astea.

Te iubesc pentru totdeauna,
Jérôme

Am rămas așezată pe terasă cu scrisoarea în mână. Lătratul câinilor în depărtare și zgomotul mașinilor mă învăluiau.

M-am întors în cameră scuturată de frisoane. M-am băgat în pat fără să mă dezbrac. Trupul îmi devenise o povară rigidă. Am zăcut nemișcată, tremurând. Până când m-am încălzit puțin. O somnolență paralizantă s-a abătut peste mine.

M-am trezit când lumina se ivea în fereastră. Patul era ud și aveam picioarele reci, de parcă ar fi fost prinse într-un bloc de gheață. Transpiram. Am scos cearșafurile, le-am aruncat pe jos și am pus altele curate. Efortul m-a istovit. M-am culcat iar și m-am acoperit cu păturile. Adormeam și apoi mă deșteptam din nou, speriată. Din când în când, furia punea stăpânire pe mine. Îl uram pe Jérôme pentru că mă iubise, pentru că-mi intrase în suflet până ne contopiserăm într-o singură ființă. Pentru că dăduse un sens vieții mele și apoi mi-l răpise. Pentru că o luase înainte și fusese mai puternic decât mine.

Trează fiind, mi-am amintit că, în copilărie, într-o plimbare cu părinții la plajă, am găsit cu Jérôme o stea de mare albastră și am băgat-o într-un borcan verde. Avea cinci brațe și nu mai mult de șapte centimetri. Am dus-o acasă și, chiar dacă nu se mișca deloc, toată ziua ne-am uitat fascinați la ea. Avea două ventuze lipite de suprafața sticlei și o textură ca de animal preistoric. În nemișcarea ei părea că ascunde o înțelepciune aparte. Brusc, în fața ochilor noștri plini de stupoare, unul din brațe s-a desprins, încet și anevoie, de trup. Foarte lent, a început să se îndrepte spre gura borcanului, perpendicular pe restul corpului, până s-a ciocnit de capacul pe care Jérôme îl ținea strâns. Steaua se disocia, își lepăda corpul pentru a se salva. Am presimțit că sciziunea aceea avea o mie de

semnificații, pe care mintea mea de copil nu era în stare să le pătrundă. „Deschide-l, deschide-l!” i-am strigat. „Las-o să iasă! Trebuie să iasă!” I-am smuls violent borcanul din mână, și acesta a căzut pe jos. Corpul și brațul au rămas nemișcate pe suprafața pardoselii din bucătărie, înconjurate de cioburi de sticlă. Incapabile să se mai miște în nicio parte.

Eu eram corpul acela, eu eram brațul acela.

28.

HORACIO

Scrisorile au continuat să treacă Atlanticul. Ne reîntorceam obsedați la puținele momente pe care le petrecuserăm împreună, ca și cum fiecare dintre ele ar fi fost o cărămidă în construcția acelui trecut comun pe care abia dacă-l aveam. Simțeam nevoia să creăm o lume care să ne aparțină. O strădanie zadarnică, asemănătoare cu aceea a fetiței care plăsmuia povești pentru mama ei, ca să-i oprească moartea.

Corespondența nu avea nicio regularitate. Puteau trece zile întregi fără să primesc nimic de la ea, și apoi poștașul îmi aducea trei sau patru scrisori care rămăseseră pe undeva, prin vreun oficiu poștal. Universul nostru era clădit din cuvinte în contratimp. Nu avea prezent și nici viitor.

În cursul acestor luni, Vera a scris și alte povestiri, din care îmi trimitea doar fragmente, părți care aveau legătură cu conversațiile noastre epistolare. La rândul meu, am continuat să-i trimit poezii pe care ea le corecta și comenta cu stăruință. Munca mea la Națiunile Unite a ajuns să-mi ocupe

tot mai mult timp, și nu vedeam pe nicăieri posibilitatea de a ne întâlni. Deși nu ne-o mărturiseam, lipsa de perspectivă a început să ne apese. Scrisorile noastre exprimau deznădejde, în martie anul următor, 1955, s-a produs ceea ce cu timpul aveam să numim „șocul de la Paris”.

Pérez trebuia să asiste la o întrunire la Paris și i-a invitat pe Vera și pe Julián la o călătorie prin Europa. După obligațiile lui, s-au dus la Atena, Istanbul, Barcelona și în alte locuri pe care nu le mai țin minte. Corespondența noastră a devenit și mai dificilă. Eu nu puteam să-i scriu. Ea îmi trimitea vederi, însemnări scrise în grabă, care mă făceau să tânjesc după scrisorile ei, văduvit de acea prezență îndepărtată în spațiul geografic, dar apropiată în cel vital. Notele ei erau pline de cuvinte drăgăstoase, dar nu vorbeau niciodată de faptul că voiaja cu bărbatul ei, că dormeau împreună, că făceau dragoste, că într-un anume fel – și asta o înțeleg astăzi – Pérez încerca să-și recâștige nevasta, pe care știa că o pierde de la o zi la alta. Toate astea au început să mă apese într-un mod de nedescris, încât, într-o dimineață, m-am trezit cu certitudinea că e ceva fără sens, că nu am de ce să trăiesc mai departe legat de o femeie care nu va fi niciodată a mea. De mai bine de o săptămână nu primeam nimic de la ea. Împins de amărăciune și de o dorință ascunsă de răzbunare, am făcut ceva ce nu făcusem până atunci: am adăugat la lista mea de cuceriri numele Verei. Rămânea acolo, țintuită în insectarul meu, o specie rară și unică, alături de altele.

După ce mi-am terminat îndatoririle, i-am scris o scrisoare în care îi spuneam că sosise momentul să ne despărțim. Îi explicam că, până atunci, trăiserăm de partea cealaltă a oglinzii, unde nimeni și nimic nu ne atingea. Într-o lume ireală, care ne proteja de adevărurile murdare ale acestei lumi. Tot ce avea să se întâmple mai departe n-ar fi făcut decât să murdărească frumoasa poveste trăită

împreună. Aveau să urmeze dorul de neîndurat, gelozia, reproșurile și, poate, ura.

Dar, înainte de a apuca să i-o trimit, când m-am întors acasă, am găsit o scrisoare de la ea. Transcriu rândurile ei, pe care le-am păstrat de-a lungul anilor.

Horacio, iubitule!

S-a întâmplat ceva, și mi-am petrecut ziua gândindu-mă dacă să-ți spun sau nu. Cert e că nu rezist singură în povestea asta. Am nevoie de sfatul tău chibzuit. Am nevoie să mă călăuzești, dragostea mea. Plâng în timp ce-ți scriu.

Ieri Manuel a aflat de noi. Niciodată înainte n-am fost așa, atât de disperată, încolțită de înșelăciune. A fost oribil. Am mințit. Am trădat iubirea noastră, tăgăduind-o. L-am trădat pe el. Horacio, mă doare totul, cumplit. Intensitatea trăirilor mă sufocă. Trebuie să-ți mărturisesc că, pentru o clipă, m-am gândit să renunț la tine. Dar atunci durerea a fost și mai mare, atât de mare, că m-a copleșit cea mai îngrozitoare frică pe care am simțit-o vreodată. Nu pot, nu pot.

Ți-aduci aminte când ai rostit cuvântul „adulter” și eu te-am întrebat dacă așa numește lumea iubirea noastră? Tu mi-ai răspuns că da, și eu am plâns. Trebuie să-ți amintești și de momentul când am respins cuvântul „aventură”. Aceste două cuvinte, „adulter” și „aventură”, n-au nicio legătură cu ceea ce ni se întâmplă nouă. Ceea ce este între noi rămâne în afara acestei nomenclaturi a trădării.

Este ceva de care nu am vorbit, desigur.

Cum se trăiește așa ceva? Cum se trăiește o viață dublă?

Știu că nu te așteptai la asta, comoara mea, și că trebuie să te simți tulburat. Însă vreau să știi ceva: așa cum îmi spui în scrisorile tale să fiu sigură de dragostea ta, eu merg și mai departe: nu vreau ca nici distanța, nici orele, nimeni și nimic să se interpună între noi. Nu știu cum să fac, dar asta e ceea ce vreau. Am făcut o întorsătură completă și am ajuns aici. Lângă tine. Pe măsură ce trec orele, nu mai simt angoasa de ieri. Îmi spun că nimic nu trebuie să se schimbe, în afară de faptul că trebuie să fim mai cu băgare de seamă. Încrederea lui Manuel în mine, pe care mă bizuiam, s-a năruit.

Spune-mi ceva, te rog, spune-mi ce simți, ce gândești, niciodată nu ți-am cerut-o, dar acum am nevoie de asta.

Vera a ta, Vera a ta, Vera a ta

Am rămas un lung răstimp cu cuvintele ei în mână. Am luat scrisoarea pe care mă pregătisem să i-o trimit și am rupt-o. M-am ridicat în picioare și m-am dus la fereastră. M-am uitat pe stradă în direcția lacului, estompat la asfințit. Scrisoarea ei mă cutremurase. Însă mi-era greu să mă concentrez, ca să-mi fac ordine în sentimente și idei. Am așteptat neclintit, privind mișcările străzii fără să le văd, dar în mine nu se petrecea nimic. Nu se producea nicio mare revelație.

Pe negândite, am luat telefonul și am sunat centrala. După o lungă așteptare, telefonista a reușit să-mi facă legătura. La capătul firului s-a auzit vocea unui recepționer și, într-o franceză cu inflexiuni din altă limbă, m-a întrebat cu ce îmi poate fi de folos. L-am rugat să-mi dea camera domnului Pérez. Hotărâsem că, dacă răspundea el,

aveam să închid imediat, iar dacă Vera ridica receptorul, aveam să-i spun să se prefacă repede că vorbește cu una din prietenele ei.

— Da? am auzit-o întrebând.

— Vera?

Abia dacă reușeam să-mi fac vocea auzită.

— Cine este?

Era prima oară când vorbeam la telefon.

— Sunt eu, Horacio, am șoptit.

Tot discursul plin de precauție pe care îl pregătisem mi-a rămas în gât.

— Bună! a spus ținându-și răsuflarea.

S-a făcut tăcere.

— Ești singură?

— E la baie, a șoptit.

Am auzit glasul lui Pérez de la oarecare distanță, dar n-am reușit să înțeleg ce spune.

— E Rebecca, a spus Vera cu voce tare. Vrea să mă roage să-i fac niște comisioane.

Faptul evident că mințile noastre funcționau în același fel m-a mișcat. Dar m-a și speriat. Nu mă simțeam mândru de rapiditatea și ușurința cu care ne inventam și ne construiam minciunile. O sudoare rece mi-a umezit mâinile.

— Vera! am murmurat. Te sun numai ca să-ți spun că sunt aici, că nu te părăsesc, că te țin de mână.

— Bine, a zis ea.

Și în aceste două cuvinte era o tristețe care m-a înfiorat.

— Vera…

— Da?

M-au năpădit gândurile. Convorbirea a rămas un moment suspendată. Mi-am imaginat cum m-aș simți dacă nu i-aș mai putea auzi vocea. Mi-am dat atunci seama că ar fi îngrozitor și că apoi va fi și mai rău.

— Mă gândesc cât trebuie să fi suferit zilele astea… Chiar dacă e ceva ce ți se întâmplă ție, acum face parte din povestea noastră, este un șoc

pentru amândoi. Îți sunt alături ca să facem ce trebuie făcut.

Puteam deslușI prin fereastră luminile de neon de pe stradă.

— Mulțumesc, a șoptit.

În pofida simplității lui și a tonului vulnerabil cu care îl rostea Vera, cuvântul acesta transmitea atâtea: nevoie, convingere, teamă.

— Te iubesc, Vera.

Din apartamentul de alături am auzit un sunet. Era o melodie simplă, cu reminiscențe marțiale, care, în loc să răsune mai tare, devenea mai confuză, de parcă cineva ar fi căutat în memorie o armonie uitată.

— Mi-ai văzut cravata cu dungi verzi? l-am auzit pe Manuel spunând limpede.

— Sărută-i pe copii și pe José! a zis Vera și a închis.

Am rămas cu receptorul în mână, stând pe pat, cu coatele pe genunchi, nemișcat. Am realizat pe neașteptate ce răspundere îmi revenea în tot ce se întâmpla. Mi-am dat seama cât de neajutorată e Vera. Eu nu-i cunoșteam povestea, nici natura și trăinicia legăturilor care o țineau lângă bărbatul acela cu douăzeci de ani mai mare ca ea. Mi-am amintit iar de povestirea ei, cu fetița în fața patului mamei care trage să moară.

Simțeam pentru ea o iubire imensă, o iubire de care nu mă știam în stare. Dar, în același timp, aveam impresia că tocmai căzusem într-o capcană. Nu mă simțeam capabil să-mi asum viața Verei. Cuvintele pe care i le spusesem mă obligau să iau asupra mea consecințele care decurgeau din ele. Am ieșit în stradă și am mers aiurea cel puțin două ceasuri. La întoarcere am intrat într-un bar și am băut până m-am îmbătat.

M-am trezit cu o durere de cap. Nimic extraordinar, având în vedere cât alcool înghițisem. Însă, în starea aceea de semiconștiență, de incapacitate de a-mi vedea de treburile de zi cu

zi, am înțeles ce mi se întâmpla. Mă îndrăgosteam de Vera. Sau mă și îndrăgostisem. Și această descoperire m-a determinat să iau o hotărâre: mă voi întoarce în Chile și voi fi acolo pentru ea când va avea nevoie de mine. Această idee, extrem de romantică, mi-a adus în minte cuvintele ei dintr-o scrisoare: după ce ascultase la radio un profesor universitar, ajunsese la concluzia că oamenii care se ascund după zidurile cunoașterii și rațiunii își pierd capacitatea de a vedea fosforescența lucrurilor. Cel mai probabil, decizia mea de a lăsa totul pentru ea nu era rezonabilă, dar niciodată ca atunci nu m-am simțit mai viu și mai aproape de realitate.

*

Am ajuns la Santiago pe 19 iunie 1955, la trei luni după șocul de la Paris. M-am instalat într-un apartament de două camere de pe strada Mosquero, la numărul 456, în dreptul unui club de noapte, și mi-am făcut rost de un post neînsemnat la Ministerul de Externe.

De două ori pe săptămână, după-amiaza, Vera venea la mine. Încetul cu încetul, timpul pe care-l petreceam împreună a devenit esențial pentru amândoi. În ceasurile acelea, în afară de faptul că făceam dragoste, citeam și ne adânceam în lungi discuții, priveam pe fereastră iureșul străzii. O viață din care nu făceam parte împreună.

În unele seri, descompuneam și refăceam o frază din vreo poezie de a mea până o goleam de conținut, și atunci, istoviți, mototoleam foile și, cu parcimonia cuiva care scapă de ceva prost făcut, le aruncam la gunoi. Vera cădea pe gânduri, cu o expresie care o făcea să semene cu o fetiță, și spunea, cu ochii ațintiți la coș:

— Trebuie să existe o cale, Horacio. Trebuie doar s-o căutăm.

Și atunci eu o iubeam, o iubeam din tot sufletul meu.

Mai întotdeauna aducea un paner cu mâncare. Cina pe care servitoarea o pregătea la ei acasă și noi o încălzeam la bucătărie. Verei îi plăcea să mănânce în pat, pe când eu preferam s-o fac stând la masă. Ca s-o tentez, scoteam tacâmurile de la bunica pe care le luam cu mine în călătorii, aprindeam lumânări și, cu un șervet alb la gât, o invitam să mi se alăture. Uneori izbucneam în râs și, fără un cuvânt, lăsam farfuriile la o parte, ne duceam în pat și făceam dragoste.

Dar în unele zile mă simțeam descurajat. În anii aceia, cuplurile începuseră să se despartă destul de frecvent. Însă Vera părea captivă într-o căsnicie de tip victorian, unde ceea ce prima erau vina, remușcarea și devotamentul față de o legătură care murise de multă vreme. „De ce?" mă întrebam și o întrebam, iar și iar.

Răspunsurile ei erau veșnic confuze și chiar ajungeau să se contrazică între ele. Făceau aluzii la sănătatea precară a lui Pérez, la propria ei slăbiciune ori la teama de reacția pe care ar putea-o avea el. Cuvintele evazive și contradicțiile privitoare la istoria și originile ei aveau să fie, mai târziu, modalitatea prin care Vera reușea să-și înfiripe aura aceea de mister ce a însoțit-o tot restul vieții. „Faptele mă plictisesc", spunea în interviurile sale, când ajunsese o autoare venerată. Răspunsurile ei cele mai frecvente erau: „Nu știu, nu sunt familiarizată cu subiectul, nu cunosc, e dificil de explicat, n-am auzit niciodată de așa ceva, nu există, nu este, nu cred".

Adesea, dădea frâu liber fanteziei. Mi-aduc aminte că o dată a venit la mine agitată, a închis ușa și mi-a spus, cu o expresie de teroare:

— M-a urmărit un bărbat până aici. Tremura din cap până-n picioare. E acolo, afară, mi-a arătat și, strângându-și geanta la piept, s-a rezemat de perete. Îl vezi? m-a întrebat din colțul ei.

M-am uitat pe strada Mosqueto și, pe sub coroanele copacilor *jacarandá,* am văzut doar

animația obișnuită.

— Nu văd nimic.

— E un prieten al lui Manuel. Nu știu dacă el l-a trimis să mă urmărească sau o face din proprie inițiativă. A fost întotdeauna îndrăgostit de mine.

M-am uitat țintă în ochii ei, și mi-a evitat privirea. După câteva minute, uitase de toate și-mi povestea râzând una din întâmplările ei casnice care se terminau veșnic printr-un dezastru provocat chiar de ea, din nepricepere. Din cine știe ce rațiune, inventase povestea cu bărbatul. Apoi am descoperit că a născoci povești și a se purta potrivit lor era ceva firesc pentru ea. Vera trăia într-o dimensiune intermediară a vieții, un spațiu unde limitele realului și ale ficțiunii nu sunt atât de clare ca în acela în care trăim noi, restul muritorilor. Intuiam că acesta era mijlocul prin care evita suferința de a duce o viață dublă. Poate că, în forul ei lăuntric, viața pe care o trăiam împreună ocupa un sertar aparte, unul din multele unde păstra tot ceea ce, din vreun motiv, prefera să nu vadă sau să nu-și asume.

Când frigul străzii se întețea, și cerul, ca o boltă cenușie, copleșea orașul, ajungea la mine după-amiaza și, ghemuită în fotoliul verde-oliv din living, mă ruga s-o iau în brațe.

— Mulțumesc, iubire, murmură în brațele mele. Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc, repeta emoționată.

În astfel de momente simțeam cel mai intens nevoia de a pătrunde în mintea ei, de a-i cunoaște secretele, de a înțelege ce este în sufletul acestei femei ale cărei paradoxuri îmi ațâțau uneori dorința și alteori mă exasperau.

Îndată ce felinarele de pe trotuar începeau să se aprindă, Vera își lua mantoul, etola de blană și geanta și pleca, fără un cuvânt de rămas-bun (fiindcă spunea că o întristează prea mult). Adesea, după ce ne iubeam, fuga ei survenea când eram

adormit, și, deșteptându-mă, absența ei făcea să mă doară tot trupul.

29.

DANIEL

Primul lucru pe care l-am făcut ajungând la clinică a fost s-o caut pe Emilia în sălița unde mă aștepta de obicei, dar n-am văzut-o. Am așteptat-o câteva minute, crezând că poate e la toaletă. Apoi am intrat la tine în cameră și m-am așezat în fotoliul din fața ta. Lucy te spălase pe cap și te pieptănase cu părul pe spate. Fruntea ta descoperită lăsa la vedere ridurile care o brăzdau. Buzele aveau o ușoară nuanță trandafirie. Adusesem ziarele ca să le citim împreună, dar nu eram în stare să mă concentrez. Îmi ridicam întruna privirea spre ușă, imaginându-mi că Emilia își va arăta acolo capul cu plete negre. Dar Emilia n-a venit.

În seara aceea, întorcându-mă acasă, mergeam prin parcarea subterană de la clinică, în căutarea mașinii mele, când mi s-a părut că-l zăresc pe Calderón, psihiatrul. Îi văzusem fotografiile pe internet și-mi aminteam bine nasul său acvilin, ochii mărunți pe un chip prelung și slab, trăsături care îi dădeau o aparență de urs furnicar. Am încercat să-l ajung din urmă, dar ușa ascensorului s-a deschis, și omul a dispărut în spatele ei. Am așteptat ascensorul următor și am urcat iar la etajul tău. Am intrat la tine, și erai acolo, cufundată ca întotdeauna în somn. Am ieșit în sala de așteptare și am apucat-o pe coridoare. L-am sunat pe Álvarez și mi-a răspuns, dregându-și ca de obicei vocea. I-am povestit ce văzusem și l-am întrebat

dacă reușise să verifice data plecării lui Calderón. Omul se afla încă în Chile și îl interogase deja. Nu avea nimic important să-mi dezvăluie cu privire la el, dar când va avea, va lua legătura cu mine. M-am întors în sala de așteptare și m-am așezat, buimac. Cercetările mele de mântuială mă făceau să mă simt inutil.

În loc să mă întorc acasă, mi-am luat mașina și m-am dus la cinematograful cel mai apropiat, într-un mall. Întâlnirea cu Calderón – dacă era într-adevăr el – mă tulburase, dar mai cu seamă nu voiam să dau ochii cu Gracia. Mașinile brăzdau străzile claxonând, iar unii șoferi scoteau o mână pe geam, salutând o mulțime inexistentă. Echipa chiliană câștigase pesemne vreun meci de fotbal.

Am mâncat într-un birt de pe bulevardul Luis Thayer Ojeda. La masa alăturată, doi funcționari încercau să cucerească două fete care le-ar fi putut fi fiice.

La întoarcere în cartierul nostru, am parcat automobilul și am scos câinii la plimbare. Era o seară de primăvară neobișnuit de rece. Când am ajuns în casă, trecuse de miezul nopții, și Gracia dormea – sau se prefăcea că doarme, ceea ce e totuna. N-am fost nevoiți să ne vorbim și nici să ne dăm explicații.

*

A doua zi dimineață îmi doream cu ardoare s-o găsesc pe Emilia în sala de la clinică, stând cu picioarele strânse și cu zâmbetu-i obișnuit, așteptându-mă. Dar nu era. Am intrat în camera ta. Nu mă simțeam în stare să-mi găsesc liniștea. Cel mai greu îmi era să mă gândesc că Emilia trăiește în altă lume, un loc care nici măcar ei nu-i era familiar. Mi-am luat sacoul și am ieșit în stradă. De două zile nu mai apăruse la clinică.

La ora aceea, traficul nu era intens, și am ajuns repede în fața clădirii unde locuia. Am sunat, dar n-a răspuns nimeni. Nu era nici portar, așa că am hotărât să aștept să iasă ori să intre cineva, ca să

mă strecor. După un răstimp, o femeie cu un batic în cap și un cărucior pentru cumpărături a deschis poarta. Avea chipul brăzdat de vinișoare albastre, foarte fine, care aminteau de nervurile unei frunze. I-am explicat că mergeam la fata care locuia în camera cu terasa, și m-a lăsat să trec. Am luat ascensorul până la etajul nouă și apoi am urcat scările ce duceau la terasă. La ora aceea, orașul care se vedea de acolo de sus nu era prea atrăgător. Claxoanele, fumul de la mașini și substanța plumburie ce se lăsa din cer îl transformau într-un loc amenințător. Numai cortul alb ce se clătina în vânt aparținea lumii pe care o împărtășiserăm cu câteva zile înainte.

Ușile de la bucătărie, de la baie și de la camera Emiliei erau închise. Am bătut de două ori în ușa ei, dar nu mi-a răspuns, și nici vreo mișcare nu s-a auzit care să-i trădeze prezența înăuntru. Brusc, i-am auzit vocea:

— Cine e?

— Sunt eu, Daniel.

Am auzit-o tușind.

— Pot intra?

— Îți deschid.

Vocea abia i se deslușea.

Avea chipul palid și părul ciufulit. Purta o cămașă de noapte albastră și un fular. Ultimele zile, chiar dacă intram în noiembrie, fuseseră reci. Era desculță. Camera zăcea cufundată în întuneric, în afară de un slab halou de lumină ce se strecura prin perdelele trase, făcând-o să semene cu o cutie plină de praf. Patul era desfăcut, și într-un colț se vedeau niște cearșafuri mototolite. La început, Emilia a părut că nu mă recunoaște.

— Ce faci aici? m-a întrebat.

Mi-am dat seama că tremura.

— Te simți bine, Emilia? am întrebat-o la rândul meu.

— Nu știu, a răspuns.

Părea descumpănită.

Am intrat în cameră, chiar dacă nu mă invitase. Era frig, de parcă iarna s-ar fi și instalat acolo să-și aștepte rândul. Mirosea a Emilia, o aromă floralã ce nu avea izul acela acru al parfumurilor. Pe noptieră și pe masă se vedeau teancuri de cărți. Pe unul din pereți erau înșirate niște vederi. Printre acestea, clasica fotografie a Virginiei Woolf și alta a poetului englez Rupert Brooke. Am luat o pătură de pe pat și i-am întins-o ca să se acopere. A apucat-o și și-a pus-o pe umeri. A strâns din buze, și-a trecut o mânecă a cămășii de noapte peste ochi și s-a așezat în pat.

Într-un colț erau o sobă cu gaz, înnegrită de fum, și o cutie de chibrituri. Am aprins fitilul, și o flacără anemică albastră a strălucit în penumbră.

— O să-ți pregătesc o ceașcă de ceai. Ai mâncat ceva?

Ea a dat din cap că nu și abia dacă a zâmbit.

— O să începem cu ceaiul, i-am spus și am ieșit pe terasă.

Pe jos, în fața ușii de la bucătărie, erau niște foi de hârtie pe care vântul trebuie să le fi adus până acolo. Erau scrise de mână, în franceză. Le-am îndoit și le-am vârât în buzunarul sacoului ca să i le dau Emiliei. După ce am pus ceainicul cu apă pe foc, am deschis frigiderul să văd dacă găseam în el ceva ce i-aș putea pregăti, dar era gol. Mi-am amintit de impresia pe care o avusesem, când abia o cunoscusem, că ar putea să dispară în orice clipă. Mi-am amintit și de ceea ce-mi spuseseși tu de multe ori, că din detalii putem vedea esența lucrurilor. Acum, descoperind frigiderul gol, înțelegeam. Emilia era în trecere, dar nu în țara asta și nici în timpul ăsta, nu în geografia asta, ci într-una cu mult mai vastă.

Și-a băut ceaiul cu sorbituri mici, stând în pat, cu picioarele strânse sub ea și cu pătura pe umeri. Părul întins și negru îi cădea pe ochii care păreau că privesc înăuntrul ei ceva ce nu putea comunica.

Se schimbase în zilele acestea. De sub aspectul ei lipsit de apărare apăruse ceva tăios, un ciob.

— Nu mai tremuri. Crezi că ai febră? am întrebat-o, știind că nu-i puteam atinge fruntea ca să verific.

A dat din cap că nu și apoi, privindu-mă pentru întâia oară, m-a întrebat:

— Ce zi e azi?

Faptul c-o auzeam vorbind și îi vedeam ochii ațintiți iar asupra mea m-a liniștit.

— Vineri.

— Trebuie că m-am procopsit cu un guturai, a spus în limbajul acela al filmelor dublate, care îmi aducea aminte, ca și accentul ei ușor, că nu trăise niciodată în Chile.

— Trebuie să mănânci ceva, Emilia. Mă duc să văd ce pot găsi.

M-am întors cu două sandvișuri de pui cu avocado, o cutie cu suc de portocale și iaurt. Emilia își pusese niște blugi pe care nu-i văzusem niciodată și o cămașă în carouri și-și strânsese părul într-o minusculă coadă care-i atârna într-o parte a gâtului. Trăsese la o parte și perdeaua. Lumina desena figuri pe podea. În ciuda eforturilor ei, aspectul îi era tot deplorabil.

Am adus farfurii și le-am pus pe birou. Ea s-a așezat pe marginea patului, iar eu, pe singurul scaun disponibil. Se mișca încet. Îi era greu să se țină pe picioare. Deși nu mi-era foame, am mâncat ca să-i țin companie. Eu o observam și făceam comentarii nesemnificative, despre gustul sărat pe care-l avea fructul de avocado, sau despre cât de bun era sucul de portocale. O briză rece s-a strecurat prin fereastra crăpată și am închis-o. Nu puteam să mă apropii de ea. Era atât de închisă în sine, se străduia atât de mult să rămână nemișcată acolo, încât în orice moment mă așteptam să renunțe.

— Nu te superi dacă mă întind puțin? m-a întrebat, fără să-și termine sandvișul.

O mașină de pompieri gonea pe un bulevard din apropiere, și urletul ei făcea să vibreze geamurile. Emilia s-a întins în pat și și-a ațintit privirea pe fereastra din fața biroului. Conturul palid al brațelor ei strălucea în lumină.

Am stat mai departe pe scaun, știind că tot ce puteam face era să aștept și să am grijă de ea în măsura în care îmi îngăduia. S-a întors spre mine și mi-a zâmbit trist.

— Mulțumesc, a zis.

— Am găsit asta.

Am scos din buzunarul sacoului foile pe care le luasem de lângă ușa bucătăriei și i le-am întins. Le-a luat fără să le privească și le-a lăsat pe noptieră.

— Le-ai citit? m-a întrebat, ridicându-se în capul oaselor.

— Nu! am exclamat. N-aș face niciodată așa ceva. Pe deasupra, franceza mea e mai puțin decât modestă.

Emilia a zâmbit, trăgându-și cu degetele coada de păr.

— E o scrisoare de la logodnicul meu Jérôme, a zâmbit iar, fără convingere. Sau de la fostul meu logodnic, ca să fiu exactă.

— Deci așa, am spus.

— Te întrebi probabil cum se face că am un logodnic, a spus, frecându-și nasul cu palma, de sus în jos, de mai multe ori.

— Da, chiar mă întreb.

— E o poveste complicată. Nu știu dacă vrei s-o asculți.

— Mi-ar face plăcere.

Emilia s-a așezat mai comod în pat, și-a îndoit picioarele, le-a înconjurat cu brațele ei subțiri și și-a sprijinit bărbia pe genunchi. A rămas așa câteva minute. Fără un cuvânt, fără cea mai mică mișcare. Spinarea i se unduia înainte și înapoi odată cu respirația. O oscilație minimă. Am simțit dorința s-o îmbrățișez.

— Se numește Jérôme. Ți-am mai zis asta, nu? a spus, rupând tăcerea.

Am încuviințat din cap.

— Nu știu cum să încep. Se presupune că trebuie să se înceapă totdeauna cu începutul, dar unde încep cu adevărat lucrurile? Jérôme, Jérôme, a repetat, ducându-și mâna la bărbie cu un aer gânditor. Mi-aduc bine aminte de ziua când a venit în clasa noastră. Aveam unsprezece ani, și școala începuse de patru luni. Era scund pentru vârsta lui. Avea o expresie serioasă și totodată nepăsătoare, ca aceea a cuiva care știe deja cât de grea poate fi viața și a decis s-o ignore. Profesoara l-a așezat în ultima bancă și, pe când se ducea în fundul clasei, toți s-au uitat la el. Avea niște pantaloni de pluș și o haină cu câteva numere mai mare decât talia lui. Eram la o școală particulară, cea mai scumpă din oraș. N-am știut din prima zi, dar curând am aflat că Jérôme venise ca bursier. Eu intrasem acolo cu un an înainte.

În a doua săptămână, încălcând instrucțiunile profesoarei, Jérôme s-a instalat în pupitrul de lângă mine. Nimeni nu se arătase vreodată interesat să se așeze acolo. Nu-mi dau seama cum de a știut, dar a văzut imediat că eram amândoi în aceeași barcă. Niciunul din noi nu aparținea lumii în care nimeriserăm. Cert e că el m-a ales. Tot ce-i lipsea în înălțime și ca statut social era suplinit prin hotărârea și inteligența lui diabolică. Ori de câte ori ni se preda ceva nou, el înțelegea înaintea tuturor, și la ore venea cu niște întrebări care-i puneau pe profesori în dificultate. În cea mai mare parte a timpului se plictisea și, în vreme ce noi ceilalți îi ascultam cu atenție pe profesori, el scria versuri pentru cântece. Idolii lui erau Mick Jagger și Bob Dylan. Cuvintele cântecelor lui Jérôme păreau făcute de mintea unui adult. Vorbeau de iubiri neîmpărtășite, de trădări, de alcool și de droguri. Dar mă lungesc prea mult.

S-a oprit și, cu vârful arătătoarelor, s-a frecat la ochi.

— Nu, nu, i-am spus. Continuă, te rog! Dacă vrei, mai fac ceai.

— Ar fi bine, a încuviințat, zâmbindu-mi.

Când m-am întors în cameră, lumina se schimbase și, în locul figurilor de pe podea, pe perete sclipeau reflexele timidului soare primăvăratic. Obrajii Emiliei își recăpătaseră culoarea, și gesturile ei nu mai aveau lentoarea de dinainte.

— Am început să petrecem tot mai mult timp împreună. Mă repet, ți-am mai spus asta.

— Nu, nu mi-ai mai spus.

— Tata și-a dat imediat seama de inteligența lui. Îi făcea plăcere să stea de vorbă cu el. Jérôme îl făcea să râdă, lucru care tatei i se întâmpla rar. De fapt, Jérôme a început să stea la noi. Când se terminau orele, mergeam împreună spre casa noastră. El locuia tot în Grenoble, în celălalt capăt, și, îndată ce începea să se însereze, pleca înapoi. Adesea, tata se oferea să-l ducă cu mașina, dar el refuza mereu. Viața lui era scindată în două și hotărâse ca acele două părți să nu se întâlnească niciodată.

Mi-amintesc de prima oară când l-am surprins privindu-mă. Trebuie să fi avut pe atunci cam paisprezece ani. Ne făceam lecțiile la masa din living. Eu întârziam veșnic mai mult decât el și, pe când mă aștepta, se apuca să rezolve complicatele ecuații matematice pe care i le lăsa tata. Dar de data asta, când mi-am ridicat privirea din caiet, avea ochii ațintiți asupra mea. Ochii lui de adult. Privirea aceea, pe care nu și-a plecat-o când i-am surprins-o, m-a făcut să mă gândesc la cântecele lui, cu iubiri nefericite și trădări, și mi-am aplecat iar capul peste caiet.

Privirea aceea stăruitoare a început să se repete tot mai des, și singura cale pe care am găsit-o ca să mă apăr de ea a fost s-o ignor, să mă îndepărtez de

el. Știam că îl rănesc, dar nu eram în stare să mă lupt cu sentimentele pe care ochii lui le stârneau în mine. Aici se complică lucrurile, Daniel. De asta îți spuneam că e greu să-ți dai seama unde încep cu adevărat poveștile. Pentru că a mea începuse cu mult înainte.

Emilia a respirat adânc și și-a desfăcut codița. Părul, întins și lucios, avea acum ușoare onduleuri care dădeau chipului ei o aparență mai matură. Soba a scos un pufnet și s-a stins. Am aprins-o iar, treabă care mi-a luat câteva minute; când am terminat, Emilia părea dispusă să continue. Atunci s-a apucat să-mi vorbească de „răul" ei. Era o poveste confuză, care pomenea de o alunecare, de sângele ce-i țâșnise dintr-o rană la cap, de șocul provocat de asta.

— Terapiile s-au succedat una după alta, în cursul acelui an și în următorii. Versiunea oficială care s-a adoptat a fost aceea că lovitura îmi activase o formă rară de fobie. Dar mai era ceva. O problemă de care n-am vorbit la nicio terapie. La început am păstrat-o în străfundurile conștiinței, pentru a nu fi nevoită s-o recunosc și să mă confrunt cu ea. Și, mai târziu, cred, n-am pomenit-o pentru că știam că, dacă o fac, n-aș provoca decât și mai multă durere și aș complica și mai mult lucrurile între părinții mei. Emilia s-a oprit o clipă, a sorbit din ceaiul care trebuie să se fi răcit, și a continuat: Văd și acum rochia mulată a mamei, trupul ei voluptuos, și pe el strângându-i fesele cu mâinile. Tata era într-una din deplasările lui la un observator din alt oraș și n-avea să se întoarcă până la sfârșitul săptămânii. Am rămas pe scară, privind cum el îi scotea sânii din rochie și, aplecându-și capul, îi sugea. Era o imagine pe care o văd limpede și acum, sânii albi ai mamei, mâinile lui bronzate susținându-i, ochii pofticioși și buzele lui. Dar e ca o fotografie veche, fără fundal, fără lumină. O imagine moartă. Asta s-a întâmplat cu o săptămână înainte de episodul cu

alunecatul. Dar, la urma urmei, dacă mă întrebi ce s-a întâmplat de fapt, nu știu ce să-ți răspund. Terapiile acelea au încercat să mă facă să cred că mintea e ca un ghem și că, dacă apuci de capătul unui fir, poți să-l desfaci. Dar nu, Daniel, nu-i așa. Nu-i un singur fir, sunt sute, mii, fiecare zi, fiecare dorință și-l are pe al ei. Cred că motivele din care faci un lucru sau altul sau din care ceva în străfundurile ființei tale se năruie pentru totdeauna, nu sunt niciodată definitive. Eu cred că experiențele se adaugă, amestecându-se. Una o atrage pe cealaltă, o rană se închide sau se adâncește. La sfârșit, nu știu. Nu știu ce a declanșat în mine acel „rău” și nici când s-a întâmplat cu exactitate.

Cert e că, atunci când Jérôme mă privea în felul acela, tot trupul mi se încorda, și simpla lui apropiere a început să mă tulbure, devenind cu timpul de nesuportat. A continuat să vină la noi, dar, îndată ce sosea tata, eu mă fofilam în camera mea și, când trebuia să ne așezăm la masă, de multe ori mă scuzam spunând că sunt obosită sau că nu mă simt prea bine.

La sfârșitul acelui an, de sărbători, m-am dus cu părinții la Paris, la niște prieteni de-ai lor. La întoarcere, nimic n-a mai fost la fel. Jérôme stătea mai departe în pupitrul de lângă mine, dar n-a mai venit acasă.

M-a impresionat că părinții n-au scos un cuvânt despre absența lui, de parcă ar fi fost normal ca, după trei ani de când făcea parte din familie, să dispară peste noapte. Cu toate că nu i-am întrebat niciodată, cu timpul am bănuit că tata, conștient poate de ce mi se întâmpla, vorbise cu el. Jérôme a început să lipsească de la școală, și la sfârșitul anului am aflat că nu trecuse clasa.

A venit vacanța, și preț de două luni nesfârșite n-am mai știut nimic de el. Nu mi l-am scos însă din minte niciodată. Era în centrul amintirilor mele. Pe când citeam, pe când ascultam discuțiile

părinților sau ieșeam cu ei, evocam momentele petrecute cu el. Erau sute de amintiri, și fiecare îmi lăsa o amprentă caldă, un simț al propriei mele persoane, al valorii și existenței mele. Am început să le invoc tot mai des și, spre sfârșitul verii, tot ce-mi doream era să-l revăd. Mă gândisem și la efectul pe care-l avuseseră asupra mea privirile lui, și doream cu atâta ardoare să-i recâștig afecțiunea, încât eram dispusă chiar să-l las să mă atingă. Dar Jérôme n-a mai apărut la școală. Se zvonea că pierduse nu numai anul, ci și bursa. La jumătatea celei de a treia săptămâni am primit telefonul. Era într-o miercuri.

Emilia și-a trecut pe după ureche o șuviță de păr și a tăcut. Pe fereastră, două lumini ale unui avion înaintau în înaltul cerului, paralele, ca două capete ale unei scări.

— Da, a fost într-o miercuri. Cel care mă suna era fratele lui. Era cu șase ani mai mare decât el și lucra ca mecanic auto. Avea o logodnică și urma să se căsătorească. Era tot ceea ce Jérôme ne povestise despre el. A strigat la mine și m-a insultat, cu cuvinte foarte dure și urâte. Mă învinovățea de ceea ce se întâmplase, dar eu nu reușeam să înțeleg despre ce era vorba. Când mama a ajuns acasă seara, eram bolnavă. Ca și acum. Însă mult mai rău.

Tata a izbutit să afle că Jérôme era internat în Centrul Medical Universitar din Grenoble. Încercase să se sinucidă. Dar tata mi-a spus numai după două zile, când febra mi-a scăzut și începusem să mănânc din nou.

Jérôme s-a luptat cu moartea o săptămână. Fratele lui îl găsise în garaj, în mașina tatălui lor, cu motorul aprins. Familia ne învinovățea și nu ne-a permis să ne apropiem de el. Însă eu, în fiecare zi după ore, mă duceam la spital și mă așezam în grădină, privind spre sute de ferestre, și îmi imaginam că una trebuie să fie de la camera lui. A ieșit după trei săptămâni. Slăbise. L-am văzut

plecând de la clinică împreună cu fratele și părinții lui. O pereche cenușie și, după părerea mea, în vârstă, poate din cauza anilor care-i împovăraseră pe amândoi după cele întâmplate. Fratele avea aspectul unuia din băieții aceia veșnic gata să sară la bătaie. M-am întors acasă cu sentimente contradictorii. Mă simțeam ușurată. Jérôme era în afara pericolului. Dar, în același timp, ființa mea era copleșită de o altă amărăciune. Un sentiment căruia nu i-am dat nume, pentru că era prea dureros, în zilele și săptămânile următoare mi-a revenit insomnia, mi-a dispărut pofta de mâncare. Nu eram în stare să mă concentrez la nimic altceva în afară de ideea de a-l vedea. N-aveam nicio posibilitate să ajung la el. Jérôme reușise să mențină cele două lumi fără să comunice între ele. După ore și la sfârșit de săptămână am început să hoinăresc pe străzile din Grenoble. Prin centru, prin parcuri, pe la magazinul de discuri, prin locurile unde fuseserăm împreună, într-un rând mi s-a năzărit că în plimbările mele puteam lăsa urme, așa încât, dacă și el s-ar fi întors în locurile astea, să poată da de ele. Vorbeam cu vânzătorul de la magazinul de discuri, cu casiera de la supermarket, cu cerșetorul bețiv din centru cu care el obișnuia să stea de vorbă când îl întâlneam sau cu fata care ne servea la cafenea. Pe cei pe care îi cunoșteam mai puțin îi întrebam dacă își amintesc de noi, de băiatul scund și de mine, și de cele mai multe ori îmi spuneau că da, că își amintesc, și mă întrebau de Jérôme. Atunci eu îi rugam ca, în caz că apare pe acolo, să-i spună că eu îl caut. În plus, după o vreme am început să-i las bilete în locurile unde fuseserăm împreună – banca noastră din piață, masa de la cafenea, vreun copac la umbra căruia stăteam de vorbă. Le ascundeam în câte un colț puțin vizibil. Așa cum bănuiam, când m-am întors după câteva zile să verific dacă erau tot acolo, multe din ele dispăruseră, dar multe îl așteptau neatinse.

Câteva luni mai târziu, ieșeam de la școală cu rucsacul pe umăr, când l-am văzut pe trotuarul de vizavi. Se mai îngrășase puțin, avea niște blugi de culoare închisă și o haină albastră care nu-i era mai mare cu două numere și îl făcea să arate bine. Am trecut strada, și el m-a salutat ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. A zis: „Bună!” Și gata. M-a însoțit până acasă, am băut ceai în bucătărie, am vorbit de ultimele albume de muzică, de premierele cinematografice ale sezonului, și, când a sosit tata, am cinat toți patru la masă. Nu l-am întrebat niciodată dacă se întorsese luându-se după firmiturile de pâine lăsate de mine. Se întorsese, și asta mi-era de-ajuns.

Când am terminat liceul, el s-a dedicat astronomiei, ca părinții mei, și eu am intrat la Litere. N-am mai simțit niciodată privirea aceea a lui care făcuse să se abată nenorocirea asupra noastră.

Chipul Emiliei s-a încordat. Am simțit o apăsare puternică în piept. M-am gândit, pentru prima oară, că durerea proprie nu ajunge niciodată să fie atât de sfâșietoare ca aceea pe care o simți pentru cineva.

A luat scrisoarea pe care o lăsase pe noptieră și mi-a întins-o. Am apucat-o fără să știu ce să fac cu ea.

— Citești cât de cât în franceză? m-a întrebat.

— Cât de cât.

— Jérôme are un scris foarte citeț, de copil sârguincios.

Am citit scrisoarea și, chiar dacă erau multe cuvinte care îmi scăpau, am reușit să-i înțeleg conținutul. Mi-am ridicat ochii și Emilia mă privea.

— Tristețea pe care ai simțit-o după ce el a ieșit din spital era provocată de vinovăție, nu-i așa? am întrebat-o, și ea a încuviințat dând din cap.

Am tăcut amândoi.

— N-am nicio certitudine cu privire la ce vreau să-ți spun, Emilia, și nici nu știu dacă în definitiv are prea mare importanță, dar cred că Jérôme n-are altă logodnică. Mi-o spune un fel de instinct masculin, ca să mă exprim așa. Eu cred că intenția lui când ți-a scris a fost să te elibereze de vina asta.

— Crezi într-adevăr?

Tonul indiferent cu care m-a întrebat m-a făcut să înțeleg că nu motivele, oricare ar fi, erau cele care o loviseră astfel, ci faptul că acum era singură în fața vieții ei, că trebuia să înceapă s-o privească din alt loc și că nu știa nici măcar de unde să înceapă. Părea obosită, dar liniștită, aidoma cuiva care a trecut o mlaștină și, chiar dacă s-a murdărit, are cel puțin certitudinea că a ajuns pe partea cealaltă.

Și-a pus iar capul pe pernă și s-a învelit cu pătura.

— Știi? mi-a spus, fără să mă privească. Cred că n-am vorbit niciodată atât de mult dintr-odată.

Avea un zâmbet diferit de toate celelalte. Suferința, ascunsă atâta vreme înăuntrul ființei ei, își croise drum prin mijlocirea cuvintelor și acum era afară, își schimbase forma.

Am luat pătura pe care o lăsase pe spătarul scaunului și i-am pus-o peste celelalte. Niciunul din noi n-a mai spus nimic un lung răstimp.

— Daniel… a șoptit.

— Da?

— Vrei să vii lângă mine?

— Sigur, i-am spus, și mi-am apropiat scaunul de pat.

— Nu. Vino aici, lângă mine!

M-am așezat pe marginea patului, cu mâinile pe genunchi. Și-a pus o mână pe a mea. Mi-a mângâiat-o cu degetele, o atingere ușoară, dar totodată mult mai intensă decât aceea a unei mâini apăsate. Am vrut atunci să am limpezimea ta, să fiu în stare să rostesc cuvintele potrivite, *le mot juste,* cum spuneai tu, sau să fac gestul exact care

să ducă acea clipă în direcția corectă, oricare ar fi fost ea. Dar am rămas așa, fără să mă mișc, absorbindu-i căldura, emoția pe care mi-o producea să-mi imaginez că mâna aceea abia dacă simțise căldura celeilalte. S-a așezat mai comod sub pături și a închis ochii.

Faptul că ea s-a hotărât să mă atingă m-a făcut să mă simt surprinzător de liber, ca și cum tot ce fusesem și făcusem până în momentul acela mi-ar fi fost iertat. Virginitatea ei m-a făcut să tânjesc să-i fiu alături la trezire. După câteva clipe, respirația îi era liniștită. Adormise, și trăsăturile fine i se odihneau senine pe pernă. M-am strecurat afară din cameră și am ieșit pe terasă. Se stârnise un vânt ușor, și primele lumini de pe stradă pluteau în amurg.

30.

EMILIA

M-am trezit când s-a făcut ziuă.

Lumina albă a lunii se îndepărta în fundal. Mi-am amintit de Jérôme și m-a săgetat o durere în mijlocul pieptului, ca o rană.

Mi-am amintit și că adormisem ținându-l de mână pe Daniel.

Mi-am privit mâna dreaptă. Cea care o atinsese pe a lui. Mi-am atins ușor obrazul. Apoi gâtul. Am simțit o tresărire. Un curent electric ce mi-a străbătut tot trupul. Mi-am atins buzele. Nasul. Pleoapele închise. Am deschis ochii și mi-am văzut chipul oglindit în geam. Vederea propriei mele imagini atingându-l m-a zguduit. Nu știam cum să interpretez această senzație.

Am luat scrisoarea și am ieșit pe terasă. Era o dimineață de sâmbătă, și orașul dormea. Așezată pe balustradă, am mai citit-o o dată. Aveam impresia că tot ce făceam atunci căpăta un sens simbolic. M-am gândit la scenele acelea de război când, după o noapte de bombardamente, supraviețuitorii ies din ascunzători și umblă pe străzile acum distruse, privindu-se unii pe alții. Extaziați de simplul fapt, miraculos, de a fi în viață.

Am rupt scrisoarea și, înclinându-mă peste balustrada terasei, am aruncat bucățelele. Câteva, luate de vânt, au zburat mai departe, altele au căzut rotindu-se până le-am pierdut din vedere.

Îmi era foame. M-am dus în bucătărie. Pe masă am găsit un mobil și un bilet de la Daniel.

În telefon e salvat numărul meu. Când poți și vrei, sună-mă! Ți-am lăsat câte

ceva în frigider.
Daniel

De multă vreme n-am mai văzut un frigider atât de plin cu de toate. Fructe, zarzavaturi proaspete, pâine, sucuri, brânzeturi, unt și două casolete cu mâncare gătită.

M-am gândit la Jérôme. La copilul care fusese înainte de a ne apropia de adolescență și înainte ca trupul lui să înceapă să-l dorească pe al meu. Mi-am amintit de mâna lui Daniel, fină și bine formată. Ca de pianist. Atingerea ei gingașă. Vinișoarele ei. Ușorul tremur al ambelor mâini când se atinseseră. Mi-a fost teamă de gândurile mele. Reușisem să ajung la un echilibru care îmi permisese să trăiesc. Jérôme făcuse parte din acest echilibru. Și acum, când el nu mai era, trebuia să mi-l păstrez eu însămi. Nu puteam să mă abat. Acesta trebuia să-mi fie singurul țel. Mi-am pregătit o cafea și două felii de pâine prăjită cu avocado, apoi am făcut un duș. Sub jetul de apă, cu ochii închiși, am încercat să mă calmez.

Când Jérôme se întorsese la noi acasă, hotărâsem să nu-l părăsesc niciodată. Eram sigură că el are nevoie de mine. Și această nevoie mă făcea să mă scol în fiecare dimineață, să-mi încep ziua și să mă gândesc: „Da, sunt vie, și viața mea nu-mi aparține doar mie”. Uneori îl întrebam: „Cât de mult ai nevoie de mine, Jérôme?” Și el îmi răspundea: „De o mie de milioane de ori distanța dintre Arcturus și Camelopardalis” sau „Nu mult, numai cât distanța dintre Cassiopeia și Unukalhai”.

De ce mă dădeam bătută atât de ușor?

Poate că puteam să întorc lucrurile pe făgașul lor, să-i explic. Să-i amintesc că povestea noastră e indestructibilă, că eu n-am nevoie de libertatea aceea de care îmi vorbea. Îi voi scrie un e-mail. Așa voi face. Era ciudat, dar gândul că Jérôme ar avea o femeie nu-mi stârnea gelozie, ci teamă. Luptam cu un dușman ascuns, impalpabil.

Am ieșit de la duș și m-am îmbrăcat. „Jérôme”, am scris și apoi m-am oprit. Am stat un lung răstimp în fața ecranului gol, așteptând să se deschidă robinetul cuvintelor. Pe neașteptate se iveau câteva, dar, scriindu-le, mi se păreau false, și le ștergeam.

Cert e că nu știam ce să-i scriu. Cuvintele de dragoste nu făcuseră nicicând parte din limbajul nostru. Viața noastră în comun era plămădită din gesturi cărora nu le dădusem vreodată un nume. Sosise momentul.

„Te iubesc, Jérôme”, am scris. Și în secunda următoare am șters. Apoi am scris numele meu și am trimis e-mailul gol.

Am închis calculatorul și am scos rufele murdare din dulap. Mi-am spălat hainele și cearșafurile și am atârnat totul pe terasă. Rochiile mele în vânt m-au făcut să mă gândesc la rondelele de hârtie pe care le decupam în copilărie. Mai târziu am încălzit orezul cu dovlecei pe care mi-l lăsase Daniel. Am mâncat pe masa din cameră. Soarele, după cordiliera coastei, lâncezea. Cu mâneca de la cămașă mi-am șters lacrimile.

Când am terminat de mâncat, m-am dezbrăcat și am încercat să dorm. Trecuse o zi. Acum trebuia să-mi adun forțele ca s-o înfrunt pe cea care urma.

Și pe următoarea.

Când m-am trezit, soarele îmi bătea în fereastră. Trebuie să fi dormit mai bine de cincisprezece ore. Rana era tot acolo. Dar durerea se simțea mai puțin. M-am sculat și l-am sunat pe Daniel. I-am auzit vocea:

— Emilia! Ești bine?

— Da.

Pulsul meu captiv s-a accelerat.

— Nu știi cât mă bucur să te aud.

Am tăcut.

— Mă auzi? m-a întrebat.

— Da, da.

— Ce faci azi?

— Mi-am spălat hainele ieri. Așa că azi sunt liberă.

Daniel a râs.

— Ți-ar plăcea să-ți gătesc o tocăniță de creveți?

— N-am idee cum e.

— Pot să fiu la tine pe la șapte. Ce zici?

— Daniel…

— Da?

— Sunt sigură că o să-mi placă grozav.

— Va fi o plăcere să gătesc pentru dumneavoastră, domnișoară Husson.

— Nu-mi spune așa!

— Amintește-ți că mă înnebunea.

— Tocmai de aceea, domnule Estévez. Tocmai de aceea.

Cochetam amândoi? Am preferat să nu mă gândesc.

La șapte fix l-am auzit pe scară. Aducea mai multe pungi de la supermarket. Ne-am dus în bucătărie și, în vreme ce el pregătea cina, am băut câte un pahar de vin alb. Calm și meticulos, a curățat crevețiii, a tocat usturoi, ardei, cimbru și foi de dafin. Gesturile lui vădeau o plăcere tainică, și zâmbea întruna.

Era o seară caldă, și am scos masa din cameră pe terasă. Am mâncat tocănița de creveți privind orașul și cerul care se întuneca încetul cu încetul. Când am terminat, Daniel a scos două havane din buzunarul sacoului și mi-a oferit una. Eu nu fumasem niciodată, dar l-am lăsat totuși să mi-o aprindă.

— Să nu tragi în piept! mi-a spus pe deasupra flăcării brichetei pe care o ținea în căușul mâinilor, protejând-o.

Înaltul cerului era brăzdat de luna în primul pătrar, veghind mareea care se întindea sub vaporul meu.

— Terasa asta e într-adevăr de necrezut, a spus.

— Trebuie să stabilim o dată pentru cina de pe Transatlantic.

— Vrei cu adevărat asta, Emilia?

— De bună seamă, am declarat cu convingere.

— Acum două zile am făcut câteva schițe, a mărturisit.

Ochii îi străluceau.

Am vorbit cum să amenajăm bucătăria și baia. Să închidem un spațiu pentru cămară, să pardosim cu dale albe și negre, să aducem pomișori, să punem lumânări. Am continuat un lung răstimp să venim cu idei. Râzând de unele, reținând altele. Apoi mi-a explicat genul de mâncare la care se gândise, simplu, dar totodată deosebit. Asemănător cu ceea ce mâncaserăm la cină. Cu pasiunea lui, Daniel reușea să ne învăluie pe amândoi într-o atmosferă de promisiuni încântătoare.

— Știi ce? Eu cred că trebuie s-o facem curând, am spus. Să nu ne gândim prea mult. O inaugurare care să sărbătorească sosirea primăverii. Oamenii sunt fascinați de lucrurile astea. Apoi, mai târziu, putem să ne ocupăm de problema cu amenajările.

— Ai dreptate, a încuviințat entuziasmat.

Noaptea înainta, și, din stradă, răzbăteau râsete. Am rămas mult timp în tăcere, privind spre adâncul beznei. În ciuda lui Jérôme, ceva bun părea să se proiecteze acolo, cum ar fi curiozitatea copilăriei. Voiam să-i iau din nou mâna lui Daniel. Era de-ajuns să întind brațul și s-o apuc. Și am făcut-o.

Pielea îi era caldă.

Fără să-i dau drumul, mi-am întors fața spre latura opusă lui. Mâna mea și cu mine nu făceam parte din aceeași ființă. Mi-am amintit de steaua de mare și de felul în care unul din brațe i se disocia de rest, lăsând în urmă o parte din ea însăși. După ce borcanul a căzut pe jos și s-a spart în mii de cioburi, tata a luat brațul desprins, l-a pus într-o cutie de carton și ne-a spus să venim cu el. Era aproape întuneric când ne-am întors la malul mării,

unde găsiserăm steaua, și am lăsat micul braț pe o piatră umedă, printre bălți, unde fire de alge și carapace de scoici se lăsau purtate de valuri. Am stat mult acolo, veghindu-l, spre a ne încredința că nu e dus de niciun val. Încet, a început să se miște. Se deplasa nesigur, parcă fără direcție. Dar, puțin câte puțin, s-a apropiat de marginea pietrei și a dispărut printr-o crăpătură. Când ne-am întors acasă, tata ne-a povestit că stelele de mare se dezmembrează și-și abandonează o parte din ființă când le sunt alterate condițiile vitale, cu scopul de a supraviețui. „Vă dați seama ce-ar fi dacă noi, oamenii, am fi capabili să facem așa ceva?” ne-a întrebat. În clipa aceea, eu și Jérôme ne-am imaginat cum ar fi să ni se desprindă picioarele și mâinile și nu ni s-a părut o idee bună. Însă, după toți acești ani, în timp ce simțeam atingerea lui Daniel, am știut că trebuie să-mi părăsesc povara. Era însă greu fiindcă eu, precum steaua, trebuia să fiu pregătită s-o pornesc, abia umblând, într-o lume ce mi se părea necunoscută.

— Întoarce-te și privește-mă! mi-a spus Daniel.

L-am privit. Am avut impresia că mă aflu într-un loc fără istorie, fără greutate. Diafan. Care lua naștere chiar în clipa aceea.

— Îți amintești ce-i spune Octavio Sinalefei?

Se referea la personajele din *Trapezul cel mai înalt.*

— Păi îi spune atât de multe! am izbucnit în râs.

— Îi spune ceva de genul că, atunci când o privește, vede în ființa ei o sferă luminoasă și puternică, înfășurată într-un văl.

— Ah, da! Când stau așezați în mijlocul unei piațete înconjurate de clădiri.

— Întocmai. Asta e ceea ce văd eu în tine. Ceva rotund, luminos și puternic.

— Și vălul?

— Pe acesta îl știi. Ce nu cunoști tu este sfera.

Râdea.

Aș fi vrut să-mi spună că sunt frumoasă. Sau că am ochi minunați. Sau gene. Sau orice altceva. Dar nu comentariul acesta care, atunci când îl citisem în romanul Verei, mi se păruse sugestiv, și pe care totuși, când mi l-a adresat el, l-am considerat abstract. Voiam ca Daniel să mă vadă într-un fel concret, tangibil.

I-am dat drumul la mână. Mi-am ținut-o pe a mea pe genunchi, și căldura lui a stăruit îndelung.

Am spălat amândoi vasele și ne-am luat la revedere în ușa bucătăriei.

— Ne vedem mâine la clinică, nu? m-a întrebat.

— Da. Mâine.

— Mulțumesc, Emilia, mi-a spus și a coborât scările în fugă.

M-am întrebat de ce mi-a mulțumit. Cea care trebuia să mulțumească eram eu. Poate fără să fiu conștientă, îi dădusem ceva care era invizibil pentru mine, dar nu și pentru el. Am rămas un lung răstimp învârtindu-mă prin camera minusculă, temându-mă să mă bag în pat și să simt iar durerea. Mă încerca o stranie senzație de plutire. Fusesem legată de Jérôme printr-un fir puternic și subțire, ca acela al acrobaților, și acum, când firul se rupsese, mă înălțăm pe deasupra lucrurilor și a oamenilor.

La un moment dat am căzut istovită pe pat fără să mă dezbrac și am adormit așa.

31.

HORACIO

În anul acela, de Crăciun, Vera a venit la mine cu un brad. Pentru a-l împodobi, adusese cartoane și hârtie de ziar, din care a decupat figurine ce

semănau cu niște mici monștri spânzurați. Era înduioșător s-o văd așezată la masă, atentă la treaba pe care o făcea, cu chipul ei mândru și pur ca al unei fetițe.

— Nu știu de ce fac brăduțul ăsta, a spus, în timp ce îl împodobea desculță, urcată pe un scaun. Poate pentru că tata, chiar dacă nu ținea această sărbătoare creștină, de Crăciun împărțea la fiecare o bucată de pâine albă. După el, acela era cel mai mare dar pe care-l primise vreodată, și nu voia să uite.

Era prima oară când îmi vorbea de tatăl ei și de trecutul la care încercasem să se ajung de atâtea ori, fără succes. S-a așezat pe marginea fotoliului, cu genunchii strânși, și și-a aprins o țigară. Eu am tăcut, sperând să continue.

— S-a întâmplat când am ajuns în Moldova. Vorbea mereu de luminile aprinse, de strălucirea galbenă pe care o răspândeau casele, după toate zilele acelea când fugiserăm de întuneric și de frig. Una dintre familiile de acolo ne-a invitat să intrăm și să mâncăm o bucată de pâine. Vera își fuma țigara trăgând din ea adânc și privea drept în față, aproape fără să clipească. Uneori, tata se întreba: „De ce, de ce, de ce?” Era un om simplu și n-a înțeles niciodată de ce a trebuit să sufere în felul acela. Nu fiindcă ar fi făcut ceva care să atenteze împotriva celorlalți, împotriva ordinii stabilite, nici pentru că ar fi spus ceva prin care să-și jignească semenii, și nici pentru că ar fi dorit răul cuiva. Nu. Ceea ce li se întâmplase fusese din cauza a ceea ce „erau”. „Și ce erau?” se întreba. Nu aveau oare două urechi, două mâini, doi ochi, ca toți ceilalți? Nu erau făcuți din aceeași plămadă? Era ceva ce depășea puterea lui de înțelegere. În adolescența mea, îl surprindeam uitându-se în oglindă, fără nicio vanitate, încercând să găsească semnul invizibil. Pe vremea aceea, mama murise deja.

— Și tu îți aduci aminte? Bucata de pâine, drumul, Moldova.

— Nu. Nu-mi amintesc nimic.

Lumina după-amiezii cădea pe trăsăturile ei, îndulcindu-le. A stins chiștocul în scrumieră și, încetișor, ca și cum ar fi învins o împotrivire, s-a ridicat în picioare și s-a dus la bucătărie.

— Mi-e foame, ție nu? m-a întrebat de acolo, considerând discuția încheiată.

*

Ne-am înțeles să ne întâlnim în prima săptămână de după Crăciun, ceea ce însemna că trei zile nesfârșite nu ne puteam vedea. Totuși, pe 25 decembrie după-amiaza, pe când nu mă hotărâm dacă să fumez o havană în liniștea celor patru pereți de acasă ori să ies în oraș, să mă plimb pe străzile din centru, cineva a sunat la ușă. Când am deschis, am dat de Vera și de Julián. Aduceau un geamantan și o bicicletă de curând inaugurată, care trebuie să fi fost cadoul primit de copil cu o seară în urmă. Era a doua oară când îl vedeam, și, din nou, asemănarea cu mama lui m-a tulburat.

Descumpănit și totodată bucuros, i-am poftit înăuntru.

— El e Horacio, a spus Vera.

Julián, ascultător, și-a întins mâna să mă salute cu o parcimonie amuzantă la un copil de nouă ani.

Am luat geamantanul – care era teribil de greu – și am intrat în minusculul meu apartament. Văzând pomul de Crăciun, Julián a exclamat:

— Ce frumoase sunt figurinele, ce frumoase! Putem să mai facem?

— Bineînțeles, iubitule, i-a spus Vera.

În prezența lui Julián nu puteam s-o întreb ce se întâmplase. Dar și așa, naturalețea cu care au intrat amândoi și apoi s-au instalat în apartamentul meu mă făcea foarte fericit. După ce a băut un pahar cu apă, Vera a scos dintr-o cutie foarfecă și resturile de carton și de ziare din care decupase figurinele și le-a pus pe masă.

— Uite, iubitule! O să umplem pomul de podoabe. Și nimeni n-o să mai știe că, sub toate

micile noastre fantezii, e un pom de Crăciun. Hai, adu-mi geanta! i-a spus, arătându-i scaunul pe care o lăsase. Am o surpriză pentru tine.

În geantă era un zmeu argintiu.

— L-ai adus! a spus Julián cu o expresie gravă, care a făcut ca trăsăturile lui infantile să capete o neobișnuită și alarmantă maturitate.

Era un zmeu mare și ușor, din staniol, cu patru colțuri și o coadă ce se termina într-un „v” inversat. Vera a adus lângă pom un scaun de la masă, s-a urcat pe el și a pus zmeul pe una din crengile cele mai înalte. Dar, cu toate că era atât de ușor, zmeul nu stătea drept, ci, în loc să plutească pe cer, părea că o să cadă.

— Se vede perfect, a constatat Vera. Acum o să pregătesc ceaiul și apoi te ajut cu figurinele.

S-a dat jos de pe scaun, s-a dus la bucătărie și eu am urmat-o.

— Ce s-a întâmplat, iubito? am întrebat-o nerăbdător.

— Iartă-mă!

— De ce trebuie să te iert?

Vorbeam în șoaptă.

— Că am sosit așa.

— Sunt fericit că sunteți aici, că l-am cunoscut pe Julián… Dar nu asta-i problema, nu mi-ai răspuns. Ce s-a întâmplat, Vera?

— Totul s-a terminat. Dar să nu-ți faci griji, nu rămân decât câteva zile, o să caut un apartament să mă mut cât mai curând.

— L-ai părăsit pe Pérez?

Vera a dat din cap afirmativ, cu ochii plecați. Avea umerii căzuți. Îi picurau lacrimi.

— E pentru totdeauna.

Spunând asta, o ceașcă i-a căzut din mâini și s-a spart. Cioburile s-au împrăștiat pe dalele în pătrate de șah.

— Mămico, ai mai spart o ceașcă, l-am auzit pe Julián de la masa unde lucra.

Amândoi ne-am privit și am zâmbit.

— Ce știe despre mine Julián?

— Că ești un om bun.

O dată în plus, Vera se eschiva și acum îl lua pe Julián drept paravan.

După un răstimp, ne-am apucat să le aranjăm lucrurile. Ei aveau să doarmă în dormitor, iar eu, pe fotoliul Chesterfield din living.

A doua zi, după micul dejun, am ieșit la plimbare. Julián știa numele fiecărei străzi. Mi-a explicat că tatăl lui obișnuia să-l ia la birou și apoi să bea ceaiul la cofetăria Paula, în fața Teatrului Municipal, unde îl văzusem cu Vera. Pe când mergeam, Julián făcea comentarii despre niște detalii istorice ale cartierului, de care eu nu auzisem niciodată. Mi-am dat curând seama că, deși era cam „mămos", era un băiat vesel și cu o memorie excepțională.

În noaptea aceea, pe când mă tot suceam pe fotoliu încercând să dorm, l-am auzit izbucnind în plâns și am auzit șoaptele Verei care încerca să-l liniștească.

— Totul e bine, e bine, spunea. E doar unul din coșmarurile tale.

Visele lui tulburătoare îmi dezvăluiau faptul că Julián – ca și Vera – trăia în două lumi. Una plină de optimism, cunoscută, și alta întunecată, care îi apărea în vise.

*

Am început să trăim o nouă viață. Julián era în vacanță, așa încât își petrecea cu noi cea mai mare parte a timpului, în afară de două după-amiezi pe săptămână și de un weekend pe lună, când Sergio, același șofer care mă dusese acasă în urmă cu doi ani, îl lua din poarta clădirii noastre. În orele acestea cât eram singuri, Vera și cu mine ne iubeam cu o pasiune renăscută. Mai erau apoi lecturile împărtășite. Îi citeam împreună pe Rimbaud, T.S. Eliot, César Vallejo, apoi povestirile lui Cehov și pe o scriitoare braziliană, Clarice Lipsector, care, ca și Vera, era de origine

ucraineană; prima ei carte, care îi ajunsese în mână printr-un diplomat brazilian, îi stârnise Verei admirația.

La jumătatea lui ianuarie am început să selectăm împreună poeziile pe care aveam să le trimit la *SUR,* revista Victoriei Ocampo. A publica în revista aceasta era cea mai mare realizare la care putea aspira un poet latinoamerican. Numai poeții inițiați, cei recunoscuți sau prietenii grupului care o conducea izbuteau să fie publicați. Eu încercasem înainte, dar nu primisem niciodată răspuns. Totuși, de data aceasta, împreună cu Vera, nutream mari speranțe.

Ea susținea că poeziile trebuie să fie compuse în așa fel încât cuvintele să explodeze și să zdruncine sensul pe care îl avuseseră până atunci. Uneori, cu aceleași cuvinte pe care eu le așternusem pe hârtie, Vera crea imagini cu o sintaxă stranie, ce nu se potriveau cu restul poeziilor și pe care le abandonam curând. Această modalitate deosebită de a folosi cuvintele avea s-o transforme mai târziu într-o scriitoare venerată. Câteodată cădea pe gânduri, ochii ei migdalați își schimbau o expresie după alta, prin pupile i se perindau imagini pe care eu le intuiam și pe care ea, cu toate simțurile, încerca să le prindă. Atunci, ceva din ființa fiecăruia sărea spre trupul celuilalt, făcându-mă să cred că aceasta trebuie să fie adevărata comuniune.

În absența lui Julián, o rugam în repetate rânduri să-mi explice ce se întâmplase cu Pérez, dar ea îmi răspundea că nu-mi poate povesti, fiindcă cele petrecute nu-i aparțineau doar ei, ci făceau parte și din intimitatea lui Pérez, și că era datoare s-o respecte. Spunând asta privea aiurea, și vocea aproape că nu i se auzea.

Dimineața plecam la lucru înainte ca ei să se trezească. Mă apropiam în ușa camerei și-i vedeam îmbrățișați, mamă și fiu, cu chipurile lor feline care chiar și în vise păreau în gardă. În cursul zilei, Vera făcea în așa fel încât să fie mereu ocupată cu

treburi casnice pe care nu le termina nicicând. Nu o dată am găsit toată vesela la bucătărie, pentru că se hotărâse s-o spele, însă apoi uitase; sau cămășile mele pe pat, fiindcă se gândise că ar putea să le calce, dar abia începuse, că-și dăduse seama că intervenția ei le lăsa într-o stare dezastruoasă. Încerca să fie cum „trebuia" să fie, să facă tot ce „se cuvenea" să facă. Încercările ei mă înduioșau. Totuși, sub patina voinței ei, a străduaniei de a acoperi realitatea cu vălul ei deosebit de ordine, haosul amenința în fiecare clipă să dea buzna în viața noastră.

Mama și fiul petreceau ceasuri îndelungi plimbându-se pe străzile din centru. Luau bicicleta lui Julián și, când eu ajungeam după-amiaza, el îmi povestea amănunte despre aceste plimbări, în vreme ce Vera îl privea din fotoliul verde-oliv.

Mă impresiona candoarea cu care copilul își lăsase casa, doica, viața confortabilă și părintele, pentru a veni să locuiască în apartamentul unui necunoscut. Tot ce se petrecea era pentru el un joc, și așa i-l prezentase Vera. Un joc care cuprindea viața. Vera și Julián începuseră încă din primele zile să dea nume lucrurilor. Cuțitul de bucătărie era señor Cortínez[5]; polonicul, señor Orondo[6]; sofaua, señorita Estupenda[7], și don Redondón[8] era singurul scaun care nu se stricase încă. Aveam senzația că trăiesc înconjurat de oameni.

După cină, Vera se ridica de la masă și se întindea pe pat. Din living o auzeam că spune:

— Mă iertați, nu-i așa? Sunt atât de obosită!

Era ocazia pe care o aveam de a sta de vorbă singur cu Julián. Deși știam amândoi că Vera ne asculta din camera în penumbră, între noi se stabilea o altfel de intimitate. Julián căpăta o expresie serioasă și mă întreba de capitalele unor țări de departe, cum ar fi Ciad sau Mali. Îmi vorbea de obicei și despre stele. Avea acea capacitate rară a unora de a te face să crezi că tu ești cel care conduci conversația, când de fapt ei

sunt vioara întâi. Se așeza cu spatele foarte drept, folosind tacâmurile cu manierele unui mic domn, dar pe neașteptate izbucnea în râs sau se arunca sub masă în căutarea unei biluțe care i se rostogolise din buzunar, amintindu-mi că nu e decât un copil. Puteam petrece mult timp privindu-l sau ascultându-l. Ființa lui exercita asupra mea o fascinație stranie.

Cu toate astea, cert e că, peste noapte, pe când mă răsuceam dintr-o parte în alta pe Chesterfieldul din living, nu puteam dormi la gândul că situația noastră nu putea continua așa. Tânjeam după intimitatea cu Vera pe care o pierdusem. Prezența lui Julián, chiar dacă era un copil încântător, în unele momente mă exaspera. De multe ori mi-am dorit cu înfrigurare să se întoarcă acasă la tatăl lui. Nu puteam dormi mai departe pe fotoliu. Resursele mele bănești erau modeste și abia dacă ajungeau să acopere cheltuielile esențiale. La cină aveam din belșug supă, tăieței și niște cârnați incerți pe care Vera îi găsise într-o mezelărie din centru. Cerusem un avans care acum era pe punctul să se termine. Nu știam care erau relațiile între Pérez și Vera, dar după cât se părea, nu o ajuta.

În vremea asta, Vera începuse să scrie. O dată, când am ajuns acasă, am găsit pe masa din living o foaie pe care stătea scris:

„A vedea înseamnă a prinde reprezentarea lucrurilor în lucrurile înseși”.

Ea era în bucătărie, cu șorțul de casnică în față și, ca totdeauna când încerca să-și îndeplinească îndatoririle de gospodină, în jur domnea haosul.

— Puiul e la cuptor, mi-a zis cu un zâmbet. Și da, știu că s-ar zice că l-aș fi prins chiar în bucătărie.

Am râs amândoi.

— Și asta? am întrebat-o, arătându-i foaia.

Și-a șters mâinile pe șorț și din buzunarul vestei și-a scos un pachet de țigări. Și-a aprins una cu bricheta ei de aur și a scos fumul cu putere. Mâinile îi tremurau.

— Despre asta e vorba, Horacio, a spus cu o expresie concentrată și pe un ton grăbit. Despre asta.

— Despre ce? Explică-mi! i-am cerut.

— Când cuvântul se așterne pe hârtie, nu e pentru a descrie ceva ce există dinainte, ci pentru a crea ceea ce descrie. Mă înțelegi?

Și-a dus o mână la gură de parcă ar fi făcut o imprudență.

Am tăcut amândoi. Vera îmi aducea lumină și totodată întuneric, pentru că ceea ce îmi propunea era o muncă pentru mine de nerealizat, poate doar dacă aș fi părăsit singurul teritoriu în care aveam încredere: gândirea rațională.

Într-una din nopțile acelea liniștite și calde de vară, pe când fumam ultimele mele două havane, Vera mi-a spus:

— Horacio, te-ai gândit vreodată cât de fericit ești că știi încotro vrei să mergi?

Am tăcut, cu gândul la cuvintele ei. Am văzut că havana i se stingea și ea încerca s-o aprindă.

— Și tu?

A tras din havană de mai multe ori, apoi și-a întins picioarele, dându-se puțin mai pe spate în scaun. Privind în fața ei fumul care se pierdea, a spus:

— Și eu. Și eu știu încotro merg.

— Încotro vrei tu să mergi, iubirea mea?

S-a uitat la mine atent, ca o pasăre care își ia zborul și se pregătește să atace. Era prima oară când îi vedeam expresia aceea pe chip, și mi-a displăcut. Mi-a stârnit chiar un fel de ranchiună.

— Am totul în cap, numai că nu pot să-l scot de acolo pentru că s-ar strica. Precum carnea crudă, a zis și și-a mușcat buzele, de parcă ea însăși ar fi fost surprinsă de asprimea vorbelor ei.

— Ce ai tu, Vera, spune-mi, te rog, ce ai în mintea asta ce pare veșnic în altă parte?

— Totul, a răspuns hotărâtă.

— Dar ce anume? am insistat.

— Ascultă! a exclamat ea bucuroasă, arătând spre radioul aprins.

Erau primele acorduri ale cântecului lui César Portillo de la Luz, *Cu tine în depărtare.*

— „Lumea pare altfel", a fredonat ea și s-a ridicat să dea mai tare.

M-a luat de o mână și m-a invitat la dans. Era cald, și trupurile noastre lipite asudau. Îi simțeam fermitatea pielii, fesele, brațele care mă înlănțuiau.

— Te iubesc, Horacio Infante, mi-a murmurat la ureche.

Julián adormise în fotoliul din living.

— Putem să-l ducem în dormitor, a spus.

L-am culcat în pat, am închis ușa și ne-am întors în living. Pentru prima oară am făcut dragoste în timp ce copilul era cu noi.

— Ai să vezi. Curând poeziile tale vor avea locul care li se cuvine.

Părul îi era strâns la ceafă, și chipul ei alb și neted exprima acea convingere fermă proprie idealiștilor.

Stăteam acolo, Julián dormind în patul care până acum câteva săptămâni fusese al meu, ea și cu mine iubindu-ne în tăcere, și am simțit o bucurie în urzeala căreia se împleteau neliniștea și tristețea de a ști cât de efemer, cât de fragil este totul.

32.

DANIEL

Am ajuns acasă seara. Lucrasem cu Emilia toată ziua pe terasă, organizând cina noastră de la Transatlantic. Mi-am făcut un ceai și am intrat în biroul meu. Din noaptea în care Gracia și cu mine făcuserăm dragoste ca doi străini, eu dormeam aici, în patul pe care-l instalaserăm pentru eventualii invitați. Trecuseră de atunci cam două săptămâni. Între noi nu mai era pace. Rămânea doar ceva uscat, precum stelele moarte pe care Emilia mi le descrisese, și care se putea desprinde brusc pentru a lăsa la vedere moartea relației noastre. Gracia simțea pesemne la fel, pentru că nu m-a rugat să mă întorc în patul ei și și-a văzut mai departe de viață, ca și cum, date fiind circumstanțele în care ne aflam, asta ar fi fost cea mai bună soluție. Aș fi vrut oare ca ea să lupte pentru noi? Nu știu. Mi-era greu s-o regăsesc pe Gracia pe care o cunoșteam și în care avusesem încredere.

Până atunci, nimic îngrozitor nu survenise în povestea noastră care să justifice situația în care ne aflam acum, nimic mai mult decât o acumulare de tăceri, de uitări, de neglijențe, de exigențe, de mici supărări, care se tot adunaseră în viața noastră, zi de zi, ca un praf invizibil și inofensiv. Poate că marea greșeală fusese că lăsaserăm ca praful acesta să acopere tot, încetul cu încetul, până când nu ne mai putuserăm desluși cu claritate. Era dureros să mă gândesc că trădarea mea și a ei erau rezultatul unei sume de mici gesturi eșuate.

Așezat la birou, reflectam la aceste subiecte, răspunzând în același timp la niște e-mailuri, când printre sunetele care răzbăteau prin fereastră i-am auzit pe Charly și Arthur lătrând mai tare decât de obicei. M-am dus în grădină și am intrat la tine pe portița noastră.

— Charly, Arthur! am strigat, dar ei au continuat să latre.

Am dat ocol casei și, în curtea din față, am reușit să disting zgomotul făcut pe trotuar de

borcanele vagabondului care se îndepărta. Am deschis grilajul și am ieșit în stradă. Vagabondul mergea repede, cu silueta lui deșirată, și a dispărut după colțul străzii. Mi-am adus amintite că inspectorul mă rugase să-l anunț dacă îl vedeam, însă de atunci trecuseră trei săptămâni; probabil că-l interogase deja. Charly și Arthur se tot foiau în jurul meu, arătându-și dinții, neliniștiți. Era un moment potrivit să-i scot la plimbare. Le-am pus lesele și am pornit-o în susul străzii, spre deal. Cu puțin înainte de a ajunge la bariera de trecere pentru vehiculele care urcă, l-am văzut iar. Stătea la poalele unui copac și fuma o țigară. Avea o pălărie borsalino cu borul rupt. Văzându-i pe Charly și Arthur, o pisică tărcată de culoare ocru care îi tot dădea târcoale a sărit în niște arbuști.

— Bună ziua! l-am salutat când am ajuns în fața lui.

— Bună ziua! mi-a răspuns fără să se uite la mine, cu o voce răgușită și pe un ton semeț, care-i revela originea burgheză.

De când l-am văzut hoinărind prin cartierul nostru, am încercat să-mi imaginez de ce un om care trebuie să fi avut odinioară o situație bună ajunsese în stradă. Alcool, droguri, vreun fel de criză psihotică, abandon. Avea, până și în mizeria în care trăia, o atitudine trufașă, ca și cum s-ar fi mândrit că se eliberase de toate nevoile pământești pentru a-și trăi viața după bunul lui plac. Am rămas în picioare în fața lui. Charly și Arthur s-au așezat liniștiți lângă mine, așteptând. Ardeam de nerăbdare să intru direct în subiectul care mă interesa, dar nu știam cum să-l abordez. El a fost cel care a rupt tăcerea.

— Ce face doamna?

Continua să nu se uite la mine.

— Vă referiți la Vera Sigall?

A încuviințat dând din cap, în timp ce-și scotea dintr-un buzunar al hainei ponosite un pachet de tutun și niște foițe.

Avea un miros acru ce ajungea în valuri până la mine.

— La care alta? a precizat.

Era în toată scena aceea o supremație care mă incomoda. El stând jos, rezemat de un copac de pe trotuar, și eu în picioare, cu cei doi câini ținuți zdravăn în lese, privindu-l de sus. Puteam să mă așez lângă el, dar mi-am dat seama imediat cât de fals ar fi fost gestul meu, așa că am optat să rămân în picioare în fața lui, căci oricum nepotrivirea aceea de perspective nu părea să-l deranjeze. Ba chiar, în ciuda poziției sale umile sub toate aspectele, el era cel care conducea desfășurarea dialogului nostru. Vagabondul exercita o putere asupra mea, puterea celui care nu are nimic de pierdut. Fără să mă privească, a început alene să-și răsucească o țigară.

— E într-o stare pe care doctorii o numesc „claustrare" – ca și cum ar fi în comă, dar fără să fie, i-am explicat.

Mi-era greu să vorbesc despre tine în acești termeni, mai ales cu un necunoscut.

— Sunt deja trei luni, a spus, după ce și-a aprins țigara cu chiștocul celei din gură.

Și-a ridicat capul și i-am văzut ochii căprui ce păreau nemișcați, buzele crăpate, dinții stricați.

— Trei luni, am repetat.

Aveam impresia că, din dimineața aceea de august, trecuse mult mai mult timp. Pe când așteptam să-ți revii, lucrurile se schimbaseră. Căsnicia mea fusese distrusă; eu eram gata să mă dedic proiectului de care vorbiserăm de atâtea ori, și apăruse Emilia.

— Era o mare doamnă, a spus vagabondul, clătinându-și capul dintr-o parte în alta. Îmi împrumuta cărți. Am aici una. Restul s-a pierdut, a adăugat și a scos dintr-o sacoșă jerpelită un exemplar din *Un an,* de Juan Emar.

A rămas cu ochii la coperta cărții, trăgând din țigară, cu un zâmbet mucalit, și apoi a pus-o iar în

sacoșă. Făcea totul încet, ca și cum timpul ar fi avut altă dimensiune în universul lui extrem de sărac.

— Nu știu dacă ați avut ocazia să stați de vorbă cu poliția, am spus, și cuvintele mele mi s-au părut absurde.

Un om că el nu avea „ocazia” să facă nimic, viața îi apărea în față, și unica lui posibilitate era s-o înfrunte.

— Cu inspectorul chel?

— Cu el, am zâmbit.

— Voia să afle dacă văzusem ceva, a spus, după o prelungă tăcere.

— Și?

— N-am memorie bună, a precizat, trăgând iar din țigară.

— În dimineața aceea dumneavoastră și cu mine ne-am întâlnit pe Costanera. Vă amintiți? l-am întrebat precaut.

— A, da? Nu-mi amintesc, a răspuns nepăsător.

Am presimțit că mă minte. Mușchii mi-au înțepenit. Charly și Arthur mi-au simțit încordarea și s-au ridicat din locul lor. Scânceau și se agitau.

— Stați cuminți! am spus, trăgând cu putere de lese.

Vagabondul nu s-a tulburat, de parcă ar fi avut certitudinea că, în ultimă instanță, nimeni și nimic nu-i putea face rău. Sau că răul făcut era atât de mare, încât, orice s-ar fi întâmplat, era totuna. Și-a scos pălăria și cu o mână și-a dat pe spate șuvițele lungi și rare de păr cărunt.

Eu simțeam nevoia să continui discuția.

— Și ce i-ați spus, atunci?

— Nu prea multe. Ce fac în fiecare zi, rutina mea, ca să zic așa.

— Înțeleg. Mă bucur că poliția nu s-a luat de dumneavoastră.

— Ce vreți să spuneți?

— Nu știu, ei bănuiesc mereu câte ceva, l-am avertizat, și vocea mea, în ciuda eforturilor de a o

face să sune neutru, avea un ton de inchizitor.

— Acum că mă gândesc… a bălmăjit și s-a oprit.

A aruncat chiștocul țigării pe jos și l-a strivit cu pantoful. Avea mănuși fără degete, dar chiar și așa mâinile îi erau dibace.

— Ați spus ceva? l-am întrebat, cu o curiozitate prost ascunsă.

— Nimic important.

Omul a tăcut și n-a mai scos o vorbă.

— Dar ați spus ceva, am insistat.

— Doamna, soția dumneavoastră, cea de la televizor.

— Ce-i cu ea? am întrebat nerăbdător.

— Ea a intrat în casa doamnei Sigall în dimineața aceea.

Tot corpul mi s-a încordat.

— Sunteți sigur?

Cuvintele îmi ieșeau ca alicele.

— Eu dormisem pe aleea din față, dar tocmai plecam. Un prieten îmi spusese de un loc unde se dădea supă.

— Deci n-aveți memorie chiar așa proastă.

— Nu în privința mâncării și a temperaturii. De chestiile astea mi-aduc aminte.

— Și soția mea? l-am asaltat iar.

— Nimic altceva. Cum v-am spus înainte. Soția dumneavoastră a intrat în casa doamnei.

— Sunteți sigur că era ea?

M-a privit cu o expresie de ironie și dojană, de parcă mi-aș fi bătut joc de el.

— Și cât a stat? Ați auzit ceva?

În ciuda eforturilor mele de a părea liniștit, vocea îmi suna pesemne a disperare. Doream cu înfrigurare să-l întreb dacă îi spusese inspectorului de povestea asta cu Gracia, dar ar fi însemnat să acord o importanță și mai mare subiectului. M-am gândit să-i dau niște bani, însă, băgându-mi mâna în buzunar, mi-am dat seama că putea să pară un fel de șantaj, ca să mă asigur că nu vorbește. Era

probabil conștient că venirea Graciei la tine în dimineața aceea era ceva îndeajuns de serios ca să mă neliniștească. În zadar încercam s-o ascund.

— Nu știu. Cum v-am spus, eu tocmai plecam.

Charly și Arthur începeau să se agite din nou. Omul părea imperturbabil.

— I-ați spus inspectorului? l-am întrebat, fără să mă mai pot abține.

— Nu-i treaba lui.

— Dar dumneavoastră ce credeți?

Mă simțeam ca un copil în căutarea unui adult care să-i confirme că lumea e rotundă și că n-o să cadă din ea.

Omul m-a privit pieziș și a zâmbit ironic, arătându-și dinții stricați.

— Ce cred eu nu contează. Important e ce credeți dumneavoastră, a declarat.

S-a șters la gură cu mâneca hainei și s-a uitat pe partea cealaltă a străzii. Socotea că discuția noastră se încheiase.

Nu mi-a rămas altceva de făcut decât să plec de lângă el și să merg mai departe. Am privit în urmă și l-am văzut scormonind în sacoșă, la fel de calm și de nepăsător ca adineaori, când stătuse de vorbă cu mine. Se întorsese în lumea lui.

Am dat câteva raite prin cartier cu Arthur și Charly. Ceea ce auzisem din gura vagabondului mă uluise și mă descumpănise. M-am întrebat dacă toate investigațiile aveau aceeași soartă ca a mea, dacă la sfârșit, în vreun moment al căutării, îți dai seama că de fapt ți-ai cercetat propria ființă și istorie, locul tău în lume. Precum Oedip care, după ce l-a căutat prin toate colțurile regatului său pe cel vinovat de moartea regelui Laius, se întoarce la locul de la început, la punctul de plecare, la el însuși. Ceea ce-mi apărea în fața ochilor nu erai tu, ci recipientul în care Gracia și cu mine ne aruncaserăm zi de zi gunoiul.

Am grăbit pasul. Era ceasul la care înaltul cerului se întunecă și soarele razant al serii

luminează zidurile și frontispiciile. Le-am dat apă lui Charly și Arthur și m-am întors acasă. De cum am intrat, mi-am dat seama că Gracia sosise. Mi-am amintit că în ziua aceea pleca la Lima să realizeze un reportaj. Precis că își făcea valiza la etajul doi. M-am dus până pe palierul scării și i-am spus că o să pregătesc ceva ușor de mâncare.

— Nu-i nevoie. O să mănânc în avion, a spus.

Am intrat în bucătărie să-mi fac un ceai. Nu voiam să urc și să fiu nevoit s-o privesc în ochi. Mi-era teamă de ceea ce aș fi putut vedea. M-am întors apoi în biroul meu și, din inerție, am aprins calculatorul.

După o vreme, Gracia a apărut în prag. Avea o rochie de culoarea nisipului, cu o croială simplă și elegantă, tocuri înalte și un mantou gri. Mă privea cu expresia aceea pe care i-o cunoșteam bine, reținută și distantă, aceeași pe care și-o lua în fața camerelor și tot mai des în fața mea. Un fel de mască ascunzându-i adevărata fire.

— După reportaj, o să rămân la Lima, în casa unor prieteni, până marți. Mi-am luat două zile libere, sunt foarte obosită, a oftat și și-a schimbat greutatea de pe un picior pe altul.

— Vrei să stai jos un moment?

Era neapărat necesar s-o întreb despre vizita pe care ți-o făcuse. Trebuia să știu dacă văzuse sau zărise ceva deosebit care să anticipeze ce avea să se întâmple mai târziu, aveam nevoie să aud din gura ei cuvintele pe care le schimbaserăți, tu și cu ea. Simțeam o grabă aproape dureroasă să aflu. Poate că Gracia avea cheia pentru dezlegarea misterului. S-a uitat la ceas, și părul i-a căzut pe față.

— Taxiul e deja la poartă.

A rămas în fața mea o fracțiune de secundă, cu valiza jos lângă ea, cu picioarele și brațele încrucișate. „Hai, spune-i, întreab-o!” Întreaga mea ființă paralizase, și nu puteam scoate niciun sunet. Era deja foarte târziu. De ce această înfrângere

anticipată? Mă temeam oare să mă văd confruntat cu ceva ce nu voiam să văd? Sau mi-era teamă că adevărul ne va distruge definitiv? Să-i vorbesc despre vizita ei la tine acasă era ca și cum aș fi deschis poarta să intre „subiectul Teresa”.

— Să-ți meargă bine!

Am sorbit o gură din ceașca mea de ceai, privind-o cu sprâncenele ridicate și buzele înțepenite într-un zâmbet pieziș. O expresie neplăcută pe care o folosesc de obicei cu mâna pe inimă și care reflectă ranchiună și totodată indiferență.

— Ciao, Daniel! mi-a spus în chip de la revedere.

Am auzit ecoul tocurilor ei și apoi ușa închizându-se.

M-am ridicat. Picioarele mi-erau grele. Am simțit milă pentru ea, pentru noi. Am văzut-o, sub platoșa aparenței sale puse la punct, prizonieră ca și mine. Nu mai era cale de întoarcere. Gracia intrase în casa ta, și faptul că nu pomenise de asta se adăuga trădării ei de dinainte.

Ajunsesem într-un punct unde eram incapabil să mă mișc în vreo direcție. Un punct mort. Trebuia să aștept să se întâmple ceva. Tu mă învățaseși: când se așteaptă cu răbdare, ceva se mișcă brusc în penumbră.

33.

EMILIA

Când m-am trezit, aveam mâinile prinse între picioare.

Cămașa de noapte mi se ridicase până pe pântec. Mi-am desprins mâinile și mi-am atins cu degetele

suprafața interioară a coapselor. M-a surprins cât era de gingașă. De încinsă. M-am întors pe o parte și le-am strâns una în alta. Atmosfera era caldă și densă, ca și cum camera s-ar fi umplut de un mâl invizibil. Mi-am mișcat pelvisul înainte, pe urmă înapoi, strângând totodată picioarele cu și mai multă putere. Atingerea cearșafurilor mi-a ațâțat simțurile.

Puteam să-mi aud respirația agitată.

M-am văzut înghițită de un vârtej ce pornea de la baza șirei spinării și apoi creștea. Se propaga în unde concentrice. Mi-a zguduit pântecul, coloana, umerii, vârful degetelor. Apoi a dispărut.

Mi-am auzit în beznă bătăile inimii. M-am întins pe spate și am stat liniștită. Ființa mea era în așteptare, nerăbdătoare.

Am vrut să continui. Dar mișcarea șoldurilor și apăsarea coapselor nu erau îndeajuns ca să-mi provoace iar spasmul acela efemer ce mă cutremurase și la care nu eram în stare să renunț.

Voiam să revin, dar nu știam cum.

Pe fereastră, un întuneric compact domina noaptea. M-am ridicat și am aprins lampa. Lumina ei a scăldat cearșafurile răscolite, cărțile de pe jos, florile decolorate de pe pereți. Camera devenise o lume în doar două dimensiuni. Pe birou, oglinda mă cerceta curioasă. Mi-am descheiat cămașa și mi-am văzut reflexul pântecului neted. Buricul, pelvisul, șoldurile și sânii micuți. Am stat nemișcată, desfătându-mă cu prezența tenace și sfidătoare a trupului meu. Mi-am dat capul pe spate și am simțit o ușoară amețeală. Prin fereastra întredeschisă se strecura o adiere. În oglindă, pielea începuse să-mi lucească. O lumină se aprinsese pe dedesubtul ei. Mi-am contemplat fața rotundă, sprâncenele groase ce păreau că o despart în două, și mi-am mijit ochii imaginându-mi cum se iveau din rotunjimea aceea netedă pometii proeminenți, buzele năzdrăvane rostind cuvinte incitante. M-am gândit la Daniel. Mi l-am

închipuit cu ochii la lumina pe care o răspândea trupul meu. Chipul lui, pe care, chiar atunci mi-am dat seama, nu-l privisem niciodată cu luare-aminte, era o abstracție ce spulbera în acest moment toate posibilitățile.

Gândul la prezența lui, stând ghemuită de partea cealaltă a întunericului, mi-a biciuit iar simțurile. În fața ochilor lui îmi luam acum în mâini sânii trandafirii apăsându-i, făcând să li se întărească sfârcurile. M-am așezat la marginea patului și am închis ochii. Eram cu desăvârșire conștientă. Legată de zâmbetele înșelătoare ale femeilor de pe stradă, de mâinile care se înlănțuie, de ceasurile care, cu mersul lor perpetuu, marchează trecerea timpului, de imaginea lui Daniel care mă observa din umbră. Am stins lumina și m-am întins în pat. „Nu trebuie să te temi de nimic", am șoptit. „Să nu te temi de nimic!" Mi-am apropiat genunchii și mi-am desfăcut picioarele. Am întins o mână. Era umedă. Mi-am mișcat degetele ușurel și apoi mi le-am dus la nas. Era un miros pătrunzător. M-am atins din nou. Totul era acolo. Degetul meu mijlociu care se mișca. Valurile care mă cuprindeau și apoi dispăreau. Mi-am mângâiat pântecele cu mâna. Eram scăldată în sudoare. Căldura pe care o răspândeam mi-a învăluit degetele și palma. În penumbră, totul era lipsit de formă și de finalitate. Nu existau cuvânt și nici sens. Sânii îmi tresăltau, trupul îmi vibra. M-am atins iar, cu o mișcare ritmică, intensă și totodată profundă. Mi l-am imaginat pe Daniel, captiv în beznă, tânjind să ia parte la ritualul meu. Simțeam nevoia să ajung până la locul unde nu fusesem niciodată înainte, dar pe care-l intuiam cu tot mai multă precizie. Parcă îmi aminteam de ceva ce nu mai trăisem.

Mi-am accelerat ritmul degetelor. Mi-am desfăcut și mai tare picioarele și mi-am ridicat șoldurile. O mică protuberanță crescuse sub atingerea mea și părea că dezlănțuie spasmele.

Curentul a devenit atât de intens, încât mi-a venit să plâng. Nu mai era cale de întoarcere. Eram acolo, și de pe buze îmi țâșneau zgomote necunoscute. Valul mi-a târât trupul, zguduindu-l. N-am mai știut unde sunt, cine sunt. Un spasm după altul. Apoi unul singur, străbătându-mă. Urgența acum potolită și un lichid cald, prelingându-mi-se printre picioare, îmi lăsau trupul fără vlagă.

M-au podidit încetișor lacrimile și mi s-au amestecat cu sudoarea. M-am acoperit cu cearșaful. Liniștea a pus stăpânire pe mine, de parcă toți mușchii trupului meu ar fi adormit în cavitățile lor interne. Am închis ochii.

*

M-am trezit zbuciumată dintr-un vis.

Un vultur zboară deasupra unei piscine unde plutește un corp gol de femeie; iarba e arsă, și de sus dealurile privesc somnoroase; o liniște îngrozitoare; copii cu capetele rase, copii desculți, copii care observă cu un aer bolnăvicios cadavrul, și în depărtare sirenele inundând văzduhul cu tragica lor prevestire.

M-am ridicat brusc, cu imaginea femeii moarte încă lipită de ochi. Am ieșit pe terasă. Se lumina de ziuă. Pe cer se mai vedeau câteva stele. Îmi simțeam trupul ușor, ca al unei ființe străine. Cum trecusem oare din lumea cunoscută și familiară la această trăire feroce și magică a trupului meu? Așa îmi imaginasem actul sexual: un acces de demență, o izbucnire sălbatică, sfidătoare, într-un univers unde înainte domnea liniștea. Liniștea familiară și rece în care trăisem.

34.

HORACIO

Șoferul lui Pérez îl lăsa pe Julián la noi duminica după-amiaza, înainte de ora șase. Dar în acea zi de februarie se făcuse opt, și el încă nu venise. Vera îl aștepta cu o plăcintă nu prea apetisantă, din acelea pe care obișnuia să le facă atunci când energia și inspirația o însoțeau până la sfârșit.

— Trebuie să sunăm ca să aflăm ce se întâmplă, am spus.

Am insistat în mai multe rânduri, dar Vera, în picioare, rezemată de peretele din fața ușii, răspundea fără convingere:

— O să vină.

Fuma țigară după țigară. Adusese scrumiera și o pusese jos lângă ea. Cu ochii țintă la ușă, scutura scrumul, care cădea oriunde numai unde trebuia nu. La opt și jumătate și-a turnat un whisky. A băut o înghițitură zdravănă, și-a dres vocea și s-a șters la gură cu mâneca de la cămașă. Imediat și-a mai turnat încă unul. Apoi a început să umble în sus și-n jos, mutând obiectele din loc, până când a căzut într-un fotoliu, extenuată. Mi-am turnat și eu un pahar. Disperarea Verei mi se părea de nesuportat. Am băut amândoi în liniște, învăluiți în așteptarea exasperantă a ceva ce știam că n-avea să se întâmple.

— Nu-l poți lăsa să-ți facă asta, Vera.

— Nici ce i-am făcut eu lui nu se poate face, mi-a răspuns.

— E altceva.

— Ce anume? Eu l-am rănit, el mă rănește.

— Dar nu-l poate amesteca pe Julián

— Poate face tot ce poftește.

A fost prima noastră ceartă, o ceartă crudă, unde amândoi ne făceam rău.

Vera m-a acuzat de egocentrism. Mi-a spus că toată viața ei se învârtea în jurul meu, al aspirațiilor mele, al nevoilor mele, al stărilor mele

de spirit, și, ca urmare, ea se transformase într-o femeie frustrată și plictisită. Țipa pe un ton ascuțit, neplăcut. La rândul meu, i-am înșirat greutățile mele materiale ca să-i întrețin, pe ea și pe fiul ei. Aveam nervii încordați la maximum din cauza alcoolului și ne-am spus cuvinte dureroase. Ne-am certat până după miezul nopții.

M-am trezit asudat, nu puteam respira. Am intrat în cameră. Vera dormea pe plapuma de pe pat. Am îmbrățișat-o. I-am sărutat ochii adormiți, gura, părul, și am așteptat zorile înlănțuiți. Pe când stăteam așa, m-am gândit la uriașul potențial distructiv pe care îl au adversitățile. Dragostea constă în capacitatea de a le înfrunta alături de celălalt.

Înainte de a se lumina de ziuă, am dat la o parte perdelele. Luminile felinarelor se retrăgeau în sine la apropierea zorilor. La șapte, Vera i-a telefonat lui Pérez. A răspuns servitoarea, o femeie pe care ea n-o cunoștea. I-a spus că domnul dormea. Copilul de asemenea. În cursul zilei am sunat de zeci de ori, și mereu răspundea femeia. Ba că domnul și copilul sunt plecați, ba că stau la masă, ba că își fac siesta, nu, și nu, și nu, până când Vera și-a pierdut răbdarea și s-a apucat să strige la ea. Când a închis, tremura toată și plângea. S-a culcat în pat, s-a acoperit cu plapuma și n-a mai ieșit de acolo. La răstimpuri, veneam lângă ea și o rugam să mănânce, să bea ceva, să mă privească, dar era în zadar.

Mă durea s-o las în starea aceea de neajutorare, dar n-aveam încotro. I-am propus ca, după ce ies de la serviciu, să ne ducem împreună la Pérez, la casa care până acum două luni fusese și a ei, dar s-a împotrivit. Mi-a spus că o să se simtă bine, s-a și sculat, a pregătit cafeaua, pâinea prăjită, și s-a așezat la masă pentru micul dejun, îmbrăcată în capotul ei de mătase. Buzele ei abia dacă aveau culoare. Trăsăturile i se ascuțiseră. Pielea părea acoperită de un lac crăpat. Durerea n-are niciun

dram de frumusețe sau de măreție. E o fiară perversă și infamă care deformează și strică totul.

După ce am închis ușa lăsând-o pe Vera înăuntru, m-am întrebat cum de putusem să ajung până aici. Așa era de fapt viața? Până acum, în ciuda călătoriilor și a nenumăratelor mele aventuri, rămăsesem veșnic în același spațiu. Un loc cunoscut, ale cărui hotare șterse și familiare mă amorțiseră. Mergând pe stradă, priveam chipurile oamenilor care se grăbeau să ajungă la muncă. Dacă oricare dintre ei ar fi avut ocazia să se apuce să-și cerceteze viața, ar fi ales să nu se miște niciodată dincolo de zonele care îi păreau sigure și confortabile.

Însă eu eram deja de partea cealaltă.

*

Pérez luase hotărârea ca Julián să locuiască la el de când începea școala. Vera a vorbit odată cu el la telefon, dar s-a dovedit implacabil. Nu exista nicio posibilitate ca ea să-i schimbe decizia. Dacă încerca, avea s-o acuze la tribunal de părăsirea domiciliului conjugal. Două după-amiezi pe săptămână, după școală, și în weekend, Sergio, șoferul, îl aducea pe Julián la noi acasă. Rolurile și vremurile se schimbaseră. Vera s-a adâncit într-o tristețe care dispărea numai atunci când venea Julián sau când ne îmbătăm amândoi, ceea ce se întâmpla tot mai frecvent. Plimbările ei, acum fără copil, erau rare. Abia dacă ieșea din casă. Eu o îndemnam să se vadă cu prietenele, dar pentru ea lumea pe care o împărtășise cu Pérez se sfârșise. Avea douăzeci și doi de ani când se măritase cu el, și, în afară de o prietenă din liceu, toate celelalte gravitaseră în jurul lui Pérez. De multe ori am găsit-o în penumbră, cu trupul înalt și zvelt prăbușit în fotoliul din living. Văzând-o, nu puteam să n-o doresc, dar nu era chip ca trupurile noastre să se întâlnească, și încă și mai puțin să vorbim. Părea că se dedicase unui plan secret și primejdios. Adesea, după serviciu, rămâneam să

scriu în vreo cafenea sau în vreun bar, înainte de a mă întoarce acasă. Ideea de a vedea cât e de deprimată îmi devenea tot mai greu de suportat. Însă – și acesta era tristul paradox – toate vicisitudinile din ultima vreme dezlănțuiseră un torent de poezii, mai precise, mai frumoase decât oricare din cele pe care le scrisesem înainte. În trei săptămâni aveam câteva noi, pe care m-am apucat în sfârșit să le trimit la revista *SUR,* împreună cu cele selecționate alături de Vera. Am rugat-o să mă însoțească la poștă, ca s-o scot din casă. Și-a luat o rochie cu mâneci trei sferturi de culoarea apei, pantofi cu tocuri înalte, și-a pus la gât o etolă albă și am ieșit în stradă. Prospețimea și frumusețea ei, care mă orbiseră de prima oară când o văzusem, îi reveneau acum cu naturalețea unui mic animal care, când vine primăvara, iese din refugiul unde și-a petrecut iarna. Simțeam din nou acel amestec de plăcere și excitație pe care mi-l provocau privirile bărbaților și ale femeilor la trecerea ei. Era conștientă de efectul pe care îl pricinuia, și nu-i era absolut deloc indiferent. Dimpotrivă, privirile păreau s-o revigoreze. În noaptea aceea am avut o întâlnire de dragoste cum nu mai avuseserăm de multă vreme.

Vera a început să se scoale odată cu mine și, când ajungeam seara acasă, o găseam scriind. Îndată ce apăream în ușă, ascundea hârtiile și refuza să vorbească despre ele.

În zilele în care ne vizita Julián încercam să ajung acasă mai devreme și cinam înainte ca Sergio să vină după el.

Într-una din aceste seri, Julián ne-a povestit că, atunci când se dusese a doua oară la observatorul de pe dealul Calán, cunoscuse o fată. Nu știa cum o cheamă și nici câți ani are, întrebări pe care nu le-a luat în seamă când i le-am pus, având în vedere imensitatea sentimentului pe care-l nutrea pentru ea.

— În orice caz, anul ăsta eu împlinesc zece, a spus, pe când Sergio, nerăbdător, claxona în stradă.

În următoarele săptămâni, Julián avea să vorbească numai despre fată și despre stele. Se numea Augustine, era franțuzoaică și lucra la observator. Trebuie să fi avut cel puțin douăzeci și cinci de ani.

Acum, când situația cu Julián se normalizase și depresia Verei rămăsese în mare parte în urmă, se stabilea între noi un cotidian alcătuit din lucruri mărunte în privința cărora, în majoritatea cazurilor, nu eram de acord. Ea era obișnuită să aibă servitori și era incapabilă să rezolve cele mai simple situații casnice. Cea mai mare parte a timpului și-o petrecea citind sau lucrând la scrierile acelea enigmatice, cu hainele și lucrurile împrăștiate peste tot, așteptând să i le strângă cineva și să i le pună la locul lor. La rândul ei, mă acuza că am obsesia ordinii, că sunt maniac și mai cu seamă că n-o las să facă din apartamentul meu adevăratul ei cămin. Împresurată de dorința mea de curățenie, se simțea aici o străină. Traiul de zi cu zi, cu fricțiunile lui, începea să ne dezvăluie aspecte ale celuilalt care erau departe de pasiunea fără fisuri pe care o simțiserăm la început.

Trecuse aproape o lună de când trimisesem poeziile la *SUR* și nu primisem niciun răspuns. În fiecare zi, când mă trezeam, coboram în fugă scările clădirii să mă uit la corespondență și în fiecare zi mă întorceam cu mâinile goale. Nu suportam întrebările Verei. Nu-i suportam nici optimismul, un optimism atât de robust, încât devenea artificial.

Mă încercau o mulțime de îndoieli: cu privire la talentul meu, la vocația mea și, prin urmare, la sensul tuturor lucrurilor. Era o frustrare tot mai mare, de care o învinovățeam pe Vera.

Într-o seară, așezați la masă, pe când din stradă răzbăteau până la noi râsetele fetelor de la clubul de noapte, am descoperit că nu mai aveam mare

lucru de vorbit cu ea. Tocmai aceste momente, când ziua se sfârșea și noi beam împreună un pahar de vin, erau cele în care stătuserăm de vorbă, însuflețiți.

— Ai ieșit azi? am întrebat-o.

Și, întrebând-o, mi-am dat seama că vocea mea avea un dram de nerăbdare, chiar de ranchiună. Mi-am amintit de cele două călătorii ale noastre și de cele șase nopți împreună. Pasiunea, dorința copleșitoare de a intra în inima și în mintea celuilalt, curiozitatea, prelungile plimbări vorbind întruna, punându-ne întrebări, până când, istoviți, ne duceam la culcare, pentru a ne trezi cu același nesaț, cu același interes nesfârșit pentru celălalt. Poate că așa trebuiau să stea lucrurile. Această intensitate este exclusivă începuturilor, și toate începuturile sunt destinate, prin însăși natura lor, să rămână în urmă. Îi înțelegeam dintr-odată pe cei care sunt veșnic gata să înceapă, căutând acea energie exultantă generată de perspectiva unei noi iubiri.

Simplul fapt că nutream aceste sentimente mă făcea să mă simt vinovat. O privasem pe Vera de viața ei și de siguranța pe care i-o dădea Pérez, o îndepărtasem de Julián și acum tânjeam după ceva absurd, după ceva imposibil. Însă cel mai mult mă chinuia ideea că Vera gândea poate la fel și că recenta ei depresie nu era numai rezultatul absenței lui Julián, ci și al acestor reflecții tainice.

35.

DANIEL

Mai aveam o săptămână până la cina noastră și erau încă o mulțime de detalii de pus la punct.

Emiliei îi făcea plăcere să organizeze totul cu noul ei mobil. Vecinii ei se oferiseră să ne ajute. Unul e avocat și celălalt pictor. Obișnuiau să invite la cină multă lume în apartamentul lor spațios și aveau o sumedenie de sugestii utile. Când ne întâlneam la clinică, Emilia și cu mine schimbam informații și ne ocupam de problemele care rămăseseră nerezolvate, în vreme ce tu, din somnul în care erai adâncită, ne dădeai acordul. Pe când ea îmi vorbea de diferite lucruri, eu o priveam și apoi îmi îndreptam ochii spre tine. Atunci Emilia îmi spunea: „Hei, nu mă asculți!” Și eu zâmbeam, incapabil să-i explic sentimentele care mă încercau. De la o zi la alta, în priviri i se zărea o nouă limpezime. Vântul acela puternic care înainte o dobora acum sufla în favoarea ei.

Într-o după-amiază, când ieșeam de la clinică, i-am propus să mergem să-ți vedem casa. Mă gândisem mai demult s-o fac, dar numai când Gracia a plecat la Lima m-am încumetat s-o invit.

Emilia se urcase pe bicicletă când i-am făcut propunerea. Și-a dat jos piciorul de pe pedală și, ținând ghidonul cu amândouă mâinile, a spus:

— E tot ce-mi doresc mai mult pe lume.

A rostit cuvintele astea fără emfază. Purta o fustă plisată până la genunchi și una din bluzele ei albe. Am pornit-o împreună; Emilia împingea bicicleta, și eu mergeam lângă ea. Era într-o vineri. Automobiliștii, paralizați în șiruri eterne, claxonau nerăbdători, totuși noi am intrat, mergând pe jos, într-o insularitate proprie.

Când am ajuns la tine, Arthur și Charly ne-au ieșit în întâmpinare. Se învârteau și săreau, împingându-se unul pe altul, incitați. După ce m-a întrebat cum îi cheamă, Emilia s-a așezat pe vine și i-a strigat. Amândoi au venit în fugă și, când au ajuns în fața ei, cu limbile trandafirii atârnându-le din gură, i-a mângâiat pe gât, adresându-le cuvinte în franceză pe care câinii păreau să le asculte cu desfătare.

— Am avut un câine. Se numea Étoile. Da, știu la ce te gândești. Îmi plac grozav câinii. Étoile dormea la picioarele mele.

Urmați de Arthur și de Charly, am dat ocol casei până la studioul tău. Ferigile, cu strălucitoarele lor nuanțe de verde, crescuseră peste iarnă. La venirea primăverii, colțurile se umpluseră de maci și gălbenele, reînviind priveliștea pe care o așteptai atâta în cursul iernii.

— E minunat! a spus Emilia, cu o expresie plină de admirație.

Am deschis ușa și am poftit-o să intre. Vorbisem cu Maria să vină să facă mai departe curățenie o dată pe săptămână. Am tras perdelele, și lumina după-amiezii a căzut pe suprafața biroului tău. Emilia a rămas un răstimp în picioare, cu brațele de-a lungul corpului, cu pieptul ușor bombat zbătându-i-se sub bluza albă. I-am observat privirea ațintită asupra fotografiei tale. Aceea în care, în fața aparatului, dansezi provocatoare un twist.

— Să nu te aștepți să vorbesc mult, Daniel! mi-a spus. Întotdeauna am avut impresia că a exprima în cuvinte aceste momente e ca și cum ai înfige un ac într-un fluture.

— Nu aștept nimic, Emilia. Serios. Vrei un ceai?

— N-ai ceva mai tare?

De cum a rostit aceste cuvinte, a părut că le și regretă.

Am zâmbit și i-am spus:

— Bineînțeles. Așteaptă! Mă duc până la mine. Mă întorc în câteva minute.

Îi arătasem de pe cărare casa mea, și o privise cu atenția aceea atât de proprie ei, apelând la toate simțurile. Nu m-a întrebat nimic. Căsnicia mea era un subiect pe care nu-l împărtășeam. Deși aveam încredere în profunzimea Emiliei, a-i vorbi de dificultățile noastre ar fi însemnat să le dau o formă definitivă, să intru pe terenul deciziilor, și nu eram încă pregătit pentru asta. Însă, pomenind-

o pe Gracia, însemna și să las ca realitatea, cu suflarea-i de gheață, să pătrundă în spațiul pe care Emilia și cu mine îl construiserăm și care era încă prea fragil pentru a-i face față.

M-am întors după câteva minute cu o sticlă de șampanie, două pahare, pâine prăjită, felii de șuncă și brânză proaspătă cu oregano și ulei de măsline.

În fața fotografiei tale am închinat pentru tine. Și pentru noi. M-am așezat în fotoliul tău, pe când Emilia, cu paharul în mână, se uita atent la toate, oprindu-se la unele detalii, cum ar fi colecția ta de vederi de pe un perete sau ceștile mari de la *Libération* și de la Writers Guild of America, rezemate de fereastră și pline de creioane.

Însă cel mai mult i-au atras atenția figurinele de hârtie, fiecare înrămată în cutia ei de lemn, cele din pomul de Crăciun pe care tu le decupaseși împreună cu fiul tău Julián într-o iarnă de demult și despre care – ca despre atâtea alte lucruri – nu-ți făcea plăcere să vorbești.

Pe când se mișca, eu o observam. Emilia avea o frumusețe ce nu sărea în ochi, dar pe care, după ce o descopereai, nu puteai să n-o apreciezi. Gâtul lung, oasele subțiri, pielea nespus de albă și mai ales gingășia fiecăreia din mișcările ei, de parcă trupul i-ar fi fost cufundat în apă. Și-a dat seama pesemne că o priveam, dar a suportat cu stoicism examinarea. Ce anume din făptura ei îmi producea o astfel de fascinație? Faptul că nimeni n-o atinsese niciodată o deosebea de toate celelalte într-un chip misterios. Mai era și suferința aceea care o apăsa în sinea ei. M-a privit și a surâs. Fața ei a căpătat un aspect de floarea-soarelui. Însă, după câteva minute s-a închis în sine, înlănțuindu-se cu brațele. Lumina care o făcea să strălucească se stinsese subit. A băut dintr-o sorbitură restul de șampanie și mi-a întins paharul ca să-i mai torn. M-am executat, și ea, fără să mă privească, s-a întors la ceea ce făcuse până atunci. Am avut chef să râd de îndrăzneala și hotărârea cu care se

apucase să bea ca o femeie de lume. Făcea câțiva pași înainte, pe urmă se dădea înapoi. Zâmbetul ei era un adevărat dar, însă apoi se uita prelung la vreun obiect și se adâncea într-una din stările ei de înstrăinare.

— Sunt aranjate în ordine alfabetică, a comentat, observând cu atenție biblioteca.

Am aprins lampa de pe birou. Lumina ei aurită s-a cernut în aer.

— Pot scoate una să mă uit la ea?

Își trecea un deget pe cotorul uneia din cărțile tale.

— Bineînțeles.

A scos volumul la care se oprise și s-a așezat pe scaunul roșu de metal unde obișnuiai să pui grămada de cărți citite, în așteptarea momentului când urma să le aranjezi la locul lor în bibliotecă.

— Este o compilație de povestiri, mi-a spus, abia ridicând ochii de pe pagini. Nu cunoșteam această ediție. A fost publicată la Buenos Aires de o editură care a avut o viață foarte scurtă. Sunt vreo două povestiri pe care nu le știam. Și eu, care credeam că îi cunosc opera completă! a exclamat.

După ce a privit cartea îndelung, mi-a întins-o. Ochii îi străluceau.

Era un volum de format mic, cu coperte tari, legat în pânză de in de culoarea nisipului, pe suprafața căruia erau imprimate numele tău și titlul, *Molcomă grație de pisici sau de plante,* cu litere de culoare grena. Într-un pătrat în basorelief era reprodusă o gravură de Wilfredo Lam, din seria lui *Fata Morgana,* cu o femeie din profil cu torsul dezgolit, în părul căreia e prinsă o constelație.

— E splendid, am spus. Ți-ar putea fi util pentru teză.

— Teza mea e într-un punct mort. Îți amintești ce ți-am povestit despre Horacio Infante?

— Desigur.

— Acum vreo două zile am primit un e-mail de la el ca răspuns la multele pe care i le-am trimis

eu. Îmi spune că îmi scrie o scrisoare unde îmi explică „totul” și că mi-o va expedia în curând. Mor de curiozitate să aflu ce are să-mi spună. Ce crezi că poate însemna acest „tot”? m-a întrebat și, fără să-mi aștepte răspunsul, a adăugat: Eu am continuat să cercetez. Cel mai interesant e că mai multe referiri ale Verei la opera lui Infante au fost făcute în realitate înainte ca el să-și publice poeziile. Îți dai seama? Asta înseamnă că și Infante făcea referiri la opera Verei. E ceva aici, Daniel, sunt sigură. Ceva ce poate schimba toată istoria. Pe aceea a Verei și pe aceea a lui Infante, știu, știu… a spus și și-a întins mâna ca să-i umplu din nou paharul.

— N-ai mâncat nimic, Emilia.

— Auzi, Daniel… a spus, făcând abstracție de cuvintele mele.

A băut jumătate de pahar dintr-o sorbitură și apoi a plescăit din limbă, contrariată.

— Ce?

Am observat că alcoolul și lipsa hranei începeau să-și facă efectul. Avea obrajii îmbujorați. Și-a trecut de mai multe ori palma peste nas, înroșindu-l.

— Tot mai crezi că cineva sau ceva a precipitat căderea Verei?

— Cu siguranță.

Am fost tentat să-i povestesc discuția mea cu vagabondul. În ochii oricui, faptul că Grația intrase în casa ta o făcea principala suspectă. Dar era oare într-adevăr? Ce se întâmplase între voi două în dimineața aceea? Întrebările astea îmi reveneau în minte, stăruitor. Dar n-am spus nimic. Poate că n-aveam s-o fac niciodată.

— În fine, acum câteva zile mi-am amintit limpede discuția pe care am auzit-o între Vera și Horacio la prânzul acela, a spus Emilia, întrerupându-mi gândurile.

— Te ascult.

— Horacio i-a spus că ea îl pune într-o situație dificilă. Nu-mi mai amintesc ce i-a răspuns ea, dar știu că Horacio a reacționat lovindu-se cu pumnul în palma celeilalte mâini. De asta mi-aduc bine aminte. Îți jur că gestul lui a fost violent, Daniel. Azi nu mi se pare deloc imposibil să fi fost la ea, cum de fapt a anunțat-o. Nu-ți spun că el a împins-o, nu. Însă ceva s-a putut întâmpla între ei, ceva care a tulburat-o pe Vera și a făcut-o să cadă – expresia ei era a unei fetițe mulțumite de sine. Între ei doi era ceva nerezolvat. N-au putut să vorbească despre asta în cursul prânzului, de asta a insistat Horacio s-o vadă înainte de plecarea lui. Ce crezi?

— Cel puțin nu pare ceva fără sens, am spus, pe când încercam să potrivesc piesele. Însă el e plecat din Chile, și dovezile sunt foarte puțin convingătoare pentru a cere poliției să-l interogheze.

— Am să-i scriu iar lui Infante. A rămas un moment dusă pe gânduri. S-a ridicat, s-a învârtit de vreo două ori prin încăpere, neliniștită, și apoi și-a ațintit ochii asupra biroului tău înțesat de hârtii. Cum mi-ai spus că se numește bărbatul cu care s-a întâlnit Vera în săptămâna de dinainte să cadă?

— Calderón. Álvaro Calderón. De ce?

— E aici un articol al lui, a observat ea, fluturând vreo zece pagini prinse cu o clamă.

Pe prima dintre ele se citea: *Trei femei la Tres Álamos*. Álvaro Calderón.

Emilia a răsfoit câteva pagini și, după câteva minute, a spus:

— Vera a fost aici. În acest centru de detenție.

— Nu se poate.

— E chiar pe prima pagină: „Tania Calderón, Cecilia Usón și Vera Sigall au fost arestate în noaptea de 5 august 1975, în cursul unei razii, împreună cu patruzeci de profesori de la Universitatea din Chile”.

— Nu mi-a povestit asta niciodată, am zis, impresionat. Nici n-am întrebat-o care fusese viața ei în anii dictaturii, am adăugat în șoaptă, cu un sentiment subit de vinovăție și tristețe pentru că nu-ți cercetasem mai temeinic viața.

Am fost tentat s-o fac de multe ori, dar nu-ți place să vorbești de tine însăți. Ne petreceam zilele împreună ca și cum am mai fi avut mereu destul timp înaintea noastră pentru marile întrebări. Un viitor care a dispărut brusc.

Emilia s-a așezat lângă mine în fotoliu și am început să citim. Era un raport exhaustiv despre ceea ce se întâmplase în noaptea cu razia și în următoarele două săptămâni în centrul de detenție de la Tres Álamos, unde opt femei împărțiseră o cameră cu patru paturi. Dintre cele trei femei care au fost arestate în noaptea aceea, numai tu ai ieșit vie. Soarta Ceciliei Usón este incertă. Ultima persoană care aduce mărturie că a văzut-o susține că o duceau undeva, încătușată și legată la ochi. Tania Calderón era mătușa lui Álvaro. A murit în urma torturilor. Ea și cu tine dormeați în același pat. Tania era profesoară de filologie. V-ați împrietenit. Alte femei care au ieșit vii de acolo aduc mărturii despre săptămânile acelea. Altele, dar nu tu. Motivele pentru care fuseseși arestată nu erau în raportul lui Álvaro Calderón.

Am terminat de citit și am rămas un lung răstimp tăcuți.

— Vera vorbește mult despre memorie în scrierile ei, a spus Emilia. Se referă întotdeauna la ea ca la ceva de care personajele sale încearcă să scape. Și nu pot. Are chiar o povestire care se intitulează *Celula.* Celula amintirilor, unde este prinsă eroina sa, Gina.

— Omul voia ca Vera să-i vorbească despre Tania Calderón. Să-i povestească despre nopțile în care împărțiseră patul.

— Iar Vera nu voia să-și amintească. Sau nu putea. Era prea dureros pentru ea.

Emilia s-a ridicat din fotoliu, a făcut câțiva pași spre fereastră și a rămas privind afară. Grădina se întuneca. Cei doi câini, trântiți pe gazon fără să se miște, păreau de piatră. Seara devenise de un albastru metalic, un acvariu unde pluteam, fiecare cufundat în propria-i ondulare.

— Daniel, crezi că ai ajuns s-o cunoști cu adevărat? m-a întrebat, fără să se întoarcă.

— Nu știu. Sunt atâtea secrete, zone oculte.

— Într-una din povestiri vorbește de niște siameze. Istoria e povestită de una din ele, într-o noapte de nesomn, pe când capul celeilalte zace dormind lângă al ei. La un moment dat, îi trece prin minte ideea s-o omoare. Să se desprindă de această cealaltă ființă care trăiește în corpul ei, știind că, dacă o face, va muri odată cu ea.

— Crezi că are vreo legătură cu Tania Calderón?

— Dormeau împreună. Tania a murit. A fost asasinată. Ceva în Vera trebuie să fi murit împreună cu Tania, dar, totodată, moartea ei i-a rămas lipită de ființă precum capul unei siameze, a explicat Emilia.

Vocea i se stingea.

— Doamne Dumnezeule! am exclamat. Te-am văzut dintr-odată în patul de la clinică unde zăceai și am simțit o tristețe de nedescris. E atât de singură. Atât de singură!

Și n-am mai putut scoate un cuvânt.

Emilia a întins mâna, atingându-mi fața. Și-a lăsat palma acolo, măsurând poate căldura pe care i-ar fi putut-o transmite. „Căldură omenească”, mi-am zis. Ceva ce ea nu prea cunoștea.

— Poți să mă îmbrățișezi? a murmurat, fără să se miște.

Brațele îi erau netede și reci, ochii larg deschiși și nemișcați, că ai unei păpuși de porțelan. Rezistența ei era atât de mare, încât trupului meu îi venea greu să se dea după al ei, încercând ca amândouă să se îngemăneze într-o poziție

confortabilă. Și-a închis hotărâtă ochii, și-a țuguiat buzele și a început să respire agitată. Puteam să-i simt rigiditatea tot mai mare. Mi-a fost teamă pentru ea, teamă de efectul pe care acest imens efort l-ar putea avea asupra sistemului ei nervos. Era ceva eroic în această străduanie titanică, și acest eroism se prelingea în ființa mea. Pe neașteptate, a început să tremure. Trupul îi era scuturat de frisoane.

— Nu-mi da drumul! m-a implorat.

Și-a apăsat o tâmplă cu vârful arătătorului, de parcă ar fi încercat să-și pună ordine în cap. Genele ei au făcut aerul să vibreze când și-a închis ochii. Încetul cu încetul, trupul i s-a încălzit. Zăcea acum în brațele mele, nemișcată și fără vlagă. Afară, câinii s-au apucat să latre și să mârâie, ca semn că se recunoșteau unul pe celălalt.

— Unde e ea, Daniel? Unde? Unde este?

36.

EMILIA

M-am trezit buimacă. Numai după două secunde mi-am amintit că aseară se făcuse prea târziu ca să mă întorc cu bicicleta, și Daniel mă invitase să dorm la el în birou. Mi-am amintit și de îmbrățișarea lui, de frisoanele mele, de explozia din creier. Și apoi liniștea.

M-am ridicat fără zgomot și m-am îmbrăcat. Pe biroul lui se îngrămădeau hârtii, facturi, cărți. Am văzut și un șablon, un instrument propriu arhitecților de pe timpuri, folosit și de tata în copilăria mea, ca să-și deseneze constelațiile. Pereții erau acoperiți de picturi, schițe de arhitectură, fotografii. Mi-a atras atenția o piatră

neagră de mărimea palmei. Pe suprafața ei erau desenate cu fire de argint cercuri concentrice în spirală. Era netedă și gingașă. Rece.

Pe o poliță stăteau fotografiile Graciei. O femeie splendidă. Însă privirea ei părea mai severă decât era de așteptat. Tot așa și fermitatea exprimată de gura ei. Străbătută de o sclipire de ironie, lăsa să i se întrezărească inteligența.

Mi-am luat geanta și am ieșit pe coridor. O bibliotecă acoperea unul din pereți până sus la tavan, iar pe celălalt atârnau tablouri moderne. Eram curioasă să cunosc și restul casei. Dar m-am îndreptat spre ușă și am plecat. Mi-era teamă că viața lui Daniel cu soția lui m-ar durea.

Mi-am găsit bicicleta rezemată de o banchetă de piatră în grădină. Am respirat dulceața iasomiilor spaniole și a ierbii, care, fiind udată, începea să impregneze totul în jur.

Mi-am luat bicicleta și m-am apucat să pedalez pe stradă în jos. Aveam nevoie să mă dezmeticesc, să-mi regăsesc cât de cât limpezimea care să mă liniștească.

În poarta clădirii mele, mobilul din geantă a început să sune.

— Mă gândeam că am putea lua micul dejun împreună, am auzit vocea lui Daniel.

Am tăcut.

— Ești acolo?

— Da, da. Sunt sigură că mi-ai fi pregătit un mic dejun delicios.

— Așa intenționam.

Am tăcut, iar și el mi-a spus:

— A fost de necrezut că m-ai lăsat să te îmbrățișez.

— Nu mai spune nimic, Daniel!

— Știu. Povestea cu fluturii și acele de gămălie. Ai cu ce să-ți pregătești un mic dejun ca lumea? Aseară abia te-ai atins de mâncare.

— Datorită ție, frigiderul meu pare un supermarket, am râs.

— Atunci ne vedem după-amiază. Astăzi fixează cortul, și aș vrea să fiu acolo. Te simți bine?

— Sigur că da.

În ciuda temerilor mele, ideea de a-l vedea m-a făcut foarte fericită. Fără s-o prevăd, Daniel mi se cuibărise în suflet. Și nu-mi făcea rău. Totuși, mi-era teamă ca, după cele petrecute, actele noastre să nu capete o nouă gamă de semnificații pe care n-aș fi știut să le descifrez. M-am gândit la trupul meu și nu i-am putut vedea decât conturul, ca un desen în creion. Mi-am amintit de colegele mele și de felul în care și le cercetau și criticau pe ale lor, căutând să și le schimbe. Trupurile lor erau materialul din care își plămădeau ființa. Un material pe care-l puteau modela după bunul plac, antrenându-l, împodobindu-l și chiar tăindu-l în sala de operații. Și m-am gândit că, spre deosebire de culturile de odinioară, a căror dualitate consta în a opune spiritul trupului, cea a prietenelor mele și a mea, fiecare în felul ei, consta în a opune trupul ființei noastre.

Pe terasă, Transatlanticul brăzda ceața albastră a orașului. Cu o zi înainte, pusesem să se instaleze mesele, scaunele și masa lungă pe care Daniel o proiectase și comandase și care acum trona în mijlocul spațiului. Era o surpriză care, eram sigură, avea să-l facă fericit.

Când mi-am pus mobilul în geantă, am dat peste volumul de povestiri pe care-l găsisem în biblioteca Verei: *Molcomă grație de pisici sau de plante.* M-a cuprins un val de căldură. Daniel îl pusese acolo. Mi-am amintit iar de îmbrățișarea lui și m-am gândit la faptul extraordinar că așa ceva se întâmplase.

Mi-am făcut o cafea, două felii de pâine prăjită cu unt, și le-am mâncat grăbită, în picioare în bucătărie. Apoi am plecat să duc zarzavaturile. Din fericire, astăzi nu erau decât două comenzi. Când

m-am întors, don José își răsucea o țigară. Mi-a spus, netezindu-și mustața:

— Mă gândesc să-ți măresc leafa, fetițo.

Nu știu ce anume îi stimulase generozitatea. Mi-a dăruit și două glastre cu mușcate și a pus-o pe Amparo, fata lui, să mă ajute să le duc. Am așezat glastrele lângă bougainvillea și tufele de iasomie. Imediat după plecarea ei, am căutat-o în culegerile de povestiri pe care le adusesem de la Vera Sigall pe aceea cu siamezele. Dar n-am găsit-o. Făcea parte dintr-un volum reeditat de multe ori, însă pe care nu-l adusesem cu mine. Mi-am amintit de cartea pe care Daniel mi-o pusese în geantă și am deschis-o. Prima povestire era cea care dădea titlul volumului. Era unul dintre cele dintâi, pentru care Vera câștigase un premiu. Eram curioasă s-o citesc, poate pentru că vorbea de un cuplu în care cei doi aveau aceeași profesie. Ca părinții mei.

•

Gustavo Noriega e profesor de matematică și cercetător la Universitatea din Chile. Domeniul său de studiu sunt structurile inelelor semilocale. Soția lui, Helena Bale, este și ea profesoară de matematică. Ține ore la un liceu. Gustavo și Helena au doi copii, Gustavito și Serena, de doisprezece și zece ani, și locuiesc într-o zonă liniștită din cartierul Providencia. Gustavo e un „om atât de puțin amator de cuvinte frivole, încât atunci când, din întâmplare, îi apar pe buze, i se încurcă de tot”. În privința Hellenei, „cel mai mult îl înduioșează felul în care, când face o mișcare din cap, urechea stângă, mai mică și mai trandafirie decât cealaltă, îi rămâne la vedere”. Gustavo și Helena și-au luat diploma împreună și au fost printre cei mai buni studenți din promoția lor. Pe deasupra, amândoi sunt jucători de șah străluciți și au câștigat o infinitate de turnee. S-au căsătorit pentru că se săturaseră să facă sex pe bancheta din spate a Fiatului 600 al lui Gustavo. „Le plac provocările și abordează ecuații ale căror variabile

pot ajunge la fel de abstracte sau de intangibile ca sclipirea unui cristal”.

Drama lui Gustavo constă în profunda lui convingere că lumea a fost nedreaptă cu el. Invizibilitatea profesională îl apasă atât de tare încât are impresia că „Gustavo Noriega nu există. Realitatea e o problemă pur socială”, se spune.

Pentru a fi cunoscut, și-a investit o parte importantă a vieții în rezolvarea unei secvențe de formule matematice. După obligațiile la universitate, se închide în mansarda casei lor ceasuri întregi. „Își imaginează numerele și semnele prinzând viață, precum trezirea unei mari păsări ce-și întinde aripile peste banalitatea lumii”. Nenumăratele vicisitudini și îndatoriri ale vieții cotidiene îl copleșesc. Îl diminuează. Chiar dacă nu le dă de capăt, știe că se prea poate ca secvențele acelea să-l scape de banalitate. Iese în stradă și o pornește aiurea, imaginându-și că din fervoarea asta va trebui să se ivească „o cheie ascunsă, cheia măiastră care va deschide zăvorul minții”.

Într-o duminică după-amiază, pe când copiii și nevasta erau în grădină, Gustavo iese să facă una din obișnuitele lui plimbări. O ia pe Pedro de Valdivia, pe sub platanii orientali care îl alină cu umbra lor. A lucrat toată ziua și, o dată în plus, s-a izbit de același zid care îl desparte de cei „aleși”. Însă nu e dispus să se dea bătut. Să renunțe înseamnă pentru el să moară. Se întoarce acasă la asfințit și Helena pregătește cina „cu acea dârzenie atât de proprie ei, care îl face să se gândească la copilăria sa”. Urcă la mansardă și vede ecuația imediat. E doar un schimb de variabile, o mică rectificare a ultimelor calcule, și totuși deschide un drum care i-a fost interzis până atunci. Îl cuprinde o energie febrilă. Simte o fericire argintie, sonoră, care răsună în liniștea camerei, în seara aceea nu coboară la cină. Se duce în pat în zori. Helena doarme. Simțindu-i prezența, ea se strânge lângă

el. „Viitorul care apare în fața lui devorează nefericirile trecute, meschinăriile, ghinionul”.

În acea zi de luni, Gustavo își ține cursul la universitate și se întoarce în mansarda lui. În casă e liniște. Copiii și Helena sunt la școlile lor. Prin fereastră pătrunde foșnetul proaspăt și înviorător al frunzelor. Dar există o întrebare ce-l urmărește necontenit, pe care a tot încercat s-o amuțească.

Oare cum a ajuns Helena la ecuația aceea? Cum se poate ca ea, veșnic preocupată de copii și de aspectele cele mai neînsemnate ale existenței lor, să aibă o gândire atât de rafinată încât să găsească această reprezentare definitorie? La ora obișnuită o aude venind. Își încordează auzul. Acum urcă și coboară scările, ocupată cu treburile care o așteaptă acasă. Pe la cinci, Gustavo vine în bucătărie. Copiii își beau ciocolata cu lapte, și Helena pune rufele în mașina de spălat. Se salută sărutându-se pe obraz. Helena pare mai copleșită de treburi ca de obicei. Gustavo nu e în stare s-o privească în ochi.

Săptămâna următoare, după plimbarea de sâmbătă, Gustavo găsește pe biroul lui o nouă formulă care îi deschide iar niște căi pe care nu și le imaginase în veci. Peste noapte, când Helena doarme, o ia de umeri, o întoarce spre el și fac dragoste. Ea i se dăruiește ca niciodată până atunci. Notele se succed în săptămânile care vin. Însemnări, comentarii care rectifică mersul, îndreptându-l în direcția corectă. După ce le citește și le cercetează, le ține îndelung în mână. Își dorește cu înfrigurare să le arunce la gunoi și să șteargă orice urmă a acestei genialități mute pe care soția lui i-o pune în față și care știe că îi va schimba soarta. Dar apoi, nefiind capabil s-o facă, le așază în fundul sertarului, printre atâtea alte hârtii uitate și inutile pe care le-a strâns acolo de-a lungul timpului. Chiar și așa, din ascunzătoarea lor, notele Hellenei par că îi vorbesc, și în multe nopți prezența lor îndărătnică îl face să se

trezească speriat, „de parcă în loc de simple hârtii acolo s-ar afla capturată o făptură care, până la urmă, îl va înghiți”.

Fiecare notă e urmată de o noapte de sex fără cuvinte, însă dimineața Gustavo nu e în stare să-și privească soția în ochi. O observă de la fereastră după-amiaza, pe când iese în grădină desculță și, fumând o țigară, udă colțurile la care aspersoarele nu ajung; sau o privește cu coada ochiului când servește cina și comentează cu copiii întâmplările zilei. Sentimentele față de ea i-au devenit confuze. Simte gratitudine și admirație, dar și teamă de ceea ce se ascunde în mintea ei. Genialitatea ei și-a croit drum în liniște, „ca o panteră sau un animal de pradă”. A început să simtă față de ea și o dorință obsedantă care nu-i dă pace și care se potolește abia după ce fac dragoste.

După două luni, Gustavo Noriega trimite rezultatele cercetării lui la *Bulletin of the American Mathematical Society.* Așteptarea unui răspuns e epuizantă. E conștient de transcendența descoperirii lui, dar, obișnuit să fie disprețuit de colegi, îi e greu să-și imagineze că, în sfârșit, se va bucura de recunoaștere. Răspunsul sosește într-o vineri dimineața. E un plic din hârtie de manila. Helena îl găsește în cutia poștală înainte de a pleca la liceu.

Recunoașterea e imediată. Trebuie să vină cât mai repede la sediul societății, la Providence, să-și prezinte studiul.

Helena și copiii îl conduc la aeroport. Își iau rămas-bun în fața porților de la Emigrație. Și-a cumpărat un costum nou care îi dă o aură de seriozitate. Pupilele lui au acum o strălucire de oțel. Zâmbetul pare natural, dar ascunde un dram de frică, o urmă de tristețe. N-au vorbit niciodată despre ecuațiile Hellenei. În servieta-diplomat are hârtiile pe care ea i le-a lăsat pe birou în cursul acestor două luni. „Gustavo e conștient că farsa e inofensivă atâta timp cât e invizibilă. Dar, dacă

iese la lumină sau dacă el dă greș, nu va rămâne decât farsa în goliciunea ei patetică”.

La aeroportul din Providence îl așteaptă un bărbat mai înalt decât el cu cel puțin un cap. Are un aspect de dandy și niște ochi ageri și inteligenți, care îl întâmpină cu încredere. Se prezintă drept Joe Robinson, președintele societății în persoană. Înainte de a ieși din aeroport, Gustavo îl roagă să aștepte un minut. Intră în toaleta de bărbați, scoate din servietă hârtiile Hellenei și le aruncă în closet.

•

„Se uită la bucățile de hârtie în vreme ce cad cu molcoma grație a pisicilor sau a plantelor. O suprafață albicioasă a acoperit fundul vasului. Vedea câteva litere scrise de Helena, ferme și totodată spontane, ca și cum ar fi ajuns pe hârtie cu urgența unei revelații. A tras apa, și-a trecut degetul pe sub marginea gulerului de la cămașă și a ieșit afară, unde Joe Robinson îl aștepta cu gesturile lui afabile, ținând strâns în mâini viitorul strălucit al adevăratului Gustavo Noriega”.

•

Am citit ultimul paragraf pradă unei emoții stranii. Vera, prin mijlocirea protagonistului ei, revela esența sufletului omenesc și, în același timp, privindu-l cu dispreț și ironie, îl izbăvea.

37.

HORACIO

La trei luni după ce Julián ne-a mărturisit dragostea lui pentru franțuzoaică, a sosit prin poștă scrisoarea pe care o așteptasem de atâta vreme de la revista *SUR*. Era o dimineață rece de mai, mai exact 17 mai. Am coborât, ca în fiecare zi, să mă

uit la cutia poștală. Nu mai simțeam emoția de la început. Acum așteptam cu mai multă chibzuință, fără să-mi pun mari speranțe, dar și fără să renunț cu desăvârșire la iluzie. Fără să deschid plicul, am urcat în fugă scările.

— Vera, Vera! am strigat din ușă.

Vera se trezise devreme, aproape în zori, și citea în fotoliul verde-oliv, cu o pătură pe genunchi. Cu două săptămâni în urmă se angajase corectoare la ziar*ul El Mercurio* și se dăruia cu toată ființa noii sale munci. N-a vrut să-mi destăinuie cum făcuse rost de ea, și ideea că Pérez fusese cel care o recomandase nu înceta să mă tortureze. M-am străduit s-o fac să-mi povestească, însă ea îmi răspundea la fel ca întotdeauna că încerc să potrivesc piesele istoriei cu fapte concrete: „Întâmplări, întâmplări. N-au nicio importanță". O spunea cu semeție, ca și cum în lumea în care ea trăia, pe înălțimile abstracției, aceste banalități ar fi o ofensă, făcându-mă să mă simt meschin și vulgar cu întrebările mele.

Mi-a auzit vocea și s-a ridicat dintr-o săritură. În lumina dimineții, părul arămiu îi strălucea. Așteptarea înfrigurată care mă copleșea, ținând scrisoarea în mână fără să-i știu conținutul, mă făcea s-o văd în toată frumusețea și generozitatea ei.

— Ce este, ce se întâmplă?

I-am întins scrisoarea.

— Deschide-o! i-am spus.

— Vrei cu adevărat s-o deschid eu? m-a întrebat, mângâindu-mă pe obraz.

— Da, iubito, am încuviințat, și i-am sărutat degetele.

— Mai întâi fac cafeaua. Cu scrisoarea în mână a dispărut în bucătărie. Tu, în vremea asta, poți să te bărbierești și să te faci frumos.

Ne-am așezat la masă, și ea a deschis plicul. Purta capotul de mătase albă cu festoane albastre. Își strânsese părul la ceafă într-un coc care-i scotea

în evidență gâtul lung și neted. Pusese masa cu grijă: șervetele de in individuale aduse de mine din Orient, șervețelele dantelate, feliile de pâine prăjită acoperite de o broderie cu romburi albastre în coș. Era prima oară când făcea asta. A scos din plic foaia și a citit-o în tăcere. Eu, cu mâinile pe genunchi, o urmăream. În scurt timp, un zâmbet i-a luminat fața.

— Hai, spune-mi!… am rugat-o nerăbdător.

— Ai reușit, iubitule!

A întins mâna peste masă și mi-a dat foaia.

Degetele ei le-au atins cu duioșie pe ale mele.

Scrisoarea era de la Victoria Ocampo. Îmi spunea că poeziile mele vădesc o armonie desăvârșită între expresie și conținut. Comenta și sintaxa deosebită a versurilor și felul în care izbuteam astfel să dau noi sensuri cuvintelor. Îmi spunea că vor apărea în numărul aflat la tipar și că îmi va sosi curând un exemplar. Mi-am ridicat capul. Vera mă privea cu ochii împăienjeniți.

— Ai reușit, iubitule! mi-a spus iar.

Era atât de emoționată, încât m-am ridicat de pe scaun și am îmbrățișat-o. Mă însoțise în tot acest timp în frământările mele, și triumful era al amândurora. Din stradă începeau să răzbată până la noi zgomotele dimineții.

Săptămânile care au urmat am trăit într-o stare de exaltare, dar și de liniște. Știam că publicarea în această revistă deschide un șir nesfârșit de șanse. Pluteam amândoi într-un fel de așteptare benefică, o plasmă caldă și sigură. Scrisoarea Victoriei Ocampo îmi redase încrederea în mine, și asta mă făcea să pot s-o iubesc iar pe Vera. Nimic nu distruge mai mult dragostea decât disprețul de sine.

Fericirii noastre avea să i se adauge un eveniment care m-a luat prin surprindere. Una din povestirile Verei urma să fie publicată în *El Mercurio.* Luându-și inima-n dinți, intrase într-o

dimineață în biroul directorului și, învingându-și teama, îi spusese:

— Am scris o povestire, vă interesează s-o publicați?

Sedus fără îndoială de frumusețea ei, directorul a rugat-o să ia loc. N-o mai văzuse niciodată înainte și a întrebat-o în ce birou lucrează. Vera i-a indicat postul mărunt pe care îl ocupa, dar, oricum, directorul a binevoit să arunce o privire peste textul pe care îl aducea. După câteva minute și-a ridicat privirea și a întrebat-o:

— De la cine ați copiat povestirea asta?

— De la nimeni. E a mea.

— Ați tradus-o de undeva?

— Nu, a răspuns Vera.

Îmi pot imagina ținuta ei dreaptă, privirea ei hotărâtă.

— Atunci am s-o public.

După două săptămâni, a chemat-o în biroul lui.

— Povestirea dumneavoastră a stârnit mare vâlvă. Toți mă întreabă de ce nu sunteți una din reporterele noastre. Asta e o lume de bărbați, dar n-am nicio îndoială că veți avea curajul s-o înfruntați.

Notele care i se încredințau aveau în majoritate caracter social, ceea ce însemna că trebuie să facă reportaje doar în puține ocazii. În tot cazul, le scria plină de abnegație, acordându-i fiecăreia un accent propriu. Avea un mod particular de a privi detalii care, în ochii altora, ar fi trecut neobservate. Fiind atât de mărunte, Vera le dedica prea mult timp, dar faptul de a o vedea atât de mulțumită avea o valoare inestimabilă și-i justifica strădania. Și, mai cu seamă, noua ei muncă nu numai că îi plăcea, ci ne și aducea o minimă bunăstare economică de care aveam nevoie. Într-o după-amiază a sosit încărcată de pachete. Făcuse cumpărături și își cheltuise o parte din salariul pe o lună pe haine noi. De atunci a început să se îmbrace în alb. Purta de obicei bluză și fustă albe și un cordon subțire de

piele maro care îi evidenția talia. A renunțat la tocuri înalte – de care n-avea nevoie dată fiind statura ei – și și-a lăsat părul desfăcut să-i cadă pe umeri. Când pleca dimineața părea o fetiță gata să-și trăiască viața. Mi-am imaginat că trebuie să fie vorba de încă una din schimbările ei de spirit, cu care mă obișnuisem oarecum. Dar chiar și așa, pe undeva în cugetul meu știam că Vera se schimba. Și timpurile se schimbau. Și gândul acesta mă entuziasma și mă neliniștea totodată.

*

După două luni, într-o după-amiază, întorcându-mă de la Ministerul de Externe, am găsit un plic cu antetul revistei *SUR* în cutia mea poștală. Era exemplarul cu poeziile mele pe care îl tot așteptaserăm. Vera nu sosise încă. M-am învârtit prin casă, mi-am făcut o ceașcă de ceai și, după ce m-am liniștit, am deschis plicul din hârtie de manila și am scos revista. Am văzut cunoscuta săgeată ce arăta sudul. Poeziile mele erau anunțate pe copertă, între numele lui Teilhard de Chardin, care scria despre fericire, și al lui Alberto Girri, care vorbea despre tristețe. În interior, titlul spunea: „Horacio Infante, o nouă voce latinoamericană”. Când am început să le citesc, mi-am dat seama că se întâmplase ceva. Versurile, întinse pe șase pagini, nu erau dispuse în forma trimisă de mine. M-am înfuriat. Nimeni nu avea dreptul să facă așa ceva fără să mă fi întrebat înainte. Nici chiar Victoria Ocampo în persoană. Nu știam că avea să urmeze ceva și mai rău.

Am început să citesc. Recunoșteam propozițiile, cuvintele și sensul lor ultim, dar nu și spiritul lor. Cineva îmi luase poeziile și le descompusese pentru a le reface prin prisma altei lumi. Am lovit cu pumnul în masă cu atâta putere, încât m-au durut încheieturile degetelor. Am aprins o țigară și am tras adânc fumul de mai multe ori. Am mai citit o dată poeziile. În multe, schimbările nu păreau prea mari la prima vedere. Câte un cuvânt, ordinea

vreunei propoziții. Totuși, intervențiile se dovedeau radicale și dădeau poeziilor mele o forță de care erau lipsite înainte. Le prefăceau în ceva superior. Le-am citit de mai multe ori și, de fiecare dată, versurile mi se păreau mai străine. Investisem luni de zile în fiecare poezie, știam de ce și cum ajunsese fiecare cuvânt să se aștearnă în fiecare vers, le cunoșteam la fel de bine ca pe propriul meu trup. Și ceea ce se afla acolo nu era al meu. M-am învârtit prin sălița. Am ascuns revista într-un sertar din dulapul meu și am ieșit în stradă. Nu voiam ca Vera s-o găsească la sosire. Bătea un vânt cald, și m-am îndreptat spre centru. Când am ajuns la catedrală, începuse să plouă. Străzile se goleau de trecători. Am intrat într-un bar de pe strada Santo Domingo, un local cu o formă alungită, care fusese până de curând o frizerie, unde mă tunsesem de vreo două ori. Vestigiile vieții lui anterioare (dale albe pe jos, două scaune de bărbier în mijloc) dădeau barului un aer care nu părea prea convingător. Doi tipi aruncau cu săgeți la țintă. La tejghea, un bărbat fuma un trabuc ce răspândea un miros pătrunzător. M-am așezat în fața barmanului și am cerut un whisky. Ce s-a întâmplat apoi face parte din rutina oricărui bărbat care, copleșit de vreun necaz din viața lui, intră într-un bar să se îmbete. Când am plecat, încă ploua. Nu-mi luasem umbrelă. Mi-am pus pălăria, mi-am băgat mâinile în buzunarele pardesiului și am mers pe străzile acum pustii, cu capul plecat și cu o greutate surdă apăsându-mi craniul. Porțile clădirilor și copacii biciuiți de ploaie se iveau treptat în lumina felinarelor. Am zăbovit câteva minute până să deschid ușa principală. Era trecut de miezul nopții. Am urcat scările. Am găsit-o pe Vera încă îmbrăcată, dormind în fotoliu. Chipul ei se deslușea în cercul de lumină al lampadarului, și în poală avea o carte din care citea pesemne când o doborâse somnul. M-a încercat un sentiment îngrozitor de vinovăție. Ea nu merita s-o las

singură fără măcar s-o anunț. Dincolo de ferestre răsuna limpede zgomotul ploii. M-am împiedicat de pantofii pe care Vera îi lăsase pe pardoseală și mi-am pierdut echilibrul. Încercând să mi-l regăsesc, am dat cu o mână să mă sprijin de lampadarul de lângă fotoliu, care a căzut. Abajurul de sticlă s-a spart în mii de cioburi. Vera s-a trezit brusc. Torsul ei drept părea al unui sfinx.

— Ce se întâmplă? a întrebat.

— A căzut lampadarul, i-am spus, pregătindu-mă să strâng cioburile împrăștiate pe jos. Vântul a făcut să vibreze ferestrele. Nu te ridica, poți călca pe un ciob.

— Ești beat? m-a întrebat.

— Nu, i-am răspuns și am continuat să strâng cioburile.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic.

Nu eram în stare să-i vorbesc de revistă, de poezii, de senzația care mă copleșea că trăiesc ceva imposibil, de dorința mea aprigă de a mă trezi dintr-un coșmar. Lumea întreagă, inclusiv Vera, mi se părea acum amenințătoare. Ceea ce se întâmplase nu avea o explicație rațională. Cineva îmi transformase poeziile, le schimbase natura și le îmbunătățise. Cineva îmi violase intimitatea. Cine? De ce? În orele care trecuseră, întorsesem problema pe toate părțile, fără să ajung nicăieri, și, de fiecare dată, ceea ce-mi devenea tot mai clar, pe lângă descumpănire, era certitudinea eșecului meu. Fereastra s-a luminat de strălucirea unui fulger.

Pe neașteptate, mi-am dat seama. Din supunerea din ochii ei, din expresia de implorare, din tăcerea ei sufocată. Avea picioarele strânse, acoperite de pătură, și mă privea fără să clipească. Eu stăteam mai departe în fața ei, cu o mână plină de cioburi, și o clipă am fost tentat să-mi strâng degetele peste ele.

— Tu ai fost, nu-i așa? Fără să-i aștept răspunsul, am continuat să vorbesc: De ce, Vera?

De ce-ai făcut asta? am strigat.

Vera și-a acoperit pieptul cu pătura. În apropiere s-a auzit un tunet.

— Sunt poeziile tale, Horacio.

— Nu mai sunt. Și știi asta.

— Eu doar le-am redactat. Asta e munca redactorilor, oricine ar fi făcut-o. Gândește-te la intervențiile făcute de Pound la *Tărâmul pustiit* sau la munca redactorului lui Fitzgerald la *Blândețea nopții;* a întors volumul pe toate fețele! Nu spun că a făcut bine, dar nimeni nu și-a pus întrebări, fiindcă asta era munca lui.

— Poți să taci? i-am strigat.

M-am întors cu spatele, am intrat în bucătărie și am aruncat cioburile la coșul de gunoi. Niciodată nu simțisem înainte furnicătura aceea, energia aceea ce îmi urca în piept, sufocându-mă, și pe care o puteam elibera numai cu o lovitură, cu mai multe, făcându-i rău Verei. M-am gândit cât de fragilă e granița ce îi desparte pe oamenii cinstiți de cei care nu sunt. Niște așchii de sticlă îmi rămăseseră înfipte în palma străbătută de firișoare subțiri de sânge. Ploaia se întețise, și încrederea mea în restul ființelor omenești se epuizase.

— Horacio! am auzit-o din ușa bucătăriei. Era darul meu secret. Am crezut că, ajutându-te să obții ceea ce îți doreai cu înfocare, te voi face să mă iubești și mai mult.

Ne-am certat până în zori. Fumam și ne învârteam prin living. Cădeam frânți de oboseală și, când se părea că disputa se stinge, furia ne cuprindea din nou. Mă ridicam și repetam aceleași argumente: mă desființase, îmi răpise singurul lucru care conta pentru mine în viață, mă distrusese. Poeziile care îi încântaseră atât de mult pe editorii revistei *SUR,* care rupseseră cercul de tăcere al tuturor trimiterilor mele anterioare, care îmi aduseseră acest titlu atât de pompos și de promițător, care aveau să-mi deschidă porțile unei recunoașteri pe care nici măcar nu mi-o puteam

imagina, nu erau ale mele. Îi voi scrie Victoriei Ocampo dezvăluindu-i adevărul. Atunci Vera se ridică și îmi spunea că greșesc, că n-ar trebui să fac asta, că, dacă o fac, voi distruge totul, că ne voi distruge, că aceste poezii erau ale mele, ale mele, ale mele.

Înainte de a se lumina de ziuă, ploaia s-a oprit. Cu ochii umflați, Vera a intrat în dormitor și, fără să închidă ușa, s-a culcat. Afară, dincolo de fereastra din living, o ceață deasă ștergea tot ceea ce e pământesc și omenesc. Apartamentul meu era învăluit într-o lume cenușie. Am simțit o senzație ciudată de plutire, ca și cum mi-aș fi ieșit din trup și l-aș fi privit de la înălțime pe bărbatul acela care abia dacă se mișca, precum un muribund. Am adormit în fotoliu și m-am trezit după două ore, cu trupul dureros de parc-aș fi fost bătut. Vera dormea încă. Mi-am pregătit o cafea tare, m-am așezat la masa din living și am scris nota pe care aveam s-o trimit chiar în ziua aceea la revistă, explicându-le ce se întâmplase. Era singura parcelă de demnitate care-mi mai rămânea. Mă simțeam ca un om care cade dintr-o orbire comodă într-o luciditate dureroasă. Am băgat scrisoarea în servietă lângă revistă și am ieșit în stradă. Forfota dimineții începuse.

38.

DANIEL

În ajunul sosirii Graciei n-am putut închide ochii. Până atunci reușisem să țin la distanță întrebările care mă asaltau cu împunsăturile lor.

Epuizat de nesomn, am reconstituit întâmplările din ultimele luni, încercând să găsesc coloana

vertebrală care susținea acest cumul de evenimente în aparență răzlețe. Eram convins că răspunsul se află în detalii, în acele gesturi și momente la prima vedere nerelevante și din care sunt alcătuite viața și literatura, spuneai tu. Faptele erau simple. Gracia mă văzuse intrând la tine cu Teresa, în seara zilei de duminică, în ajunul căderii tale, și a doua zi dimineața ea venise la tine pentru prima dată.

Cert e că aceste evenimente, care se lăsau povestite cu limpezime, erau îmbinate într-o fină și strânsă împletitură de înșelăciuni. Nevasta mea, ființa cu care împărțisem o parte importantă din viață, păstrase în sinea ei un secret. Dar nu era întotdeauna așa, la urma urmelor? În ce măsură suntem capabili să-l cunoaștem pe celălalt? Mereu rămâne o zonă misterioasă, un spațiu unde se cuibăresc sentimentele cele mai josnice, un teritoriu obscur, care de multe ori nu e vizibil nici propriilor noștri ochi, căci, dacă l-am vedea, delicata schelă pe care am construit-o de-a lungul vieților noastre s-ar prăbuși dintr-odată.

Însă asta nu-mi lămurea întrebările. Totuși, un răspuns evident se detașa dintre altele. Faptul că Gracia mă denunțase inspectorului, chiar dacă ar fi crezut că se prea putea s-o fi făcut înainte eu însumi, era modul ei de a se răzbuna. O trădare în schimbul alteia. Amândouă brutale. Dar mai era ceva. Cu toată gravitatea adulterului meu, în lipsa ei de loialitate era un element care o făcea și mai ascunsă, și mai neclară.

Mi-am adus aminte că, duminică seara, după ce m-am despărțit de Teresa, m-am întors acasă prefăcându-mă că tocmai atunci soseam de la Los Peumos. Mi-am amintit chipul adormit al Graciei, perdeaua trasă pe jumătate pe unde se vedea grădina noastră, lumina albastră a nopții, crinii de pe comodă cu parfumul lor amețitor. Mi-am amintit și că am crezut o clipă că-i văd ochii deschiși, privindu-mă. Însă, când i-am vorbit, s-a

întors cu fața la perete și, după respirația liniștită, mi-am închipuit că doarme mai departe. Câte gânduri îngrozitoare i-or fi trecut prin cap în noaptea aceea, după ce mă văzuse cu Teresa, câtă furie și durere o fi simțit! Dimineața m-am trezit mai devreme decât de obicei. Gracia își punea cerceii de aur în fața oglinzii din baie, cei dăruiți de mine la ultima ei aniversare. Am îmbrățișat-o pe la spate, înlănțuindu-i mijlocul. Era încordată și s-a desprins cu un gest brusc. Fără să-și ia ochii de la oglindă, m-a întrebat cum mi-a mers. I-am dat un răspuns oarecare, inhibat de reacția ei, și m-am dus în baia de alături să mă spăl pe dinți.

— Ai să-mi povestești diseară. Înainte de a pleca, trebuie să achit niște facturi pe internet, mi-a spus, după ce și-a dat de două ori cu peria prin păr.

Mi-aduc aminte că-i simțisem în voce o agresivitate obsedantă și în gesturi o nervozitate ascunsă. Am atribuit ambele semne perspicacității mele și faptului că mă simțeam vinovat și nu le-am dat importanță.

Plecând să-mi fac cursele matinale, am văzut-o stând în fața calculatorului. Își ținea torsul drept, ceea ce făcea ca șira spinării să i se ascundă cu grație în dreptul taliei și să-i reliefeze curba șoldurilor. M-a privit fără să-și ridice mâinile de pe tastatură. Expresia ei, în pofida severității, oglindea un amestec de nerăbdare și de milă. Am crezut chiar că-i citesc gândurile: până când mă voi tot lamenta din pricina eternei întârzieri a construcției mele mult visate și când voi începe să-mi asum realitatea? Cât de mult mă înșelam! Poate că tocmai în clipa aceea s-a decis să te înfrunte.

Gracia te privise mereu cu neîncredere și furie și, cu toate că tu încercaseși de mai multe ori să stabilești o relație, ea se arătase neclintită în hotărârea de a te ignora. Fusese o singură dată la tine. Eu îmi uitasem mobilul și ea trebuia să rezolve urgent o problemă legată de bancă. Îmi

amintesc de curiozitatea avidă cu care s-a uitat în jur și apoi a plecat.

Singurul motiv care putea să-i explice hotărârea de a-ți trece pragul în dimineața aceea era să te provoace. În ochii ei, faptul că eu venisem la tine cu amanta te făcea complice la trădarea mea. Poate că îți atribuia chiar rolul de inspiratoare și de inițiatoare. Dar ce urmărea?

Într-o străfulgerare, totul mi-a devenit limpede. Gracia a ajuns la tine furioasă. După ce mă văzuse cu Teresa, cu o seară în urmă, nu dormise toată noaptea și, oricât de mult trebuie să se fi străduit să se stăpânească, au lăsat-o nervii. Precis că a intrat pe ușa de la bucătărie. Știa că e veșnic descuiată pentru mine, un fapt care i se părea de o intimitate inacceptabilă. Tu ai auzit pesemne ceva și, de la etajul al doilea, ai întrebat: „Tu ești, Daniel?”; probabil că te apucaseși să-mi vorbești – cum făceai de obicei – ca și când discuția începuse cu mult înainte sau ar fi fost continuarea unui dialog neterminat; se prea poate chiar ca, de la etajul al doilea, să fi pomenit ceva despre vizita mea cu Teresa; e destul de plauzibil și ca Gracia, consternată de cuvintele tale și mai ales de ceea ce făcea ea însăși, să nu-ți fi răspuns și să fi continuat să meargă în tăcere, fără să știe prea bine ce anume căuta acolo și nici ce aștepta de la momentul acela. Poate că v-ați văzut când tu te-ai arătat în capul scărilor și ea, de jos, te-a privit cu gravitate, amenințătoare. Nu exclud posibilitatea ca Gracia, cu pumnii strânși și brațele încrucișate pe pântec, să te fi insultat și învinovățit pentru răul pe care, era sigură, îl făcuseși căsniciei noastre. Se prea poate să te fi acuzat de toate neînțelegerile noastre, chiar și de cele de dinainte de tine, care existaseră între noi dintotdeauna. Disperată, căuta pe cineva pe care să-l facă răspunzător de tot ceea ce nu știuse să rezolve ori să înțeleagă. Da. Pentru Gracia, tu ai fost întotdeauna vinovata, și faptul de a ști că putea să arunce asupra ta răspunderea

acestor neînțelegeri îi oferea, fără să-și dea seama, un echilibru fragil, dar real. Probabil că, pe când îți vorbea, a început să ridice tonul și că, strigând, a urcat scările. N-am fost în stare să mi-o imaginez zgâlțâindu-te și nici să te văd pe tine împiedicându-te și apoi căzând pe scări. Asta nu. Fiindcă ar fi însemnat s-o consider pe Gracia o ființă mai violentă decât eram dispus să admit și să suport.

Și mai era ceva. Acest scenariu mă făcea indirect răspunzător de faptul că tu căzuseși. Dacă presupunerile mele erau adevărate, Gracia se purtase astfel mânată de gelozie, o gelozie deloc neîntemeiată. Căminul tău era lumea mea secretă, în care nu numai că ne petreceam mult timp împreună, ci, cu acordul tău, intrase și amanta mea.

M-am sculat din patul de la mine din birou și am ieșit în grădină. Era o noapte fără stele, fără adâncime, făcută dintr-o materie solidă și apăsătoare. Parfumul florilor mă sufoca. Trebuia să vorbesc cu cineva, să-i împărtășesc aceste gânduri care mă obsedau. Nu-mi puteam scoate din minte ideea că Gracia și cu mine eram răspunzători de ceea ce ți se întâmplase. Niciodată înainte nu mă simțisem atât de descumpănit, atât de speriat. Trebuia oare să vorbesc cu inspectorul? Să-i spun toate astea pentru ca el s-o interogheze? Să-mi acuz propria soție? Din gât mi-a pornit un râs acru care a otrăvit aerul.

Am intrat în casă și mi-am turnat un whisky. M-am așezat într-unul din fotoliile din living și, cu lumina stinsă, am așteptat-o.

*

Aproape că se lumina de ziuă când am adormit. Dimineața, la sosirea Graciei, zăceam prăbușit în fotoliu. A dat la o parte perdelele, și zgomotele seci ale mișcărilor ei m-au trezit. Am reușit s-o văd cu brațele ridicate, ținând amândouă capetele perdelei, ca un Crist crucificat sau ca un suflet

implorând îndurare. Brațele ei, bine întreținute la sala de gimnastică, și brățările fine de aur străluceau în lumina dimineții.

— Ce faci aici? m-a întrebat, luându-și valiza pe care o lăsase rezemată de perete.

— Te așteptam, am spus, ridicându-mă.

Știam că trebuie să-i prezint o imagine jalnică, cea pe Gracia o detesta cel mai mult: imaginea unui bărbat care a ales să rămână pe margine, pe când lumea și dorințele ei își continuau cursul. Mi-am dat la o parte părul ciufulit de pe frunte și am privit-o. Nu și-a plecat ochii.

— Trebuie să vorbim, Gracia.

— Sunt frântă. Abia dacă am dormit, e un zbor groaznic, am plecat din Lima la două dimineața.

— Fac cafeaua. Nici eu n-am prea dormit.

— Văd bine.

A plecat din living și am auzit-o urcând scările.

Am intrat în bucătărie și m-am apucat să fac cafeaua. Speram ca ea să coboare când aveam s-o strig. Nu mai puteam să ne prefacem. Sosise momentul să ne înfruntăm, împovărați amândoi, ea de vinile ei, eu de ale mele. A coborât în scurtă vreme. O așteptam stând la masa din bucătărie. Își pusese blugi și un tricou alb care lăsa să i se întrezărească sfârcurile întărite.

— Iată-mă! mi-a spus, strângându-și părul întins și înnodându-și-l la ceafă; după o clipă i s-a desfăcut și i-a căzut în cascadă pe umeri.

A rămas o secundă nemișcată, cu ochii țintă la mașina de spălat vase. Apoi și-a ridicat încet capul și m-a privit cu o expresie de dispreț care m-a făcut să șovăi. S-a așezat pe un scaun în fața mea și a scos din buzunarul blugilor un pachet de țigări.

— Te-ai apucat să fumezi iar?

A zâmbit cu ironie, lăsând să se înțeleagă că eu mă dedasem unor vicii mult mai grave decât al ei. Și-a aprins țigara și s-a ridicat să caute scrumierele care zăceau de o vreme într-un sertar din bucătărie. A scos una, cea mai mare, și a pus-o sfidător pe

masă. M-am gândit că, ridicându-se, avea să observe borcanele de pe poliță cu ciuperci în oțet și crema de castane pe care o pregătisem pentru cina de la Transatlantic, dar n-a făcut niciun comentariu.

— Numai pentru câteva zile, a precizat, așezându-se.

O liniște vigilentă și tainică a pus stăpânire pe bucătărie. În analizele mele nocturne nu mă gândisem cum aveam s-o înfrunt.

— Te ascult, a spus, stând picior peste picior.

Rupsese tăcerea, preluând controlul, chiar dacă în chip precar.

Singura posibilitate să faci față unei astfel de situații e să mergi drept la țintă.

— Gracia, tu ai intrat în casa Verei în dimineața aceea. Ce s-a întâmplat acolo?

Am privit-o în față, aveam nevoie să-i observ cu atenție fiecare gest, fiecare inflexiune a vocii. Simțurile mi se ascuțiseră. Se apropia ceva. Toată ființa mea s-a oprit pentru a-l capta.

— Cum ai aflat asta?

S-a aplecat înainte.

Țigara îi tremura aproape imperceptibil între degete. Reușise să-și controleze expresia, tot așa și vocea, dar nu și corpul.

— Te-a văzut cineva.

Glasul mi-a răsunat brusc, tăios.

— Și pot să știu cine-i acest „cineva”?

— Nu-l cunoști.

— Un necunoscut, a spus, cu privirea ațintită spre masă.

— Oarecum, da, un necunoscut.

— Și necunoscutul ăsta mă acuză că am intrat în casa Verei.

Nu-i puteam vedea expresia ochilor, dar îi vedeam tâmplele zvâcnind.

— Nu te acuză, doar spune.

— Și tu îl crezi? m-a întrebat, ridicându-și capul.

— Nu văd de ce nu l-aș crede.

— Și dacă îți spun că n-am fost niciodată acolo, m-ai crede?

— Nu, am replicat pe un ton tăios.

Văzându-i ușorul tremur al bărbiei, am știut că, necrezându-i spusele, o șocasem. Neîncrederea mea era ultima trădare și rupea definitiv legătura care ne unise. S-a ridicat de la locul ei și s-a apropiat de fereastră. Avea într-o mână țigara și pe cealaltă și-o ținea în șold. Așa cum stătea cu spatele la mine, silueta ei zveltă părea înconjurată de un halou de lumină.

— Asta nu-i tot ce voiai să-mi spui, nu? m-a întrebat de acolo, fără să se întoarcă.

— Bineînțeles că nu. Sunt și altele.

— Cum ar fi că ai o amantă, a spus, tot cu spatele la mine.

— Am avut.

— Mda, văd. Pesemne pentru tine totul e foarte simplu. „Am avut", spui liniștit și cu asta basta. Ca și cum să ai o amantă ar fi tot ce-i mai firesc pe lume.

Am observat lupta care se dădea în sinea ei. N-avea să strige la mine și nici să-și piardă controlul, ca în alte dăți. Și nici nu se va apuca să plângă. S-a uitat la scrumul care stătea să cadă pe jos, de parcă ar fi uitat că eram acolo.

— Nu-i așa. Nu-i deloc simplu și mi-e rușine din cauza asta.

— Și dacă-ți spun că da, că te-am văzut cu o zi înainte intrând în casa ei cu amanta ta, că m-am dus la Vera, că…

— Ce, Gracia? Ce?

— Că am bătut în ușă și n-a venit nimeni să-mi deschidă, că am rămas așteptând câteva clipe, că m-am gândit să intru pe ușa din spate, cea pe care o lăsa deschisă veșnic pentru tine, dar apoi m-am răzgândit, și pur și simplu m-am urcat în mașina mea și am plecat.

— Așa s-au petrecut lucrurile?

— După aceea m-ai sunat tu și mi-ai povestit ce se întâmplase.

— Și?

— Mi s-a făcut frică.

— Frică de ce anume?

— Că te vei gândi la ceea ce te gândești acum. Nu mă lua de proastă!

— Și de asta i-ai vorbit inspectorului de amanta mea și de vizita pe care i-am făcut-o împreună, cu o zi în urmă?

— Cu mine nu te poți juca, Daniel, pentru că eu o să câștig întotdeauna. Întotdeauna.

Nu mi-am imaginat vreodată că Gracia și cu mine vom ajunge să vorbim așa. Era genul de dialog pe care îl ascultam când vedeam filme, ținându-ne de mână și mâncând floricele de porumb, și care aparținea altei lumi, altor oameni, celor care-și făceau rău unii altora, care trăiau ducând războaie particulare ce le consumau viața. Dar nu noi. Pentru că întotdeauna ne imaginăm că stăpânim o parcelă unică și particulară, pe când ceilalți din afară se tăvălesc în ignoranța lor, în indolența și meschinăria lor. Realitatea, mi-am zis, nu devine reală până nu dărâmă poarta și intră. La urma urmelor, eram făcuți din aceeași plămadă ca aceia pe care-i priveam cu trufie și dispreț. Aceste gânduri m-au înnegurat, și n-am mai fost în stare să discut cu ea. M-a dat gata faptul că versiunea Graciei și cea a vagabondului se deosebeau în ceva esențial. După el, Gracia intrase în casă. După ea, nu apucase decât să sune la ușă. Dacă Gracia mințea, însemna că tot ce se întâmplase acolo înăuntru era de nemărturisit.

Bătălia era pierdută, pentru ea și pentru mine. Acum eram singuri. Am tăcut, apoi mi-am luat ceașca și am pus-o în mașina de spălat vase. Când m-am așezat iar, am observat că crinii începuseră să-și răspândească polenul galben pe suprafața de lemn a mesei.

— Spune-mi ceva! mi-a zis Gracia.

Aerul pe care-l respiram amândoi se rarefiase.

— Nu știu ce să-ți spun.

M-am rezemat de spătar. Totul a început să se distanțeze, ca și cum aș fi privit prin tambuchiul unui vapor care se îndepărtează în larg. Rămâneau în urmă Gracia cu brățările ei, care acum, când își aprindea țigara, se loveau răsunând în liniștea din jur. Rămâneau în urmă aspirațiile și utopiile ei, care nu fuseseră niciodată ale mele. Mă aflam în afara cercului ei, sărisem de partea cealaltă.

Niciodată n-aveam să știu adevărul despre ceea ce se petrecuse la tine acasă. Versiunea Graciei avea să se contrazică în cugetul meu cu aceea a vagabondului, până când una dintre ele, dintr-un motiv sau altul – o nouă dovadă sau o convingere întărită – s-ar fi impus asupra celeilalte.

39.

EMILIA

Daniel m-a sunat devreme. Inima Verei se oprise în zori.

— A plecat visând, l-am auzit spunându-mi.

Mi-am imaginat cum inima îi bătuse pentru ultima oară și apoi încetase. Încetase. Încetase.

Rezemată de peretele camerei mele, am simțit cum mi se înmoaie picioarele. Înainte de a o vedea zăcând la clinică, o întâlnisem o singură dată. Și totuși, șocul durerii a fost la fel de puternic ca acela provocat de cineva care ar trage gloanțe din interiorul trupului meu. De ce durea atât de tare?

Am spus cu glas tare:

— De ce doare atât de tare?

Tăceam amândoi. Pe un acoperiș vecin, porumbeii își disputau cu lovituri de cioc o bucată de pâine. Lupta lor aprigă mă insulta.

— Unde este? am întrebat după câteva clipe.

Îl auzeam pe Daniel respirând la capătul celălalt al firului.

Mi-am imaginat unul din locurile acelea anonime cărora li se spune „morgă”, unde sunt depozitate cadavrele despuiate. Suprafața impasibilă de metal, cearșaful alb. O pală de aer rece mi s-a strecurat între piele și oase, ca o bucată de gheață.

— La ce oră s-a întâmplat? Era cineva cu ea? Ești sigur că n-a suferit? Spune-mi, spune-mi! l-am implorat.

Simțeam nevoia să mă apăr de moarte imobilizând-o cu fapte și detalii concrete.

— O să-ți povestesc totul.

Am tăcut iar amândoi. Liniștea era un gol unde niciunul nu se afla la adăpost, însă era singura formă de a exprima ce simțeam amândoi.

Am vrut s-o evoc pe Vera, dar amintirile mele despre ea erau mai toate închipuite. M-am văzut cu ea de braț, mergând cu pas hotărât. Încotro? Am trecut o colină galbenă, aproape de mare, apoi am străbătut o piață, piața din Grenoble; o mână a Verei era prinsă într-a mea, în cealaltă își ținea umbrela neagră; Jérôme dispărând la un colț de stradă; în depărtare, clopotele unei biserici, ploaia; umbrela Verei deschizându-se.

Am rămas ancorată în această ultimă imagine, temându-mă să ies din ea ca să nu înfrunt iar durerea.

— Mai ești la telefon? m-a întrebat Daniel.

— Sunt aici.

Sunetul scos de sirena unei ambulanțe a năvălit pe fereastră.

Am stabilit să ne întâlnim într-o oră la clinică. Mi-am pus o bluză albă și o fustă neagră. Frigul era mai departe prizonier înăuntrul meu. Când am plecat, corturile albe, în așteptarea cinei din seara aceea, fluturau indiscret în briza dimineții.

Ne-am îndreptat unul spre celălalt pe coridorul clinicii. Ochii lui înroșiți mă priveau. Când am

ajuns unul lângă celălalt, el a rămas în fața mea, cu brațele căzute pe lângă corp, într-un gest de înfrângere, de parcă întreaga răspundere pentru cele întâmplate Verei cădea asupra lui. Și-a închis ochii și a strâns din buze, reținându-și poate un hohot, și atunci l-am îmbrățișat, și el și-a lăsat capul peste al meu.

Trupul îi zvâcnea și tremura.

Am rămas așa, strânși unul în altul. Pentru prima oară simțeam o intimitate în care căldura altei ființe, în loc să-mi facă rău, mi-era neapărat necesară.

Am intrat împreună în camera Verei. Deși ochii îi erau închiși și de pe chip i se șterse orice expresie, prezența ei era intensă. Lângă ea, viața ei în aceste luni rămăsese intactă: fotografiile ei, tuburile cu cremă cu care îi ungeam pielea uscată, ultimele flori galbene pe care eu i le adusesem ieri și care acum respirau haloul apăsător al morții.

Daniel a dat la o parte punga cu ser și s-a așezat lângă ea. Și-a trecut mâna peste părul ei cărunt.

— Și acum ce? a întrebat în șoaptă.

A închis ochii, și lacrimile i s-au prelins printre gene. Am ieșit pe coridor. Nu puteam suporta să-l văd trist. Când am intrat iar, după o vreme, stătea cu spatele, privind pe fereastră. M-am apropiat și i-am luat mâna.

Am rămas așa, Daniel și cu mine, uniți într-un fel pe care niciunul din noi nu-l putea interpreta în clipa aceea.

— La ce te gândești? m-a întrebat.

I-am ridicat mâna împreună cu a mea.

— Vera ne-a adus până aici. Acum trebuie să mergem mai departe.

Mi-am amintit de zgomotul corturilor albe, ca ale unui vapor gata să ridice ancora.

— În toate privințele?

— Da, în toate.

— Nu cred că pot s-o fac, Emilia.

— Sigur că poți, i-am spus, amintindu-mi de cuvintele rostite de Jérôme cu un secol în urmă. Sigur că poți, am repetat.

40.

DANIEL

Încă din adolescență înțelesesem cât de naiv este să dai un sens evenimentelor clasificându-le drept „coincidențe". Lucrurile se întâmplau într-un anume fel, și a încerca să găsești aici un plan ascuns era o formă măruntă și mincinoasă de a face ca banalitățile vieții să fie semnificative. Dar nu puteam să ignor faptul că tu ne părăsiseși în zorii zilei în care ridica ancora Transatlanticul nostru. Am înțeles brusc necesitatea aceasta, în definitiv omenească, de a da un sens răului care ne rănește, de a îmblânzi durerea, acordând nenorocirii o dimensiune mai mare decât noi înșine. Am vrut să cred că Emilia avea dreptate și că unica interpretare – dacă exista vreuna – era aceea că, noi fiind gata să ridicăm ancora, tu ți-ai permis în sfârșit să te odihnești. Totuși, în ciuda acestor gânduri, nu eram în stare să continui cu cina din seara aceea. Pe undeva în vreun ungher al conștiinței îmi cuibărisem iluzia că într-o zi aveai să te trezești. Nu mi-am imaginat niciodată moartea ta. Te simțeam nemuritoare. Tu erai forța, voința, hotărârea. Și, întocmai ca în povestirea ta cu siamezele, când ai plecat, ți-ai luat cu tine visul. Transatlanticul nu mai avea sens. Poate că îl concepusem pentru tine, pentru ca din liniștea ta să mă vezi îmbarcându-mă într-un vis. Nu știu. Ce voiam acum era să închid ochii. Să nu pleci din mine. Aveam nevoie de liniște. Eram incapabil să

merg mai departe. Emilia și cu mine am discutat în contradictoriu pentru prima oară. Mi-am scos mobilul din buzunar cu gândul să contramandez totul, când m-a prins de mână și mi l-a luat.

— Lasă-mă pe mine! mi-a zis. Înțeleg că tu nu poți, dar eu pot s-o fac. Practic e totul gata. Acum trebuie să ducem lucrurile la bun sfârșit.

— Dar e proiectul meu, și eu nu mai vreau să merg mai departe, i-am spus aproape strigând.

Era pe coridor. Ieșiserăm din cameră când am început să discutăm.

— Este și al meu, a spus hotărâtă.

Nu aveam forța să mai discut. Emilia a intrat în camera ta, și eu am rămas rezemat de peretele coridorului, descumpănit. După o clipă a ieșit iar, cu geanta pe umăr.

— O s-o fac eu pentru amândoi, mi-a spus, îndreptându-se spre ascensor.

41.

EMILIA

Juan și Francisco mă așteptau, nervoși și speriați.

Înainte ca Daniel să decidă că nu vrea să continue, le telefonasem pentru a le povesti ce se întâmplase, și ei, fără să șovăie, se oferiseră să se ocupe de ultimele aranjamente.

Cu tot aplombul pe care-l arătasem în fața lui Daniel, mă simțeam pierdută și singură, ca și cum cineva m-ar fi aruncat într-un pustiu. Cu două ore în urmă Vera fusese dusă la morgă, dar Daniel era hotărât să-și petreacă noaptea la clinică. Voia să fie aproape de ea.

— Ce face prietenul tău? m-a întrebat Juan.

Juan și Francisco n-o cunoscuseră pe Vera, și nici pe Daniel, dar știau că viața mea se învârtea în jurul lor.

— Nu vrea să se despartă de Vera, i-am spus și am rămas fără voce.

— Nu-ți face griji, am înaintat destul de mult cu cina, a spus Francisco. Uite, au venit și au pus restul meselor.

Chiar în momentul acela am observat mesele așezate la marginea terasei și fețele de masă albe fluturând în vânt. Scaunele, toate diferite și simple, proveneau de la diverse magazine de antichități. Pe masa mare de lemn proiectată de Daniel erau trei ghivece de ceramică tivite cu albastru, pline de mușcate și trandafiri.

Flori care reprezentau viața și moartea.

În scurtă vreme au apărut cei doi tineri pe care li angajaserăm ca să-l ajute pe Daniel la ultimele pregătiri. De fapt, Daniel lăsase totul gata încă de ieri, ca ei să poată pune la punct detaliile. Așa au și făcut. Între timp, Francisco, Juan și cu mine ne-am apucat de restul treburilor. În cursul după-amiezii au fost aduse și florile, vesela, sfeșnicele. O armată de oameni se agita prin ceața din fața ochilor mei.

M-am strecurat o clipă în camera mea și mi-am pus rochia pe care o cumpărasem pentru ocazia asta de la un magazin second-hand. Era dintr-un voal de culoarea nisipului, cu niște floricele ce păreau aruncate la întâmplare pe material. Mi-am deschis apoi calculatorul și i-am scris lui Jérôme, povestindu-i de moartea Verei. Era al treilea e-mail pe care i-l trimiteam de când îi primisem scrisoarea. În primul nu scrisesem nimic, iar în al doilea, după o săptămână, îi spuneam că sunt bine. Că nu era cazul să-și facă griji pentru mine. Jérôme, în schimb, își reluase corespondența. Îmi relata mărunțele vicisitudini care alcătuiseră viața noastră. Mi-era greu să înțeleg de ce o făcea. Nu-mi vorbea despre cealaltă femeie, dar nici nu-mi spunea că terminase cu ea. Eu îi citeam e-mailurile

în grabă, încercând ca acele cuvinte familiare să nu-mi facă rău și nici să-mi poarte imaginația în direcții pe care apoi le-aș fi regretat.

La nouă, Juan și cu mine am început să-i primim pe cei dintâi invitați. Îndată ce intrau, întrebau de Daniel. Juan, cu purtarea lui de nobil, le explica tuturor că fusese împiedicat de ceva neprevăzut. Vorbea cu fiecare în șoaptă, pe un ton complice, dând de înțeles că Daniel se ocupa de treburi importante și că trebuiau să se simtă privilegiați că sunt invitații lui, chiar dacă el nu poate fi de față.

Trupul meu se mișca, reacționa și vorbea, dar eu nu eram acolo. În unele momente mă sufocam. Nu puteam să nu văd tenebroasa fâlfâire a morții dincolo de fiecare gest, dincolo de ritmul muzicii, de strălucirea zecilor de lumânări aprinse. Și totuși, pe măsură ce timpul trecea și felurile pregătite de Daniel cu atâta grijă se succedau, simple și delicioase totodată, visul lui începea să prindă viață.

Însă el nu era acolo ca să vadă.

Din când în când, în această forfotă continuă, mă ciocneam de Juan sau de Francisco, și ei îmi vedeau pesemne descumpănirea, fiindcă rămâneau cu privirea la mine și, închizându-și o secundă ochii, oftau și apoi își vedeau mai departe de treabă.

În afară de doamna Espinoza, care a sosit escortată de Efraín, grădinarul de la bibliotecă, toată această lume îmi părea străină. Un Santiago pe care nu-l cunoscusem în perimetrul restrâns în care mă mișcam. Femei zvelte și bronzate, cu plete lungi, care între două feluri de mâncare se plimbau cu țigara în mână, aruncând fumul în noapte, ca și cum ar fi așteptat ceva de la ea; bărbați care își dădeau palme pe spinare și treceau de la un subiect la altul, fără să se oprească la niciunul. Luna sclipea, și Transatlanticul se cufunda în beznă. Am continuat să mă mișc dintr-o parte în alta. Aducând

și luând câte ceva, afirmând și mulțumind, pe când în străfundul ființei mele îl priveam pe Daniel.

La un moment dat, un bărbat și-a lovit ușurel paharul, care a scos un clinchet, întrerupând conversațiile. O lumânare groasă îi lumina chipul. Era slab, cu părul lins, și semăna cu un campion de polo sau cu un latifundiar care a petrecut lungi perioade sub soarele binevoitor al Mediteranei. Lângă el, o femeie cu pielea foarte albă se foia nerăbdătoare pe locul ei. Bărbatul a vorbit despre Daniel. Nu-mi amintesc cuvintele. Dar îmi amintesc că absența lui l-a făcut să crească până s-a transformat într-un fel de erou. Eroul care, undeva departe, dădea o luptă. Așa și era. În clipa aceea, pe când cuvintele bărbatului răsunau în noapte, m-am strecurat în cameră și l-am sunat.

— Bună! a spus.

— Ce faci? l-am întrebat.

— Vera voia să fie incinerată, mi-a zis, fără să-mi răspundă la întrebare.

— O să vedem mâine toate astea, i-am spus pe tonul acela blând cu care le vorbești copiilor când sunt supărați. Cum te simți? l-am întrebat.

— A venit multă lume. Presa e pretutindeni. Mâine o să apară în toate ziarele.

— Ești tot la clinică?

— Sunt foarte obosit, a răspuns.

Vorbea urmărindu-și gândurile. N-a întrebat de cină. Tot ce se afla dincolo de sfera morții nu exista pentru el.

— Nu te îndepărta de mine! i-am zis cu voce stinsă. Ești tot ce am, Daniel. Afară, muzica reîncepuse și croaziera își continua voiajul de petrecere.

În toiul acelei triști am avut impresia că Daniel și cu mine ne prăbușeam într-o galerie de tăcere. Poate era chiar locul spre care se îndrepta acum Vera. M-am gândit că viața și moartea se întâlnesc într-un punct și că acesta este punctul de maximă conștiință. Trebuia să-l găsesc, pentru ca mai

târziu, când proximitatea pierderii va fi rămas în urmă, să-i descifrez semnificația. Am vrut să-i strig: „Ascultă-mă, ascultă-mă!” Am vrut să-l îmbrățișez, să-i simt căldura, să-mi contopesc trupul cu al lui în această călătorie pe care o făceam spre neclintita seninătate.

— Sunt aici, a spus Daniel. Sunt aici, a repetat.

*

După ce au plecat cu toții, Juan și Francisco au rămas cu mine pe terasă. Se temeau să mă lase singură. Petrecerea, după părerea lor, fusese un succes.

— Nimeni nu voia să plece, am crezut că o să ne apuce zorile aici. Ai văzut cum comentau mâncarea? Erau toți fascinați. Ce păcat că prietenul tău Daniel n-a primit el însuși elogiile! a spus Francisco.

Au vorbit multă vreme, și vocile lor m-au liniștit. Eu nu eram conștientă de ceea ce se întâmplase, dar credeam în spusele lor. Reușiserăm. Și era trist că Daniel nu știa.

Îndată ce am rămas singură, l-am sunat.

— Am ajuns. Sunt jos la tine. Urc acum, mi-a spus când mi-a auzit vocea.

După doar câteva minute era în fața mea. Ne-am îmbrățișat. Am simțit un fel de eliberare, dar totodată am știut că eram prizonieră. Tristețea se confunda cu nevoia imperioasă de a simți trupul lui viu. Strălucirea lumânărilor agoniza, proiectându-și umbra pe mese și pe fundalul întunecat al nopții. Am intrat în camera mea fără cuvinte. Dar era altă cameră, alt timp, și eu, poate, altă femeie, femeia care se așeza pe marginea patului și aștepta.

Buzele lui pe sânii mei, pe brațe, pe pântece, pe umeri, pe picioare, până când Daniel a împins cu putere, a scos un geamăt, a făcut ochii mari, prăbușindu-se peste mine ca un sac căruia i s-a desfăcut legătura și conținutul i s-a risipit pe jos. M-a șocat faptul că eu aș fi putut stârni această

dezlănțuire și apoi această predare. Un lichid cald mi s-a prelins printre coapse.

În ziua aceea au fost doi morți: Vera și răul meu.

4
2
.

DANIEL

Numai o singură dată abordaserăm subiectul, tu și cu mine. Pregăteai un *pisco sour* la bucătărie și, stând cu spatele, fără să mă privești, l-ai adus în discuție. Voiai să fii incinerată și cenușa să-ți fie aruncată în mare. Însă, dat fiind că eu nu-ți sunt rudă, era nevoie de un act care să-ți consemneze dorința. A doua zi am intrat în casa ta cu Emilia și, pentru prima oară, cu cheia pe care mi-o dăduseși, ți-am deschis seiful. Așa cum mă preveniseși tu, înăuntru era o infinitate de hârtii. Printre ele am găsit certificatul de naștere și pe cel de deces ale lui Julián împreună cu o fotografie de-a lui la observatorul din Nisa. Era prima oară când vedeam o imagine a fiului tău. M-au impresionat forța ochilor negri și fragilitatea pe care o degaja trupul lui lung și slab.

— De necrezut! Părinții mei au lucrat acolo, a spus Emilia în șoaptă. Înainte de nașterea mea.

A rămas cu ochii la fotografie și apoi a întors-o. Pe spate erau scrise numele unor stele.

— Julián a moștenit pesemne interesul mamei lui față de aștri, i-am zis.

— Sau poate că e tocmai invers, și interesul fiului l-a trezit pe al Verei, a remarcat Emilia.

Lângă documentele și fotografiile lui Julián ți-am găsit certificatul de căsătorie și pe cel de divorț de unicul tău soț, Manuel Pérez. În dimineața aceea apăruseră în ziare numele și povestea lui

împreună cu a ta. Ajunseseși, cu o iuțeală uluitoare, în paginile ziarelor lumii. Apăruseră voci care proclamau că ar fi trebuit să ți se dea Premiul Național de Literatură, și prestigioși academicieni de pretutindeni deplângeau faptul că nu-ți fusese decernat Nobelul.

Alături de documente am găsit un dosar cenușiu în care erau niște poezii scrise cu caligrafia ta de neconfundat. Emilia s-a așezat pe marginea patului tău și s-a apucat să le citească, bătând cu degetele în hârtie.

— Ce se întâmplă?

— Sunt poeziile lui Horacio Infante. Cele care l-au făcut faimos.

— Și de ce se află aici?

— Fiindcă Vera a fost cea care le-a scris.

Vocea îi suna schimbată.

— Ce tot spui? am întrebat-o, neîncrezător.

— Îți amintești de cercetările mele care nu mă duceau nicăieri?

Am încuviințat.

— Ajunsesem să am bănuieli, dar asta e practic o dovadă. Nu încape nicio îndoială că le-a scris Vera.

— Ești sigură?

— E scrisul Verei și sunt foarte diferite de poeziile publicate de Horacio înainte și de cele care au urmat. Infinit superioare.

Emilia s-a uitat iar la hârtiile pe care le ținea în mână și a continuat:

— Mulți ani mai târziu, Horacio a publicat trei scurte culegeri care recuperau unicitatea acestor poezii și care l-au făcut să strălucească iar. Poate că și acestea au fost scrise de Vera. Poate că în prietenia lor care a durat atâția ani a existat un pact prin care Vera i-a dăruit lui Horacio geniul ei poetic.

— Dar, dacă ea le-ar fi publicat cu numele ei, s-ar fi bucurat de faima lui Horacio.

— Și de nenumăratele premii, recitaluri de poezie prin lume, burse de la fundațiile americane și europene, de tot ce-i permite lui Infante să ducă viața îndestulată și spectaculoasă pe care o duce, a adăugat Emilia.

— Întocmai.

— Dar poate că Vera nu-și dorea așa ceva. Fiind remarcabilă, poezia lui Horacio sau a Verei, mi-a explicat, are o simplitate de care opera ei nu numai că e lipsită, ci voia chiar să se elibereze. Vera investiga mereu limitele cuvintelor, deși inovația în sine nu avea pentru ea nicio valoare. O spune în interviurile ei. N-a acordat prea multe. Însă în toate a subliniat acest lucru.

— Da, îmi amintesc că obișnuia să spună că, pentru a scrie un text fără litera „e", fără virgule sau fără altceva, nu e nevoie de talent, și nici pentru a scrie un text de neînțeles.

Emilia a râs și a continuat să vorbească cu entuziasm.

— Sigur! E cu totul specific ei. Vera căuta o libertate mai autentică, aceea de a descoperi că poți fi liber în mod creativ. Iar rezultatul e o operă exigentă, plină de labirinturi și de semnificații.

— Dar asta îți provoacă o stare de neliniște, de frământare.

— Exact. Eu cred că poeziile pe care le-a scris pentru Horacio erau în ochii ei un divertisment, îi veneau în minte cu ușurință și nu le considera acceptabile.

Am întrebat-o dacă vrea să ia poeziile, însă mi-a răspuns că nu, că poate să le vadă mai târziu, că acum trebuie să găsim ceea ce căutăm. S-a ridicat de pe pat și mi-a spus, punând la loc hârtiile în seif:

— Daniel, la prânzul acela Horacio îi cerea Verei manuscrisele poeziilor. Sunt singura dovadă a adevărului. Da, da, sunt convinsă, el trebuie să fi știut de existența lor. În dimineața aceea Horacio s-a dus să le caute.

— E posibil.

Aflând de moartea ta, inspectorul Álvarez mă sunase pe mobil, cu câteva ore înainte. Nu mai avusesem vești de la el de săptămâni de zile. Mi-a exprimat condoleanțe și m-a informat că, din lipsă de probe care să-mi confirme bănuielile, cazul fusese închis de șefii lui. Asta nu înseamnă că nu poate fi deschis mai târziu, în eventualitatea că ar apărea o nouă dovadă, dar că deocamdată asta e situația, și el nu poate face nimic ca s-o îndrepte. M-am gândit la Gracia. Am fost gata să-i povestesc Emiliei discuția mea cu vagabondul și concluziile la care ajunsesem, dar n-am făcut-o. Poate că n-o voi face niciodată. Dacă într-adevăr Gracia fusese implicată în căderea ta, a-i distruge viața, acuzând-o la poliție, nu era ceea ce tu ai fi dorit.

— Mai e și o povestire! a exclamat Emilia. O povestire a Verei care dezvăluie totul. E vorba de un cuplu de matematicieni. Da. Acum văd foarte limpede, Daniel. E de necrezut.

Emilia mi-a relatat pe scurt povestea matematicianului căruia soția îi revelează formulele pe care el le-a căutat toată viața.

— Mi-amintesc de una din ultimele lui fraze, a spus Emilia. Când matematicianul, uitându-se la hârtiile unde soția notase formulele, înțelege că ea posedă ceva ce el nici măcar n-ar putea bănui vreodată.

Am continuat să căutăm printre documentele bancare și am găsit un certificat pe care îl semnaseși în fața notarului, unde îți manifestai dorința de a fi incinerată. Ți-am găsit și testamentul. Era succint și precis, ca tot ceea ce te agasa și lăsai la o parte într-un colț. Purta o dată din urmă cu un an. Îmi lăsai tot ce aveai, inclusiv casa și manuscrisele pe care la voi găsi acolo, și niște bani pe care îi țineai la o bancă din Elveția. Mi-i încredințai pe Charly și Arthur. Testamentul tău m-a dezarmat până la urmă.

Un vârtej de formalități ne prinsese chiar din zori și nu ieșiserăm încă din el. Pierduserăm noțiunea timpului și despre noi înșine. Dar acum, când țineam hârtia care ne trebuia în mână, iar cursul evenimentelor era trasat, amărăciunea se lăsa să cadă din nou peste noi, cu toată greutatea ei neagră, cu mirosul ei negru și cu atingerea ei de funingine neagră.

*

Ești acum în ocean. Barcagiul ne-a dus în larg și apoi ne-a rugat să ne așezăm cu fața spre țărm. Un braț auriu de nisip se întindea în depărtare. Dacă îți aruncăm cenușa în zare, ne-a prevenit, vântul o va duce cu el. Așa am făcut.

Totuși, în momentul în care am deșertat urna cu cenușa ta, s-a stârnit brusc o pală, și o parte din cenușă a zburat spre noi, lipindu-ni-se de mâini, de față. Ne-am privit, adânc tulburați. Ca și cum moartea ne-ar fi înhățat cu ghearele-i cenușii pentru a ne duce cu ea. Ne-am spălat cu apa sărată. Pe neașteptate, am izbucnit în râs. Barcagiul ne-a privit din celălalt capăt al ambarcațiunii fără pic de curiozitate. Era un râs ce exprima o mulțime de lucruri, bunăoară cât de puternică ajunsese legătura noastră. Emilia și-a scos din buzunarul fustei o hârtie pe care o îndoise în patru și a aruncat-o în apă. N-am întrebat-o ce scrie acolo.

Poate că era ceva ce-ar fi vrut să-ți spună, un secret care tânjea să te însoțească în larg. Sau poate îți vorbea despre noi. M-a încercat o dorință copleșitoare să știu ce simte, ce înseamnă pentru ea ceea ce se întâmplase între noi în noaptea de pe Transatlantic. În depărtare, un stol de păsări ne-a brăzdat câmpul vizual. I-am atins gura cu vârful degetelor, și ea a zâmbit trist. Ne-am întors când soarele apunea în spatele nostru. Emilia avea pe cap o cordeluță din baga care sclipea odată cu ultimele raze. Pe albastrul senin al oceanului, barca noastră se îndrepta spre țărm precum un mic animal preistoric.

43.

HORACIO

Natura umană, în meschinăria ei, schimbă până și hotărârile cele mai nestrămutate. Nu doar eu citisem ultimul număr al revistei *SUR,* și în zilele care au urmat aveam să primesc o infinitate de elogii. Trecuse o săptămână, și scrisoarea pe care i-o scrisesem Victoriei Ocampo stătea mai departe în servieta mea, lângă revistă. Și de acolo, din locul ei ascuns, răspândea un miros de putrefacție. Dacă cineva mă felicita, cineva care nu-mi citise poeziile și nici nu cunoștea revista, dar îl auzise pe cutare sau pe cutărică vorbind despre mine, o otravă stranie îmi circula prin vene, otravă ce se vedea cu siguranță în zâmbetul meu cinic, în felul amabil și entuziast cu care primeam cuvintele de apreciere, în falsa umilință care genera simpatie și alte laude. O otravă ce începea să mă transforme în altă ființă.

Acasă, Vera și cu mine abia dacă ne întâlneam și, dacă o făceam, nu ne adresam niciun cuvânt. Eu revenisem la fotoliul verde-oliv, ca pe vremea când Julián locuia cu noi. Plecam devreme, când ea dormea încă, și seara, fără să mai trec pe acasă, mă duceam la barul unde se trăgea la țintă, mă așezam la tejghea și ceream un whisky. Uneori patru sau cinci. Intenția mea era să plec de acolo beat, să opresc curgerea otrăvii și să ajung acasă cât mai târziu cu putință, ca să n-o privesc în față. De multe ori întredeschideam ușa dormitorului și îi priveam trupul sub cearșafuri, abia deslușindu-i-l în lumina ce se filtra din living. Dorința pe care ea mi-o stârnea nu scăzuse absolut deloc, ba chiar se întețise. O iubeam și totodată o uram. Aveam nevoie de ea și o disprețuiam. O admiram și o

invidiam. Da, o invidiam. Invidiam harul care o făcuse să vadă ceea ce eu nu voi putea în veci nici să zăresc măcar. Acel ceva care transformă un text bunicel într-unul extraordinar. Și nu era numai luciditatea dovedită de Vera în mânuirea cuvintelor, era ceva mult mai profund, ceva pe care eu nu știam nici măcar cum să încep să-l caut.

„Vizual", „tensionat", „emoțional" erau cuvintele folosite de Einstein pentru a explica de unde provenea forma lui particulară de gândire. Niciodată până atunci nu înțelesesem la ce se referea. Suporturile sale erau cunoașterea și produsele rațiunii, ca matematica și fizica, dar genialitatea lui provenea din alt loc. Un loc pe care Vera îl cunoștea bine.

Într-o seară la bar, pe când mă uitam la aceeași priveliște din toate zilele – barmanul și jongleriile pe care le făcea, sticlele din spatele lui, oglinda pe tot peretele care reflecta atmosfera plină de fum din local am scos pentru prima oară revista din servietă. Citind poeziile, așezat pe același scaun înalt ca de obicei, m-au încercat iar sentimentele din seara fatală, însă atenuate acum de efectul alcoolului și al trecerii timpului. Le-am citit de mai multe ori și, dintr-odată, m-am pomenit recitându-le cu glas tare. Trei femei stăteau de vorbă la o masă aproape de tejghea, doi tipi așezați la distanță de două scaune de al meu beau însinguraţi și un grup de funcționari aruncau săgeți la țintă. Femeile au fost primele care și-au întrerupt conversația, ațintindu-și privirile asupra mea. Aveau în jur de patruzeci de ani și păreau de condiție bună. Una dintre ele, în ciuda înfățișării ușor ofilite, era chiar atrăgătoare. Privirea ei a făcut să-mi sporească îndrăzneala și am ridicat și mai mult vocea. Apoi au venit tipii singuratici, și, după câteva minute, toți, inclusiv barmanul și o fată care spăla paharele într-un colț, s-au oprit din ceea ce făceau și mă ascultau atenți. Bărbatul care fusesem până atunci n-ar fi putut face așa ceva. Natura mea rezervată și

un simț exacerbat al ridicolului m-ar fi împiedicat. Dar acest individ, cu chipul încă tânăr, care se reflecta în oglinda de la tejghea, gesticulând și modelându-și glasul ca un actor amator, nu eram eu.

Câteva zile mai târziu, ajungând acasă, am văzut de pe coridor că Vera avea încă aprinsă lumina din cameră, în dimineața aceea primisem o scrisoare de la editura Nascimento. Erau interesați să mă publice. Pentru asta aveau nevoie să le trimit viitorul meu proiect. Dar eu nu aveam niciun proiect. Poate că asta mă supăra cel mai mult. Vera mă văduvise de viitor. În puținele ocazii în care ne vorbeam, o întrebasem din nou de ce o făcuse, și argumentele ei rămăseseră categorice: intervenția ei în poeziile mele era superfluă și o făcuse din dragoste.

— Horacio! am auzit că mă chema.

Aveam nervii amorțiți de alcool. Mi-am scos sacoul, l-am pus pe un scaun din living și am intrat în dormitor. Stătea în pat, cu un caiet pe genunchii ridicați. Gura ei senzuală și neobișnuit de palidă exprima îngrijorare. I-am simțit mirosul, care întotdeauna îmi ațâțase simțurile, dar care de data asta m-a durut. Părea obosită.

— Luna viitoare se inaugurează o retrospectivă a lui Francisco Matto și mi s-a oferit o călătorie la Montevideo ca să-i iau un interviu.

Mă privea cu un amestec de compasiune și nerăbdare.

— Mi se pare grozav, i-am spus.

Ea și-a mișcat umerii, de parcă i-ar fi căzut ceva în spinare și ar fi vrut să scape de povara aceea.

— Nu te superi că plec? m-a întrebat.

— De ce mă întrebi pe mine? E viața ta, i-am răspuns, pe un ton dinadins disprețuitor.

— Atunci plec vineri.

Cuvintele ei au răsunat seci și precise, ca săgețile din bar când nimereau la țintă. Sentimentele brutale pe care le încercasem în toate

aceste săptămâni umpleau camera, făcându-mă să respir anevoie. Trebuia să ies de acolo.

— Noapte bună! am spus.

M-am trezit angoasat. Livingul era luminat de primele nuanțe albăstrii ale zorilor. Am deschis fereastra spre un vânt călduț. În aer plutea iar amenințarea ploii. Am intrat în dormitor. Vera dormea cu fața în jos. Dintr-o smucitură am tras cuvertura care o acoperea. Ea nu s-a mișcat. Am pătruns-o fără măcar s-o privesc. Am auzit-o gemând, cu chipul în pernă.

În seara de dinaintea plecării ei, am ajuns acasă și mai târziu decât de obicei. Pe masă era o farfurie cu cina care se răcise. Două lumânări roșii se stingeau în sfeșnice, și în vasul de chihlimbar – mai întotdeauna gol – era un buchet de trandafiri albi. M-am înfuriat. Eforturile Verei păreau că urmăresc să transfere vinile, astfel încât până la urmă ea era sufletul împăciuitor și milostiv, victima. Dar, în același timp, nu puteam să nu le apreciez și să nu observ disperarea pe care o exprimau.

În dimineața plecării, stăteam la masă bându-mi ceașca de cafea neagră și citind un document de la birou, când ea a apărut în living. Ploaia bătea în geamuri. Plouase și în ziua când poșta adusese revista care ne-a schimbat viețile. S-a rezemat în cadrul ușii și a rămas acolo, în picioare. M-am uitat la ea cu coada ochiului și mi-am îndreptat iar privirea spre document. Avea capotul de mătase și părul strâns într-o coadă de cal. Avea cearcăne adânci, și tenul ei palid părea și mai diafan. O rază de lumină ce pătrundea prin perdelele întredeschise trasa o linie pe pardoseală.

— De la Montevideo mă duc la Buenos Aires pentru câteva zile. Cei de la ziar vor să fac și alte reportaje. Voi sta ia niște prieteni chilieni, soț și soție.

Vocea îi devenise puțin răgușită, parcă uzată de fumul de țigară.

— Cât timp? am întrebat-o, fără să-mi ridic ochii.

— Două săptămâni, mi-a răspuns, rămânând nemișcată, așteptând să se întâmple ceva. O să-ți fie bine?

— Sigur că o să-mi fie bine.

Cuvintele mi-au răsunat cu asprime.

Doi porumbei s-au așezat pe pervazul ferestrei, stârnind un zgomot de tablă ruginită, și apoi au dispărut. Am stat ascultând liniștea în urma lor. Nu era numai absența sunetelor. În liniștea aceea mai era ceva: parcă ar fi vrut să comunice ceva despre sine și despre noi.

— Privește-mă! mi-a spus.

Am sorbit o înghițitură de cafea cu ochii în document.

— Atunci la revedere! a zis.

A înaintat doi pași șovăielnici spre linia de lumină, apoi s-a întors și a dispărut în dormitor.

După ce mi-am terminat cafeaua, mi-am luat servieta și am plecat, fără să-i spun nimic.

*

În săptămânile care au urmat, această scenă îmi va reveni stăruitor în minte, precum un vers pe care îl știi important pentru structura poeziei, dar nu reușești să afli de ce. Îmi aminteam de zgomotul porumbeilor pe pervaz, de prezența fragilă și stoică a Verei rezemată de cadrul ușii, de vocea ei răgușită, de liniștea care căzuse peste noi, cu multiplele sale semnificații. Fusese unul din acele momente care la prima vedere par neînsemnate, când două ființe își spun doar câteva cuvinte ce le pot schimba însă destinul. Ce s-ar fi întâmplat dacă, în loc să fi fost atent cu obstinație la ceea ce citeam, aș fi privit-o? Sau dacă, atunci când am văzut-o făcând acel pas spre fascicolul de lumină, aș fi luat-o de mână?

Întrebări cardinale și în același timp zadarnice. Eu nu făcusem nimic ca s-o rețin, și acum ea era departe.

Cu puțin înainte de a se împlini două săptămâni de la plecare, am primit o scrisoare în care îmi spunea că își prelungește șederea. Nu știa pentru câtă vreme. Ziarul era foarte mulțumit de reportajele pe care le trimitea, și directorul o lăsase să stea cât va considera ea că e nevoie. Era o misivă anodină, politicoasă.

Într-o sâmbătă după-amiaza, făcând ordine printre hârtiile de pe biroul pe care Vera îl ocupase de la venirea ei la mine, am dat de un dosar cenușiu. Deschizându-l, am descoperit poeziile mele și îndreptările făcute de ea. Erau acolo și figurinele de carton cu care împodobise pomul de Crăciun. Preț de o clipă mi-a trecut prin cap să ies pe palier și să arunc totul la ghenă. Dar, în loc de asta, am scos din dosar poeziile rescrise de ea și m-am apucat să le citesc. Erau chiar și unele versuri pe care eu nici măcar nu le luasem în considerație când le aleseserăm împreună pe cele pe care să le trimitem la *SUR,* dar sub pana ei, ca și celelalte, erau schimbate.

Pe stradă domnea o liniște molcomă. Luminile edificiilor de peste drum pluteau în crepuscul. Am închis ochii, și poeziile mi-au apărut cu imaginile și ritmul lor, ca un peisaj din copilărie pe care îl păstrasem în străfundurile memoriei. Am știut atunci că, indiferent câte cuvinte sau versuri ar fi schimbat Vera, acestea continuau să fie ale mele. Purtau amprenta sentimentelor mele, care nu erau nici mai prejos, nici mai presus decât ale ei, dar erau diferite și erau ale mele. Și asta era ceva ce nimeni și nimic nu putea tăgădui. Nimeni nu-și va aminti faptele așa cum o făceam eu; nimeni, chiar dacă circumstanțele ar fi similare, nu va fi pătruns de sentimentele mele, de bucuriile și tristețile mele. Intervenția Verei nu făcuse decât să îndepărteze ceea ce nu lăsa să li se vadă esența.

Nu eram convins că aceste revelații, care îmi apăreau în limpezimea lor ambiguă, erau autentice.

Dar simțeam nevoia să ies din penumbră și să mă agăț de ele precum un creștin de un adevăr suprem.

Ceva inedit se înfiripa în mine. Și pentru ca asta să se întâmple fusesem nevoit să mor puțin, să străbat acest tărâm al nimănui unde nu există viață, nici aer, nici speranță. Aceasta este natura începuturilor, și eu o descopeream chiar în clipa aceea.

PARTEA A TREIA

44.

EMILIA

A doua zi după ce am aruncat cenușa Verei în ocean, Daniel a plecat de la el de acasă.

În primele săptămâni petreceam ziua la mine pe terasă, și noaptea el se întorcea în camera lui de hotel. Însă curând aproape că n-a mai plecat. Într-o seară ne-am dus la hotel, a plătit nota, și-a luat valiza și a venit să stea la mine. După două zile, i-am adus pe Charly și pe Arthur. Chiar dacă Daniel se ducea zilnic la Vera acasă ca să-i plimbe și să le dea de mâncare, amândurora ni s-a părut firesc să stea cu noi.

Lângă Daniel mă bucuram de o libertate nouă, de parcă cineva îmi dădea aer proaspăt. Tot ceea ce trecusem sub tăcere își găsea acum o formă de exprimare. Erau senzații și imagini greu de definit, și tocmai de aceea mai puternice, fiindcă niciun gând nu putea să le distrugă misterul.

Cert e că nu mă gândeam.

Totul părea suspendat în aer. Viața lui Daniel, a mea și acest posibil viitor împreună pe care niciunul din noi nu-l numea. N-a intrat în detalii cu privire la despărțirea lui și nici eu nu i le-am cerut.

Dimineața se scula devreme și se ducea să facă diferite curse. Când mă trezeam, el se și întorsese. Cumpărase pâine proaspătă, pregătise cafeaua și făcuse suc de portocale.

După micul dejun, eu plecam să duc zarzavaturile și apoi la Biblioteca Bombai. Daniel avea o mulțime de întâlniri. Comentariile din reviste și ziare cu privire la Transatlanticul nostru,

recent inaugurat, nu s-au lăsat așteptate. Dar cel mai important era faptul că Daniel își luase inima-n dinți și ceruse un împrumut la bancă pentru a cumpăra locul de pe faleză. Voia ca mai târziu să construiască adevăratul Transatlantic.

După doar câteva săptămâni, știam că Daniel își punea o mână sub pernă ca să doarmă, că peste noapte se scula de mai multe ori, că, în afară de gătit, simțea o plăcere secretă făcând curat, că se bărbierea zilnic, că la trezire avea părul umed de sudoarea nocturnă și că pielea lui aducea din vise miros de pământ reavăn. Vorbeam tot timpul. Ne interesa până și cel mai neînsemnat amănunt despre celălalt.

Într-o dimineață, Daniel a găsit la cutia poștală scrisoarea lui Infante. Eu îi trimisesem un e-mail a doua zi după moartea Verei, și el îmi răspunsese foarte impresionat. Mă anunța și că în câteva zile îmi va trimite textul pe care mi-l promisese. Mă ruga să-l citesc cu calm și să nu-l judec până nu ajung la sfârșit.

A sosit un plic mare, cu un manuscris pe a cărui primă pagină scrisese cu mâna lui:

> *Emilia,*
>
> *când Vera a căzut pe scări, am ştiut că nu se va mai întoarce la noi şi că povestea noastră, dacă n-o reclădeam atunci, va rămâne îngropată pentru totdeauna lângă oasele noastre bătrâne. De aceea, în ultimele luni m-am apucat de treabă. Pentru Vera, pentru noi.*
>
> *Însă numai acum câteva săptămâni, în toiul delirului stârnit de amintirea ei, am ştiut că tu eşti destinatara acestei reconstituiri, că îţi vorbeam ţie. Am scris mai departe, chiar dacă îndoielile mă asaltau la fiecare pas. Ceea ce mi se păruse esenţial până atunci devenea superfluu, şi ceea ce rămăsese în urmă*

apărea drept cel mai important, Îți încredințez aceste cuvinte cu teamă. Poate că trebuia să vorbesc înainte, cu mult înainte, sau poate că trebuia să tac. Zău că nu știu. Acum tu ești cea care va decide soarta adevărurilor pe care le vei găsi aici. Pentru că, în cele din urmă, toate astea nu sunt altceva decât încercarea mea, stângace și tardivă, de ispășire. Dacă asta *mai e cu putință.*

Horacio

După ce am citit scrisoarea, am pus manuscrisul sub perna mea și am plecat să mă ocup de zarzavaturi.

Presimțeam că, într-un anume fel, necunoscut mie în momentul acela, viața mea va fi bulversată după ce-l voi citi. Că nimic nu va mai fi ca înainte. M-am întors acasă, mi-am făcut un ceai, m-am așezat pe terasă și am deschis manuscrisul. Era o dimineață însorită. Se simțea o briză prietenoasă și proaspătă.

„Era vara lui 1951 și eu aveam treizeci și doi de ani. Pe ultimii treisprezece îi trăisem în diferite orașe, dar mai ales la Geneva, având un post modest la înaltul Comisariat pentru Refugiați. Întoarcerea mea era – conform istoriei oficiale – un răspuns la scrisorile plângăcioase ale mamei, prin care mă încunoștința de nenumăratele boli ce ar putea-o băga oricând în mormânt. Însă întoarcerea mea presupunea, desigur, o mulțime de planuri și de expectative, de la închirierea unei cabane în fața oceanului, unde să mă dedic cu totul poeziei, până la găsirea unei compatrioate atrăgătoare și inteligente cu care să-mi împart tot restul vieții. Din depărtare, Chile devenise locul unde toate spațiile întunecate din existența mea se umpleau de lumină. Pământul făgăduinței, paradisul pierdut…”

Am continuat să citesc și, când pe seară a sosit Daniel, ajunsesem dincolo de jumătate. Încercând să pătrund sensul celor scrise de Infante, m-am străduit pentru prima oară să gătesc un fel de mâncare pentru Daniel, urmând instrucțiunile unei rețete cu tăieței pe care o găsisem pe internet.

O altă Vera se ivise din cuvintele lui Infante. O femeie în carne și oase, însă învăluită în același timp de noi mistere.

În ciuda eforturilor lui, Infante nu reușise niciodată să-i străpungă platoșa care o făcea inaccesibilă pentru toți și poate chiar pentru ea însăși.

Am mâncat pe terasă tăiețeii și o salată batavia cu pere și parmezan, pregătită de Daniel. I-am povestit că bănuielile mele se confirmau. Descoperirea făcută de mine, care fusese întărită pe jumătate de manuscrisele din seif, era acum o realitate. Acesta era marele secret al lui Horacio. Crucea pe care o purtase toți acești ani. I-am povestit și unele episoade. De pildă, dârzenia dovedită de Vera ținând piept prejudecăților referitoare la originea ei evreiască. Sau întâlnirea pe ninsoare la New York, care se regăsește într-un roman al Verei și în poeziile lui Infante. I-am vorbit de fiul ei Julián și de dragostea obsesivă cu care îl înconjurase.

După cină, Daniel a aprins câteva lumânări și, cu strălucirea lor fragilă, a iluminat locul unde eu stăteam în fotoliu.

În curând m-am apucat iar de citit, cu Arthur trântit pe jos lângă mine.

Navigam pe un ocean. Voiam să-i zăresc fundul, substratul care suporta toată această materie lichidă, de necuprins și, într-un fel, artificială, alcătuită din cuvintele lui Infante. Nu puteam să nu mă întreb, la fiecare pas: de ce îmi încredința manuscrisul acesta lung? Ce sens avea ca eu să fiu destinatara unor confidențe păstrate atâția ani?

Trebuia să mai fie ceva.

Târziu în noapte m-am dus să mă culc în patul pe care-l împărțeam cu Daniel și m-am lipit de trupul lui. Ființa care se afla acolo, sprijinită de spatele lui, nu eram eu, dar totodată eram. Și-a pus un picior de-a curmezișul peste ale mele și a continuat să doarmă.

M-am întrebat dacă asta simt oamenii când spun că sunt fericiți.

*

Când m-am trezit, Daniel era gata îmbrăcat de plecare. Avea o întâlnire cu un investitor care se arătase interesat să se asocieze cu el în aventura cu Transatlanticul. Se îmbrăcase cu grijă. O cămașă cu dungi albe și albastre și niște pantaloni negri bine călcați. Părul umed și-l pieptănase pe spate. Trăsăturile i se vedeau limpede, bine conturate în toată splendoarea lor. Și-a ridicat privirea și a dat de ochii mei care îl observau. Mi-a luat mâna și mi-a mângâiat palma cu degetele.

Mă izolasem de toate, imaginându-mi că, în liniștea mea lăuntrică, voi afla viața adevărată. Acum descopeream că puteam intra și ieși din interiorul meu și că această pendulare, când înăuntru, când în afară, era o formă de libertate.

— Niciodată nu m-ai privit așa, Emilia.

— Cum?

Știam ce voia să spună. Pentru prima oară devenisem conștientă de frumusețea lui neliniștitoare. Și n-am simțit nici respingere, nici teamă. Căci ceea ce mi-era cunoscut continua să existe acolo, sub învelișul acela de bărbat.

— Așa.

Și-a apropiat pupilele de vârful nasului, făcând pe miopul. Am izbucnit amândoi în râs. Un fior mi-a străbătut coloana vertebrală.

După ce a plecat, am făcut o baie.

Am simțit greutatea apei pe piele. Mi-am întins un picior, ca și cum aș fi descâlcit un scul de lână încurcat. Și brațele la fel, le-am învârtit pe sus, ca două palete ale unui ventilator lent. Sânii, două

ființe micuțe, se iveau în penumbră. Când i-am apăsat, sfârcurile au prins viață. Mi-am cufundat capul în apă și am auzit un zumzet. În tăcere, cineva sau ceva se înfiripa.

Cum mă puteam simți oare atât de bine când acum, pentru prima oară, pășeam fără certitudini, fără limitele care mă protejaseră?

Daniel îmi lăsase o tavă pe masa din bucătărie, cu totul aranjat pentru micul dejun. M-am așezat pe terasă sub cortul alb și am citit mai departe manuscrisul lui Infante.

45.

HORACIO

Vera n-a mai revenit în apartamentul meu. M-a anunțat printr-o scrisoare trimisă din Buenos Aires. În primele zile după ce se întorcea de la Santiago avea să stea la o prietenă de la ziar, timpul necesar până să găsească o locuință pentru ea și Julián. Pérez consimțise ca fiul lor să se mute la ea. În doar câteva săptămâni, Vera concepuse și organizase o nouă viață în care eu nu eram inclus. În momentul acela am înțeles adevărata dimensiune a pierderii mele. De la începutul poveștii noastre susținuserăm o nesfârșită conversație, și acum ea îmi întorsese spatele, lăsându-mă pe terenul acesta viran să vorbesc singur cu un străin care se presupunea că sunt chiar eu și cu care nu știam cum să comunic.

Ceea ce a urmat aparține istoriei oficiale. Vera a continuat să lucreze la ziar și, după o vreme, și-a publicat primul volum de povestiri, care a avut o primire unanim favorabilă din partea criticii. Au mai trecut patru ani până să-i apară primul roman,

răstimp în care și-a desăvârșit proza și stilul ei atât de deosebite, transformându-se într-o autoare venerată. La rândul meu, m-am agățat de trenul în care mă urcase ea. După ce am scos două volume de versuri care n-au avut mare ecou, câțiva ani mai târziu, cu manuscrisele celorlalte poezii rămase în dosarul cenușiu al Verei, pe care le copiasem, am alcătuit un volum pe care însuși Arnaldo Orfila, de la Fondul de Cultură Economică, a fost bucuros să-l publice. Cartea aceasta avea să fie materialul din care se va nutri viața mea, la propriu și la figurat. Descoperisem că, odată ce minți, te transformi în altcineva, și acest altcineva, de pe comodul său promontoriu de născociri, nu se mai poate opri, nu mai știe cum să vină înapoi.

De-a lungul anilor, am scris și alte cărți de poezii. Multe au fost primite cu entuziasm, dar niciuna n-a avut strălucirea aceleia la care intervenise Vera. Un cadou pe care întotdeauna l-am ținut strâns, temându-mă că într-o zi cineva, poate chiar Vera, mi-l va lua. Am trăit cu frica acestui moment. Diavolul, care la început mi se înfățișase sub forma frustrării, furiei, rușinii și disprețului față de mine însumi, s-a estompat cu anii, prefăcându-se în teamă. De câte ori nu mi-am dorit ca Vera să moară! I-am citit toate romanele, căutând indicii care să mă ducă la poeziile acelea, temându-mă ca nu cumva cineva să parcurgă același drum și să descopere totul. Adesea le găseam, și asta mă făcea să trăiesc într-o stare de tensiune, până citeam criticile la romanul ei. Dar urmau traducerile, și știam că specialiști perspicace din toată lumea se vor apleca asupra creațiilor Verei, și cine știe dacă unul dintre ei n-ar putea dibui firul Ariadnei, firul acela ascuns printre cuvintele ei, care să-i ducă la mine. La farsa mea, la marea mea înșelătorie.

Îmi veneau stăruitor în minte cuvintele lui Thoreau din jurnalele lui: „Omul tânăr își adună toate materialele pentru a construi o punte care să-l

ducă în lună, sau poate un palat, sau o biserică aici, pe pământ, dar, cu trecerea timpului, omul matur abia dacă reușește să facă o colibă". Modesta colibă unde îi sălășluiește sufletul și în care, în fiecare zi, nu are altă alternativă decât să-și privească în față nimicnicia. De-a lungul vieții, încercasem să combat predicția lui Thoreau și, într-un anume fel, chiar reușisem. Construisem scări, biserici, castele și grădini senioriale. Numai că acest material primordial la care se referea el era fals și sfârșise prin a se prăbuși înăuntrul meu. De câte ori, în cursul acestor ani, nu m-am gândit la circuitul argumentelor mele pentru a mă justifica! Argumente care se îngrămădeau ca sticlele goale ale unui alcoolic într-un colț al bucătăriei.

Când Vera a intrat în comă, m-am gândit că, în fine, pot răsufla ușurat, fără teama aceasta care îmi umbrise viața preț de mai bine de patruzeci de ani. Totuși, într-o noapte, la doar câteva zile după accidentul ei, m-am trezit cu senzația că nu pot respira. Mă sufocam în propria-mi neputință, starea aceea care te copleșește când îți dai seama că nimic nu va schimba lucrurile, că nu mai poți aștepta nimic, și că sub pielea-ți bătrână urlă umilința și zădărnicia. Atunci am început să scriu. Era un exercițiu solitar și de prisos.

Până când, după o vreme, am știut că o fac pentru tine, Emilia, și că trebuie să ajung până la sfârșit.

46.

EMILIA

Era prima oară când Infante mi se adresa în manuscrisul său.

Mi-am ridicat privirea. O lumină veche, castanie, prăfoasă, acoperea imensitatea cerului. Stăteam pe fotoliu cu picioarele strânse sub mine și îmi amorțiseră. Am lăsat manuscrisul și am făcut câțiva pași, ocolind de mai multe ori terasa. Am udat mușcatele roșii dăruite de don José. Apoi tufele de hibiscus și de iasomie, pe care uneori, spre seară, le vedeam cum își deschid florile. Bougainvillea începuse să se cațăre pe zidul dinspre apus al terasei, acoperindu-l cu vibranta ei culoare violet. Arthur și Charly se țineau după mine dintr-o parte în alta, dând bucuroși din coadă. Apoi mi-am văzut corespondența pe calculator. Jérôme îmi scrisese din nou. Vestea morții Verei îl impresionase. Voia să știe cum mă simt, ce planuri am. Când mă întorc la Grenoble. Am revenit la locul meu și am citit mai departe. Manuscrisul lui Infante dezlănțuia în mine sentimente confuze. Sub cuvintele lui era o urzeală ce n-avea nicio legătură cu faptele ori cu detaliile. Și care, într-un anume fel, făcea să se lege totul.

47.

HORACIO

Pérez a murit după șapte ani de o afecțiune hepatică. În acești ani vorbisem doar de două ori cu Vera și nu mă văzusem niciodată cu ea. Era o dimineață rece de toamnă, și în Cimitirul General cărările spre morminte erau acoperite de frunze uscate ce trosneau la trecerea procesiunii. Au fost o infinitate de discursuri îndurerate rostite de rude, prieteni și personalități importante, chiar și un fost președinte care a evocat activitatea lui Pérez pentru a salva miile de evrei din lagărele de

exterminare, discurs care a stârnit o mulțime de șușoteli, ca și cum episoadele acelea din viața lui Pérez n-ar fi meritat să fie povestite. Vera, purtând doliu riguros, stătea retrasă într-un colț cu Julián privind drept înainte, cu ochii pierduți în adâncul dimineții cenușii. Aerul era atât de rece, încât se simțea ca o ploaie de ace năpustindu-se pe piele. Am schițat gestul de a mă apropia de ei, dar Vera mi-a interzis s-o fac, cu o mișcare aproape imperceptibilă a capului. Răsuflarea ei stârnea aburi. Era limpede că faptul de a-și fi părăsit soțul pentru alt bărbat o exilase din lumea în care o introdusese el. În realitate – așa cum am aflat mult mai târziu –, nu primise niciun ban din averea lui Pérez, și rudele lui făcuseră în așa fel încât să nu-i revină în custodie nici moștenirea lui Julián. Pe atunci acesta avea șaisprezece ani; era un băiat cu membrele lungi și subțiri, cu gesturi ce vădeau corectitudinea și stăpânirea pe care i le cunoscusem de pe vremea când era copil. Ochii lui negri, sub niște sprâncene groase, aveau ceva din lumina ireală a neonului. Părul, de asemenea negru, îi cădea pe frunte, locul unde i se concentrase toată puterea și semeția. În picioare lângă Vera, asculta atent cuvintele dedicate părintelui său. Era cu câțiva centimetri mai înalt decât ea. Din când în când, o lua de braț și, închizând o clipă ochii, o săruta pe capul acoperit cu un șal negru. În spatele lor, pe o cupolă, o madonă sculptată își înălța brațele spre cer; cu chipul de marmură aplecat, cu pleoapele închise, degetele răsfirate și mâinile frânte din încheieturi, învinse. La sfârșitul ceremoniei, Julián s-a apropiat de mine. Mi-a întins mâna în chip de salut, tot așa cum făcuse atunci când el și Vera veniseră prima oară la mine acasă.

— Îmi pare rău că nu am putut să-mi iau rămas-bun de la dumneavoastră, mi-a spus.

Cuvintele lui m-au descumpănit. Mi se părea cel puțin extraordinar să-și amintească de mine, dar

m-a surprins mai ales amabilitatea lui. Îmi imaginasem că, toată viața lui, copilul acela mă va urî fiindcă fusesem răspunzător de distrugerea lumii ferite de orice rău în care se născuse. I-am strâns mâna cu putere, străduindu-mă să-i transmit sentimentele care mă încercau și dragostea adâncă pe care, fără să-mi fi dat seama, o simțeam pentru el.

— Locuiesc tot acolo, i-am spus. M-aș bucura mult să vii să mă vezi. Am putea relua lungile noastre discuții. Tu probabil că nu ți le mai amintești, dar te asigur că erau foarte plăcute.

— Mi le amintesc perfect, domnule, a precizat.

— Poți să-mi spui Horacio, și i-am întins cartea mea de vizită. Sună-mă când vrei la numărul ăsta! Va fi o onoare pentru mine să-mi faci o vizită acasă.

— Voi veni, a spus și și-a îndreptat privirea spre Vera, care, în fața grației brațelor întinse ale statuii, avea o expresie plină de tristețe.

*

Julián avea să întârzie aproape un an până să-mi telefoneze. Vorbea în șoaptă și mi-am închipuit că se ascunde de mama lui, dar asta nu m-a oprit să-l invit să vină în sâmbăta următoare la ora ceaiului. A sosit punctual. Aducea o cutie cu bomboane de ciocolată. Am terminat de băut ceaiul și am plecat în oraș, luând-o pe străzile spre centru. Cu candoare, Julián încerca să-mi arate că, odată cu trecerea anilor, nu devenise un adolescent fără minte. Îmi vorbea de lecturile lui, de cunoștințele lui de astronomie, mă întreba de cărțile mele, îmi comenta și coloanele pe care le scriam în suplimentul duminical al ziarului *El Mercurio* și pe care, după cum mi-a spus, mama lui le citea cu atenție.

De multă vreme încetasem să mi-o mai imaginez. De fapt, mi-o alungasem din gânduri, atât cât eram în stare. Imaginea ei aducea cu sine un sentiment de pierdere și mai ales măsura

nimicniciei mele. Dar n-am putut să nu mă simt tulburat la ideea că îmi citea coloanele, că exista undeva, în vreun loc, și că, la răstimpuri, se gândea la mine.

Întâlnirile noastre au continuat în tot cursul acelui an 1964 și în următorul. Julián mă alesese, mă luase de mână și mă trăsese spre el. Nu reușeam să-i înțeleg rațiunile, dar am încercat să răspund chemării lui cum am putut mai bine. Această încercare însemna, în parte, că nu trebuia să întreb de Vera, nici de relația pe care o avusese cu Pérez. Și nici nu l-am întrebat vreodată dacă ea e la curent cu vizitele lui. Chiar și așa, cu timpul, mi-a dezvăluit unele lucruri. De exemplu, faptul că Pérez, cu mult înainte de a apărea eu, se închisese în sine, obsedat de bolile numeroase de care suferea. Julián își adorase și admirase părintele, însă această devoțiune, precum și faptul că, la nașterea lui, Pérez era deja un om în vârstă, nu-i îngăduiseră niciodată să se apropie cu adevărat de el.

Într-o zi, pe când ne întorceam de la un spectacol cu *Turandot* de la Teatrul Municipal, i-am adus aminte de Augustine, franțuzoaica de la observator.

— O văd încă, mi-a spus, cu un zâmbet.

Spinarea i se pierdea sub sacoul uriaș de tweed care trebuie să fi fost al tatălui.

Traficul nu era intens, și copacii de pe trotuar erau învăluiți într-o liniște diafană.

— Grație ei, am avut acces la observator în toți acești ani.

— Și tot îți mai place? l-am întrebat, împins de o curiozitate morbidă.

— E o femeie matură, mi-a spus grav.

Aș fi vrut să-i spun în momentul acela niște adevăruri despre femei, dar, întrucât mama lui era și ea femeie, m-am oprit. Julián era un băiat de șaptesprezece ani, însă felul lui serios de a se purta și de a-și exprima ideile îl făcea să pară mai mare.

În preajma lui, puteam simți efectul pe care-l avea asupra femeilor de orice vârstă – ca și acela al mamei lui asupra bărbaților –, și nu m-ar fi mirat să aflu că respectiva Augustine se simțea atrasă de el.

În anul următor, Julián avea să intre la Universitatea din Chile să studieze astronomia. Vorbiserăm adesea despre asta, și eu insistasem că, după terminarea studiilor, trebuia să plece în străinătate, să cunoască lumea, poate să facă practică în vreun observator din Europa. Eram convins că insularitatea este un rău de care trebuie să ne dezbărăm cât mai repede în viață și nu voiam ca la el să se transforme într-un crez.

Când îi mărturiseam această neliniște mă refeream, fără s-o spun limpede, și la mine. Îmi petreceam deja prea mulți ani într-un du-te-vino între locuința mea și Ministerul de Externe, participând la recepțiile oficiale ce decurgeau din obligațiile profesionale, unde mă plictiseam îngrozitor, începând și terminând aventuri care nu duceau nicăieri, și venise timpul să emigrez. În ciuda renumelui câștigat grație publicării cărților și textelor mele în importante edituri și reviste de expresie hispanică, din cine știe ce motiv, poate din timiditatea sau incapacitatea de a-mi cultiva sentimentul că aparțin cercurilor intelectuale din oraș, nu reușisem să mă integrez niciodată. Mă întâlneam adesea pe stradă cu Santiago del Campo, care mă saluta foarte politicos cu mâna la pălărie. Alteori dădeam de Claudio Giaconi, pe care îl cunoscusem la Centrul Cultural Negrul cel Bun, dar legăturile mele cu acel grup de intelectuali nu treceau dincolo de aceste întâlniri întâmplătoare și nesemnificative.

Mi-am pus în mișcare vechile relații de la Națiunile Unite, și în februarie 1965 m-am instalat la Paris, pentru a lucra la un proiect referitor la imigranții africani care proveneau din colonii.

Ca să-mi iau rămas-bun, l-am invitat pe Julián pentru prima oară la un bar. Împlinise optsprezece ani. Amândoi ne-am străduit să nu cădem în sentimentalisme, provocând prelungi momente de tăcere peste care încercam să trecem bând.

Cu aerul său de gentleman, își ținea spinarea dreaptă. A rezistat eroic paharelor de alcool. Avea privirea ațintită asupra mesei și-și trecea mereu mâna peste ea. Mi-a venit să-l îmbrățișez. Spre sfârșitul întâlnirii, când mă pregăteam să plătesc, l-am întrebat de Vera. O făceam pentru prima oară. S-a încruntat și apoi a spus:

— Eu cred că, deși au trecut atâția ani, îți duce dorul.

S-a uitat într-o parte, trecându-și mâna peste bărbie.

— Și mie mi-e dor de ea.

M-a privit cu o expresie întrebătoare, parcă dorind să spună: „Și atunci?”, la care i-am răspuns cu altă tăcere, sorbind din paharul cu whisky. Am plecat de la bar și ne-am îndreptat împreună spre casa unde locuia cu mama lui, pe avenida Providencia. Pâlpâirea felinarelor lumina alene trotuarele, și întunericul ne împresura tot mai mult. Clădirea unde locuiau avea un grilaj de fier care împrejmuia o curte cu ciment unde se vedeau trei construcții scunde, cu linii simple, drepte, proprii stilului arhitectonic al acelor ani.

— Acolo e apartamentul nostru, a spus Julián arătându-mi o fereastră luminată, în mijlocul clădirii din fund.

Lumina era galbenă și blândă. În ceața minții mele îmbibate de alcool mi-am imaginat livingul Verei, hârtiile ei de pe jos, scrumiera plină vârf cu țigări pe jumătate fumate, cărțile împrăștiate ici și colo. Vera și lumea ei, Vera și misterele ei pe care nu izbutisem niciodată să le deslușesc.

Ne-am despărțit cu o strângere de mână puternică și apoi ne-am îmbrățișat. Aveam în buzunarul hainei un exemplar din *Mustrări,* primul

meu volum de versuri, care nu s-a reeditat niciodată. Îi scrisesem o dedicație pe care l-am rugat s-o citească după plecarea mea. Julián a intrat în curte și a rămas de partea cealaltă a grilajului, în vreme ce eu mă îndepărtam. M-am întors, și el stătea tot acolo. Se uita spre cer în spatele meu.

*

Am cunoscut-o pe Rocío la reședința ambasadorului chilian din Paris. Rocío era chiliană, fusese educată la Călugărițele Franceze, avea treizeci și doi de ani și lucra la o importantă casă de modă. După doar câteva luni ne logodiserăm și fixaserăm deja data cununiei. Ne-am căsătorit la Santiago, respectând toate exigențele sociale ale numeroasei ei familii conservatoare, și apoi ne-am întors la Paris. La 14 decembrie 1966 s-a născut Patricia, singura noastră fiică. Căsnicia a durat cinci ani. Rocío s-a întors în Chile cu fetița, și eu am rămas la Paris.

Pe atunci, eram invitat tot mai adesea să citesc din poeziile mele pretutindeni în lume, însă viața mea, după ce Rocío și Patricia plecaseră, era singuratică, lipsită de afecțiune adevărată.

Când Julián m-a anunțat că are de gând să vină să se stabilească în Franța, m-am bucurat nespus. Cu ajutorul unui important astronom francez care lucrase în Chile, reușise să fie acceptat să-și facă practica la observatorul din Nisa, pe culmea muntelui Gros.

Chiar în ziua sosirii, l-am invitat la mine. Pe vremea aceea Julián avea treizeci și unu de ani și, în pofida staturii sale înalte, lăsa o impresie de fragilitate. Tușea frecvent, era palid la față și avea mâinile albe și lungi ca într-un tablou prerafaelit. Ne-am așezat în living, la mine acasă, pe rue Saint-Étiennedu-Mont, și, în timp ce ne beam ceaiul, contemplam prin ferestrele înguste ninsoarea care cădea peste Paris. În șemineul aprins, scânteile se înălțau în spirală precum văluri

aurii. Nu puteam să-i împărtășesc că ningea și prima oară când mama lui și cu mine ne întâlniserăm la New York. Aceeași liniște surdă pe străzi, aceeași lentoare, și timpul parcă oprit în căderea gingașă a fulgilor. M-am încumetat totuși să-l întreb de ea. Mi-a povestit că își cumpărase o casă la poalele colinei San Cristóbal, unde se izolase și mai mult de lume. Continua să scrie pentru ziar și lucra, ca totdeauna, la un roman. Julián îi admira puterea, frumusețea și, mai cu seamă, modul particular de viață pe care și-l alesese. L-am întrebat cu precauție dacă avusese vreo legătură sentimentală.

— Nu duce niciodată lipsă de pretendenți. Roiesc mereu în preajma ei și încearcă să se apropie în toate felurile, de la cele mai banale până la cele mai labirintice. Dar, tocmai pentru că o curtează, ea pare să-i disprețuiască.

Pentru a-mi ascunde emoția stârnită de cuvintele lui în ființa mea, i-am oferit niște coniac.

Mi-am amintit chipul Verei, ochii ei migdalați, grimasa gurii, expresia aceea malițioasă a cuiva care înțelege totul și nu se obosește să explice nimănui nimic, o grimasă ce vădea și acea însingurare și tristețe a ființei care se simte veșnic aparte. Eu văzusem toate astea, le iubisem și le lăsasem să-mi scape. Spiritul zilelor violente care au urmat plecării Verei m-a cuprins iar, umplând atât de intens încăperea cu imensitatea dezolării sale, încât am fost nevoit să mă ridic din fotoliu, să deschid larg geamul și să respir adânc. Julián m-a întrebat ce-i cu mine. L-am mințit, spunându-i că fumul de la șemineu, chiar dacă imperceptibil, mă făcea, ca de obicei, să mă sufoc.

Întunericul s-a lăsat curând. Lemnele ardeau trosnind și aruncau tăciuni ce se izbeau de grătarul metalic. Mi-a povestit că avusese o recădere a bolii de plămâni de pe urma căreia nu-și revenise complet, chiar dacă se simțea în stare să înfrunte orice provocare. Atunci mi-a trecut prin minte că

aș face orice pentru Julián la nevoie (fără să știu în momentul acela unde va trebui să ajung pentru a mă ține de promisiunea pe care mi-o făceam), punându-l chiar mai presus de mama lui.

*

Julián a continuat să mă viziteze. La sfârșit de săptămână stătea într-un hotel modest, însă plin de farmec, aproape de locuința mea. Obișnuiam să ne plimbăm pe bulevardul Saint-Germain, vorbind de studiile lui, de noua sa viață la observator, de istorie, astronomie, artă, arhitectură (cupola observatorului din Nisa fusese construită de Eiffel), și apoi îl duceam la vreo braserie unde stăteam și beam până noaptea târziu. Mergeam la operă sau la vreo piesă de teatru. De fiecare dată, vizitele acelea mă făceau să-mi doresc să petrec mai mult timp cu el. Sensibilitatea lui mă descumpănea. Cu privirea lui atentă, îmi arăta colțuri și scene din Paris pe care eu le consideram arhicunoscute, dar care atunci îmi făceau impresia că nu le văzusem niciodată. Mi-aduc aminte de ziua când am văzut placa de pe boulevard de Grenelle, de la numărul 8, în memoria celor 13 152 de evrei care au fost scoși cu forța din casele lor, pe 16 și 17 iulie 1942, duși la Velodromul de Iarnă și trimiși cu trenul la Auschwitz pentru a fi exterminați. Julián a urmărit literele cu degetele. Întorcându-se, a mers mai departe cu mâinile în buzunar și capul plecat. M-am întrebat cât o fi știind din povestea mamei lui.

Într-o sâmbătă seara, la mijlocul lui aprilie din anul următor, mă pregăteam să ies, când am auzit soneria. Nu eram obișnuit și nici nu-mi plăcea să primesc vizite intempestive. Dar, auzindu-i vocea la interfon, m-am bucurat mult, ca totdeauna.

— Pot urca? m-a întrebat.

Mi-am scos sacoul și l-am așteptat cu ușa deschisă să urce cele trei etaje până la mine. L-am poftit înăuntru și i-am oferit o ceașcă de ceai, pe care a refuzat-o. N-a vrut nici să stea jos și nici să-

și lase geaca pe care o ținea la piept cu amândouă mâinile.

— S-a întâmplat ceva? l-am întrebat.

— M-am îndrăgostit de o femeie măritată, a spus fără nicio introducere, cu ochii țintă la fereastra întunecată.

S-a schimbat la față, și expresia i-a devenit și mai serioasă, și mai circumspectă. Și-a aprins o țigară, a aruncat chibritul într-o scrumieră și a tras de câteva ori adânc în piept, frământat de ceva. Mi-a aruncat o privire rapidă, încercând să-mi vadă reacția.

— Stai jos! i-am spus.

Și el m-a ascultat. Mi-am dat seama că-i venea greu să fie atent. Ochii îi fugeau dintr-o parte în alta, se vedea că e descumpănit.

— Și asta nu e tot, a adăugat, ridicându-se neliniștit. S-a dus la fereastră, lansând rapide rotocoale de fum spre stradă. E însărcinată.

— Însărcinată? am întrebat prostește.

— Însărcinată cu un copil al meu pe care-l va avea cu bărbatul ei.

— Trebuie să-mi explici, i-am cerut. Nu înțeleg nimic.

— El a acceptat să fie copilul lui. Se pare că au avut probleme în sensul ăsta, nu știu bine ce anume, dar treaba e că îl vor avea împreună. Și-a fluturat mâna pe sus, de parcă încerca să șteargă ultimele cuvinte. Ea vrea să dispar din viața ei și din viața acestui copil. Va purta numele bărbatului ei, va crește cu el, fără să știe vreodată că eu sunt tatăl lui.

Vorbea sacadat. Respira anevoie. Poate că plămânii lui erau iar bolnavi. Nu trebuia să fumeze.

M-am apropiat de el și i-am pus mâna pe umăr. M-am gândit la Vera și la ce ar fi dorit ea să-i spună în astfel de împrejurări, dar adevărul e că n-am cunoscut-o niciodată suficient pentru a putea să-i interpretez gândurile. Și acum îl aveam în față

pe fiul ei, copleșit de o durere pe care nu era în stare s-o ascundă, iar eu mă străduiam, fără să izbutesc, să găsesc ceva important să-i spun. Într-o străfulgerare am înțeles ce trebuie să fac. Femeia aceea nu-i putea lua copilul în acest fel, Julián trebuia să lupte pentru el, și eu aveam să-l ajut.

— E specialistă în astronomie și lucrează la observator. O cheamă Pilar. Ochii lui negri s-au înnegurat, și vocea i-a răsunat mai grav. Pilar, a repetat, ca și cum ar fi vorbit pentru sine.

48.

EMILIA

Ceva din piept mă împiedica să respir.

Am aruncat manuscrisul lui Infante, și foile s-au împrăștiat pe pardoseală. Vântul serii a ridicat câteva, care s-au pierdut prin colțurile terasei. Cuvintele lui Julián ajungeau până la mine peste timp. Adunat în numele mamei, trecutul se prăbușea peste mine.

Dacă Julián fusese bărbatul care mă zămislise, Vera și cu mine eram unite printr-o legătură de sânge.

Mi-am ridicat privirea. În zare, orașul era acoperit de un văl cenușiu.

Am știut întotdeauna că tata nu este tatăl meu. Faptul că știam îmi adusese dureri, umilințe și dezamăgiri, până când toate dispăruseră la umbra unui copac. Poate că felul serios, fără excese, în care și-a exercitat paternitatea a făcut ca dorința mea de a cunoaște identitatea celui care mă zămislise să fie aproape inexistentă. O întrebare căreia preferam să nu-i aflu răspunsul, pentru că asta ar fi însemnat să-mi trădez tatăl. M-am ridicat

din fotoliul în care îmi petrecusem ultimele ceasuri, adâncită în lectură, și m-am îndreptat spre marginea terasei de unde se vedea orașul.

Pe cer, avioanele serii își urmau zborul, pe când pe trotuar oamenii umblau dintr-o parte în alta, atingându-și umerii, trecându-și de la unul la altul mirosul de animal, sudoarea, urina, simțind în nări duhorile celuilalt. Excremente, umezeală, putreziciune, scurgeri. Mi s-a făcut greață. Răul mă asalta din nou.

Și mă ataca în punctul cel mai slab: al amintirilor.

Am văzut cum se înalță marele val al trecutului meu. Zidul acela uriaș de apă de care reușisem să mă feresc, cu consecințe pe care, acum, eram incapabilă să le prevăd. Mi-am dus mâinile la piept. Din copilărie obișnuiam să-mi iau pulsul la încheieturi, la gât, încercând să descopăr ființa care zăcea captivă sub pielea mea, în trupul acela pe care îl detestam. Dacă îmi zăvorâsem trupul în fața lumii, nu o făcusem pentru a păstra ceea ce era înăuntrul lui, ci pentru a mă feri de orice formă de atingere carnală cu tatăl care știam că nu e părintele meu. De mică îmi plăcea să-l observ. Cu înfățișarea lui de viking, cu ochii de un albastru intens – atât de diferiți de ai mamei și de ai mei – și cu expresia aceea absentă, care se lumina numai când se uita la stele și la mine. Dragostea pe care o simțeam unul pentru celălalt mă umplea de fericire, dar era totodată un chin. Mă temeam că, dacă mă cuibăream în brațele lui, poate că n-aș mai fi fost în stare să plec niciodată de acolo. Ca acele păduri fermecate unde copacii își întind crengile sinuoase pentru a-i prinde pe copiii care, rătăciți, hoinăresc pe cărările lor.

49.

DANIEL

Pe terasă, Emilia dormea în fotoliu, înconjurându-și cu brațele genunchii îndoiți. M-am apropiat de ea, m-am așezat alături și i-am mângâiat părul. A deschis ochii.

— Te simți bine?

Ea a încuviințat din cap și i-a închis iar.

Am acoperit-o cu o pătură și m-am apucat să pregătesc cina. Adusesem vinete pentru lasagna. În cursul după-amiezii trecusem pe la Gracia. Aveam nevoie să-mi iau câteva cărți de arhitectură și hard-diskul unde păstram planurile construcției Transatlanticului. Stabiliserăm prin e-mailuri ca ea să nu fie acasă când ajung eu, dar Gracia încălcase înțelegerea.

Vestea despre cină se răspândise prin tot orașul. Circulau cele mai diverse și contradictorii zvonuri. Că fugisem cu o adolescentă, că trăiam în suburbiile orașului, că urmasem un curs de maestru bucătar la Paris, că mă asociasem cu Alex Atala, care mă transformase într-un schimnic. Gracia mă aștepta în living, în picioare în fața ferestrei. Purta o rochie de vară de culoare crem. Ținea o țigară aprinsă între arătător și degetul mijlociu, cu palma în sus. Trecuseră doar două luni de când plecasem de acasă, și totuși nu reușeam să-mi amintesc detaliile vieții noastre în comun, mirosul ei când se trezea, sunetul pașilor când se întorcea seara. Simțeam anii petrecuți alături de ea ca pe o parte din mine care se atrofiase sau murise.

M-am gândit că uitarea trebuie să fie o trăsătură evolutivă pe care noi, oamenii, ne-am dezvoltat-o ca să supraviețuim. M-am uitat în jur și am văzut numeroasele obiecte care fuseseră martore la viața noastră împreună – covorul albastru și galben de la Gertrud Arndt, lampa Akari, tablourile și sculpturile pe care le achiziționaserăm în cursul timpului – și n-am simțit nicio dorință să-mi

aparținã. Nu erau nimic altceva decât coaja unui fruct care se uscase.

Deși aș fi putut s-o opresc, m-am hotărât să-i răspund la toate întrebările. Cuvintele nerostite ne distruseseră căsnicia, și eram decis să nu fac abstracție de ele. Emilia nu era defel o adolescentă, și eu nu fugisem cu ea; locuiam în fața parcului Bustamante și deocamdată n-aveam nevoie să-mi mai iau alte lucruri; hotărâsem să cumpăr locul de pe faleză unde aveam să-mi construiesc restaurantul; cerusem un împrumut și-l obținusem. Gracia mă privea bănuitoare, mijindu-și ochii, de parcă ar fi auzit un șir de prostii. A continuat un lung răstimp să-mi pună întrebări, pe când în spatele ei, în fereastră, se iveau verdele intens al grădinii și, printre frunze, un crâmpei de cer. Spre acest loc care dăinuie veșnic îmi îndreptam privirea, căutând să-mi găsesc echilibrul pe care interogatoriul Graciei amenința să-l distrugă. La sfârșit, multe din întrebările ei n-aveau răspuns și dezvăluiau starea precară în care mă lăsase despărțirea noastră. Lumea pe care o împărțeam cu Emilia avea un format care nu se încadra în parametrii tridimensionali cu care Gracia și cu mine măsuraserăm viața.

Și-a aprins cea de a treia țigară. Mă ascultase cu un calm controlat, dar acum emoția începea s-o trădeze. Își trecea insistent mâna prin părul castaniu, și privirea ei hoinărea neliniștită dintr-o parte în alta, incapabilă să se fixeze nicăieri.

— Cum o cheamă? m-a întrebat, strângându-și gura într-un rictus ce a dezvăluit primele vestigii pe care timpul începea să i le lase pe chip.

Niciodată nu observasem, și nici nu mi se păruse relevantă, diferența de vârstă între noi. Dar, pe neașteptate, devenea evidentă. Nu numai prin aceste semne, ci și pentru că eu eram cel care ridica ancora, și ea cea care rămânea acolo, cu tăria și totodată resemnarea pe care ni le dă trecerea timpului.

Numele Emiliei s-a interpus între noi doi, precum o masă compactă și definitivă.

*

Când Emilia a apărut în bucătărie, eram cufundat în gânduri.

— Miroase bine, a spus, aplecându-se peste umărul meu.

Părul ei mi-a atins gâtul. M-am întors și am privit-o. Chipul ei rotund, brăzdat de linia bretonului negru, avea simplitatea și forța unui desen bine făcut.

— Ai dormit bine?

— Nu dormeam.

— Și ce făceai?

— Cugetam.

— S-a întâmplat ceva, nu-i așa?

Dintr-un salt, s-a suit pe una din mesele mari din bucătărie. A răsuflat adânc, și aerul i-a fluturat bretonul. Și-a pus picior peste picior și a început să se legene. Avea niște sandale albe și o rochie verde pe care nu i-o știam. Încetul cu încetul, renunțase la fustele plisate și la bluzele încheiate până la gât, schimbându-și îmbrăcămintea cu una mai ușoară, mai feminină, fără a-și pierde acel aer că se învârte pe altă orbită.

— Da, spuse în șoaptă.

— Vrei să-mi povestești? am întrebat-o.

Mi-am șters mâinile pe șorț și am stins cuptorul unde tocmai se rumenise lasagna.

— Când mâncăm? Mi-e foame.

Emilia intrase cu atâta intensitate în viața mea, încât începusem deja să mă tem de zilele în care nu va mai fi lângă mine. Era ciudat că mă gândeam la asta când relația noastră era abia la început, dar undeva în ființa mea știam că Emilia, poate nu acum, dar într-o zi, va pleca. Ne-am așezat pe terasă, și ea s-a apucat să mănânce cu poftă. Semn bun. Dar n-a început să vorbească decât după ce ne-am terminat desertul.

— Când lucrurile nu mergeau bine, tata obișnuia să spună: „Cunosc o planetă unde trăiește un domn foarte nefericit. N-a mirosit niciodată o floare. N-a contemplat niciodată o stea. N-a iubit niciodată pe nimeni”. Înțelegi? m-a întrebat, frecându-și nasul cu gestul acela pe care mă învățasem să-l identific cu anumite stări sufletești.

— Mai mult sau mai puțin, am replicat.

Dar ea a continuat, fără să încerce să-mi explice.

— O dată, o singură dată, tata mi-a dat voie să stau o noapte întreagă cu el la observator. Era o noapte specială, fiindcă a doua zi eu împlineam doisprezece ani. Am urcat împreună în cupolă, unde era telescopul Schmidt, un telescop uriaș, de peste zece metri. În noaptea aceea, în loc de frigul obișnuit, prin lucarnă intra un aer proaspăt, aproape prietenos. După câtva timp, tata mi-a spus că se duce să caute o placă fotografică. A coborât de pe platformă și a dispărut în spatele ușii. Tata se numește Christian. Christian Husson. Nu ți-am spus până acum, nu?

Am dat din cap că nu, și ea a continuat:

— După plecarea lui, liniștea a devenit iar de nepătruns. Imensitatea cerului mi-a produs o senzație teribilă de singurătate. Am început să cânt încetișor. Dar curând am tăcut, dându-mi seama că mă lăsase singură dinadins. Voia să percep această liniște, să simt această singurătate, fiindcă era o singurătate care te făcea să simți că trăiești. Eu în fața cerului, eu în fața universului și a misterelor sale, dându-mi seama de micimea mea. Era o lecție de smerenie și totodată de tărie de caracter. Am înțeles și am stat cuminte, privind prin lucarnă, ascultând, dincolo de senzația auditivă de liniște, zgomotele îndepărtate ale păsărilor de noapte și, mai aproape, freamătul palmelor mele. Până când el s-a întors.

În noaptea aceea am dormit într-unul din paturile amenajate pe coridor pentru cercetători. Eram gata să adorm, când tata m-a întrebat la

ureche: „Ai auzit, nu?”, și i-am răspuns că da, că auzisem.

Emilia tremura. Mi-am apropiat scaunul de al ei și am îmbrățișat-o.

— Christian nu e tatăl meu, a spus în șoaptă. Am știut întotdeauna, și niciodată până acum nu mi-a păsat.

Numai a doua zi dimineață, pe când pregăteam amândoi micul dejun, mi-a povestit ce citise în manuscrisul lui Infante. Mi-a spus-o fără să facă paradă de retorică. Julián era tatăl ei biologic, și prin urmare ea era nepoata Verei Sigall.

— Sigall, Sigall, Sigall, a repetat de mai multe ori. Sună ca *cigale*[9]. Cu „s” de la „sunător”, de la „soare”, de la „suflet”. Și cu „l” de la labirint.

50.

HORACI0

Acum știi totul. Nu-mi pot imagina ce simți, Emilia. Îmi amintesc de plimbarea pe care am făcut-o împreună prin cimitirul Père Lachaise, când tu mi-ai povestit că tatăl tău nu este tatăl tău. Exact astea au fost cuvintele pe care le-ai folosit. Mi-ai mai spus și că, în pofida faptului că nu aveți o legătură de sânge, amândoi sunteți făcuți din aceeași plămadă. Această afirmație a ta mi-a stăruit în toate aceste zile în adâncul conștiinței, făcându-mă să pot continua. Tu știai că în vreun loc de pe lume trebuie să existe un om care să aibă genele tale, dar știai și că legătura cu tatăl tău era trainică și profundă. Asta mi-au spus cuvintele tale.

Mi-amintesc ziua când ai venit cu volumul meu *Mustrări* ca să-ți dau un autograf, la sfârșitul uneia din lecturile pe care le-am ținut la universitatea ta,

și emoția pe care am simțit-o auzindu-ți numele. Aveai aceiași ochi negri ca Julián, aceeași sobrietate a gesturilor. Poate că, fără să-mi dau seama, în clipa aceea a început să prindă viață drumul pe care l-am străbătut împreună. Acum că te întâlnisem, nu voiam să te las să pleci, și, chiar dacă nu-ți puteam spune adevărul așa, pe nepusă masă, cel puțin puteam încerca să-ți trezesc interesul față de opera bunicii tale.

Ți-aduci desigur aminte de singura dată când tu și Vera v-ați întâlnit în casa fetei mele Patricia. Era un moment pe care mi-l dorisem cu înfrigurare de multă vreme. Să vă aduc una lângă alta. Eram convins că Vera va fi imediat fermecată de tine. Nu știu dacă îți amintești de câte ori a repetat că are impresia că te cunoaște de dinainte. Aș fi vrut să-i spun adevărul, dar în toți acești ani îmi ținusem promisiunea făcută lui Julián și n-aveam s-o încalc atunci. Vera nu putea ști, dar știa. Ceva din ființa ei vibra în fața ta. Faptul că, la apusul vieții ei, îi aduceam nepoata de a cărei existență nu aflase niciodată era un mod secret de a-i mulțumi. În memoria mea, grădina întreagă e plină de calele pe care Vera le-a adus în ziua aceea, ceea ce este, de bună seamă, o închipuire. Mi-aduc aminte și de tensiunea pe care secretul meu o iradia în ființa voastră. Era o întâlnire ce părea că există în afara timpului.

După doar două zile, avea să cadă pe scările acelea blestemate. Cum puteam să știm că se va întâmpla așa ceva? Și totuși nu încetez să mă învinovățesc, Emilia. Pentru că nu te-am îndemnat mai hotărât să acționezi. Am lăsat să se întâmple totul în voia sorții, și ți-a trebuit mult timp până ai simțit nevoia să te duci în Chile. Am crezut întotdeauna că o vei face îndată ce îți voi vorbi despre materialul neprețuit donat de Vera Bibliotecii Bombai. Un motiv necunoscut mie te reținea. Și eu tot așteptam ca momentul acela să sosească. Dar a sosit foarte târziu. Îmi pare rău. Nu

știi cât de rău îmi pare. Te vei fi întrebând de ce acum, când cenușa Verei e împrăștiată în ocean? Ce drept am eu să-ți dezvălui un adevăr pe care niciunul din părinții tăi nu ți l-a dezvăluit? Îmi imaginez cât de neliniștiți trebuie să se fi simțit amândoi văzând că te apropii de opera Verei, de secretul pe care îl păstraseră de-a lungul anilor. Vedeau cum trecutul revine și că, mai curând sau mai târziu, le va întoarce viața cu susul în jos, cum sunt imaginile dintr-o cameră obscură.

Te vei întreba pesemne: „Cum de se încumetă acest om ca, trecând peste voința părinților mei, să-mi facă niște confesiuni pe care nu i le-a cerut nimeni?" Și trebuie să-ți mărturisesc că n-am niciun răspuns. Poate fiindcă cu însumi văd cum se apropie neagra strălucire a morții și simt nevoia să fac ceva important înainte de a fi răpus.

Te vei întreba de asemenea: „Și ce să fac eu cu toate astea? Ce-mi pasă mie de vinovăția și de socotelile neîncheiate ale unui bătrân gata să se prăbușească în abis?" Nu știu, Emilia, nu știu. Și îți cer iertare pentru asta, fiindcă chiar și așa îți scriu mai departe, și în câteva zile manuscrisul acesta se va afla în mâinile tale.

*

N-am apucat niciodată să-i spun lui Julián că trebuie să lupte pentru tine, pentru că imediat a început să tușească tot mai des. Era limpede că sănătatea lui se deteriorase în aceste luni și că abia dacă avusese puterea să ajungă până acolo. I-am propus să rămână la mine până o să se simtă mai bine, dar el m-a refuzat. A acceptat însă un pahar de coniac și, privind spre strada care se întunecase deja, l-a dat pe gât.

Am văzut apartamentul de pe strada Mosqueto, lampa de cristal aprinsă, pe Vera și pe mine stând după cină la masa din sufragerie, ea bând un ultim pahar de vin și eu fumând o havană. A fost o imagine atât de vie, încât m-a făcut să mă înfior. Au spus-o deja grecii: memoria își aruncă ancora

în anume locuri pentru a putea supraviețui. Locuri pe care sufletul le născocește ca să poată să-și păstreze tainele. Și iată imaginea micuțului Julián, pe covor la picioarele noastre, desenând concentrat niște ecuații în care, în loc de numere, folosește câte un soare, stele, sateliți și planete.

Mi-am amintit de expresia lui matură când ne-a spus că ecuațiile sale vor rezolva toate problemele din lume.

— Toate, a întărit cu convingere.

— Sunt sigură că le vei putea rezolva, a spus Vera.

Vocea îi vibra parcă de o emoție pe care încerca să și-o stăpânească.

Julián avea o pijama de culoarea nisipului cu o emblemă brodată, ca aceea a unui june-prim de la Hollywood în miniatură. Ne-am privit amândoi, și Vera a zâmbit. Unul din zâmbetele ei largi de fată tânără, ce îi dezveleau dinții și gingiile trandafirii, delicate. Preț de o clipă, amândoi am crezut în cuvintele lui Julián.

Trecuseră mai bine de douăzeci de ani, și bărbatul pe care-l aveam în față, copilul, stelele și iluziile lui, erau gata de plecare. Am presimțit-o. Da. Am presimțit că, după un foarte mult timp, Julián va părăsi lumea aceasta. S-a întors la Nisa chiar în noaptea aceea, și atunci a fost ultima oară când l-am văzut.

În săptămânile următoare am mai vorbit la telefon cu diverse ocazii, și într-una din aceste convorbiri mi-a povestit că o văzuse pe Pilar pentru ultima oară. Vorbea despre ea cu blândețe. În pofida frustrării și a durerii provocate de pierderea ei și a ta, era incapabil s-o urască, incapabil să lase mânia să-i întunece dragostea. Mama ta stăruise spunându-i că, dacă voia ca tu să te bucuri de viață, trebuia să renunțe la tine. Era singura cale, și asta însemna să nu povestească nimănui, niciodată, cele întâmplate. Cortina trebuia să cadă până jos, și luminile să rămână

stinse. Pentru totdeauna. Spre sfârșitul convorbirii, mi-a spus:

— Chiar dacă ți se va părea desigur ciudat, Horacio, îmi voi ține promisiunea pe care i-am făcut-o. Tu vei fi singurul om care ne cunoaște secretul. Glasul îi suna obosit. Cuvintele, în loc să se proiecteze în afară, păreau că-i rămân în gâtlej. Nu i-am spus nici măcar mamei. Ar fi în stare să plece în lume în căutarea nepotului. Îți garantez asta. Mi-am dat cuvântul față de Pilar, și acum trebuie să mi-l dai și tu, a spus la sfârșit.

Și i l-am dat.

— Poate că Pilar are dreptate, a adăugat. Și asta-i singura cale pentru ca acest copil al nostru să poată fi fericit.

Julián a murit de o criză de astm în miez de noapte, la patru luni după această convorbire. I-am adus rămășițele în Chile, în timp ce Vera se pregătea de înmormântare. L-am îngropat la 5 septembrie 1977 în Cimitirul General, lângă tatăl lui. Ploaia se întețise peste noapte, lăsând pe cărări un pârâu de flori și de frunze. Au venit foști colegi ai lui Julián, profesorii și prietenii lui și vreo treizeci de persoane care îi prezentau Verei condoleanțele pe care ea le primea distantă în durerea ei. Trecusem de dimineață s-o iau de la casa ei din Pedro de Valdivia Norte, și pe drum mă întrebase de mai multe ori:

— Era fericit, Horacio?

Mă impresionase că îmi punea întrebarea asta. „Ce să fac oare cu liniștea asta ce se strecoară prin crăpături, sufocându-mă, pe care voi o numiți fericire?” scrisese într-unul din romanele sale. Și eu, legat de cuvântul dat, nu-i puteam spune că Julián iubise și pierduse. Și nu-i puteam spune nici că, peste câteva luni, tu vei veni pe această lume.

5
1

EMILIA

Aici se oprea manuscrisul lui Infante. În ultima pagină îmi repeta că pot face cu el ce poftesc, îmi spunea că se simte despovărat. Acum, ajuns la bătrânețe, își putea acorda privilegiul de a se desprinde de toate. De a ridica ancora, lăsându-se purtat de valurile acelui crâmpei de viață care-i mai rămânea de trăit. Nu mai avea nimic de pierdut și nici de câștigat de la lumea din afară. Totul se înfiripa și murea înăuntrul lui. Și, eliberată de taine, în sfârșit, după atâția ani, ființa lui se odihnea.

Am simțit cum mă cuprinde furia. Acum el umbla liniștit pe străzile Parisului, mulțumit de sine, scăpat de fantasmele sale, în vreme ce eu, în căldura înăbușitoare a verii din Santiago, mă luptam cu ale mele. Fantasme ce se extindeau până la hotarele cele mai îndepărtate ale vieții mele. Până atunci, bărbatul care mă procrease nu fusese decât un concept. O idee care nu schimba în niciun fel ordinea lucrurilor. Christian fusese lumea mea. El era real, dragostea pe care o simțeam unul pentru celălalt era și ea reală. Însă acum, oricât de mult încercam să-mi spun că nimic nu se schimbase, știam că totul se schimbase.

Nu izbuteam să deslușesc în ce fel.

Din vălmășagul acesta de sentimente se ivea ideea că Vera Sigall era bunica mea. Imaginea care îmi apărea în fața ochilor era aceea a unei gări unde fusesem de sute de ori, dar în care, acum, tot ce se afla acolo – băncile, șinele de tren, ceasul mare cu limbile aurite – căpăta o nouă viață, fantastică. Bancheta nu mai era o banchetă, și nici ceasul un instrument care măsoară timpul.

Daniel m-a găsit în seara aceea, ca și în ziua de dinainte, stând pe terasă cu manuscrisul lui Infante

în mână. De când i se aprobase împrumutul la bancă, lucrurile s-au precipitat. Am revăzut împreună, de nenumărate ori, planurile construcției de pe faleză. Era un cub din lemn și sticlă care avea să plutească la marginea pământului, o planetă transparentă, gata să cadă în mare. Nu vorbeam despre viitor. Dar îi puteam vedea în ochi că nu eram exclusă dintr-al lui. Uneori, uitându-ne împreună pe calculator, mă strângea în brațe cu putere și mă săruta pe obraji, pe gură, parcă surprins că mă aflam acolo.

— Am terminat de citit manuscrisul, i-am spus când s-a așezat lângă mine.

Un vânt răcoros îmblânzea aerul fierbinte. Pe colina San Cristóbal, luceafărul de seară părea o hârtie lucioasă lipită pe un fundal de sticlă.

— Și?

— Julián a murit cu câteva luni înainte de a mă naște eu. N-a știut niciodată că are o fată.

Și-a trecut brațul peste umerii mei, și eu mi-am lăsat capul pe pieptul lui.

Câteva flori de bougainvillea nu rezistaseră la căldura serii și căzuseră, ofilite, pe pardoseala de ciment a terasei.

— Daniel, trebuie să-ți spun ceva, l-am anunțat, îndreptându-mă.

Trupul i s-a încordat. Purta niște blugi de o nuanță deschisă și o cămașă de culoarea mandarinei, care făcea să-i strălucească pupilele.

— Lasă-mă să vorbesc eu mai întâi! a spus.

A strâns din buze ca și cum tocmai ar fi luat o hotărâre.

— Bine.

— Tu știi că Vera a lăsat un testament.

Am încuviințat dând din cap.

— Ei bine, totul e al tău, Emilia. Casă, manuscrisele, drepturile pentru cărțile ei, totul îți revine ție. Așa se cuvine. Am vorbit cu avocatul ei, și procedura nu e foarte complicată. Pot să ți-o explic mai târziu. Dar important e că poți locui

acolo. E o casă minunată. Eu te-aș putea ajuta s-o modernizezi puțin. N-aș zăbovi deloc.

— Vorbești serios? mi-am ridicat capul și am râs. Gracia o să-mi fie vecină.

— Gracia urăște casa aceea. Îndată ce va putea, o s-o vândă. Zău, Emilia, nu-mi iese din cap că Vera s-a dus fără să știe cine ești. Și, chiar dacă n-am crezut niciodată că mai există ceva dincolo de moarte, simt că e important ca tu să trăiești acolo.

— Să-i preiau spiritul.

— Nu știu, ceva în genul ăsta. Să așezi lucrurile la locul lor, să nu lași să moară ceea ce a rămas de la ea și ceea ce n-ar putea vedea niciodată ceilalți. Numai tu poți s-o faci.

— E un țel prea mare.

— N-ai de ce să te grăbești. Ia-o ușurel!

Lumina slabă a amurgului pierea, și se iveau stelele. Fiecare în locul care îi revenea. Un cer al cărui echilibru se stricase. Poate că, dacă mă străduiam din răsputeri, dacă îmi adunam tot curajul să fac ceea ce trebuia, l-aș fi putut restabili.

— Daniel, i-am spus, și mușchii i s-au pus din nou în gardă. Poate că, așa cum zici, ar trebui să adun firele care mă leagă de Vera. Dar mai întâi trebuie să vorbesc cu tata, să-mi adun propriile mele fire. Mă înțelegi?

I-am luat mâna, am strâns-o, și el a dus-o la gură. Tot trupul mi s-a înfiorat.

— Nu sunt sigur.

— Aș vrea să mă întorc la Grenoble. Numai pentru un timp.

S-a uitat la norii care se întindeau deasupra coroanelor copacilor, a clădirilor, a noilor edificii și a colinelor.

— Vrei să vii cu mine? l-am întrebat.

Un ușor tremur i-a străbătut fața, ca o briză ce înfioară pe neașteptate frunzele unui copac.

— Dacă trebuie să te întorci și să aduni firele de care vorbești, e mai bine s-o faci singură.

Acest „singură”, abia rostit, a rămas suspendat în liniștea din jur. M-am apropiat, și el m-a îmbrățișat.

— Când vrei să pleci? a spus în șoaptă.

— După ce mă duci pe faleză, i-am răspuns.

— De acord, a adăugat, și eu mi-am ascuns capul la pieptul lui.

Tânjeam după atingerea lui în fiecare clipă a zilei. Și totuși nu puteam rămâne. Era ca și cum, trezindu-se, trupul mi s-ar fi desprins de mine. Sentimentele se mișcau în voia lor, vii, puternice, pe când ființa mea, încă descumpănită, fugea după ele fără să reușească să le ajungă. Trebuia să fac în așa fel încât să se unească. Și asta se întâmpla pentru că-l priveam pe tata în ochi.

52.

DANIEL

În ultimele nopți nu dormiserăm bine și, de cum am ajuns pe autostradă, Emilia a ațipit. Vântul intra pe geamul întredeschis al mașinii răvășindu-i bretonul negru.

Ceea ce trăisem eu până atunci fusese veșnic la kilometri de locul unde viața decurgea pentru ceilalți. Doream din răsputeri să străbat această distanță, dar nu știam nici măcar cum să încep. Tu mi-ai arătat o parte din drum. Însă, până la urmă, ca într-o ștafetă, Emilia a fost cea care m-a luat de gât și m-a scos la lumină.

Câmpiile, colinele golașe, respirația Emiliei alături, totul pătrundea în mine acum. De câte ori nu mă întrebasem, privind-o cum udă florile, cum spală rufele, cum mă ajută cu grijă și stângăcie să pregătim cina: „Ce este, Emilia? Ce este ceea ce

mi-ai arătat?” Poate e vorba de ceva care nu se tălmăcește într-un gând logic și nu se poate exprima în cuvinte. Ori poate că Emilia îmi pusese în față o oglindă, și ceea ce văzusem nu mi-a stârnit, pentru prima dată, un sentiment de uimire și nici de înfrângere. Mi s-a făcut frică. Frică de ceea ce s-ar putea întâmpla după plecarea Emiliei.

Petrecuserăm împreună fiecare minut din ultimele zile. Zile febrile și agitate. Când se trezea, ea se prindea de trupul meu, și eu de al ei, ca și cum de pe acest prag care desparte somnul de veghe ne-am fi temut să nu cădem într-o prăpastie.

Am ieșit de pe autostradă și am luat-o pe drumul bătătorit. Fără să las volanul, i-am mângâiat cu degetele chipul adormit. Eram gata să ajungem.

— Uite! i-am spus, arătându-i întinderea de pământ alb ce reflecta lumina intensă a soarelui.

Și-a trecut mâinile peste față și s-a îndreptat în scaun.

— Daniel, a îngăimat, asta-i de necrezut!

— Așteaptă să ajungem! i-am spus zâmbind.

Am parcat mașina și am parcurs cei două sute de metri până la faleză. Emilia avea blugi și niște espadrile albe care s-au umplut repede de pământ. Înainta fără să-și ia ochii de la locul de care vorbiserăm atâta. Pe când mergeam, cu grijă să nu ne lovim de pietre, privirile ni se întâlneau cu emoția așteptării. Ne-am oprit la marginea falezei. Jos, o oglindă uriașă se întinsese peste ocean.

Cu o creangă găsită lângă drum am trasat pe pământul uscat planul construcției. Emilia mă ajuta numărând pașii. Pescărușii zburau nepăsători, cu țipetele lor aspre, stridente.

— Unu, doi, trei. Aici sunt trei metri, spunea, și eu marcam punctul de unde trebuia să înceapă cealaltă linie.

După un ceas puteam să pășim dintr-un spațiu în altul, să ne ducem pe terase, să deschidem uși, să trecem prin bucătăria cu mesele de inox și banchetele ei, să ne așezăm în mijlocul sălii și să

privim maiestuoasa întindere liniștită a oceanului. Emilia cunoștea bine planurile. Privea cu luare-aminte, un răstimp, fiecare încăpere, se apropia de ferestre, de colțuri, și apoi sugera ceva, o mică schimbare pe care eu o însemnam în agenda roșie dăruită de ea, unde îmi făceam desenele cu creioane colorate. Aduseserăm câte ceva ca pentru un picnic; am mâncat fără poftă, așezați pe pământul tare și uscat.

Timpul a trecut prea repede, și, cu toate că niciunul nu făceam vreo aluzie, povara plecării ei în ziua următoare s-a prăbușit peste noi. După ce am mâncat, ea s-a îndepărtat câțiva metri și, cu fața spre ocean, s-a lăsat pe vine să urineze.

Întoarcerea a fost lungă și tăcută. Emilia nu dormea, dar avea privirea pierdută pe geamul din partea ei, ca și cum ar fi vrut să se regăsească în imaginea reflectată. Mașina înghițea kilometri întregi de pământ negru și argintiu, în liniște, pe când ziua pierea în spatele nostru.

Preț de o clipă m-am gândit să-i spun că, în sfârșit, am dovezi că Gracia intrase în casa ta în dimineața aceea. Însă m-am răzgândit.

Le obținusem cu o zi înainte. Trebuia să iau niște hârtii de care aveam nevoie la bancă și, crezând că Gracia nu mai e acasă, trecusem pe acolo pe la unsprezece. Spre surpriza mea, lucra la biroul ei și mi-a ieșit în întâmpinare. Arăta bine. Făcuse și câteva schimbări. Pusese lampa Akari în colțul de sticlă de pe coridor, unde lumina din exterior îi dădea un aer solemn. În momentul în care i-am comentat că făcuse foarte bine, mi-a dezvăluit, fără să-și dea seama, adevărul. „Tu i-ai făcut cadou Verei lampa de la ea, nu-i așa?” m-a întrebat. Fusese darul meu pentru ultima ta aniversare. Trecuseră doar câteva luni de atunci. Singura oară când ea se aflase doar pentru două minute în casa ta fusese cu cel puțin doi ani în urmă. Nu exista decât o explicație a faptului că ea știa de lampa ta. Am simțit nevoia să strig la ea, s-

o acuz, s-o dobor. Dar am tăcut din gură. Tot așa cum fac acum. Era poate un adevăr prea crud, care, dacă îl scoteam la lumină, ar fi provocat doar distrugere.

*

La întoarcere, am mâncat pe terasă cartofi prăjiți și somon la tavă cu mirodenii. Ne-am culcat curând. Eram istoviți. Totuși, eu n-am putut să adorm. În acea stare de veghe o vedeam pe Emilia sărind dintr-o încăpere în alta pe fundalul cerului, îi vedeam picioarele subțiri, auzeam strigătul îndepărtat al pescărușilor. Mi-am zis atunci că fericirea și durerea stau laolaltă și că nu putem ști dinainte când și care din ele va ajunge să pună stăpânire pe noi.

5
3
.

EMILIA

M-am trezit înainte ca soarele să răsară din spatele cordilierei.

Daniel dormea încă. Îmi făcusem de ieri valiza, aceeași cu care venisem. Am ieșit pe terasă și am udat mușcatele. Și tufele de bougainvillea care, fără lumina ce făcea să le meargă atât de bine, păreau triste și vlăguite. Felinarele de pe stradă erau încă aprinse. M-am așezat pe bancheta instalată de Daniel în partea dreaptă, cu un șal pe umeri. O unghie de soare se ivea de după cordilieră.

Mi-am amintit de noaptea în care tata m-a dus la telescopul Schmidt și am simțit liniștea bolții cerești. În zori văzuserăm împreună cum răsare soarele. Era atât de limpede și de proaspăt, încât mi-aduc aminte că îmi închipuisem că vine pesemne din altă țară. Când i-am spus asta, el mi-a

răspuns, râzând: „Emilia, nu știu unde te va duce căpșorul ăsta al tău”.

Mi s-a făcut dor de râsul lui, de cuvintele lui chibzuite.

În depărtare am auzit sunetul unui elicopter. S-a apropiat până a umplut liniștea dimineții și apoi a dispărut spre răsărit. L-am văzut pe Daniel apropiindu-se de mine, încă adormit, în pijamaua lui cu dungi.

— Îmbrățișează-mă! i-am spus.

El m-a ajutat să mă scol de pe banchetă și m-a luat în brațe. I-am simțit pe spate căldura mâinilor și, în urechi, răsuflarea umedă.

— Ești sigur că nu vrei să vii cu mine? i-am șoptit.

Știam că e foarte târziu, dar era întrebarea pe care i-o pusesem de nenumărate ori în acele zile, și răspunsul lui era mereu același. Trebuie să plec singură, să vorbesc cu tata, să adun firele care rămăseseră răzlețe. Apoi puteam să mă întorc, și atunci vom construi împreună Transatlanticul.

Ne-am așezat pe banchetă, înlănțuiți. Soarele se desprinsese de pe culmile cordilierei.

— Am un cadou pentru tine.

M-a învelit cu șalul pe care-l aveam pe umeri și a dispărut în cameră. După câteva secunde a revenit. Își pusese un pulover peste pijama și-și ținea ascunse mâinile la spate.

— Uite!

Era piatra pe care o văzusem pe biroul lui. Piatra neagră și netedă, cu fire de argint.

— Mi-a dăruit-o Vera. Era a lui Julián

Am rămas tăcuți. Era o tăcere limpede, în spatele căreia se puteau auzi primele triluri ale păsărilor și zgomotul mașinilor ce străbăteau orașul. Am luat piatra în mâini. Era rece. Pe spate avea încrustat un mic sigiliu de argint. Privindu-l cu atenție, am descoperit că e un J înlănțuit cu un P.

*

Juan și Francisco au venit pe seară să-mi ureze drum bun. Îmi aduceau un etui cu toate cele trebuincioase pentru o călătorie nocturnă: cremă hidratantă, periuță și pastă de dinți, o mască și dopuri pentru urechi.

— Precis că nu călătorești la business… a spus Juan, cu un zâmbet strengăresc.

Daniel a deschis o sticlă de șampanie, și am închinat pentru noul Transatlantic, pe care odată și odată îl vom inaugura în fața oceanului.

Ne-au însoțit până în stradă, și ne-am luat rămas-bun pe trotuar. L-am îmbrățișat pe Francisco și apoi pe Juan. Erau primele persoane pe care le îmbrățișam în afară de Daniel. Am simțit un val de recunoștință. Neașteptat și puternic. M-am despărțit de Charly și de Arthur și le-am promis că mă întorc curând.

Ajunși în aeroport, cu doar câteva minute înainte de a intra la Plecări, Daniel mi-a spus:

— Stai cât vrei! Eu nu mă grăbesc.

Îmi ținea chipul în mâini și se uita în ochii mei, cu privirea aceea directă și sinceră prin care i se putea vedea sufletul. Mi-era greu să vorbesc. Cuvintele „dragoste”, „dor”, „promisiune” deveniseră recipiente prea neîncăpătoare pentru a cuprinde măsura sentimentelor mele. Am rămas în picioare, nemișcați în acea îmbrățișare în care se cristalizau momentele petrecute împreună.

*

În vreme ce avionul mă purta spre casă, torcând ușor, mi-am amintit că, la venire, imaginându-mi din înaltul cerului întinderea placidă a apei, evocasem teama pe care mi-o stârnea în copilărie. Mă gândisem atunci că toate lucrurile au pesemne o a doua dimensiune. O dimensiune ascunsă, pe care eu n-o văzusem. N-am putut să nu fiu surprinsă de natura premonitorie a acestui gând. Dar am știut și că erau atâtea alte lucruri în mine, pe lângă cele pe care le văzusem, care rămâneau încă mute.

Am scos din geantă piatra dăruită de Daniel și am dus-o la obraz. În atingerea ei era el și mai erau și Vera și Julián. Atunci am știut că voi scrie povestea noastră: a Verei și a lui Horacio, a lui Daniel și a mea. Și despre felul în care s-au împletit până au ajuns la momentul acesta. Aș putea include și textul lui Horacio. Îmi spusese în scrisoare că pot să fac ce vreau cu el. Ar fi o cale de a mă contopi cu Vera, de a scoate la lumină ceea ce rămăsese în beznă. Tot așa cum tata descoperea stelele moarte când acestea se apropiau de soare.

M-am gândit că exact clipa aceea – atingerea pietrei pe obrazul meu, culmile cordilierei ce mă uneau cu oceanele, cu rămășițele Verei, cu valurile spărgându-se în zare și capul mamei ivindu-se printre ele, toate acestea ce păreau că se află în depărtare, dar care de fapt făceau parte din mine – avea să fie finalul.

MULȚUMIRI

Isabelei Siklodi pentru încrederea ei în mine. Lui Pablo Simonetti pentru generozitatea sa. Lui Benjamin Moser pentru biografia scriitoarei Clance Lipsector, a cărei viață se împletește în acest roman cu aceea a Verei Sigall și cu a mea. Marinei Pollas pentru mărturia referitoare la excursiile nocturne cu tatăl ei la telescopul Schmidt. Lui Sebastián Edwards pentru poemele lui. Lui Felipe Assadi pentru că mi-a explicat detaliile arhitectonice care îl preocupau pe Daniel. Redactorului meu, Andrea Viu, pentru profesionalismul și prietenia ei.

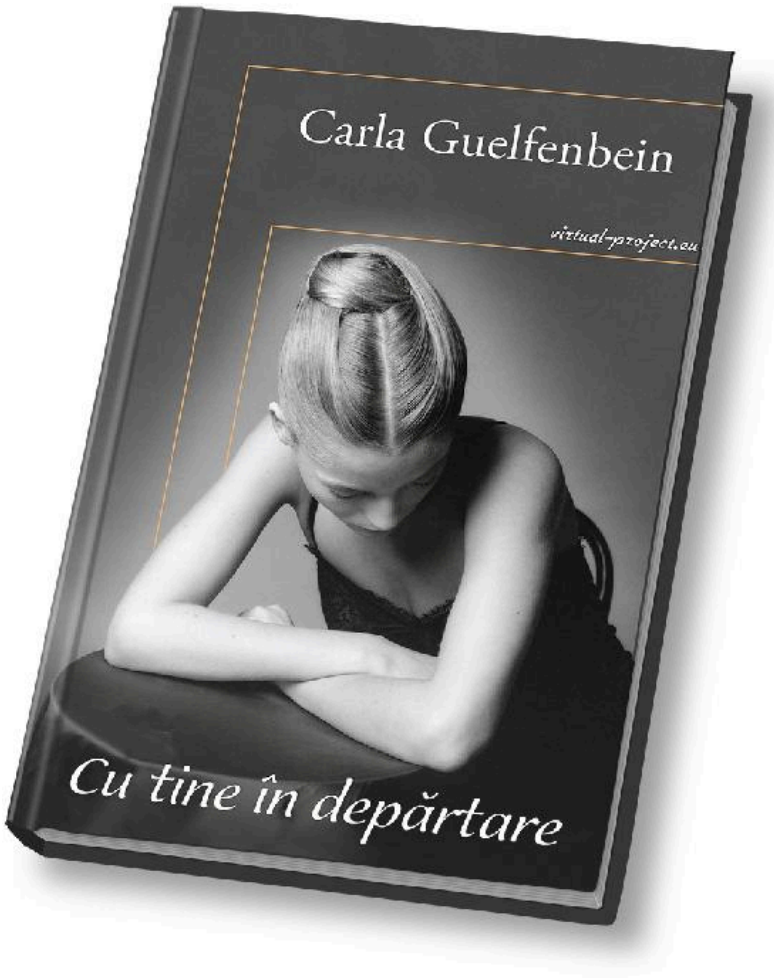

virtual-project.eu

[1] Rosa - „trandafir”, Espinoza - de la *espinosa,* „cea cu spini” (n.tr.).

[2] Copilul protagonistei din celebrul roman *Șotron* al scriitorului argentinian Julio Cortázar (n.tr.).

[3] *Altazor sau Călătoria cu parașuta* este titlul celei mai cunoscute opere a marelui poet chilian Vicente Huidobro. (n.tr.).

[4] Traducere de Mihnea Gheorghiu; text reprodus după ediția Walt Whitman, *Opere alese,* Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956, p. 120 (n.red.).

[5] Nume hazliu format de la *cortar,* „a tăia”, cu sufixul *-ez,* specific numelor de familie spaniole (n.tr.).

[6] Umflat, burtos (n.tr.).

[7] Grozavă, minunată (n.tr.).

[8] Nume hazliu format de la *redondo,* „rotund”, cu sufixul augmentativ -ón (n.tr.).

[9] În franceză, „greiere”, pronunțat „sigal” (n.tr.).

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
PARTEA A DOUA
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.

36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
PARTEA A TREIA
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
PARTEA A DOUA
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.

36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
PARTEA A TREIA
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI 3
1. 3
2. 6
3. 8
4. 16
5. 19
6. 25
7. 31
8. 40
9. 51
10. 58
11. 62
PARTEA A DOUA 66
12. 66
13. 73
14. 80
15. 82
16. 91
17. 96
18. 98
19. 104
20. 107
21. 111
22. 119
23. 130
24. 136
25. 141
26. 147
27. 153
28. 159
29. 168

30. 183
31. 189
32. 198
33. 206
34. 209
35. 215
36. 224
37. 231
38. 239
39. 248
40. 251
41. 252
42. 257
43. 262
PARTEA A TREIA 269
44. 269
45. 274
46. 276
47. 277
48. 287
49. 288
50. 293
51. 298
52. 301
53. 304